

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

başarı ve mutluluk için

Hayata Gülümse

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org> 2018-07-11

Düzenleyen: bilginDK

31. BASKI

Sitki Aslanhan

Hayat Yayınları: 170

Başarı Dizisi: 51

Kitabın Adı

Başarı ve Mutluluk İçin Hayata Gülümse

Kitabın Yazarı

Sıtkı Aslanhan

Editör

Rahime Demir

© 2004, Hayat Yayıncılık İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 975-6700-76-9

Baskı Yeri ve Tarihi : İstanbul, 2007

Yayına Hazırlık : Kevser Türkay

Teknik Uygulama : Yasemin Yentur

Kapak Tasarımı : Akın Aysan

Baskı ve Cilt : Bilge Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sokak No: 8

Örme İş Merkezi Kat: 1

(Kale İş Merkezi Karşısı)

Davutpaşa, Zeytinburnu-İstanbul

HAYAT YAYINCILIK İLETİŞİM, YAPIM, EĞİTİM HİZMETLERİ VE TİC. LTD. ŞTİ.

Yılanlı Ayazma Sokak No: 8 Örme İş Merkezi Kat: 1 (Kale İş Merkezi Karşısı)

34010 Davutpaşa, Zeytinburnu-İstanbul

Tel: 0 212 483 15 16 Fax: 0 212 483 30 55

<http://www.hayat yayinlari.com>

e-mail: hayat@hayat yayinlari.com

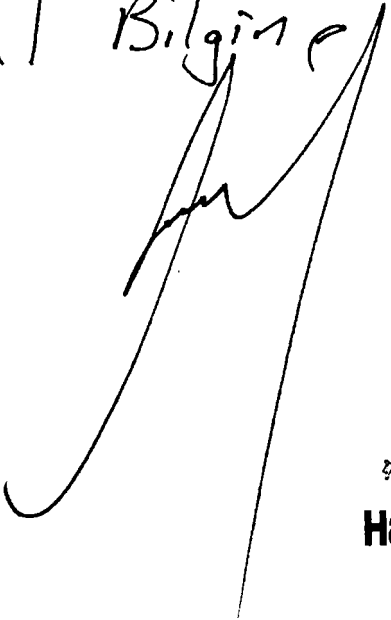
Kurumsal ve Kişisel Gelişim Kitapları Online Satış Hizmetleri ve Danışmanlık İçin

www.kitapmarket.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Başarı ve Mutluluk İçin HAYATA GÜLÜMSE

Sıtkı ASLANHAN 'dan
Kemal Bilgin'e

Sıtkı ASLANHAN

1976 yılında Malatya'da dünyaya gelen yazar, altı yaşındayken ailesiyle birlikte Manisa'ya yerleşti. İlk, orta ve lise tahsilini tamamladıktan sonra beş yıl sonraki üniversite serüveninde, Isparta'da kişisel gelişim dünyasıyla tanıştı.

Oğuz Saygın başta olmak üzere, birçok tanınmış eğitimcinin Türkiye programlarını organize etti. Eğitimcilik bütün ruhunu sarınca, bireysel seminerler vermeye başladı. Isparta'nın tüm okullarında ve Türkiye'nin birçok ilinde bu seminerleri verdi. Üniversiteyi bitirip Manisa'ya gittiğinde artık kararını vermişti: kişisel gelişim uzmanı olacaktı. Birçok iş teklifini reddederek zor bir yolculuğa başladı. Yeni evlenmişti ve aylardır bir kuruş para kazanamıyordu. İnancını hiç kaybetmeyen yazar ailesinin, eşinin ve dostlarının desteğiyle bu yola baş koymuştu. Yerel yayın yapan E TV'de 25 hafta boyunca canlı eğitim programı yaptı. Ama artık "büyük okyanus"a açılması gerekiyordu. O günlerde şehir dışında bulunuyordu ve eşinin doğumuna 20 gün kala İstanbul'a geldi. Doğuma zor yetişti, eşini hastaneden çıkardıktan sonra eğitim programı için tekrar şehir dışına çıktı. (Böylece aslında ne kötü bir eş olduğunu da kanıtladı.)

2003 yılında ailesiyle beraber İstanbul'a yerleşen Sıtkı Aslanhan, birçok özel üniversitede ve devlet üniversitesinde, kamu kuruluşunda, şirketlerde, okul ve dershanelerde "Moral Motivasyon", "İnsan Tanıma Sanatı" ve "Aile İçi İletişim" konularında seminerler verdi. Bu seminerleri Hayat Akademi bünyesinde Türkiye'nin dört bir yanında vermeye devam ediyor. Kaç seminer verdiğini kendisi de bilmiyor.

Kendisine sabreden, güvenen, anlayışlı eşi ve dünyalar güzeli kızı Elif'le mutlu bir hayat süren yazarın "Hayata Gülümse" isimli bir kaseti ve ortak bir çalışmanın ürünü olan "ÖSS İçin Kendini Keşfet" isimli bir VCD'si bulunmaktadır.

Onu hayatta en mutlu eden şey, salonları dolduran binlerce kişiyle güzelliği ve sevgiyi paylaşmaktır.

İletişim İçin:

Web : www.aslanhan.com
E-mail : saslanhan@hayatakademi.com
Seminerler İçin : www.hayatakademi.com
Tel : 0212 483 15 16
Faks : 0212 483 30 55

İÇİNDEKİLER

Onsöz	7
Mutluluk	9
Başarı	33
Hayata Ne Verirseniz Onu Alırsınız	41
Kendini Tanımak	45
Hedef ve Gaye Sahibi Olmak	53
İnsan İlişkileri	65
Zamanı Verimli Kullanmak	75
Hangi Değerleri Kaybettik?	85
Gönül Temizliği	93
Güzel Huylar	97
Ümidinizi Kaybetmeyin.....	115
Acı Çekmeden Başarı Gelmez	131
Fırsatlar	139
Düşüncenin Gücü.....	147
Ânı Yaşamak.....	153
Dinlemek Sanattır	159
İradenin Gücü	163
Gerçek Dostta Aranacak Özellikler	171
Küçük Şeyler	181
Hayattan Ders Alın	189
Kaynakça	197

*İ*thaf

Bu ilk kitabımı 23 yaşında vefat eden can dostum, kardeşim, güzel insan Feyzullah Bekir Çırak ve kişisel gelişim dünyasıyla tanışmamı sağlayan, bu yolda ilerlerken bana hep yol gösteren, bildiği tüm bilgileri esirgemeyen değerli hocam Oğuz Şaygın'a ithaf ediyorum.

ÖNSÖZ

Gece gündüz peşinde koştuğumuz, yakalamak için bütün gücümüzü, zamanımızı sarf ettiğimiz, yıllar geçmesine rağmen her yerde aradığımız ama bir türlü bulamadığımız mutluluk ve başarı...

Bugün geçmişe göre daha çok para kazanıyoruz ama daha mutsuzuz. Bugün geçmişe göre daha lüks ve daha büyük evlerde oturuyoruz ama daha mutsuzuz. Geçmişe göre sağlık imkanları yüz bin kat daha iyi olmasına rağmen daha sağlıksız.

İletişim teknolojisi inanılmaz noktada. Cep telefonumuzu ve interneti kullandığımız halde en uzak veya en yakın olduğu fark etmeksizin her geçen gün insanlarla daha az iletişim kuruyoruz.

Uzaya gittik, galaksileri keşfettik ama kendimizi, eşimizi, çocuklarımızı keşfedemiyoruz. Aya ayak basıp gelen biz insanoğlu, bir adım ötesinde sofrasına koyacak bir ekmeği olmayan komşusunu fark edemiyor.

21. yüzyıl teknolojisinin, bilimin hızla ilerlemesine rağmen her geçen gün daha da mutsuzlaşan insanımıza, gerçek mutluluk ve başarının ne olduğuyla ilgili farklı bir bakış açısı getirmeye çalıştığımız; kaybettiğimiz bazı değerleri, sahip olduğumuz ama kullanamadığımız potansiyelimizi gözler önüne sermeye çalıştığımız bu çalışmamızın faydalı olmasını dilerim.

İşten çıktıktan sonra gece 12'lere kadar köylerdeki kahvehanelerde bisküvi satarak okumamı sağlayan, üniversiteyi bitirdiğimde Kişisel Gelişim Uzmanı olmak için birçok iş teklifini reddedip yaklaşık bir yıl para kazanamamış olmama rağmen inandığım bu yolda ilerlemem için hep beni destekleyen, yanımda olan, bana inanan ve güvenen sevgili babam Ahmet Aslanhan,

canım annem Ayşe Aslanhan; bu serüvende inancımı güçlendiren, zorluklara benimle beraber katlanan sevgili eşim Tuğba Aslanhan; yoğun çalışması içerisinde, uykusuz geceler geçirme pahasına yazılarımı büyük özenle okuyan, düzelten, kitabıma şeklini veren kıymetli ağabeyim Ahmet Maraşlı, en zor anlarımda hep yanımda olan sevgili dayım Murat Kocakaplan; değerli dost İlyas Ertemur; kitabımın bir an önce çıkması için beni sürekli zorlayan, motive eden Hayat Akademi'de bana inanıp güvenererek eğitim vermemi sağlayan değerli Hayati, Necati ve Ali İhsan Bayrak kardeşler; bana olan inançlarını hep dile getiren sevgili kayınpederim ve kayınvalidem Fikri-Rahime Yarış, değerli editörümüz Kevser Türkay; düşüncelerini, yardımlarını esirgemeyen Rahime Demir; Isparta ve Manisa'daki sevgili dostlarınm... Bu kitap sizin hepinize. Teşekkür ediyorum.

MUTLULUK

Hepimizin hayattaki en büyük gayesi mutlu bir hayat sürmektir. Bunun için gece gündüz çalışır, her türlü zorluğa katlanırız. Mutlu olabilmek için hiçbir fedakârlıktan kaçmayız. Onu yakalayabilmek için koşarsınız nefes nefese, kalırsınız tam yakaladık derken, bir bakarsınız ki avucumuzun içinden kaçmış. Sabah evimizden mutlu olmak için çıkarız ama akşam evimize mutsuz döneriz.

Bugün sahip olduklarımız mutlu olmamızı gerektiriyor. Üç kıtada nam salmış, büyük bir devlet kurmuş olan Osmanlı sultanlarının hayatına baktığımızda biz onlardan daha çok şeye sahibiz. Meselâ İstanbul'u fetheden Fatih, makam arabasıyla Boğaz Köprüsü'nden 180-200 km/h hızla gitmenin tadını yaşayamamış, canlı yayına hiç katılamamış, cep telefonu ile konuşamamış, kışın ortasında domates, biber, patlıcan yiyememiş... Biz bugün çok daha fazlasına sahip olmamıza rağmen niçin mutlu olamıyoruz?. Peki mutlu olmamız için ne gerekiyor? Nelere sahip olursak mutlu oluruz?

Para Eşittir Mutluluk mu?

"Mutlu olmak için ne olması gerekiyor?" diye sorduğumda birçok seminerimde aldığım ortak cevap: "Para." İnsanların söylediği şey hep bu. Para olursa, daha iyi bir maaş alırsak, daha çok para kazanırsak, daha iyi bir mevki ve makam sahibi olursak mutlu olacağız. Ama gazete ve televizyonlara baktığımızda, haber bültenlerini izlediğimizde, pek çok zengin ve ünlünün psi-

kolojik ve ruhsal yoksunluğunu çok net bir biçimde görebilmekteyiz. "Ulaşırsak mutlu oluruz." dediğimiz hayata, daha ötesine sahip olan Elvis Presley'in aşırı alkolden 1977'de ölüme yenik düştüğünü, Blues'un en önemli isimlerinden olan Robert Johns'un 27 yaşında kıskanç bir koca tarafından öldürüldüğünü, efsane grup Queen'in solisti Fredy Mercury'nin AIDS nedeniyle öldüğünü, Jimmy Henricks'in ve Jenny Jopi'nin uyuşturucudan öldüklerini, efsanevi grup Led Zeppari'nin davulcusu John Wolham'ın alkol komasına girerek öldüğünü, Ac-BC'nin haylaz solisti Don Scott'un da tıpkı John Wolham gibi alkol koması sonucu öldüğünü çok açık bir şekilde görebilmekteyiz dostlar.

Shov programı, dizi film çekimleri, stand-up gösterileri derken sürekli koşturan Beyaz'ın aşırı stresten dert yandığını, geceleri uyuyamadığını, ünlü şovmenin; "Uyurken farkında olmadan dişlerimi sıkıyorum, bu nedenle yatarken ağızma dişlik takmaya başladım. Ayrıca uyumadan önce kas gevşetici hap da içiyorum, bu kadar stresin sonucu ne olacak bilmiyorum." diye dert yandığını, genç bir mankenin röportajında özel hayat açısından; "Son beş senedir kendimi 40-50 yaşında gibi hissediyorum, çok yorgunum!" dediğini medyada açık bir şekilde görmekteyiz. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün.

Mutluluğun ancak parayla olacağını söyleyen bir gruba, ne kadar maaş aldıklarını sorduğumda ortalama 500 milyon civarında olduğunu söylediler. "Peki," dedim, "maaşınız bundan sonra 500 milyon değil de 5 milyar olsa, lütfen elinizi vicdanınıza koyun ve bana şunu söyleyin: Eşinizle, çocuklarınızla, dostlarınızla daha mutlu olabilmek, daha mesut bir hayat yaşayabilmek için bu paranın ne kadarını, nereye harcayacaksınız? Akşam evinizde o lanet olası televizyonu kapatıp eşinize dönüp onun gözlerinin içine bakarak, çocuğunuza sarılarak onlarla beraber vakit geçirebilmenin kaç para olduğunu zannediyorsunuz? Yani aylık kazancımız arttı, maaşımız 500 milyon liradan 5 milyar liraya, 10 milyar ya da 100 milyar liraya çıktığı zaman eşimize, çocuklarımıza, dostlarımıza, her şeyin ötesinde kendi-

mize ayırdığımız zaman, kendimizle baş başa kalma, kendimizi sorgulama sürecimiz daha mı fazla olacak? Dünyanın en zengin ülkesinde, teknolojinin en ileri olduğu ülkede sizce insanlar çok mu mutlu?"

1950'den beri sadece Amerikalı'lar, kendilerinden önce yer yüzünde yaşamış olan tüm insanlardan daha fazla doğal kaynak kullanmışlar. Dünya nüfusunun % 5'ini oluşturan ABD, dünya kaynaklarının % 30'unu tüketmekte. Orta sınıf bir Amerikalı, dünya kaynaklarını orta sınıf bir Meksikalı'dan 5 kat, bir Çinli'den 10 kat, Hindistanlı'dan 30 kat daha fazla kullanmakta. 1978-98 yılları arasında Amerika'da kişi başına tüketim % 45 artmış. Fakat bugün 40 milyon Amerikalı bir tür uyku bozukluğu rahatsızlığı yaşıyor. 45 milyon kadarı düzenli olarak reçeteli psikolojik uyuşturucular kullanıyor. Milyonlarca insan da alkol ve yasal olmayan uyuşturucu bağımlısı. Boşluk duygularını doldurmaya ve kaygılarını denetim altında tutmaya çalışan milyonlarca Amerikalı, obez olacak kadar aşırı yemek yiyor.

Paranın Verebilecekleri ve Veremeyecekleri

Laurence Bold'un dediği gibi; para bize yaşamdaki basit şeyleri daha dolu olarak değerlendirecek zamanı verebilir. Ancak bunu yapmak için gereken saf ruhu ve merakı veremez. Para bize yeteneklerimizi geliştirecek zamanı verebilir ancak bunu yapacak cesareti ve disiplini veremez. Para bize başkalarının yaşamında değişiklik yapma gücünü verebilir ancak bunu yapma arzusunu veremez. Para bize ilişkilerimizi geliştirmek ve beslemek için zaman verebilir; ancak bunu yapmak için gereken sevgiyi ve özeni veremez. Para bizi kolaylıkla bıkkın, korkak, bencil ve yalnız biri haline getirebilir. Kısacası, para kendisini ne için istediğimize ve onunla ne yapacağımıza bağlı olarak bize, özgürleşmemizde veya köleleşmemizde yardım edebilir. Bu açıdan Horace'ın, "Zenginlik, kendisine sahip olana ya hizmet eder ya da hükmeder." dediği 2000 yıldan bu yana hiçbir şey değişmemiştir.

*"İnsanlar mutluluğun
yalnızca maddî
ihtiyaçların karşılanması
olmadığını kavrar.
Böylece toplum maddî
şeylerin ötesinde olan bir
ödülleri sistemi
oluşturur."
Yankçu*

Sahip olduğumuzda mutlu olacağımızı düşündüğümüz paraları kazanmaya başladığımızda bu sefer mutluluğumuzun önünde başka engellerin olduğunu görürüz. Yankçu der ki: "İnsanlar mutluluğun yalnızca maddî ihtiyaçların karşılanması olmadığını kavrar. Böylece toplum maddî şeylerin ötesinde olan bir ödüller sistemi oluşturur." Bunlar unvanları,

tanınmışlığı, sosyal konumu, pratik gücü kapsar ve hepsi de kişisel tatmin denilen paketin içindedir. Bunların cazibesine kapılan ve sosyal baskıyla kışkırtılan insanlar, kısacık yaşamlarını, bunların peşinde koşmak için zihinlerini ve bedenlerini tüketerek geçirirler. Belki bu onlara yaşamlarında bir şeyler başardıkları duygusu verebilir ama gerçekte çok acı çekerler. Artık yürekleriyle göremez, işitemez, davranamaz, hissedemez ve düşünemezler. Yaptıkları her şeyin, kendilerine sosyal bir başan getirip getirmeyeceğine bakarlar. Sonunda hayatlarını başka insanların taleplerine göre geçirir ve asla kendi hayatlarını yaşayamazlar. Bu, bir mahkumun veya kölenin yaşamından ne kadar farklıdır acaba?

Maalesef biz başkalarına göre hareket ediyoruz. Hayatımızı onlara bakarak, onların isteği doğrultusunda şekillendiriyoruz. Sonbaharda Kızılderililer şeflerine kışın soğuk geçip geçmeyeceğini sormuşlar. Herhangi bir fikri olmayan şef, kışın soğuk geçeceğini ve hazırlanmak için odun toplamaları gerektiğini söylemiş. İyi bir önder olan şef en yakın telefon kulübesine giderek ulusal hava durumu servisini arayıp sormuş: "Kış soğuk mu geçecek?" Telefondaki adam; "Evet, bu kış epey soğuk olacak." demiş. Şef köye geri dönüp odun toplama işini hızlandırmış. Bir hafta sonra tekrar ulusal hava durumu servisini aramış: "Kış soğuk mu geçecek?" Telefondaki adam; "Evet, bu kış gerçekten oldukça soğuk olacak." cevabını vınalemiş. Bunun üzerine şef ge-

ri dönüp adamlarına, bulabildikleri bütün odun parçacıklarını toplamalarını söylemiş. Bir hafta sonra tekrar ulusal hava durumu servisini aramış: “Bu kışın kesinlikle çok soğuk geçeceğine emin misiniz?” Telefondaki adam; “Kesinlikle eminim. Çünkü Kızılderililer deli gibi odun topluyorlar.” diye cevap vermiş.

Mutluluğumuzun Önündeki Engeller

Biz mutluluğumuzu sürekli erteliyoruz. Mutluluğumuz kollarını açıp bize doğru gelirken biz başka bir yöne doğru onu yakalamanın peşinde koşuyoruz. Mesela üniversiteye hazırlık döneminde en büyük hedefimiz, bir yerlere kapak atmaktır. “Ah,” deriz, “üniversiteyi bir kazansam dünyalar benim olacak.” Dünyada benden daha mutlu başka kimse olmayacak. Gecemizi gündüzümüze katar; zor şartlarda bütün arzularımızı, isteklerimizi, zevklerimizi erteler; bir üniversite kazanırız. Ama üniversite yılları başladığında büyük bir hayal kırıklığına uğrarız. Çünkü kazandığımız üniversitenin hayallerimizdeki üniversite olmadığını görürüz. Yani üniversite bizi mutlu etmez. Her gün aynı şeyler, her gün aynı şeyler... O zaman mutluluğumuzu diploma alacağımız güne bağlarız. Evet, evet diploma! Bir diploma alsam, işte o zaman çok mutlu olacağım! Yıllar geçer, üniversiteyi bitirir diplomayı alırsınız ama bu sefer hayatın başka sorunuyla karşılaşırız. Erkekler için ciddi bir askerlik problemi söz konusudur. Askerliği aradan bir çıkarsam işte o zaman mutlu olurum, diye düşünürüz. Askere gideriz, askerliğimiz biter.

Bu sefer mutlu olabilmemiz için üniversite mezunu, askerliğini yapmış biri olarak mutlaka iyi bir iş sahibi olmamız gerekir. “Hele bir sırtımı devlete dayayabilsem, iyi bir devlet işi ya da özel sektörde iyi bir iş olsa, şöyle iyi bir maaş alsam, düzenli bir işim olsa, işte o zaman çok mutlu olacağım!” diye düşünürüz. Zaman geçer, bir işimiz de olur. Sabah kalkıp gider, akşam döneriz. Bakınız ki, o ilk günlerdeki mutluluğumuz yine kaybolmakta. Sahip olduğumuz iş de bizi mutlu etmemekte. Bir şeylerin eksik olduğunu hissed-

riz. Etrafımıza bakanız: Yalnızlık. “Evet, mutluluk evlilikte! Eğer evlenirsem, sıcak bir aile yuvam olursa, sabah evden mutlu çıkabileceğim, akşam eve dönmek için hararetle koşacağım sıcak bir aile yuvam, beni çok seven ve benim de çok sevdiğim bir eşim olursa, dünyalar benim olacak! Evlilikte benim mutluluğum!”

Nasip olur, karşımıza kısmetimiz çıkar evleniriz; bir gün, üç gün, beş gün, iki ay derken mutluluğun tek başına evlilikte de olmadığını görürüz. Bir şeyler eksiktir. Evde bir şeylerin kınılıp dökülmesi lazımdır. Evet, mutluluk bir kız çocuğu sahibi olmakta. “Bir kızım olsa, işte o zaman mutlu olacağım.” deriz. Kızımız olur. Yanına bir de oğlan lazım. Bir seminerimde arka sıralardan biri el kaldırıp; “Olmaz hocam!” demişti, “Olmaz!” “Niye abi?” dedim, “Bir hata mı yaptık?” “Olmaz hocam!” dedi. “Önce oğlan, sonra kız. Çünkü biz Trabzonlu’yuz.” “Peki.” dedim. “Nasıl olsa sipariş veriyoruz, önce oğlan olsun, sonra da kız.” Çocuklarımız da olur ama mutluluğumuz yine eksiktir.

Kirada oturuyoruz, hayat şartları çok zor. “Şöyle başımızı sokacak, iki küçük odalı da olsa, semti falan da çok önemli değil, bir evimiz olsa, bak işte o zaman ne kadar mutlu olacağız!” diye düşünürüz. Yıllarca yemez içmez para biriktiririz; bir kooperatife gireriz, borç harç derken bir şekilde ev sahibi de oluruz. Evimize gireriz ama birkaç sene geçtikten sonra artık evimizin de bizi mutlu etmediğini görürüz.

Çoluk çocuk bir yerden bir yere giderken toplu taşıma araçları sıkıntı vermektedir. Eşin dostun da rahatça gidip geldiği arabaları vardır. Bunları görürüz ve mutlu olmak için; “Ayağımızı şöyle yerden kesecek bir arabamız olsa, bak ne kadar mutlu olacağız!” demeye başlarız. Nasip olur, bir arabamız da olur. Ve bir gün eşinizle beraber çay kahve içerken eşinize döner dersiniz ki: “Yâ hanım, şu çocukları hayırlısıyla bir başgöz etsek ne kadar güzel olacak, ne kadar mutlu olacağız değil mi?” Yaş 50-60 ve biz hâlâ mutlu olmayı bekliyoruz.

Sevgili dostlar! Mutlu olmamız için ne olması lazım. Hayat geldi ve işte hızla gidiyor. Hepimiz bir şeylerin peşinde koşuyoruz. Ev sahibi, araba sahibi olmak, güzel mobilya, daha güzel imkanlar, bunları istemek çok doğal. Ve bunlara sahip olmak için tabii ki sıkıntılar çekeceğiz, tabii ki birçok problemle karşılaşacağız, elbette canımızı sıkan birçok şey çıkacak karşımıza. Birçoğumuzun okul taksidi borçları, kredi kartı borçları, bir şekilde sürekli ödemek zorunda olduğumuz taksitlerimiz, yani hepimizin borçları var. Benim çözemediğim, anlayamadığım nokta şu: Biz ev taksidini öderken suratımızı astığımızda, evde terör estirdiğimizde, iş yerinde arkadaşlarımızla hoş olmayan diyaloglar içine girdiğimizde taksitler daha hızlı mı ödeniyor? Mesela kooperatife girmişsiniz; yedi-sekiz sene gülmek haramdır artık, gülemezsiniz! Çünkü taksit ödüyorsunuz.

Mutluluğu Nerede Bulacağız?

Dostlarım! Mutluluğu ulaşılacak bir yer olarak görüyoruz. “Ev sahibi olursam mutlu olacağım!” “Ne zaman?” Sekiz sene sonra, on sene sonra. Peki arada geçen sekiz-on sene ne olacak? “Araba sahibi olursam mutlu olacağım!” “Ne zaman?” Üç sene sonra.” “Peki araba sahibi olana kadar geçecek üç seneye ne olacak?” Mutluluk, ulaşılması gereken yer değil, gidilen yoldur. Arzu ettiğimiz şeyleri elde etmek için yola düşerken, onları elde etmeye doğru giderken mutlu olabiliyor muyuz? Cevap verilmesi gereken soru budur.

Bir otobüs yolculuğunda, yanımda 40 yaşlarında biri vardı. Sohbet etmeye başladık. Ne iş yaptığını sordum. Çalışmadığını söyledi. İzmir’de oturuyormuş. “İzmir gibi bir yerde çalışmadan geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?” diye sorduğumda; “Sağolsun, pederden 30-35 daire kaldı, onların kirasıyla geçiniyorum.” dedi. “Peki, çocuklarınız var mı? Evli misiniz?” diye sorduğumda bir anda çok sert bir şekilde; “Deli misin be adam! Ben kendime zor bakıyorum, bir de çocukla mı uğraşacağım?” deyiverdi.

Bir dershaneye danışmanlık yapıyordum. Çok iyi bir öğrencimiz vardı. Kendisinden Türkiye’de derece bekliyorduk. Bir gün öğretmen arkadaşlara dedim ki: “Öğrencimizin ailesini bir ziyaret edelim, ortamını görelim, acaba daha başarılı olması, daha iyi yerlere gelmesi için ailesiyle beraber yapabileceğimiz neler var? Hem ailesini de görmüş oluruz.” Bir grup öğretmenle beraber ziyarete gittik. Evlerinin bulunduğu yer gecekondu bölgesindeydi. Asgarî ücretle çalışan bir babanın altıncı çocuğu. İki odalı, çok mütevazı bir ev. O kadının tahmin edemediğimiz için biraz kalabalık gitmiştik, inanın bize çay ikram edecekleri bardakları yoktu. Evin hanımı gidip komşudan ödünç aldı. Ama siz o evin içine girip, eşlerin birbirleriyle, çocuklarıyla olan konuşmalarını, o göz temaslarını, o yüz ifadelerini gördüğünüzde diyorsunuz ki: İşte mutluluk bu! Hani bir yere girersiniz, buz gibi bir hava; bir yere girersiniz sıcakık, güzel bir hava. Bugün birçok evde, lüks yemek masası etrafında anne, baba ve çocuklar, herkese ayrı tabaklarda yemekler; kimse konuşmuyor, suratlar asık, çocuklar sofradan kalkıyor, biri bir odaya, diğeri başka bir odaya, evin hanımı mutfığa, beyi televizyonun başına, vatani milleti kurtarmaya...

Dostlar! Biz, mutluluğumuzu erteliyoruz. Mutluluk yanibaşınızda. Mutluluk sizin içinizde. Birileri size mutluluk vermeyecek. Hep bir şeylere sahip olursam mutlu olurum düşüncesi var insanlarda. Sahip olma duygusu ister istemez borçluluk duygusuna sahip olmayı doğuruyor. Yani, sahip olmamız için birilerinin bize borçlu olması lazım. Devlet bize borçlu, annemiz babamız bize borçlu, çocuklarımız bize borçlu, eşimiz bize borçlu, komşularımız, dostlarımız herkes bize borçlu. Sahiplenmeye takılıp kalmışız. Eğer beklentilerimize cevap verilirse, yani devlet isteklerimizi, annemiz-babamız arzularımızı yerine getirirse, eşimiz ve çocuklarımız beklentilerimize cevap verirse bize olan borçlarını ödemiş oluyorlar. Peki ya getirmezlerse? İşte o zaman da bize ihanet etmiş oluyorlar. Bu düşünceye sahip olduğumuz zaman, kâcınılmaz olarak mutsuz oluyoruz dostlar!

Hayatın Makineleşmesi

Mutsuzluğumuzun bir başka nedeni de hayatımızın tamamen makineleşmesi. Eskiden kuş sesleriyle, hoş bir rüzgar esintisiyle uyanan insanoğlu bugün makine sesleriyle uyanıyor. Makinelere biniyor, makinelerle dolu işyerine gidiyor, oradan tekrar makinelerle dolu evine gelip bütün zamanını makineler arasında geçiriyor. Yani, insanlar makineleşti. Ve bizler zamanla makineler gibi duygularımızı kaybetmeye başladık.

Yeteneklerimizin Farkında mıyız?

Mutsuzluğumuzun önündeki en önemli etkenlerden biri de sahip olduğumuz yeteneklerimizin farkında olmamamız veya o yeteneklerimizi küçümsememizdir. İngilizlerin çok güzel bir sözü var. Derler ki: "Birçok insan müziği içindeyken ölüyor." Mesela, içimizde mükemmel bir müzik yeteneği varken biz onu açığa çıkartmadan hayata gözlerimizi yumuyoruz. İçimizde inanılmaz bir resim yapma, şair olma yeteneği varken, işletmeci olma ruhu varken, doktor, bilgisayar mühendisi olma yeteneği varken, biz yeteneklerimizin farkına varıp o yeteneğimize değer vermediğimiz için, daha doğrusu kendimize değer vermediğimiz için maalesef gidip bizi mutsuz edecek işlerle uğraşmaktayız.

Hârîka romanlar, hârîka denemeler yazacak olan bir insan eğer garsonluk yaparsa bu insan elbette mutsuz olacaktır. Chuank Tlu der ki: "Ördeklerin bacakları kısıdır ama onları uzatmaya çalışırsak ördeğin canı yanar. Turnanın bacakları uzundur ama onların bir parçasını kesmeye çalışırsak turna acı çeker." Dünyada bütün baskıcı sistemler, çevremiz-

*"Ördeklerin bacakları
kısıdır ama onları
uzatmaya çalışırsak
ördeğin canı yanar.
Turnanın bacakları
uzundur ama onların bir
parçasını kesmeye
çalışırsak turna acı çeker."
E. E. Cumings*

deki bütün dostlarımız, etrafımızdaki hemen bütün insanlar bizi zorluyorlar; ördeklerden turna, turnalardan da ördek yapmaya çalışıyorlar ve maalesef herkes acı çekiyor. Biz acı çekiyoruz. Acı çektiğimiz için etrafımıza da acı çektiriyoruz. E. E. Cummings'in söylediği gibi: "Sizi başka her şey yapmak için gece gündüz elinden geleni yapan bir dünyada, başka biri değil kendiniz olmak, insanın verebileceği en zorlu savaşı verebilmek ve savaşı asla durdurmamak demektir." Hiç, başarıyı yakalamış insanları izlerken, kendi kendinize, ben ondan daha güzel şarkı söylerim, ben ondan daha iyi futbol oynarım, ondan daha iyi basketbol oynarım, ben şu işi ondan daha iyi yaparım, dediğiniz olmadı mı dostlar?.. Ama biz işi sadece sözlerde bırakıyoruz. O arzuladığımız işi yapabilmek için ödememiz gereken bedeli ödemekten kaçınıyoruz. Dostlar! Bu bir var olma mücadelesi, gerçekten mutlu olma mücadelesi. Eğer içimizdeki o gerçek sese, gerçek duygularımıza, gerçek düşüncelerimize kulak vermezsek arzuladığımız, bizi var kılan değerlerimize sahip çıkmazsak, sahip olduğumuz yeteneklerin farkına varmazsak, onların kıymetini bilmezsek ve o uğurda bir hayat yaşamazsak, mutsuz olmaya devam edeceğiz demektir.

Moda Mutluluk mu Veriyor Yoksa?..

Mutsuzluğumuzun bir başka nedeni de, sürekli bir eksiklik hissetmemizdir. Reklamlarla bize, sürekli bir şeylerin eksik olduğu hissini veriyorlar. Evinizde şu yoksa eksiksiz, şuna sahip değilseniz eksiksiz. Buna sahip olanların diğerlerinden bir farklılığı var. Daha kısa bir tabirle, mutsuzluğumuzun en büyük etkenlerinden bir tanesi de moda. Birleşik mağazalar zincirinin eski başkanı, "Kadınların sahip oldukları şeylerden mutsuz olmalarını sağlamak bizim görevimizdir." diyordu. Bir başka mağazalar şirketi başkanı ise, "Hiçbir şey modayı durduramaz, moda her şeyi eskitir." diyor. Endüstri daha büyük işler oluşturmak ve daha çok şey üretmek için eşyaların eskimesini istiyor ve moda ol-

madan bu yapılamaz. Ama yapılacaktır. Bir perakendecinin 1908'de söylediği gibi: "Moda, ticari eşyaya gerçek değerinin üzerinde bir değer verir ve başka türlü pek ruhsuz bir bilgi yaratacak olan eşyalara bu özel arzulanabilirliği aşılar."

Sevgili dostlar! Bir moda tüccarı aynen şu ifadeyi kullanıyor: "Modadan kaçabilecek bir tek eşya yoktur." Bugün mobilyalarda, arabalarda, çamaşır makinelerinde, araba lastiklerinde vesaire hep moda vardır. Moda, şeylerin canlanmasını ve insanların onu almasını sağlar. Bakın daha 5-10 sene öncesine kadar insanlar kredi kartı kullanmaktan korkar, çekinir, kullanmamak için elinden geleni yaparken bugün cebinde 2-3 kredi kartı olan ne kadar çok insan vardır. Artık alışverişlerimizin önemli bir bölümü kredi kartlarıyla yapılmakta. Ve bu ülkede kredi kartı aylık tutarını düzenli olarak ödeyen insan sayısı maalesef kredi kartı kullananların üçte biri oranında.

Sahip Olduklarımızın Kıymeti

Mutsuzluğumuzun bir başka nedeni de; sahip olduklarımızın kıymetini bilmiyor olmamız. Hükümdarın biri acemi bir köle ile bir gemiye biner. Köle, daha önce hiç deniz görmemiştir ve ilk defa gemiye binmektedir. Gemi yolculuğunun da kendine göre, katlanılması gereken birtakım zorlukları vardır. Bunlara yabancı olan köle ağlamaya başlar. Vücudu tir tir titremektedir. Ne yapılırsa fayda vermez. Bir türlü sakinleşemez. Bunun üzerine hükümdarın keyfi iyice kaçır. Vapurda bilge bir adam bulunmaktadır. Hükümdara, "Müsaade buyurursanız ben onu sustururum." der. Hükümdar da, "Lûtfetmiş olursunuz." der. Bilge, köleyi denize attırır. Köle birkaç kere suya batıp çıkar. Nihayet iki eliyle geminin dümenine yapışır. Tutup gemiye alırlar. Bundan sonra bir köşeye çekilir, rahat rahat oturur, hiç sesini çıkarmaz. Hükümdar, bilgenin bu yaptığını çok beğenir ve ona; "Bunun hikmeti ne?" diye sorar. Bilge şu karşılığı verir: "Köle daha evvel batma eziyetini tatmadığı için gemideki selametini kadir ve kıy-

Huzur içinde yaşayan, mesut olan, bir felakete uğramadıkça o huzur ve saadetin kıymetini bilmez. İnsan hasta olmadıkça sağlığı takdir etmez.

metini bilmiyordu. İşte huzur, saadet ve sıhhat de böyledir. Huzur içinde yaşayan, mesut olan, bir felakete uğramadıkça o huzur ve saadetin kıymetini bilmez. İnsan hasta olmadıkça sağlığı takdir etmez.”

Sürekli bizimle olan, sürekli sahip olduğumuz birçok şeyin kıymetini bilmeyiz, değil mi? Bir bilgine sormuşlar: “Güneş bu kadar güzel olduğu halde onu seveni hiç işitmedik, nedendir?” Bilgin şu cevabı vermiş: “Her gün görülebiliyor da ondan. Baksana, kışın hep bulut arkasında saklanıp da arada sırada görününce insanlar nasıl da seviniyor ve onu seviyor.” Sahip olduğumuz sağlığımızın kıymetini ancak onu kaybettiğimiz zaman anlıyoruz. Organlarımızın bize ne büyük armağan olduğunu ancak onlardan birinin başına bir şey geldiğinde anlıyoruz. Mesela bütün dünyayı, bütün güzellikleri, rengârenk çiçekleri, sevdiğimiz insanları görmemizi sağlayan, dünyaya açılan penceremiz olan gözlerimizin kıymetini acaba biliyor muyuz? Hiç aynanın karşısına geçip, gözlerimizin içine bakarak onların bizim için ne kadar önemli olduğunu, onları ne kadar çok sevdiğimizi söyledik mi onlara, düşündük mü? Yanıbaşımızda duran gözleri güzel bir dostumuzun gözlerine bakarak gözlerinin ne kadar güzel olduğunu söyleyebildik mi? Bakın, gözleri çok iyi görmeyen birinin kaleme aldığı bir yazıya. “Görmek İstiyorum” isimli bir kitapta aynen şunları söylüyor: “Bir gözüm görüyordu ama nasıl? Bir kitabı okuyabilmek için yara izleriyle çevrilmiş gözüme iyice yaklaştırmam gerekiyordu. Hiç kimsenin bana acımasını isterdim. Sabah arkadaşlarımla seksek oynayacaksa akşamdan yerde sürünerek çizgileri görmeye, ezberlemeye çalışırdım. Yine de kirpiklerime değen birçok kitaptan sonra üniversiteyi bitirmeyi başardım. Bir köyde öğretmenlik yaparken aynı zamanda edebiyat profesörlüğüne kadar yükseldim. 52 yaşında ünlü Maya Kliniği’nde bir ameliyat ge-

çirdim. Tek gözüm artık eskisinden kırk defa daha iyi görüyordu. Yeni bir zevk ve heyecan dünyasına atıldım. Bulaşık yıkarken sabun köpüklerini güneşe tutuyor, içlerinde rengârenk ışıkları görünce çığlıklar atıyordum: Büyük Allah'ım, sana şükürler olsun! Gökte gümüş kanatlarını çırpan bir serçe gördüğümde yine aşkla sesleniyordum: Allah'ım sana şükürler olsun!"

Sevgili dostlar! Ya bizler? O sabun köpüğünün içindeki pırıltıları gördüğümüzde veya o rengârenk çiçekleri seyrettiğimizde ve o kadar güzellik varken, o güzellikleri görmemize vesile olan gözlerimizin kıymetini biliyor muyuz? Diğer organlardan bahsetmeye bile gerek yok. Sadece gözümüzün kıymetini bilsek bu bile yeter.

Mutluluğumuzu Ertelemeyelim

Dostlar! Mutluluğunuzu ertelemeyin, güzellikleri ertelemeyin, sevincinizi de, hüznünüzü de ertelemeyin. Alfred d. Souza'nın dediği gibi, "Uzun bir zaman boyunca bana hayatım, yani gerçek anlamda hayatım yakında başlayacakmış gibi görünüyordu. Ama önüme hep bir engel, çözmem gereken bir sorun, yarım kalmış bir iş, ödenmesi gereken bir borç çıkıveriyordu. Hayat, bunları tamamladıktan sonra başlayacaktı. Neden sonra gerçeği kavradım ki, bu engeller benim yaşamımın kendisiydi." Yaşamımızda kolaylık yok ki... Yaşamımız hep fırtınalarla, zorluklarla, engellerle dolu. Gemideyiz ve okyanusun ortasındayız. Rahat bir limanı nasıl bekleriz dostlar? Rüzgar da esecek, fırtına da gelecek. Bazen savrulacağız, bazen gemimiz su alacak, bazen muhteşem bir güneş pırıltısı altında yolculuk edeceğiz. Hayat bu ve ne olur mutluluğunuzu ertelemeyin. Genç yaşta hayatını kaybeden ünlü şair Orhan Veli'nin çok güzel bir şiiri var:

*O telaşla bırakın Paris yolunda,
İlk rüzgarlarla taramayı saçlarımızı,
Sevdiğimizle doyarsa bir sohbet bile edemedik biz,
Gözümüz saatte söyledik hep,*

.....

*Yarışır gibi çalıştık.
 Hep yetiyecek bir yerler vardı,
 Aranacak adamlar, yapılacak işler,
 Bir sonraki günün telaşı bir öncekinin terine bulaştı,
 Başkalarının hayatı bizimkini aştı,
 Kör karanlıkta çalar saat sesi yerine,
 Kuşluk vakti kızarmış ekmek kokusu,
 Veya yavuklu busesiyle uyanma düşlerini,
 Hababam erteledik.
 20'li yaşlardayken 30'lara kurduk saatin alarmini,
 30'larımızda 40'lara belki sonra 50'lere,
 Lakin öyle karmaşık kurgulanmış ki hayat,
 Kuşlukta uyanma fırsatı sunduğunda size,
 Artık uyku girmez oluyor gözlerinize.*

.....

*Özenle sakladığımız bir sarı lira gibi ömrümüz,
 Vakit gelip sandıktan çıkardığınızda,
 Bir de bakıyorsunuz ki tedavülden kalkmış.*

Bu şiirin sahibi Orhan Veli 1950'de, 36 yaşında, Ankara Belediyesi'nin kazıp sonradan kapamayı unuttuğu çukura düşme sonucundaki beyin sarsıntısından ölmüştü.

Bizleri de bir dünya telaşı almış gidiyor. Dünya telaşına dalarlar için derler ki: "Dört şey onun kalbine yerleşir ve çıkmaz: Kendisinden hiç ayrılmayan bir tasa, asla bitiremediği bir iş, hiç bir zaman zenginliğe ulaşmayacak bir fakirlik, kendisine kavuşulmayan bir umut."

Zamanın birinde ünlü bir bilgeye sormuşlar: “İnsanoğlunun sizi en çok şaşırtan davranışları nelerdir?” Bilge tek tek sıralamış: “Çocukluktan sıkılırlar ve büyümek için acele ederler, ne var ki çocukluklarını özlerler. Para kazanmak için sağlıklarını yitirirler ama sağlıklarını geri almak için daha çok para öderler. Yarından endişe ederken bugünü unuturlar, dolayısıyla ne bugünü, ne de yarını yaşarlar. Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşarlar, hiç yaşamamış gibi ölürlər.”

Gereksiz Yükleri Bırakmak

Peki sevgili dostlar, mutlu olmamız için neler yapmamız gerekiyor? Mutluluğu yakalayabilmek, mutlu olabilmek için yapmamız gereken şeylere geçmeden önce Apachi kabilesine ait, gerçekten ders veren bir atasözüyle başlamak istiyorum: “Baykuş gibi sabırlı bir seyirci olmayı öğrendik, kargadan zeki olmayı öğrendik, kendisinden on kat büyük bir baykuşu arazisinden atmak için durmaksızın mücadele veren ala kargadan cesareti öğrendik. Fakat öğretmenimiz olarak, hepsinden önce iskete kuşu gelir. Çünkü, onun baş eğmez bir ruhu vardır.”

Mutlu olmamız için ilk yapmamız gereken şeylerden biri; yakınmaları, hüznleri, küskünlükleri, dargınlıkları hayatımızdan çıkarıp atmaktır. Çinlilerin bir işkencesi vardır. Suçlunun saçlarını usturaya vuruyorlar, onu sandalyeye oturtuyorlar ve yukarıdan başına, saniyede bir tane olmak üzere su damlatıyorlar. Tık, tık, tık... Başlangıçta çok güzel, harika bir zevk veriyor ama damlalar 700-800 ol-

Baykuş gibi sabırlı bir seyirci olmayı öğrendik, kargadan zeki olmayı öğrendik, kendisinden on kat büyük bir baykuşu arazisinden atmak için durmaksızın mücadele veren ala kargadan cesareti öğrendik. Fakat öğretmenimiz olarak, hepsinden önce iskete kuşu gelir. Çünkü, onun baş eğmez bir ruhu vardır.

*Küçük sorun damlalarını
çözmezseniz, sorun
okyanusunda
boğulmaya
mahkûmsunuz.*

maya başladığında adeta balyoz gibi inip kafatası kemiğini çatlatıyor. Küçük sorun damlalarını çözmezseniz, sorun okyanusunda boğulmaya mahkûmsunuz. Ufak bir sorun yaşarsınız, bir tane daha, bir tane daha; bunlar birikir, birikir ve sizi perişan eder. Evlilik hayatınızda eşinizle ilgili bir sorun yaşarsınız,

onu çözmezsiniz, bir sorun daha, bir sorun daha, üç yıl, beş yıl, sekiz yıl, on yıl sonra o sorunlar, o çözülmemiş problemler üst üste yığıldığında işte size kafatasınızı çatlatacak, eşinizden ayrılmaya kadar götürecek olaylar. Çocuğunuzla, komşularınızla, akrabalarınızla yaşadığınız olaylara baktığınızda da geçmişin birikintilerini görürsünüz. Geçmişin kinlerini, birikintilerini hayatınızdan çıkarıp atın. Mutlu olmanın birinci yolu bu.

Bir öğretmen öğrencilerine der ki: “Yarın size çok önemli bir hayat dersi vereceğim. Bu dersi verebilmem için lütfen hepiniz yanınızda bir çuval patates ve bir büyük poşet getirin.” Ertesi gün öğrenciler patatesler ve torbalarla gelirler. Öğretmen der ki: “Şimdi sizden ricam, o patateslerin üzerine, banışmak zorunda olduğunuz ama banışmadığınız, şu an küs olduğunuz, gördüğünüzde sizi mutsuz eden, onlarla beraber aynı ortamı paylaşmak istemediğiniz, sesini duyduğunuzda, adı geçtiğinde huzursuz ve mutsuz olmanıza neden olan kişilerin isimlerini yazın.” Öğrenciler patateslerin üzerine isimleri yazmaya başlarlar. Kimi on tane, kimi yirmi tane, kimi elli tane. Herkes kaç kişiyle problemi varsa... Bunun ardından öğretmen der ki: “Şimdi bu poşeti bir hafta boyunca evde, okulda, yolda, sinemada, serviste ve tuvalette, nerede olursanız olun yanınızdan ayırmayacak, sürekli taşıyacaksınız.” Bir hafta sonra öğrenciler, öğretmenim, artık bittik, mahvolduk, leş gibi kokuyor, çok ağır, taşıyamıyoruz, artık bunlardan kurtulmak istiyoruz, diye serzenişte bulunur. Öğretmen öğrencilerine hayat dersini vermeye başlar: “Evlâtlarım,” der,

“biz başkalarını affetmeyerek onlara ceza verdiğimizizi zannediyoruz. Aslında affetmemiz gereken o insanları affetmeyerek geçmişte yaşadığımız problemleri tekrar tekrar gündeme getirip o sorunu çözmeyerek, onlara değil kendimize ceza veriyoruz. Şimdi atın o patatesleri ve o dertlerden, o sıkıntılardan kurtulun.”

Lütfen sizler de, yıllardır taşıdığınız, leş gibi kokan, size yük olan, mutsuz olmanıza neden olan o patatesleri atın. O insanları affetmeyerek biz onlara ceza vermiyoruz ki. Aslında biz kendimize ceza veriyoruz. Hâlâ birilerine kin güderek, kızarak, sinirlenerek kendi hayatımızı mahvettiğimizin farkında değil miyiz? Bugünden itibaren, hatta şu andan itibaren yıllardır taşıdığınız o çürük patates yükünden kurtulun!

İlk Değiştireceğimiz Kişi

Mutlu olmamız için yapmamız, dikkat etmemiz gereken ikinci önemli etken de dünyada değiştirebileceğimiz bir kişinin olduğu, o kişinin de kendimiz olduğudur. Birinin mezar taşında çok güzel bir söz var. Der ki: “Gençken, düşlerim sonsuzken dünyayı değiştirmek isterdim. Yaşlanıp akıllanınca dünyayı değiştiremeyeceğimi anladım. Ben de düşlerimi biraz kısıtlayarak sadece memleketimi değiştirmeye karar verdim. Ama baktım ki o da değişeceğe benzeriyor. İyice yaşlandığımda artık son bir gayretle sadece ailemi, kendime yakın olanları değiştirmeyi denedim. Maalesef onu da kabul ettiremedim. Şimdi ölüm döşeğinde yatarken farkettim ki, önce kendimi değiştirseydim, onlara örnek olarak ailemi de değiştirebilirdim. Bundan alacağım cesaret ve ilhamla memleketimi de daha ileriye götürebilir, kimbilir belki dünyayı bile değiştirebilirdim.”

Hep başkalarını değiştirmeye çalışıyoruz. Eşimizin, çocuklarımızın, anne-babamızın, patronumuzun, çalışanlarımızın, komşumuzun değişmesini istiyoruz. Dostlar! Dünyada değiştireceğiniz tek kişi sizsiniz. Siz, yani biz, kendi tutumlarımızı, kendi davranışlarımızı değiştirirsek onlar değişecek. Eğer iş yerinde çalıştığımız arkadaşlarımızla problemimiz varsa onu değiştiremeyiz. Ona karşı davranışlarımızı,

*Yüreğimde yeşil bir dal
saklarsam, şarkı
söyleyen bir kuş
gelecektir.*

düşüncelerimizi ve duygularımızı değiştirerek zaman içinde onun da bize karşı değişmesini sağlayabiliriz. Bırakın eşinizi, komşularınızı, akrabalarınızı değiştirmeyi, iki yaşındaki küçük çocuğunuzu bile değiştirmeye gücünüz yetmez. Zamanımızı, enerjimizi, bilgimizi, başkalarını değiştirmek için değil, kendimizi değiştirmek için harcayalım. Biz değiştiğimizde, biz mutlu olduğumuzda, biz anlamlı, coşkulu, heyecanlı güzel bir hayat yaşadığımızda, düşünce ve davranışlarımızı kontrol altına alıp bilinçli bir şekilde, olumlu, pozitif bir şekilde yansıttığımızda, aktardığımızda, onların da zaten bize karşı değiştiklerini göreceğiz. Biz komşumuza karşı davranışlarımızı değiştirdiğimizde komşumuz çoktan değişmiş olacak. Bir Çin atasözünde der ki: “Yüreğimde yeşil bir dal saklarsam, şarkı söyleyen bir kuş gelecektir.” Biz mutlu olursak, biz kendimizle başışık olursak, yani yüreğimizde yeşil bir dal saklar, onu kurutmazsak o dala gelecek güzel kuşlar her zaman olacaktır. Zaten, “dünya hayatı bir oyun, oyuncak ve eğlenceden başka bir şey değildir.” Yaratıcı ne diyor: Oyun, oyuncak, eğlence. Peki çocukluğumuzu hatırlıyor muyuz dostlar? Çocukluğumuzda oyuncaklarla oynamaya daldığımızda zamanın nasıl geçtiğini hatırlıyor muyduk? Çocukken oyuncaklarla oynarken yorulur, sıkılır mıydık hiç? Saatlerce oynardık ama annemiz o sırada bize bir iş verdiğinde, bir şeyler yapmamızı istediğinde hemen üf be anne der, sıkılırdık. Çünkü bir şeylerin yapılması emrediliyor. Hayat, dünya oyun-oyuncak, eğlence. Hayatı böyle bir oyundan ibaret görürsek o zaman mutlu olmamız daha kolay olacak.

Farkında Olmak

Sevgili dostlar! Hayatın güzelliklerini hep gözden kaçırıyoruz. Baharda etrafımızda rengârenk çiçekler açmışken biz o güzellikleri görmeyerek hatta üzerine basarak ise koşmaya devam ediyoruz.

ruz. En son o kırlarda açan çiçeklerle ne zaman baktık ve konuştuk? Bir güneşin batışını, mavi bir denizi, gökyüzünü, bulutu, bir şelalenin akışını, ıssız bir yerde ağaçların altında rüzgarın çıkardığı o harika sesi en son ne zaman dinledik? İçimizdeki sesi, içimizdeki çocuğu, içimizdeki mutluluğu en son ne zaman hissettik? Hayat oyun, oyuncak ve eğlenceden ibaret. Eğer böyle ise çocuklarımızla, eşlerimizle oynayabiliriz değil mi? Evlerimizi bir oyun bahçesi-ne çevirebiliriz, işyerlerimizi bir oyun bahçesine çevirebiliriz.

Evde eşimizle ve çocuklarımızla yapacağımız birçok şey, oynayacağımız birçok oyun var. Yeter ki televizyonu, o zaman öldürme, mutluluğu çalma makinesini ortadan kaldırabilelim veya olumsuz etkisinden kurtulabilelim. Bir telaş içerisinde; hızla koşuyoruz. Yemek yemenin tadını, yemek yapmanın zevkini bile unuttuk. Sadece çok acil bir şekilde hemen hazır bir şeyler yapmak ve alelacele sadece yemek yemiş olmak, karnımızı doyurmak için yemek yemeler. Doyasıya bir yemeğin tadını çıkarmayalı ne kadar zaman oldu. Yüreğinizin sesini dinleyin sevgili dostlar! Eğer şu an şarkı söylemek istiyorsanız, belki bir kasetiniz çıkmayacak ama siz yine de şarkı söyleyin. Eğer yazı yazmaktan hoşlanıyorsanız, belki kitabınız basılmayacak ama siz şu an onu istediğiniz için yapın. Yüreğinizin sesini dinleyin. Şu an sizi ifade eden neyse, şu an neyle meşgul olduğunuzda mutlu olacaksınız onu yapın. Leonardo de Vinci der ki: "Bir şeyi başka bir nedenle değil, öyle olduğu için sevmeli ve ondan zevk almalı." Mutluy-sanız etrafınıza mutluluk saçacaksınız. Mutlu bir insanın etrafına mutluluk saçmasını hiçbir şey engelleyemez. Ama hüznü bir adamın da etrafına hüznü yayması kadar doğal bir şey olamaz.

Mutluluk İçinizde, Evinizde

Mutluluğumuz için önemli etkenlerden biri de mutluluğun

*Bir şeyi başka bir
nedenle değil, öyle
olduğu için sevmeli ve
ondan zevk almalı.
Leonardo de Vinci*

dışarıda aranan bir şey değil içimizde bulacağımız bir güç olduğunu görebilmektir. Mutluluğu başka mekanlarda aramayın, mutluluk evinizde. Mutlu olmak mı istiyorsunuz, eşinize ve çocuklarınıza daha fazla zaman ayırın. Onlarla, nitelikli zaman geçirin. Biz maalesef aynı evin içinde, aynı ortamda aynı dünyalarda olmayı becerebilen "ender!" insanlarız. Aynı çatinın altındayız, eşimizle aynı odadayız, yan yanayız ama farklı dünyalardayız. Paylaşım yok, sevgi yok. Dostlar, mutluluk ailede başlar. Bir insan evinde mutlu değilse, iş hayatında da mutlu olamaz. Bir insan çocuklarıyla, eşiyle mutlu değilse o insanın mutluluğu dışarıda araması, bulamayacağı bir şeyin peşinde koşması demektir. Genelde biz güzel şeyin pahalı şey olduğunu düşünürüz. Yani güzel ev pahalı olan ev, güzel eşya pahalı olan eşya. Hayır dostlar! İçi maddi anlamda çok değerli eşyalarla dolu bir ev, mutluluk isteyen bir insan için hiç de güzel olmayabilir. Dostlar, mutluluk için bir şeyler yapabiliriz. Bir arayış içinde olmamız lazım. Eşimizle ve çocuklarımızla, çok fazla para harcamadan da beraber zaman geçirerek mutlu olabileceğimiz ortak paylaşımlarımız olabilir. İbrahim Sadri'nin bir şiirinde söylediği gibi: "Geçmesi parayla, bakması da parayla değil ya!" Beraberce yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki! Evimizin balkonunda bir şeyler yetiştirmek, hafta sonu beraber bir yerlere gitmek, birlikte el becerileri, el işleri yapmak, evimizin dekorasyonunu değiştirmek, evimizi farklı renklere boyamak... Yeter ki biz mutluluğu isteyelim, yeter ki mutluluğun içimizde olduğunu bilelim. Ve ne olur kendimizle baş başa kalmayı da öğrenelim. Çıkalım bir hafta sonu bir yerlerde, dağda, ormanda bir kamp kuralım, insanlardan uzaklaşalım, doğayla baş başa olalım. O kanıncaların mücadelesine, ağacın yapraklarına şöyle bir dalıp saatlerce sadece onları seyredelim. Ruhumuzun derinliklerine doğru inelim. Göreceksiniz ki mutluluk işte oralar-da. Mutlu olmak için çok şey gerekmiyor dostlar.

"Elli metre yüksekliğindeki dik kaya kütlesinin önünde durdu. Az sonra uzaktan mermer kadar pürüzsüz görünen bu kayaya tırmanacaktı. Üzerinde hiçbir malzeme yoktu. Sadece elleri-

ni, vücudunu ve ayaklarını kullanacaktı ve tırmanışa geçti. Vücudu bir lastik gibi kolay kıvrılıyordu. Parmaklarının ucunun sığabildiği yarıklardan tutunarak süratle ilerliyordu. Bir kertenkele kadar o koca kaya kütesine aitti. Kayanın ortasını bulduğunda seyredenlerin nefesi kesildi. Küçük bir hata hayatına mal olabilirdi. Hiçbir emniyet tedbiri yoktu. Bir ara kayanın dışarıya doğru uzanmış bir parçasına tek eliyle tutunup vücudunu boşlukta sallanmaya bıraktı. Dinleniyordu. Kısa bir süre dinlendikten sonra tek elini kullanıp vücudunu kaya uzantısının üzerine çekti. Yüreklere hoptatan bir sahneydi. Kaya gittikçe dikleşiyordu. O, tırmanışını aynı kolaylıkla sürdürüyordu. İnanılmaz bir şeydi bu. Böylesini gören olmamıştı. Malzeme yardımıyla tırmanmaya çalışan iki kişiyi geçti. Onlardan çok önce zirveye ulaştı. Her zamanki tırmanışlarından birini daha bitirmişti. Tırmanırken hayal kurmam, dedi dağcı. Hayal zamanı değildir, hayaller önceden kurulmuş ve bitmiştir. Bir an önce zirveyi bulabilmek, bir an önce bu sıkıntılı durumdan kurtulabilmek düşüncesi ise hiç aklına gelmiyordu. Daha doğrusu kendisini bu düşünceden uzak tutuyordu. Zirveye bir an önce ulaşma düşüncesi bana hata yaptırır, diyordu. Öyle bir hata ki, kayanın dibinde cansız yatardım. Bir şey daha dedi dağcı: Kayanın orta yerinde, altımda ölüm, üstümden zirve varken tek bir şey düşünürüm. O da bir lokma ekmekle biraz suyun, insanın mutlu olması için ne kadar yeterli olduğudur. Bu düşünce çok hoşuma gider. Konsantrasyonumu bozmayan tek düşünce budur.”

Olumluyu Görebilen Göz

İnsanların olumlu yönlerine bakar, olayların olumlu taraflarını görürsek mutlu oluruz. Seminerlerde beyaz bir tahtaya küçük bir siyah nokta çizer ve insanlara sorarım: “Ne görüyorsunuz?” İnsanlar genelde derler ki: “Küçük siyah bir nokta.” “Aşk olsun!” derim, “Koskoca beyaz sayfa dururken göre göre küçük bir siyah noktayı mı gördünüz?” Dostlarımızın, etrafımızdaki insanların o kadar

çok güzel tarafları varken genelde üzerlerindeki birkaç siyah noktayı görürüz. 99 tane çok güzel yönü vardır ama bir tane iyi olmayan yönü vardır ve biz insanların çoğunlukla zayıf noktalarına, olumsuz yönlerine odaklanırsınız. Ve sürekli oraya odaklandığımız için siyah noktalar büyür büyür ve tüm beyazlıkları kaplar. Ve bizim de mutsuz olmamızı sağlar. Ama insanların ve olayların güzel taraflarına odaklandığımızda, beyaza odaklanıp beyazı büyütmeğe çalıştığımızda bir bakacağız ki siyah noktalar beyazların içinde yok olmuş. Her insanın olumsuz tarafları vardır. Mutlaka arzularsanız, isterseniz, yaşadığınız bütün olayların olumsuz taraflarını da görebilirsiniz ama diyorum ki, olayların güzel taraflarını görün. İnsanların güzel taraflarını görün ki hayatta mutlu olabilesiniz. Mutlu olabilmek için hayata tepki göstermemek lazım. Günlüğümüzün mutsuz geçmesinin altında yatan en büyük sebebin, hayata gösterdiğimiz tepkiler olduğunu bilmemiz gerekiyor. Mutsuzluk sabah uyanmayla başlıyor. Sabahleyin gözlerimizi açmak istemiyoruz, uyanmak istemiyoruz, yataktan çıkmak istemiyoruz. Ölü gibiyiz ve hayata tepki göstermeye başlıyoruz. Eşimize tepki gösteriyoruz, çocuklarımıza tepki gösteriyoruz, servise tepki gösteriyoruz, havaya tepki gösteriyoruz, işyerimizde arkadaşlarımıza tepki gösteriyoruz, müşterilere tepki gösteriyoruz, tepki, tepki, tepki... Adeta bir kaleciyiz ve kalemiz rakip forvet oyuncularını tarafından abluka altına alınmış, habire şut atıyorlar. Rüştü olsan ne yazar, kaç tanesini çıkaracaksın! Onun için hayata tepki göstermeyi bırakacağız. Hayatın güzelliklerini göreceğiz. Biz mutluluğun altın tepsi içerisinde bize sunulmasını bekliyoruz. Yani birilerinin bize mutluluğu vermesini, mutluluğun bize verilmesini istiyoruz. Dostlar, mutluluk verilmez. Mutluluk eğer onu üretir ve başkalarına verirse bizim olur. Mutluluk, almak değil vermektir.

İyilik ve Mutluluk

Özel okulda okuyan bir öğrencim mutsuzluktan şikayet ediyordu. "Mutlu değil misin? Hiç mutlu olduğun bir anın yok mu?"

Veya mutlu olmak için ne yapıyorsun?" diye sorduğumda; "Mutlu olmak için, canım sıkıldığında bazen gider simit alır ve o simitleri sokak çocukları dediğimiz çocuklarla paylaşır, onlarla sohbet ederim. Ve o zaman çok mutlu olurum. Bir başka dünya, bir başka ruh haline bürünürüm." dedi. "Bak," dedim, "seni mutlu eden simit almak mı, yoksa o insanlara simit vermek mi?" "O insanlara simit vermek." dedi. İşte mutluluk, vermektir. Verirseniz mutlu oluyorsunuz. Karşı tarafa tebessüm verirseniz, güler yüz verirseniz, iyi niyet verirseniz, yüreğinizden gelen sevgiyi verirseniz onlar size de verilecek ve mutlu olacaksınız.

Adamın biri doğduğu ücra köyden çıkar ve dünyayı dolaşmaya başlar. Yıllar sonra evine geri döner. Arkadaşları, akrabaları ve komşuları çevresinde toplanır ve sorarlar. "Dünyada hayat nasıl?" O da yanıtlar: "Aynen buradaki gibi. Nasıl yaşanacağını bilenler için iyi." Hayatı nasıl yaşayacağınızı bilerseniz, dünyanın neresine giderseniz gidin her yerde mutlu olursunuz. Ama hayattan nasıl zevk alacağınızı bilmiyorsanız, dünyanın hangi güzel köşesine giderseniz gidin, mutluluğu nerede bulacağınızı zannederseniz zannedin, oralar da sizin için bir cehennem olacaktır.

Yola çıkınca her sabah, bulutlara selam ver!

Taşlara, kuşlara, atlara, otlara, insanlara selam ver!

Sonra çıkarıp cebinden aynayı bir selam da kendine ver,

Hatırın kalmasın el gün yanında, bu dünyada sen de varsın.

Üstün Dökmen

Değerli İnsan, Başarılı İnsan Demektir

“Başarıya ulaş ama saldırgan olmadan, başarıya ulaş ama küstah olmadan, başarıya ulaş ama kazanç peşinde olmadan, başarıya ulaş ama zorlanmadan.” (Lou Tzu)

Sevgili dostlar! Hepimiz hayatta başarılı ve mutlu olmanın peşindeyiz. Özellikle son yıllarda kişisel gelişimin Türkiye’de hızla yayılmasıyla beraber insanların başarılı olmaları gerektiği sürekli vurgulanmakta. Başarılı ol, başarılı ol, başarılı ol... Peki nedir başarılı olmak? Önümüze koyduğumuz bir hedefe ulaşmak, başarılı olmamız anlamına geliyor mu? Bir hedef belirledik, o hedefe ulaşmak için gece gündüz çalıştık; o hedefe ulaştığımızda mutlu olacak mıyız? Bizim mutlu olmamız, bizim hedefimize ulaşmamız, etrafımızdaki insanları mutlu etmiyorsa, insanlığı mutlu etmiyorsa biz ne derece başarılıyız? Önümüze koyduğumuz hedefimiz, ulaşmak istediğimiz, gelmek istediğimiz nokta bütün insanlar için faydalı bir hedef değilse bu başarı sizce gerçek başarı mı? Peki, başarılı olma adına sağlığımız elden gidiyorsa, kalp rahatsızlığı, mide rahatsızlığı çekiyorsak, bu sıkıntıları yaşıyorsak, başarılı olmamız sizce ne anlam i-

*Başarıya ulaş ama
saldırgan olmadan,
başarıya ulaş ama
küstah olmadan,
başarıya ulaş ama
kazanç peşinde
olmadan, başarıya ulaş
ama zorlanmadan.
Lou Tzu*

*Başarılı bir insan olmaya
çalışmayın, değerli bir
insan olmaya bakın.
Einstein*

fade ediyor? Peki, başarılı olmak için her yol mübah mı? Gelmek istediğimiz yere gelebilmek için her yolu deneyecek miyiz?

Einstein bir gazeteci ile yaptığı söyleşide gençlere şu tavsiyeyi yapmış: “Başarılı bir insan olmaya çalışmayın, değerli bir insan olmaya bakın.”

Başarılı bir insan, hayattan, verdiğinden fazlasını alır. Değerli bir insan ise hayata aldığından fazlasını verir. Başarı, çok para kazanmak, çok iyi makam ve mevkilere gelmek değildir. Eğer yapmak istediğiniz güzel, faydalı bir hedefiniz varsa ve ona ulaşmak için çaba sarfedip ulaştığınızda huzur ve mutluluk duyuyorsanız, sadece size değil etrafınıza, çevrenizdeki insanlara, insanlığa da fayda getiriyorsa bu ve onlar da bundan mutluluk duyuyorlarsa siz gerçek anlamda başarılısınız demektir. Amerikalı ünlü bir zengine sorarlar: “Ne kadar paran olursa tatmin olursun?” “Biraz daha olsun yeter.” der. Halbuki o, dünyanın önde gelen zenginlerinden biridir. Başarılı adam kimdir? “Kim iyi yaşadıysa, yani çok gülüp fazla sevildiyse, kim zeki insanların saygısını kazandıysa, kim yuvasını kurup görevini yaptıysa, bir sanat eseriyse, güzel bir şiirle veya insanlara örnek olan bir ruh üstünlüğüyle bir eser verdiyse, kim dünyayı bulduğundan daha iyi bir şekilde bırakabildiyse, kim başkalarında en iyiyi arayıp onlara kendinde olan en iyiyi verebildiyse, kimin hayatı insanlara ilham veriyorsa, kimin izleri ardından şükranla izleniyorsa, işte o kişi başarılı olmuştur.” (A. Stanley)

Başarının İlkeleri

- 1- Bütün çocuklar çok değerli özelliklerle dünyaya gelirler ama zaman içerisinde aile, okul ve çevrenin etkisiyle o özellikleri kaybederler. İnsanı diğer bütün yaratıklardan

ayırt eden en önemli özellik insanın sürekli bir şeyleri ortaya koyabilmesi, üretmesi, düşünmesi değil midir dostlar? Başarılı insanların en önemli özelliklerinden biri, işte o içlerindeki, bir şeyler bulma, üretme duygusunu kaybetmemeleridir. Onlar bilirler ki, sürekli yeni şeyler bulabilirler, kendilerine güvenleri vardır. Onlar kendilerini çok iyi tanırlar. Kendi yeteneklerine karşı inançları vardır. En zor, en karmaşık bir problemle karşılaştıklarında bile, o sorunu çözebileceklerine inanırlar. Bilirler ki onların üstesinden gelemeyeceği hiçbir problem yoktur. İç alemlerinde yetiştirdikleri, sürekli büyüttükleri, özel olarak besledikleri dahi çocuk her zaman yanlarında, her sorunun üstesinden gelme noktasında onlara yardım edecektir.

- 2- Başarılı insanlar ne yaptıklarını çok iyi bilirler. Bilinçli olarak hareket ederler ve bütün vücut hücreleriyle ulaşmak istedikleri hedefe her gün bir adım daha yaklaşırlar. Ne yaptıklarını, ne yapmak istediklerini çok iyi bildikleri için yürüdükleri yolda kararlıdırlar. Geriye dönüp keşke şurada şunu yapmasaydım, keşke onu değil de bunu yapsaydım diye bir düşünceleri yoktur. Onların “iyi ki”leri, “keşke”lerinden fazladır. Keşke şunu yapsaydım, keşke bunu yapsaydım, bu, insanları en çok mutsuz eden şeylerden biridir. İyi ki o gün o kararı almışım, iyi ki o gün o adımı atmışım, iyi ki bu hedefi kendime belirlemişim. İşte bu düşüncelere sahip olabilmek, ne yaptığımızı tam olarak bilmekten geçer.
- 3- Aslında sevgili dostlar, hepimiz birçok şeyi başarabilecek güce sahibiz. Tek tek ele aldığımızda, imkanlarımızı tek tek gözden geçirdiğimizde, başarabileceğimiz o kadar çok şey var ki. Peki niye başarılı olamıyoruz? Bakın, ülkemiz çeşitli doğal afetlerle karşılaşılıyor. Bir 17 Ağustos depremiyle karşılaştık. Farklı sıkıntılarla, farklı problemlerle sürekli boğuşuyoruz. Bu sıkıntılarla, bu afetlerle karşılaştığımızda; bakıyoruz ekmek, su, gıda, yiyecek, ilaç,

doktor, çadır hepsi var ama insanlar yine sefalet içerisinde ve yine sıkıntılarla iç içe. Çünkü, olması gereken en önemli etken, organizasyon yok. Ülkemizin en büyük problemi organizasyon. İnsanların da en büyük problemi organizasyon. Başarısız insanlar sahip oldukları yeteneklerin, güçlerin farkında olmadıkları ve belli bir hedef doğrultusunda organize edemedikleri, zamanında bir araya getiremedikleri için başarısız oluyorlar. Rahmetli Adnan Kahveci'nin sık sık anlattığı bir hikaye vardı. Yugoslavya'yı işgal eden Alman ordularından bir birlik bir dağ köyünde konaklamış. Bir hanı karargah olarak seçen Alman general, hancıyı çağırıp, "Beni tuvalete götür." demiş. Hancı Alman generali alıp bir tarlanın orta yerine götürmüş ve "İşte tuvalet!" demiş, "Burayı kullanacaksınız." General, handa bir tuvalet bulunmamasına ve bir tarlanın orta yerini kullanmak mecburiyetinde kalmasına çok kızıp bağırması: "Ne biçim adamlarsınız siz! Sizde hiç organizasyon yok!" Yugoslav hancı sinirli sinirli gülmüş: "Sayın general!" demiş, "Bizde organizasyon olsaydı zaten, şimdi ben sizin tarlanızı kullanıyor olacaktım." Evet, bir zincir, en zayıf halkası kadar güçlüdür.

- 4- Başarılı insanlar iyi bahçıvanlardır. Yaratıcı hepimize ekmemiz ve biçmemiz için bir tarla vermiştir. İyi bahçıvan, tarlasına güzel tohumlar eken, ona iyi bakan; suyunu, ilacını, gübresini zamanında veren; hayalini kurduğu meyveleri alabileceği çok güzel bir bahçe olması için gecesini gündüzüne katan insandır. Toprak belki çoraktır, belki suyu da yoktur. Kilometrelerce öteden kovayla su taşır. O çorak toprağı çapalar, eker ve nihayet biçer. Kimilerininse çok verimli arazileri vardır; suyu, ilacı boldur. Ama tembellik ve ne istediğini bilmemek o bahçelerin bakımsız ve harap kalmasına sebep olur.

Şöyle bir dönüp kendimize bakalım, acaba biz nasıl bir bahçıvanız? Belki imkansızlıklarımız, sıkıntılarımız olabilir ama o im-

kansız sandığımız şeyleri acaba rahatlık bölgemizi terk etsek, ciddi anlamda bir gayret göstersek elde edemez miyiz?

Hiçbir arı bir kelebeğe imrenmez. Çünkü kelebeğin ömrü kısadır, hem de bal yapmaz.

Başarılı insanların, bir başka önceliği de kararlı olmaları. Onlar bir karar alırlar ve hayallerini, hedeflerini gerçekleştirmek için, eğer gerekiyorsa, hayatlarını ortaya ko-

yarlar. Gemileriyle kıyıya geldikleri zaman tekrar geri dönme-
mek, dönme ihtimalini ortadan kaldırıp ayakta kalmak, yaşa-
mak, başarılı ve mutlu olmak için gemilerini yakarlar ve dönüp
bir daha arkalarına bakmazlar. Dostlar! Bugün hayatımızı orta-
ya koyduğumuz bir hedefimiz, bir gayemiz var mı? Peki niçin mi
başarısız oluyoruz hâlâ? Meşhur bir sözdür, derler ki: Hiçbir arı
bir kelebeğe imrenmez. Çünkü kelebeğin ömrü kısadır, hem de
bal yapmaz. Bugün birçok insan bal yapan anya değil, oradan
oraya uçan, gezen kelebekleri görüp onlara imreniyor. Sevgili
dostlar! Cesur olacağız, kararlı olacağız, doğru adımlar atacağız
ve göreceğiz ki hedefimize ulaşacağız.

Başarılı insanların bir başka özelliği de risk almaktan asla ka-
çınmamaları. Bugün yaşam ağacının meyve dolu ağaçları du-
rurken, insanların çoğu ağacın gövdesine sarılıp, o güzel meyve-
leri niçin yiyemediklerini düşünmektedir. Ama kendileri ağacın
gövdesine sarılı durmaktadırlar. Çünkü ağacın gövdesi emniyet-
lidir. Oysa o güzel meyveleri yiyebilmek için ağaca tırmanmak
lazımdır. Ve o ağacın dallarına tırmanmak risk demektir. Belki
düşüp kafanızı, gözünüzü yarmak demektir. Bir yerlerinizi incit-
mek demektir. Düşme tehlikesi demektir.

Dostlar! Lütfen hayatımıza dikkatle bakalım. Ağacın gölgesi-
ne mi sarılıp duruyoruz yoksa o dallara tırmanıp meyveleri ye-
mek mi istiyoruz? Eğer riski göze almazsanız, düşüp kafanızı gö-
zünüzü yarmayı, her türlü zorluğu göze almaz; o dallara, o en

uçtaki dallara doğru tırmanmazsanız, o hayatın en güzel meyvelerini hiçbir zaman yeme şansını yakalayamayacaksınız. Hayat bir risk. Rahatlık bölgenizi terk etmeniz gerekiyor dostlar. Bir bilgenin dediği gibi;

“Gülmek, aptal görünme riskidir.

Ağlamak, duygusal görünme riskidir.

Duygularını açığa vurmak, gerçek benliğini açığa vurma riskidir.

Düşüncelerini, hayallerini herkesten önce ortaya atmak, onları kaybetme riskidir.

Sevmek, karşılığında sevilme riskidir.

Yaşamak, ölme riskidir.

Ümit etmek, ümitsizliğe kapılma riskidir.

Denemek, başarısızlık riskidir.”

Ama dostlar, risk almak zorundayız. Eğer risk almazsak, hayatta hiçbir şeyi başaramayız. Bir kaplumbağanın bile yürüyebilmek, ilerleyebilmek için risk alması lazım. Ne zaman riski göze alırsa, ancak o zaman ilerleyebiliyor. Ünlü bir işadama şunları söylüyor: “Başarılı olan gençleri inceledim ve şu beş özelliği keşfettim:

1-	Hızlı karar vermek, alternatif düşünceler arasında bocalamamak.
2-	İş ve aile çevresiyle uyum içinde ve mutlu olmak.
3-	Görevlerini başarıırken, dışarıdan gelen eleştiri ve yergilere aldırmamak.
4-	Konuşabildiği kadar karşındakini de dikkatli dinlemek ve öğrenmek.
5-	Başladığı işi mutlaka bitirmek, sonuca ulaşma azminden vazgeçmemek.”

Başarılı insanları diğer insanlardan ayıran özelliklerden biri de tutumlarıdır. Başarısız olduğumu hissettiğimde: “Yaşam, ba-

na bir şeyler mi anlatmak istiyorsun?" derim. Çünkü başarısızlık, "Henüz başaramadım." demektir. Başarısızlık, "Ben hiçbir şeyi gerçekleştiremedim." demek değildir. "Birşeyler öğrendim." demektir. Başarısızlık, "Aptallaştım." demek değildir. "Deneyerek yaşamak için gereken inanca sahibim." demektir. Başarısızlık, "Ümitsizliğe kapıldım." demek değildir. "Deneme cesaretini gösterdim." demektir. Başarısızlık, "İstediklerime sahip olamayacağım." demek değildir. "Tarz değiştirmeliyim." demektir. Başarısızlık, "Ben aşağılığım." demek değildir. "Mükemmel değilim." demektir. Başarısızlık, "Zamanımı boşa harcadım." demek değildir. "Yeniden başlamak için bir nedenim var." demektir. Başarısızlık, "Vazgeçmeliyim." demek değildir. "Daha sıkı çalışmalıyım." demektir. Başarısızlık, "Asla başaramayacağım." demek değildir. "Daha sabırlı olmalıyım." demektir. Başarısızlık, "Kendimden ümidimi kestim." demek değildir. "Bir bildiğim var." demektir. (John Maxwell.)

Bize düşen, çalışmak sevgili dostlar. Çünkü, insan için sadece çalıştığının karşılığı vardır. Mehmet Âkif bir şiirinde der ki:

*Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası,
Dostunun yüz karası, düşmanının maskarası.
Kuzum ayıp mı çalışmak, günah mı yük taşımak?
Ayıp, dilencilik, işlerken el, yürürken ayak.*

Bize düşen sevgili dostlar, hangi işi, neyi yapıyor olursak olalım, ona her şeyimizi vermek ve onun en iyisini yapmaya çalışmak. Martin Luther King'in dediği gibi: "Eğer sizden sokakları süpürmeniz istenirse, Michael Angelo'nun resim yaptığı, Beethoven'ın beste yaptığı veya Sheakspear'in şiir yazdığı gibi süpürün." O kadar güzel süpü-

*Eğer sizden sokakları
süpürmeniz istenirse,
Michael Angelo'nun resim
yaptığı, Beethoven'ın
beste yaptığı veya
Sheakspear'in şiir
yazdığı gibi süpürün.
Martin Luther King*

rün ki, gökteki ve yerdeki herkes durup, burada dünyanın en iyi çöpçüsü yaşıyormuş desin ya da bir şiirde dile getirildiği gibi:

“Eğer zirvede çam olamazsan vadide bir çalı ol, ama ol. Derenin yanındaki en güzel çalı sen ol. Ağaç olamazsan küçücük bir çalı ol. Çalı olamazsan bir parça çimen ol. Süsle. şenlendir bir yol kenarını.

Balina olamazsan küçücük bir balık ol. Ama göldeki balıkların en kıvrak olanı ol.

Hepimiz kaptan olamayız, tayfalar da olacak. Hepimiz için yapacak şey var bu dünyada. Büyük işler de var, küçük işler de... Yapmanız gereken şey yanı başınızda.

Ana yol olamazsan bir patika ol.

Güneş olamazsan bir yıldız ol. İster büyük ol, ister küçük.

Yalnız, her zaman en iyi ol.”

HAYATA NE VERİRSENİZ ONU ALIRSINIZ

Hayatın Yankısı

Dağlık bir bölgede, adam küçük oğluyla yürürken, çocuğun ayağı taşa çarpar ve can acısıyla "Ahh!" diye bağırır. Dağdan "Ahh!" diye bir ses gelir. Bu sesi duyan çocuk hayret eder. Merakla, "Sen kimsin?" diye bağırır. Aldığı tek yanıt, "Sen kimsin?" olur. Çocuk bu yanıtla kızar ve "Sen bir korkaksın!" diye bağırır. Dağdan aldığı yanıt, "Sen bir korkaksın!"dır. Babasına bakar, "Baba, ne oluyor?" diye sorar. "Oğlum, dikkat et." diyen baba, vâdiye doğru, "Sana hayranım!" diye bağırır. Ses, "Sana hayranım!" diye yanıtlar. Baba, "Sen harikası!" diye bağırdığında bu kez dağdan, "Sen harikası!" yanıtı gelir. Çocuk şaşırmıştır. Ama hâlâ ne olduğunu anlayamamıştır. Baba oğluna durumu açıklar: "Oğlum! İnsanlar buna 'yankı' derler. Ama gerçekte hayatın tâ kendisidir. Hayata ne verirsen sana onu yansıtır. Senin davranışlarının bir aynasıdır. Eğer hayatında daha çok sevgi istiyorsan, insanları daha çok sev. Eğer sana saygılı davranılmasını istiyorsan, insanlara saygı göster. Eğer başkaları tarafından anlaşılmak istiyorsan, önce başkalarını anlamaya gayret göster. Eğer insanların sana hoşgörölü ve sabırlı davranmasını istiyorsan, önce sen insanlara karşı hoşgörölü ve sabırlı ol. Oğlum! Hayatta ne ekersen onu biçersin. İnsanların hayatı tesadüfler sonucu oluşmaz. Hayatımız, davranışlarımızın yansımından başka bir şey değildir."

Mevlâna der ki: "Âlem bir dağa benzer. İyi ve kötü olarak ne söylersen, aynısını dağdan işitirsin. Ben iyi söyledim, dağ kötü ce-

vap verdi, der ve zannedersen bu imkansızdır. Çünkü bülbül dağda öttüğü zaman yankı olarak karga veya insan, kurt veya eşek sesi gelmesi mümkün olmaz. Öyle olunca kesin olarak eşek sesi çıkardığını bilmelisin. O zaman çıkardığın sese dikkat et. Dağa gelince sesini güzelleştir. Orada niçin eşek sesiyle bağırıyorsun?”

Sevgili dostlar! Ailemizin, çocuklarımızın, işyerimizdeki arkadaşlarımızın, patronumuzun, sevdiğimiz ve önem verdiğimiz insanların bize karşı nasıl olmalarını, en çok neler yapmalarını istiyorsak, bir listesini yapalım. Mesela, bize karşı daha çok sevgi göstermeleri, bizi daha çok anlama çabası içinde olmaları, daha hoşgörülü olmaları, bize karşı duygularını belli etmeleri, bizi cesaretlendirmeleri vs. vs. Onlardan neler istediğimizin, neleri daha çok istediğimizin, lütfen bir listesini yapalım.

Sonra dönüp kendimize şöyle bir bakalım: Biz başkalarından, bu yakın dostlarımızdan bunları isterken, acaba istediklerimizin ne kadarını onlara veriyoruz? Ancak verdiğimiz oranda alabiliriz dostlar. İyilik eden bir kimse, kötülük göremez. Kötülük eden bir kimse de iyilik bulamaz. “Kim zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığını, kim de zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını mutlaka görecektir.” İnsana yaptıklarının karşılığı tamamen verilecektir. Kötülük ettiysen iyilik aramamak lazım. Sonbaharda buğday ektiysen hasat mevsiminde arpa biçmen imkansızdır. Elma ağacı diktiysen portakal bekleyemezsin. Hayata ne verirsene onu alırsın.

*Kim zerre kadar iyilik
yaparsa onun karşılığını,
kim de zerre kadar
kötülük yaparsa onun
karşılığını mutlaka
görecektir.*

Unutma sevgili dost! Karınca senin ayağının altında ne haldeyse, sen de filin ayağı altında o halde sin. Sâdî'nin dediği gibi: “Sahrayı okşayan rüzgar gibi bu hayat. Bu varlık da eser, geçer, gider. Açlık, tatlılık, hoşluk, iyilik, kötülük, güzellik ve çirkinlik hepsi geçer. Geçer gider de bir şey kalmaz. Za-

lim bize zulmettiğini sandı, halbuki bu zulüm geçer gider ama bu zulüm yükü zalimin boynunda ve omzunda ebediyyen kalır.” Fuzulî der ki: “Yaşam değerini harcayıp bilgi kazanmışım. Çıkarıcı ise tam bir bilgisizlik içinde mal toplamış. Dünya, herkesin malını sergilediği bir pazardır. Çıkarıcı gümüş ve altın, bilgi adamı ise bilgelik ve olgunluk sunar. Benden bir yarar görmeyenden bir yarar istemem. Yararım dokunmayanın yararı bana helal olmaz. Anlayışsız, bana gümüş ve altın hazinesi verse istemem. Çünkü anlayışsız kişilerden karşılıksız mal almak günahtır.”

Başımıza bir bela geldiğinde, bir problemle karşılaştığımızda, bir sıkıntı yaşadığımızda, “Bu bela beni nereden buldu, nereden geldi, sebep neydi, ben ne yaptım, ne günah işledim Allahım!” deriz. Ama şöyle sakın bir kafayla, o başımıza gelen olayı şöyle derinlemesine irdelediğimizde bir bakarız ki, belki yıllar önce, belki yakın zamanda benzer bir hatayı biz de yapmışızdır. Biz de birilerinin canını acıtmışızdır.

Fare, bir fidanın dibini testere gibi dişleriyle kesmektedir. Fidan hal diliyle, “Ahh! O kestiğin lifler sinir ve damarlarımdır. Neden bu zulmü bana reva görüyorsun?” diye yalvarsa da fare bu sözlerle kulak asmayarak işine devam eder. Fidanı tamamen devirdiği anda yandaki delikten bir yılan çıkıp fareyi yutarak cezasını verir. Bir süre sonra kirpi gelir, evvela yılanın kuyruğunu tutar, büzülüp tortop olduktan sonra da yılanın üzerine doğru kendisini yuvarlar, yılanın vücudu boydan boya delik deşik olmuştur. Bir yandan yılan can vermekteyken tam o sırada bir tilki görünür. Kirpi onu görünce korkusundan büzülüp tekrar top şeklini alır. Tilki gelip kirpinin tam burun hizasına küçük abdestini yapınca kirpi elinde olmayarak açılır açılmaz tilki onu boğazından yakalayıp haklar. O sırada bir köpek gelir, tilkinin üzerine atlayıp parçalar. Arkasından, ortaya bir kaplan çıkarak o da köpeği parçalar. Sonra bir avcı çıkagelir. Elindeki oku kaplana fırlatınca ok kaplanın sağ tarafından girip sol tarafından çıkar, kaplanı öldürür. Avcı koşarak kaplanın derisini yüzmeye koyulur. Post gayet nakışlı ve güzeldir. O sırada bir süvari gelip postu isteyince, avcı

kimseye parasız post veremeyeceğini söyler. Bunun üzerine atlı, avcının üzerine kılıcıyla saldırarak adamı öldürür. Fakat atlı da postu alıp, atını dört nala koşturup giderken hayvanın ayağı tökezler, tepetakla düşen adam, beyni parçalanarak ölür.

Yaşanan her sıkıntı, şüphesiz ki kusurların karşılığı değildir ama pek çoğu böyledir ve böyle düşünmek, bunu farketmek insana çok şey kazandır.

KENDİNİ TANIMAK

Mevlâna, Mesnevî'sine şu beyitlerle başlıyor: "Dinle bu ney'i, nasıl şikayet ediyor, ayrılıkları nasıl anlatıyor. Beni kamışlıktan kestiklerinden beri feryadımdan erkek kadın herkes ağlayıp inledi. Ayrılıktan parça parça olmuş kalp isterim ki, iştihak derdini açayım. Aslından uzak düşen kişi yine kavuşma zamanını arar. Ney, aslından ayrılışın acısını çekmektedir."

"Ney" dediğimiz kamış, sazlıktan kesilen dallardan yapılan bir müzik aletidir. Boğum boğumdur. Sazlıktan, uygun kamışı keser kuruturlar; sonra ortasını deler, içindekileri çıkarırlar. Ağzına bir şekil verirler. Üflenince, havanın belirli mesafelerde içinde dalgalanmasıyla çeşitli sesler çıkarır. "Beni sazlıktan kopardıkları, asıl vatanımdan ayırdıkları zamandan beri böyle feryat ediyor, şikayet ediyorum. Feryatlarımdan herkes üzülüyor." diyor. İnsanlar neyi dinlerken duygulanıyor, ağlıyorlar. Mevlâna böyle sembolize ediyor neyi ve ney sesini. Bunu nereye bağlıyor? Ey insanoğlu! Senin de vatanın, senin de özün var. Gerçek kimliğin var. O kimliğini ara. O kimliğe dön. Sazlıktan koparılmış olan bu ney, yanık yanık şikayet ediyor, özünü özlüyor. Bu kadar hasreti var vatanına. Sen nasıl insansın, sende asıl vatanına karşı bir özlem yok mu? Sende aşk yok mu? Sen aslına kavuşmak istemez misin? Ney bile istiyor da kamış iken, sen bu kavuşmayı niye istemiyorsun ey insanoğlu? Özünü ara, aslını ara, aslını bulmaya, aslına kavuşmaya çalış.

Sevgili dostlar, Mevlâna devam ediyor:

Bu neyin sesi ateştir, hava değil,

Kimde bu ateş yoksa, yok olsun.

*İnsanlar bir arayış içerisinde, hepimiz arıyoruz,
Kim olduğumuzu, ne olduğumuzu bulmaya çalışıyoruz.*

Doktor Verdi Kankılıç bir şiirinde şöyle diyor:

*Kitaplar, kâğıtlar vermedi bir sır,
Aynalar siz deyin bana ben kimim?
Serseri dolaştım bir nice yıldır
Baba, bir söz söyle; ana, ben kimim?*

*Düşmüşüm kimsesiz bir uzun yola,
Ben bittim düzlükler bitmiyor hâlâ.
Ufuklardan cevap gelir mi ola?
Çıglık savursam dört yana, ben kimim?*

Sorulması Gereken Soru

Ünlü romancı Dostoyevski, daha 18 yaşında iken bir arkadaşına şunları yazıyordu: “Bütün hayatını insanı çözmekle geçiriyorsan, zamanını boşa harcadığını sanma. Ben bu işi uğraş edindim. Çünkü insan olmak istiyorum.”

Fransız düşünür Voltaire şöyle der: “Bütün kainatın, bütün varlıklarına sormamız gereken soru: ‘Kimsin, nereden geliyorsun, ne olacaksın?’ sorularıdır.”

Erwin Schöndiger: “İlmin, insanlığa en büyük bağıışı; bizler kimiz, nereden geliyoruz ve nereye gideceğiz, gibi dehşetli soruların cevabını bulmak ya da en azından akılları bu konuda rahatlatmak olacaktır.” diyor.

Bütün kainatın, bütün varlıklarına sormamız gereken soru: ‘Kimsin, nereden geliyorsun, ne olacaksın?’ sorularıdır.

Voltaire

Bir başkası “Görmeye başladığım an, ben kimim, nereden geldim anne diye sordum.” diyor.

Onlar soruyu sormuşlar ama cevabı bulmak için yeterince arayıp aramadıkları için ayrı bir boyutu.

Mevlâna da yollara düşmüş, o gerçek insanı arıyor: "Dün akşam Mevlâna elinde lâmbayla şehri dolaşıyordu. Diyordu ki:

*Uslandım artık kötü ve vahşi ruhludan,
Ben insan isterim insan!
Gönlüm rahatsızdır zayıf ruhlu hemrahdan,
Ben Allah'ın Arslanı'nı ve Zaloğlu Rüstem'i isterim.
Dedim ki: Biz de onu aranız ama bulmak ne mümkün?
Dedi ki: İşte ben bulunamayanı isterim!"*

Potansiyelimizden Haberimiz Var mı?

Dostlar! Kendimizi tanımaya başladığımızda inanılmaz bir potansiyele sahip olduğumuzu göreceğiz. Doğan Cüceloğlu der ki: "Şimdi size sol elimde bir meşe palamudu ve sağ elimde bir çakıl taşı göstermekte olduğumu varsayın. Sol elimde görmüş olduğunuz bu meşe palamudu kendisi gibi kaç tane meşe palamudu üretme potansiyeline sahiptir? Bu meşe palamudunun bir meşe ağacı olma olasılığı var mı? Evet var. Peki bu ağacın, yeni meşe palamutları üretme olasılığı var mı? Evet var. Peki bu meşe palamutlarının her birinin bir meşe ağacı olma olasılığı var mı? Evet var. Demek oluyor ki sol elimde gördüğünüz bu meşe palamudu üretme potansiyeline sahip, öte yanda sağ elimde tutmuş olduğum çakıl taşının üretme potansiyeli sıfır. Çakıl taşı, kendisi gibi çakıl taşı üretme olanağına sahip değil. Siz potansiyel nedir bilmezseniz, bilinciniz potansiyelin farkındalığı ile donanmamışsa elimde tuttuğum bu iki şeyi potansiyel açısından ayırt edemezsiniz. Her ikisini de bir nesne olarak görürsünüz. Potansiyelin ne olduğunu bilen biri, meşe palamudunu ve çakıl taşını farklı algılar. Bunlarla ilgili farklı düşünür. Bu kişi, bir tek meşe palamudunda tüm Türkiye'yi meşe ağacıyla donatacak bir

potansiyel olduğunu bilir ve bu gözle meşe palamuduna bakar. Potansiyelin ne olduğunu bilmeyen biri ise, çakıl taşıyla meşe palamudunu aynı şeylermiş gibi düşünür. Örneğin ona göre her ikisi de fırlatılacak bir nesne gibidir. Ve eline geçirdiğinde bilinçsiz olarak meşe palamudunu da çakıl taşı gibi fırlatır atar.”

İçimizdeki o meşe palamudu tohumlarının farkında mıyız dostlar? İçimize dönüp de bakabiliyor muyuz?

“Bir can var canımda o canı ara!

Beden dağındaki o gizli mücevheri ara!

Ey yürüyüp giden dost! Bütün gücünle ara!

Ama dışarıda değil, aradığını kendi içinde ara!”

diyor Mevlâna. Katı kuralların dışına çıkamayan bir hocaya Mevlâna şöyle seslenir: “Ey hoca! Elin ayağın yoksa kendi içinde seyahate çık. Çünkü böyle bir seyahatte toprak beden, altın madeni oluyor.” Yine Mevlâna, bazıları için, “Her cevherin özelliğini bilir de, kendi cevherine gelince bir eşeğe döner.” der. “Beh ey âlim! Sen, ‘Ben caiz olan şeylerle caiz olmayanları bilirim.’ dersin ama kendin caiz misin, işe yarar mısın yoksa bir koca kan mısın? Bundan haberin yok. Bu yerinde, doğru; şu yerinde değil, eğri. Bunu biliyorsun ama sen doğru musun, eğri misin? Bir de kendine bak. Her kumaşın değeri nedir, biliyorsun da, kendi değerini bilmiyorsun. Bu ahmaklıktır. Öküzün rengi dışın-da insanın rengini sarı-kırmızı her neyse içinde ara. Âlemde cismimiz bizim yüzümüzü örtmektedir. Biz, zamanla örtülü deniz gibiyiz. İnsan pek latif bir içe sahiptir. İnsansan bir ân olsun onu ara. Duvar üstüne yapılan insan resmi de insana benzer. Bak, sûret bakımından neyi eksik? O parlak resmin yalnız canı noksan. Yürü, o nadir bulunan cevheri ara.”

Çoğumuz, kim olduğumuzu hep başkalarının bize söyleyecekleri ile bulmaya çalışırız. Başkalarından bekleriz. Bizi tanımlamalarını bekler ve kendi kişiliğimizi onlara göre şekillendiririz. Ama içimize dönüp baktığımızda, iç âlemimize doğru yolculuk

yapmaya başladığımızda, daha derine, daha derine, daha derine doğru indiğimizde gerçek kişiliğimizi, nasıl bir insan olduğumuzu, hangi potansiyele, hangi yeteneklere sahip olduğumuzu, içimizde hangi cevherlerin, hangi güzelliklerin bulunduğunu o zaman göreceğiz.

Sevgili dostlar! Farkındalık önemli. Kimiz biz? Nasıl bir hayat yaşıyoruz? Nasıl bir insanız? Nerelere doğru gidiyoruz? Bunun farkına vardığımızda, yani etrafımızdaki yüzlerce, binlerce şeyin farkına varan biz, gerçek hazine olan kendimizin farkına vardığımızda, hayatımızdaki birçok şeyin değiştiğini göreceğiz!

İç Âlemimize Yolculuk

“O sabah acelem yoktu. Tramvaydan indikten sonra yavaş yavaş yürürken benimle birlikte tramvaydan inen ve önümde yürüyen üç adamın hareketlerini izlemeye başladım. En öndeki sanki arkasından biri kovalıyormuş gibi acele adımlarla yürüyordu. Arkasından gideni bir hayli geride bırakmıştı. Kendi kendime, ‘bu adam mutlaka hayatta başarılı olacaktır’ diye düşündüm. Onun arkasından giden adam sakın adımlarla ilerliyordu. ‘Belki bu adam da hayatta bir şeyler başarabilir.’ diye mınıdandım. En arkadan gelen adam ise sanki hiçbir hedefi yokmuş gibi etrafına bakıyor ve sallana sallana yürüyordu. Onun için ise, hayatta hiçbir işe yaramayacak bir serseri derken, aklıma birden bir şey geldi: ‘İyi ama ben bu adamların üçünün de gerisindeyim!..’”

Sevgili dostlar! Biz kendimizi tanımıyoruz. Kendimizi tanımadığımız için, yeteneklerimizin ve potansiyelimizin de farkında değiliz. Ve hep birilerini taklit etmeye, hep birileri gibi olmaya çalışıyoruz. Kendimize göre eksik ve kusurlu gördüğümüz yönlerimizi örtmeye, saklamaya çalışıyoruz. Kılıktan kılığa, şekilden şekle giriyor, taklitler yapıyoruz. Kendimiz olmuyor, kendimiz olmadığımız ve kim olduğumuzu da tam olarak bilemediğimiz için mutlu olamıyoruz.

Yapmamız gereken önemli şeylerden biri, bir dosya kâğıdını ortadan ikiye bölerek, bir tarafa güçlü diğer tarafa da zayıf yönlerimizi yazmak. Bizim hangi yönlerimiz güçlü, hangi potansiyele sahibiz, içimizde neler var; hangi cevherler, hangi hazineler var. Peki zayıf olan, bizi başarısızlığa ve mutsuzluğa götüren, adım atmamızı, hedefimize koşmamızı engelleyen, zayıf yönlerimiz neler? Bizi bir anda çöküntü haline düşüren, umutsuzluğa kapılmamıza yol açan zayıf yönlerimizi tanır, güçlü yönlerimizi de bilirsek; zayıf yönlerimizi her geçen gün düzeltmeyi, güçlü yönlerimizi daha da güçlü hale getirmeyi başarabiliriz. Ama kendimizi yeterince tanımıyor, hangi özelliklere sahip olduğumuzu bilmiyorsak, bunları nasıl yapacağız?

Olmak istediğimiz o bilim adamı, olmak istediğimiz o sporcu, o sanatçı, olmak istediğimiz her neyse o, içimizde dostlar. Onu bir yerlerde aramayalım. Eğer iyi bir sporcu olmak istiyorsanız, falanca futbolcu gibi olmak istiyorsanız, o futbolcu ruhu sizin içinizde. Size bir yerlerden gelmeyecek. İyi bir bilim adamı olmak istiyorsanız, o bilim adamı sizin içinizde. Sizin, onu keşfetmenizi, kapısını çalmanızı bekliyor. Ona misafir olmanızı bekliyor. Hadi durmayın artık, iç âleminize yolculuk etmeye, onunla tanışmaya hemen şimdi başlayın.

Kendimize Karşı Dürüst Olmak

Kendimize karşı ikiyüzlü olmayalım dostlar. Bir bilgenin söylediği gibi: “Kim kendisini bir başkasına önder olarak tayin ederse, başkasına öğüt vermeden önce kendi kendine öğüt versin. Diliyle terbiye kurallarını anlatmadan önce, davranışlarını o kurallara uydursun. Kendi kendisine öğüt veren ve kendisini düzelden, başkalarına öğüt verip başkalarını düzeltmeye çalışan kimseden daha çok saygıya layıktır.”

Allah-u Teâlâ Hazreti İsa'ya şöyle demektedir: “Ey Merjem'in oğlu! Kendi nefsine öğüt ver. Eğer o öğüdü kendine uygulamışsan, artık onu başkalarına anlatmaya başla. Değilse ben-

den utan.” Evet, önce iç alemimizi değiştireceğiz, onu güzelleştireceğiz.

16. yüzyıl İngiliz filozoflarından Francis Bacon der ki: “Bizi güçlü yapan yediklerimiz değil, hazmettiklerimizdir. Bizi zengin yapan kazandıklarımız değil, muhafaza ettiklerimizdir. Bizi bilgili yapan okuduklarımız değil, kafamıza yerleştirdiklerimizdir. Ve bizi sevimli yapan, başkalarına verdiğimiz öğütler değil onları kendimizde uygulamamızdır.”

Neyzen Tefvik’in dediği gibi:

Demek ki kendini bilmekte var imiş hikmet,

Muhabbet ehli olan kendini bilir elbet.

Bizi güçlü yapan
yedeklerimiz değil,
hazmettiklerimizdir. Bizi
zengin yapan
kazandıklarımız değil,
muhafaza ettiklerimizdir.
Bizi bilgili yapan
okuduklarımız değil,
kafamıza
yerleştirdiklerimizdir. Ve
bizi sevimli yapan,
başkalarına verdiğimiz
öğütler değil onları
kendimizde
uygulamamızdır.
Francis Bacon

Saçı sakalı kırlaşmış bir adam bir gün berbere gider. “Usta!” der, “Saçımda ve sakalımda ne kadar beyaz kıl varsa ayıkla. Çünkü genç bir hanım aldım.” Berber adamın saçlarındaki beyaz kılların çokluğunu görünce, bakar ki olacak gibi değil, saçını-sakalını dibinden traş ederek önüne koyar ve “Benim acele bir işim var, beyaz kılları sen ayırır.” der. Artık bizim de saçımızı önümüze koyup ayıklamamızın zamanı geldi değil mi?

HEDEF VE GAYE SAHİBİ OLMAK

Arayış

*Deniz kenarında ıssız bir gece denizi,
Bir genç adam duruyor,
Bağrında üzüntüler, başında şüphe,
Gamli dudaklarla dalgalara soruyor:
Çözün bana ne olur hayatını sırrını!
Azap veren bu çok eski sırrı.
Söyleyin nedir insan?
Nereden geldi? Gittiği yer neresi?
Kimler yaşar yukarıda, altın yıldızlarda?
Dalgalar ebedi mırıltılarında,
Rüzgar esiyor, bulutlar geçiyor,
Kırpışan yıldızlar kayıtsız, soğuk,
Ve bir genç durmuş cevap bekliyor...*

İnsanlık arayış içinde. Kendisini mutlu edecek, başarıya ulaştıracak değerlerin peşinde. Ama başarıya giderken, gözardı ettiğimiz bazı şeyler var. Hani uyurgezer insanlar vardır. Uykunun bir bölümünde uyanır, başka yerlere gider. Uyandığı zaman ben kimim, buraya nasıl geldim, ne zaman geldim, gibi sorular sorar. Hayatta hedefsiz, gayesiz insanlar uyurgezer insanlar gibidir. "Ben kimim? Bu dünyada ne anyorum? Nereden gelip nereye gidiyorum? Hayatımın asıl gayesi ne?" sorularını sormaz ve ce-

vaplarını bulmaya çalışmazsak, hayatta ne başarılı oluruz, ne de mutlu. İnsanların büyük bir bölümü maalesef hedefsiz, gayesiz, amaçsız bir hayat yaşıyor.

Bakın 15 yaşında bir genç kızın ifadeleri: "Yaşamaktan bıktım, usandım. Hayatın ne tadı var ki. Lüzumsuz bir çabalamadan, boşuna çırpınıp üzölmekten başka bir şey yok. Sınıfın en iyisi olmak, en iyisini yemek, giymek, en güzel yerlerde gezmek, hiçbir beni tatmin etmiyor, yaşadıkça içimdeki tatminsizliğin ve boşluğun büyüdüğünü hissediyorum. Zannediyorum ki bu boşluk, dipsiz bir kuyu olup bir gün beni yutacak. O uçuruma düşmemek için bir çare de bilmiyorum. Her yanıımı titreten bir korku benliği mi sarmakta. Sanki bir meçhule gidiyorum. Önüme mutluluk diye konulan hiçbir şey beni güldüremiyor. İstikbal, sisli bulutların içinde mutluluğu hapsetmiş. Bana hiçbir ümit vermiyor. Ölmek! En iyisi bu..." diyor. Hayatının baharında bir genç kızın sözleri bunlar. Bunun altında yatan en büyük etken, kendinden habersiz olmak, gayesizlik, amaçsızlık değil mi dostlar?

Hangi Gruba Giriyoruz?

İnsanlar üç çeşittir:

- 1- Gayesiz yaşayanlar
- 2- Bir gaye için yaşanması gerektiğini bilip konuşanlar ama bunu sadece dile getirenler
- 3- Gerçekten bir gaye için yaşayan insanlar.

Biz hangi gruba giriyoruz? Birçoğumuz hep can sıkıntısından şikayet ederiz. Can sıkıntısının temel nedeni, uğrunda yaşanılacak bir şeylerin olmamasıdır. Mesela, ölümüne taraftarlar vardır. Tuttuğu futbol takımı için ölümü göze alanlar. Fanatikler. Annesi-babası izin vermezse evden kaçmayı göze alır, patronu izin vermezse işten atılmayı göze alır ama o maça gider. Cebindeki son ekmek parasını, akşam eve götüreceği ekmek parasını çıkarır ve o maç biletine verir. Yağmurda, karda, fırtınada, doluda gider, takı-

minin kazanması için, onu desteklemek için bağırır çağırır. Takımı yenilse kalp krizi geçirir. Beline döner bıçağı takar, adam öldürür. Ölümü göze alır. Çünkü o, ölümüne taraftardır. Bizim için çok anlamsız, çok saçma olan, onun için uğrunda ölünecek kadar değerlidir.

Ölmeye değer bir gayesi olmayan insanların, yaşamaya değer bir gayesi de olamaz.
Martin Luther King

Dönüyor ve kendime soruyorum: Senin hayatını adadığın bir amacın, bir gayen var mı? Uğrunda ölümü göze alabileceğin bir hedefin var mı? Bir sohbet ortamında bir arkadaşımın övünerek aynen şunu anlattığını hiç unutmu-yorum. Tuttuğu futbol takımının Bursa'da deplasmanda maçı olduğunu ve cebindeki son parayla ancak Bursa'ya ulaşabildiğini; karlı, soğuk bir havada maç bileti alacak parası olmadığı için ayağındaki ayakkabıları satarak maça girdiğini; çıplak ayaklarıyla o karın üstünde hararetle takımını desteklediğini ve o soğuğu hiç hissetmediğini. Tüylerim diken diken olmuştu. Tuttuğu bir futbol takımını desteklemek için karın üstünde o soğukta, ayaklarının soğukluğu hissetmemesi. İnanılmaz bir odaklanma, inanılmaz bir motivasyon, inanılmaz bir aşk. Peki dostlar, bizim hayatımızı adadığımız böyle bir hedefimiz var mı?

Martin Luther King der ki: "Ölmeye değer bir gayesi olmayan insanların, yaşamaya değer bir gayesi de olamaz."

Büyük davalar, büyük adamlar ister. Büyük fetihler, Sultan Fatihler ister. Fransız general Arthur diyor ki: "Yıllar cildi buruşturur fakat idealsizlik ruhu öldürür." Ünlü filozof Eflatun ise, "Gövdeyi öldüren çok, ruhu öldüren korkunç. Ölümünün en korkuncu ruhun ölümüdür." ikazını yapıyor. İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet Âkif ise, insanımızın bu başıboşluğunu,

*Kendi sağlam, hissi ölmüş, ruhu ölmüş milletin,
İşte en korkuncu hüsranın, felaketin, heybetin.*

mısralarıyla ifade ediyor.

Gayesiz Hayatın Hali

Hayat, bir adım atmadır. Her gün adım atıyoruz. Hayatta hiçbir hedefimiz, hiçbir amacımız yoksa iki adım ileri, bir adım sağa, iki adım geri, bir adım sola bir daire içinde dönüp dolaşınız. Yüzlerce adım atarız ama o dairenin dışına çıkamayız. Eğer kendinize bir hedef koyduysanız, o hedefe doğru adımlarınızı atarsanız; bir, iki, üç, beş, on... derken bir bakarsınız ki, birileri yüz adım atıp o dairenin dışına çıkamazken, siz 10-15 adımla hedefinize çok rahat ulaşmışsınız. Bir gemi doğuya gider, bir gemi batıya. İkisi de esen aynı rüzgarla. Gemilerin doğuya ve batıya gitmesini sağlayan esen rüzgar değil, geminin yelkenleridir. Geminin yelkenlerini ise kaptan belirler. Bizler bir gemiyiz. Bir yolculuk yapıyoruz. Büyük bir okyanustaki zorlu yolculuk. Eğer varacağımız limanı bilmiyorsak ve eğer varmak istediğimiz limana doğru yelkenlerimizin rotasını belirlemediyse dostlar, rüzgarın hangi yönde estiğinin bize hiçbir faydası yoktur. Eğer hedefimiz, gayemiz, amacımız yoksa, hiç kimse bize yardım da etmeyecektir. Hep etrafımızdaki insanların bize yardım etmediğini, bizi desteklemediğini söyleriz. İyi ama biz hedefimizi belirledik mi? “Bize yardım etsinler.” diyoruz. Niçin yardım etsinler? Neyi başarmak, neyin üstesinden gelmek için yardım etsinler? Eğer elinizde çok net ve açık bir adres varsa insanlar size yardım edeceklerdir. Gidersiniz, adresi çok açık bir şekilde sorarsınız, o insanlar mutlaka size gideceğiniz yönü göstereceklerdir. Mevlâna ne güzel demiş:

*Gider çocuk mektebine süklüm büküm,
Çünkü görmek ister bir kâr, yaptığı işten.*

Bir işi başarabilmek için iyi bir “niçin”imizin olması lazım. Hedeflerimize ulaşabilmemizin altında yatan en büyük etken o. İyi bir “niçin”imiz var mı? İyi bir “niçin”iniz varsa, nasıl yapacağınızı bulursunuz. Bir işi başarmak için nedenleriniz ne kadar çoksa, o işi başarma oranınız o kadar yüksek olacaktır. Üniversite sı-

navlarına hazırlanan bir öğrencime bunu sorduğumda, ertesi gün bana tam 73 tane neden yazmıştı. “Ben babam gibi sırtımda elma kasası taşımak istemiyorum.”, “Abim gibi sabahın köründen gece yarısına kadar pazarda pazarcılık yapmak istemiyorum.”, “Mahallede yürürken insanların bana salak gibi bakmalarından bıktım.”, “Toplumda saygı görmek istiyorum.” gibi tam 73 neden. Sizce bu genç üniversiteyi kazanır mı? Şüphemiz olmasın hiç. Nitekim, şu an hayalini kurduğu üniversitede okumakta. Cahit Sıtkı'nın dediği gibi:

*Açtığımız her bahçede baharmış doğru,
Tuttuğumuz her dalda yemiş varmış doğru,
Doğrudur en güzel bir dünyada olduğumuz,
Fakat nedendir yâ Rab bu susuzluğumuz,
Suyu gürül gürül akan çeşme başında?*

Suyu gürül gürül akan çeşmenin başında susuzuz. Çünkü hedefsiziz. Çünkü ne istediğimizi bilmiyoruz. Çünkü amaçsızız. Bir çoğumuz şu an yaşadığımız hayattan, bulunduğumuz konumdan mutlu olmadığımızdan yakınırız. Bugün bulunduğumuz konum belki bir zamanlar hayalini kurduğumuz konumdur, ama farkında olarak veya olmayarak, kendimize belirlediğimiz hedefler doğrultusunda bir hayat yaşıyoruz. Eğer şu anki hayatımızdan, geldiğimiz noktadan, bulunduğumuz yerden memnun değilsek, bunun suçlusu biziz. Eğer hayatımızı birilerinin şekillendirmesine izin verdiysek, tabiri caizse ipimizi başkalarının eline verdiysek de bunu yapan yine biziz. Hani bir deve yavrusu annesine demiş ki: “Yeter artık! Biraz da dur, dinlen, uyu.” Annesi yavrusuna şu cevabı vermiş: “Yavrum! Yularım benim elimde olsaydı, kimse beni katarda yük taşıırken göremezdi.” Çiçeğe binlerce böcek konar ama o çiçek-

*Çiçeğe binlerce böcek
konar ama o
çiçeklerden balı sadece
arı alır. Çünkü arılar
diğer böcekler gibi
konmazlar. Onların bir
amacı, bir gayesi vardır.*

lerden balı sadece arı alır. Çünkü arılar diğer böcekler gibi konmazlar. Onların bir amacı, bir gayesi vardır.

Adres

Hedefimize ulaşabilmemiz için, kendimize belirlediğimiz hedefin çok açık ve net olması lazım, berrak olması lazım. Yani, karşımızda görüntülerini çok net görebilmeli, sesini duyabilmeli, o hisleri duyabilmeliyiz. Onun için beynimizin sağ lobunu kullanabiliriz. Çünkü beynimizin sağ lobu hayal gücüyle ilgilidir. Ama eğitim sistemimiz beynimizin sağ lobunu zaman içinde köreltir. Sadece sol lobu kullanan birer papağan haline getirir. Ulaşmak istediğiniz hedefi çok net bir şekilde belirleyin. Çerçevesini çizin. Hedefinizi hayal edin. Ulaştığınızda yaşayacağınız duyguları, mutluluğu hissedin. Mesela, “Çok ders çalışacağım.” deyin. “İyi bir üniversite kazanacağım.” deyin. Hangi üniversite? “Güzel bir hayatım olacak.” deyin. Nasıl bir hayat? Bakın bu sorduğumuza birçok insan cevap veremiyor. “Güzel bir evde oturmak istiyorum.” Tamam da nasıl bir ev? Hayalinizde nasıl bir evde oturacağınızı net bir şekilde çizerseniz, bunu hedef olarak koyarsanız, çok büyük bir ihtimalle, bir gün onlara ulaştığınızı göreceksiniz.

Eğer zarfın üzerine adresi doğru yazmazsanız, çok güzel mektuplar yazmanın hiçbir anlam ifade etmediğini görürsünüz. Zaman zaman yaşamışsınızdır, bir yakınınız için cep telefonunuza

mesaj yazarsınız ama numarayı gönderirken bir tanesi eksik veya yanlış olduğunda, mesajınız başka kişiye gider ve bazı problemlerle karşılaşabilirsiniz. Onun için, içerik kadar adresi de çok açık ve net bir şekilde belirlediğimiz zaman, sahip olduğumuz bütün yeteneklerimizi, bütün gücümüzü o noktaya odaklarız. Ne kadar aşlamaya-

Hayalinizde nasıl bir evde oturacağınızı net bir şekilde çizerseniz, bunu hedef olarak koyarsanız, çok büyük bir ihtimalle, bir gün onlara ulaştığınızı göreceksiniz.

cak, ulaşılamayacak kadar zor görünse de, eğer inanır ve hedefimizi net olarak görürsek, bir lazer gibi bütün vücut hücrelerimizle aynı noktaya odaklanır ve onu yok ederiz. Ama hedefimiz yoksa odaklanamayız.

Adamın biri ok atıyormuş. Ok hedefe saplandıktan sonra da gidip etrafını çiziyormuş. Bir dostu demiş ki: "Ne yapıyorsun sen? Buna ne gerek var?" "Ama dostum," demiş adam, "böyle yaptığım zaman 12'yi hiç kaçırmıyorum." Hedefsiz ve gayesiz yaşadığımızda belki 12'yi kaçırmayacağız ama bize ne kadar mutluluk ve zevk verecek? Hayatımıza ne anlam katacak?

Ulaşılabilir Hedefler

Kendimize belirlediğimiz hedeflerin ulaşılabilir, mantıklı hedefler olması lazım. Bu çok ciddi bir problem. Uçuk-kaçık hedefler belirlediğimizde buna ulaşmamız mümkün değilse, ulaşamayacağımız için hayal kırıklığına uğruyoruz; üstelik ulaşabileceğimiz birçok hedefi kaçırmamıza da neden oluyor.

Merkebin biri kuyruğu olmadığı için kendisine bir kuyruk bulmaya çalışıyormuş. Yolda rastladığı bir adam, şu merkebin madem ki kuyruğu yok, bari kulakları da olmasın, diyerek kulaklarını da bir güzel kesmiş. Yani olmayacak bir şeyi arzulayan merkep, kendinde olanı da kaybetmiş.

Hedeflerinizi doğru belirlemezseniz, sahip olduğunuz bazı şeyleri de kaybedersiniz. Ölçülebilir, ulaşılabilir, mantıklı ve faydalı hedefler. Hayatını bir gaye ve amaca adanmış olan Thomas Edison, bakın bir buluşun en önemli etkenlerini birkaç cümleyle nasıl tanımlıyor:

- 1- Kişi neyi gerçekleştirmek istediği ile ilgili kesin bilgiler elde etmelidir.
- 2- Kişi aklıyla bu gayeye odaklanmalı ve aradığı şeyi o konuda edindiği ve edinebileceği tüm bilgilerle araştırmaya başlamalıdır.

- 3- Kaç kez hayal kırıklığına uğrarsa uğrasın araştırmaya devam etmelidir.
- 4- Bir başkasının aynı fikri deneyip başarısız olduğu gerçeğinden etkilenmekten kaçınmalıdır.
- 5- Problemin çözümünün bir yerlerde var olduğu ve onu mutlaka bulacağı fikriyle yaşmalıdır.

Gerçekten biz nereye gittiğimizi, yürüdüğümüz yolun bizi nereye götüreceğini biliyorsak insanlar kenara çekilir. Sadece kenara çekilmekle kalmazlar, önümüze kırmızı halılar serer ve hedefimize daha kısa sürede ulaşmamız için bize yardımcı olurlar.

Hedefiniz İçin Planınız Var mı?

Kendimize bir hedef belirlediğimizde o hedefle ilgili plan ve program yapmamız gerekir. Hangi tarihte o hedefe ulaşacağımızı çok açık şekilde belirtmemiz lazım. Ara basamakları da çok iyi düzenlememizde fayda vardır. Eğer hedefiniz İstanbul'dan İzmir'e gitmekse, bunu bir anda gerçekleştirmeniz mümkün değil. Bu, normal şartlarda sekiz saatlik bir yolculuk demektir. Yani, arabayla yola çıktığınız andan itibaren sekiz saat sonra İstanbul'da olabilirsiniz. Ama bunun ara basamakları var. Yalova'dan, Bursa'dan, Balıkesir'den, Manisa'dan geçmek zorundasınız. Eğer hangi saatte nerede olacağınızı belirlerseniz, Bursa'ya ya da Balıkesir'e geldiğinizde dört-beş saat sonra "Allah kahretsin! Bir türlü istediğim hedefe ulaşamıyorum." gibi bir telaşa düşmezsiniz. Bilirsiniz ki o saatte orada olmanız lazım. Ve bir süre sonra hedefinize ulaşmış olacaksınız. Ama sınırları çizilmemiş, tarihleri belirlenmemişse; kısa, orta ve uzun vadedeki hedefler net değilse işiniz çok zor.

Hedeflerinize ulaşmanın en önemli etkenlerinden biri de hedeflerinizin yazılı olması. Lütfen hedeflerinizi yazın. Evinize, duvarlarınıza, defterinize, kitabınıza, çantanıza, hatta kaleminize...

Hedefinizi yazdığınız kağıdı her an görebileceğiniz bir yere asın. Çünkü umutsuzluğa kapıldığınızda, ulaşamayacağınızı hissettiğiniz bir anda o hedefi gördüğünüzde sizi motive edecek, içinde bir coşku meydana getirecek, sizi tekrar harekete geçirecektir. Eğer içindeki coşkuyu kaybederseniz, başarıyı yakalama şansınızı da kaybedersiniz. Bakın bu ülkede birçok insan maalesef yeteneklerinin dışında bir işle meşgul. Çünkü ne istediğimizi bilmiyoruz. Çünkü hedeflerimiz yok. Eğer hedefleriniz yoksa hangi yeteneklere sahip olduğunuzun hiçbir anlamı kalmıyor. Ve yeteneklerimizin aksine, mutsuz ve başarısız oluyoruz. Bunun en büyük suçlusu da biziz.

“Yavru deve annesine sormuş: ‘Anne, bizim niye hörgücü-müz var?’ ‘Yavrum!’ demiş anne, ‘Çöl sıcağında susuzluğa dayanalım diye.’ ‘Peki anne,’ demiş, ‘bizim toynaklarımız niye bu kadar geniş?’ ‘Yavrum!’ demiş, ‘Çölde ayaklarımız kuma batmasın diye.’ ‘Anne, bizim boynumuz niye bu kadar uzun?’ ‘Yavrum!’ demiş, ‘Çölde uzaktan gelen tehlikeleri görebilelim diye.’ ‘Peki anne, Allah aşkına bizim hayvanat bahçesinde ne işimiz var?’”

Hayatımızı Neye Adadık?

Bir şekilde hayatımız geçiyor. Bir şekilde bir şeylerle meşguluz. Karıncalar da, arılar da, sokaktaki herhangi bir böcek de bir şeylerle meşgul. Önemli olan, ne ile meşgul olduğumuz. Arzuladığımız, yaşamak istediğimiz, zamanımızı geçirmek istediğimiz bir şeyle mi meşgulüz, yoksa zoraki bir hayat mı yaşıyoruz? Hayatta ya tozu dumana katarsınız, ya da tozu dumanı yutarsınız. Ya istediğiniz, arzuladığınız hayata hızla koşar, oraya doğru gidersiniz; ya da birilerinin yaşadığı, birilerininse yaşamasını istediği hayatı yaşarsınız. Bakın, Denizli'nin Buldan ilçesinde 17 ya şındaki bir genç Hülya Avşar sevgisi yüzünden intihara kalkıştı. Gazetede aynen şu ifade geçiyor: “Liseli genç Avşar’a verilmek üzere, ölünce cennete gideceğim, senin koruyucu meleğin olarak geri döneceğim.” diye not yazarak tütün ilacı içti. A.T. has-

tanede beş gün yoğun bakımda kaldı ve hayata döndü. Hastanedeki odası Hülya Avşar posterleri ile süslenen A.T. kendine geldiğinde ilk istediği şey Avşar'ın sesini duymak olunca wolkmanle ünlü sanatçının şarkısı dinletildi. Evet, hayatını bir şeyle, bu uğurda ölümü göze alabilecek kadar adanmış bir genç. Adanmış olmak gerek ama neye, nasıl?..

Aynı tarihlerde bütün medyada yer alan ve gerçekten kendimizi tekrar sorgulamamıza neden olan bir haber. 23 yaşında Amerikalı bir barış eylemcisi olan Rachel'in hikayesi. Rachel hayatını barış eylemlerine adanmış genç bir kadın. 11 Eylül saldırıları sonrası kendini tam anlamıyla barışa adadı. Washington'da oturduğu Olimpia kasabasıyla Gazze'deki mülteci kampı arasında kardeş şehir bağı kurdu. İki tarafta yaşayan gençleri mektup arkadaşlığıyla birbirlerine bağladı. Daha sonra İsrail ordusunun Filistinlilerin evlerini yıkmasını önlemeye çalışan barış yanlısı bir gruba katıldı. Onlarla birlikte 24 Ocak'ta Gazze'ye gitti. Burada üç ay kalmayı planlıyordu. Görevi, buldozerlerin önünde durarak mülteci kampındaki su pompalarını ve evlerin yıkılmasını önlemeye çalışmaktı. Olimpia Adalet ve Barış Hareketi adlı grupta aktif olarak çalışıyordu. Arkadaşlarının anlattığına göre, radikal değildi. Sorumsuz davranmıyor, bilinçli hareket ediyordu. O mülteci kampında, "uluslararası dayanışma hareketi" adına bulunuyordu. Rachel'in de aralarında bulunduğu dördü Amerikalı sekiz kişi o gün Filistinli bir fizikçinin evinin yıkılmasını önlemeye çalışacaklardı. İki-üç saat kadar buldozerlerin önünde

durdular. Ancak ne olduysa, buldozer kararlı bir şekilde ilerlemeye başladığında oldu. Rachel çekilmeye niyetli değildi, buldozer sürücüsü İsraili de durmaya. Ve buldozer bir ileri, bir geri, iki kez Rachel'in üzerinden geçti. Arkadaşları genç kızı buldozerin altından çıkardıkları gibi hastaneye götürdü. Ancak tüm çabalarına rağmen

*Soralım kendimize:
Biz hayatımızı neye
adadık?*

kurtarılamadı. Yorum sizin dostlar. İki adanma arasında ne kadar fark var?.. Soralım kendimize: Biz hayatımızı neye adadık?

Biri pervaneye, yani kelebeğe şu sözleri söyledi: “Ey ufacak böcek, minicik kanatlı hayvan! Sen kendine layık bir dost tut. Öyle bir yola git, öyle bir yol tut ki, biraz olsun başan umabile-sin. Sen kim, mum kim!.. Sen kim, mumu sevmek nerede!.. Se-mender değilsin, ateşin etrafında dolaşma. İnsan önce kendini bilmeli, yiğitliğini denemeli ondan sonra savaşa atılmalı. Yarasa-ya baksana. Güneşten saklanıp gizlendiği için gündüzleri ortada görülmüyor, geceleri meydana çıkıyor. Demir pençeli, yani ken-disiyle başa çıkamayacak kimseyle savaşmak cahillik, kendini bilmezliktir. Düşman olduğun birini dost edinmek akıllıca bir ha-reket değildir. Ey pervane, kimse sana mumun uğrunda, boşu boşuna öldüğün için iyi ediyorsun demez.

Bir dilenci padişahın kızını isterse, bu saçma bir fikir besle-mek, manasız bir harekette bulunmak demektir. Ensesine toka-dı yer. Bir mecliste mum yandığı vakit padişahlar bile yüzlerini ona çevirirler. Hal böyleyken mum hiç sana, senin gibi aşık a yüz verir mi? Karşısında o kadar padişahlar var iken, büyükler du-rurken senin gibi bir müflise iltifat eder mi hiç? Ben zannetmem. Mum herkese nezaket, yumuşaklık, sana kızgınlık gösterir. Çün-kü sen zavallısın, biçaresin.” Yüreği yanık pervane ona şu cev-a-bı verdi: “Ey tuhaf adam! Sen bu sözlerinle tuhaf oluyorsun a-ma iş tuhaf değil. Mum beni yakarmış, yanarmışım bunun ne ö-nemi var? Yansam ne olur, kavrulsam ne çıkar? Gönlümde İbra-him’in ateşi var. Nemrut’un ateşi nasıl İbrahim’e gülzar oldu ise mumun ateşi de benim için bir gülistandır. Gönül cananın eteği-ni çekmez, cananın aşkı canın yakasına yapışır. Ben kendi iste-ğimle kendimi ateşe atmıyorum. Boynumdaki aşk zinciri beni a-teşe sürüklüyor. Mumun ateşine kavuştuğum zaman yanmıyo-rum ki. O beni uzakta iken yakmıştı. Yar, güzellik ve sevilme-i-câbı, isteğini yapar. Ona yapma, etme, günahtır denilemez. Ben yarimi sevdiğim için, onun ayakları altında can vermeye hazı-nm, emelim budur. Zevkim de bundan ibarettir. Can benim de-

ğil mi? Kim buna engel olabilir? Dost var iken bana varlık yakışmaz. İşte bunun için can veriyorum. İstiyorum ki yalnız o var olsun. Yarın güzeldir, beğenilmiştir. İstiyorum ki ben yanarken çıkardığım alev ona sirayet ederek, onun ışığına katılsın. Onun zıyasını artırsın. Ey bana öğüt veren! Diyorsun ki; git kendine göre birisini bul, onu dost edin. Bu öğüdün bana hiçbir faydası yok. Bana kâr etmez, tesir etmez. Bilir misin ki, aşığa nasihat etmek akrebin soktuğu kimseye sızlanma, inleme demeye benzer.

Çok güzel bir söz var: 'Aşk ateştir, öğüt yeldir. Yel ateşi alevlendirir. Bir kaplanı ne kadar dövsen, o nispette hırçınlaşır, öfkesi şiddetlenir.' Ey nasihatçi! Sen bana fenalık ediyorsun. İstiyorsun ki yüzümü ateşli yerden ateşsiz, soğuk yere çevireyim. Şimdi sıra benim. Ben sana bir nasihat vereyim de dinle: Daima kendinden iyisini ara. Kendin gibilerle vakit geçirmek, vaktini zayı etmektir. Kendi emsalinin peşinden ancak kendini beğenmişler gider. Tehlikeli yerlere ise ancak sarhoşlar gider. Nitekim ben aşka düştüğüm zaman onun bütün belalarını da düşündüm. Kelleyi koltuğa aldım da bu yola girdim. Sadık bir aşık isen, elini canımdan çek. Canını vermeye kıymayanlar, kendini beğenen korkaklardır. Ve sevgiliye değil de, kendi şahıslarına aşıktırlar. Bir gün gelecek, nasıl olsa ecel pusu kurarak bizi alıp götürecek. Onun için nazlı sevgilim beni öldürsün daha iyi. Onun uğrunda, onun elinde güle-oymaya can veririm. Madem ölüm haktır ve alna yazılmıştır, canan uğrunda onun yanında ve elinde ölmek daha iyi değil mi? Bir gün ister istemez öleceksin. Yarın ayağı dibinde can vermek daha iyi değil mi?"

İNSAN İLİŞKİLERİ

Hepimiz Potansiyel Birer Meleğiz

Bir araştırma kurumunun verdiği bilgilere göre insanların başarısının altında % 12.5 bilgileri, % 87.5 ise insan ilişkileri etkili olmaktadır. Bu nedenle, Teddy Rousevelt'in söylediği gibi; "Başarı formülünün en önemli bileşeni, insanlarla bir arada yaşamayı bilmektir." Bir başka ünlü işadamı ise, "İnsan ilişkileri becerisine sahip olan birine diğer her türlü yeteneğe sahip olan insandan daha fazla para ederim." diyor. Her birimiz potansiyel birer meleğiz dostlar. Ama tek bir kanadımız var. Uçmak istiyorsak, birbirimize sarılmamız gerekiyor. İnsanları anlayabilmek, onlarla iletişim kurabilmek dünyanın en zor sanatlarından biri. Bugün mükemmel bir iletişim kurduğumuz arkadaşımızla, ertesi gün çok kötü bir iletişim içinde olabiliyoruz. Her şey bir anda değişebiliyor. Tutumlar, davranışlar değişebiliyor. İnsanoğlunu anlamak çok zor. İnsan ne zaman ne yapacağı, hangi davranışa nasıl bir tepki göstereceği belli olmayan; sürekli değişebilen bir ruh haline sahip. Her şeyde olduğu gibi, insan ilişkilerinde de dönüp ilk bakmamız gereken şey kendimiz; kendi iç dünyamız. İyi ilişki kuramadığımız, iletişimimizin bozuk olduğu; sevmediğimiz, hoşlanmadığımız insanlarla olan iletişimimizi tekrar gözden geçirmeliyiz. "Acaba biz o insanları niçin

Başarı formülünün en önemli bileşeni, insanlarla bir arada yaşamayı bilmektir.

İnsan ilişkileri bir ustalık ister. Ve iyi bir usta ne zaman hangi aleti kullanacağını çok iyi bilir.

sevmiyoruz?” “O insanlarla niçin iletişim kuramıyoruz?” sorularını sorar ya da “O insanlar bizi niçin sevmiyorlar?” “Aramızda bir soğukluk var. Acaba bu soğukluğu nasıl giderebilirim? Onunla nasıl daha güzel ilişkiler kurabilirim” diye düşünür, cevaplarını ararsak inanıyorum ki daha güzel ilişkiler

kurmamız mümkün olacak.

Her Gönle Giden Bir Yol Mutlaka Var

İnsan ilişkileri bir ustalık ister. Ve iyi bir usta ne zaman hangi aleti kullanacağını çok iyi bilir. Bakarsınız, çok hassas, çok ince bir iş için küçük aletleri kullanırken bir başka iş için çekiçler, büyük balyozlar kullanmakta. Ne zaman, nasıl davranacağımızı çok iyi bilmek için iyi bir usta olmamız lazım.

Sevgili dostlar! İnsanların gönlüne girebilmek elimizde. İnsanların gönlüne giren, onların gönül kapılarını açan iyi bir dost, iyi bir arkadaş olmamızı, mükemmel bir iletişim kurmamızı sağlayacak bir yol var. Ve biz onlarla ilk tanıştığımız günden itibaren onların kapısı önüne gelir, o kapıdan içeri girmeye çalışırız. Eğer siz o kapıyı açacak sihirli cümleyi bilir ve kullanırsanız, içeriye mutlaka gireceksinizdir. Ali Baba'nın o mağaranın önüne geldiğinde söylediği, koskoca mağaranın kapısını açan sihirli bir söz vardır: “Açıl susam açıl!” Her insanın gönül kapısını açacak, güzel dost olmamızı sağlayacak sihirli cümle. O cümleyi biz biliyoruz. Eğer o cümleyi yakalarsak, o cümleyi söylersek içeriye girmemiz çok daha kolay olacak. Çünkü dost kapısının dışarıda tokmağı yoktur. O sadece içeriden açılır. Sizin zorlamanızla açılmaz.

İkisi yaşlı biri genç üç papaz bir hafta sonu balık tutmaya çıkarlar. Kayıklarına binerler ve kıyıdan oldukça uzaklaşırlar. Bir süre sonra bir de bakarlar ki oltayı kıyıda unutmuşlar. Yaşlı pa-

paz. "Merak etmeyin, ben şimdi gider getiririm." der. Duâ eder ve suyun üstünde yürüyerek kıyıya gider, oltayı alıp getirir. Bir süre sonra yemleri biter. Tam, genç; "Ben gideceğim." diyecekken diğer yaşlı papaz; "Bir dakika," der, "ben giderim." Duâsını yapar ve o da suyun üstünde yürüyerek kıyıya kadar gider, yemi alır ve gelir. Bir süre sonra başka bir şey lazım olduğunda genç; "Bu sefer ben gideceğim!" der. Yaşlı papazlar; "Hayır sen gitme." deseler de. "Ben de sizin gibi inançlıyım. güveniyorum kendime. iyi dua ediyorum, ben gidip alacağım." der. Ne kadar ısrar etseler de dinletemezler. Ve genç papaz duâsını yapar. İlk adımı atar atmaz cumburlop suya düşer. Boğulma tehlikesiyle karşı karşıyadır. İki yaşlı papaz genci zorlukla kurtarırlar. Kendisine geldiğinde, yaşlı papazlardan biri der ki: "Evladım! Sen de iyi niyetlisin, inançlısın, güzel duâ ediyorsun ama buradan kıyıya kadar olan kayaların yerlerini bilmezsen batarsın evladım!.."

Evet dostlar! İnsanların gönlüne götüren bir yol, batmamak için üzerine basılacak kayalar vardır. Eğer o insanın gönlüne götüren kayaların üzerine basarak gitmezsek, maalesef boğulmaya mahkûmuz. Çok duymuşsunuzdur; boşanan eşler, "Aslında eşim iyi bir insan..." veya annesinden-babasından şikayet eden birçok insan, "Aslında annemle-babam iyi insanlar...", arkadaşlarıyla arası bozulanlar da, "Aslında arkadaşım iyi biri..." diye söze başlarlar. Fakat iyi olmak, iyi iletişim kurmak anlamına gelmiyor. İyi insan olmak, insanlarla güzel iletişim kurmak anlamına gelmiyor.

Yapıcı Yaklaşım

İlişkilerimizin sağlıklı olarak yürümesini istiyorsak, kaçınmamız gereken en önemli şey, münakaşa. Her on münakaşadan dokuzu tarafların kendi düşüncelerine daha çok bağlanmasıyla sonuçlanıyor. Ama yapı olarak da insan, pek çok şeyde mücadelecidir. Mücadele ve münakaşa etmeyi sever. Dostlar! Münakaşa-kavga, ancak her iki taraf da istediği zaman meydana gelir. Eğer taraflar-

Hata değil, çare bulmak lazım.

dan biri istemiyorsa, kavga meydana gelmez. Münakaşa esnasında fikriniz doğru olsa bile, karşınızdakine kabul ettirme şansınız yok. Yapacağınız her şey boşadır. Dökeceğiniz bütün diller boşa dökülmüştür. Çünkü, söyleyeceğiniz her şey onun kendi fikrine daha çok sarılmasına, kendi fikrini daha fazla sahiplenmesine neden olur. Onun için sevgili dostlar, münakaşa etmekten, tartışmaktan daima uzak durun.

Biz beşeriz ve şaşarız. Mutlaka kötü huylarımız, yanlış taraflarımız, eksiklerimiz, kusurlarımız olacaktır. Ve etrafımızdaki insanlar bizim bu yanlışlarımızı, eksiklerimizi, kusurlarımızı dile getirdiklerinde, bizi tenkit ettiklerinde bunları sabırla ve güzellikle karşılamalı, düzeltmeye çalışmalıyız. Yani çok sevdiğimiz bir dostumuz, "Boynunda yılan var, koynunda akrep var." dediği zaman yapmamız gereken şey, durumu anlamaya çalışıp o akrep ve yilandan bir an önce kurtulmaktır. Böyle bir durumda, "Sana ne be adam benim koynumdaki akrepten?" der miyiz? Eğer dostlarımız bize herhangi bir eksiğimiz konusunda tenkitte bulunmuşlarsa, o tenkide olumlu karşılık verip kendimize çekidüzen vermemiz lazım. Ama tenkitlerin de olumlu olması lazım. Yapıcı olması, yıkıcı olmaması lazım.

Biz de bir arkadaşımızda bir kusur gördüğümüzde onu tenkit ederken kullanacağımız dile dikkat etmeli, onun açığını ortaya çıkarmak için değil; o kusurun ortadan kalkması için ona yardımcı olmak istediğimizi ifade etmeliyiz. Hastanın değil, hastalığın düşmanı olmak lazım. Ya da Henry Ford'un deyimiyle, "Hata değil, çare bulmak lazım." Felâket tellallığı yapmak yerine ümit tohumları serpmek lazım. İnsanlara ümit aşılacak lazım.

Anlatılır ki, rüzgar ve güneş yolda giden bir adamın sırtındaki paltoyu çıkarma yarışına girerler. Önce rüzgar yapar denemeyi; şiddetle eser. Çıkarmak nerde, adam paltosuna daha sıkı sarılır. Daha sonra güneş saklandığı bulutun arkasından tatlı bir te-

bessümle çıkar. Gittikçe hararetini artırır. Ve adam paltosunu çıkarmak zorunda kalır. Dale Carnegie'nin söylediği gibi: "Doğrudan yontmayınız. Traş etmeden önce müşterisinin sakalını sabunlayan berber gibi hareket ediniz."

Sözü güzel söylemek lazım. Girdiğimiz iki ayrı yerde karşılaştığımız şu iki ayrı ifadeyi dikkatle mukayese edelim: Birinde, "Burada sigara içmek yasaktır.", diğ erinde ise, "Sigara içmediğiniz için teşekkür ederiz." yazıyor. Birincisinde emir ama ikincisinde sevimli, tatlı, kibar bir söz var. Yunus'un dediği gibi:

*Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aş
Bal ile yağ ede bir söz.*

Tatlı bir ağızdan çıkan ve tatlı bir dudaktan dökülen güzel bir ses musikî ilmine uysa da, uymasa da gönül okşar. Lâkin bir ses, ister Uşşak veya İsfahan makamında olsun, ister Hicaz; berbat bir çalgıcının ağızından çıkarsa insana hiçbir zevk vermez, hattâ tiksindirir. Bir gün genç bir kadın, ayakkabı almak üzere bir mağazaya girer. Tezgâhtar pek çok ayakkabı çıkardığı halde, kadıncağızın ayağına uyan bir ayakkabı bulamaz. İyice bunalan ve sinirlenen tezgâhtar sonunda kadına; "Ben ne yapayım hanımefendi!" der, "Sizin bir ayağınız diğ erinden daha büyük!" der. Kadın öfkeyle dışarı fırlar ve başka bir dükkana dalar. Aynı problem orada da baş gösterince kadın yine gitmeye davranır ama tezgâhtar ondan önce harekete geçip; "Telâş etmeyiniz hanımefendi." der, "Ne yapalım bir ayağınız diğ erinden biraz daha küçük. Eğer sabırlı olma lütfunda bulursanız size lâyük incelikte ayakkabılar bulacağım." Kadın biraz sonra dükkandan çıkarken elinde iki çift ayakkabı paketi vardır.

*Doğrudan yontmayınız.
Traş etmeden önce
müşterisinin sakalını
sabunlayan berber gibi
hareket ediniz.*

“Söylenen her söz, içinden çıktığı kalbin halini üzerinde taşıyor.” der Ataullah İskenderî. Sevgili dostlar! Ağzımızdan çıkan her sözle dikkat etmemiz lazım. Fatih Sultan Mehmed’in dediği gibi, “Yerinde söz söylemesini bilen özür dilemek zorunda kalmaz.”

Bir Tebessüm

İnsanlarla iyi ilişki kurmanın bir diğer etkeni de, onlara tebessüm etmektir. Maalesef yüzü gülmeyen bir millet olduk. Suratlarımız asık, insanlara tebessüm etmiyoruz. Hiç dikkat ettiniz mi? Sokakları temizleyen temizlik işçilerinin, kapıcıların, otobüs şoförlerinin, dolmuş şoförlerinin yüzü hiç gülmez. Kimse onları adam yerine koymaz, onlara değer vermez, yüzlerine tebessüm etmez. Sabah kalktığımızda, işyerine gitmek için evimizden çıktığımızda karşılaştığımız insanlara bir tebessümü çok görüyoruz. Yüzümüzü asmak için 113 kasımız, tebessüm etmek için ise sadece 11 kasımız çalışıyor. Kaslarımıza yazık dostlar. Bazen devlet dairelerine, bankalara gittiğimde -oralarda çalışan insanlar bilirsiniz hiç kafalarını kaldırmadan size hizmet etmeye çalışırlar- sıra bana geldiğinde; “Günaydın hanımefendi, nasılsınız, iyi misiniz?” dediğimde kadının kafasını şöyle bir kaldırıp acaba akrabalarından biri mi geldi diyerek baktığına çok şahit olmuşumdur. Kendisine, “Kusura bakmayın, acaba yardımcı olmanız mümkün mü?” dediğimde seve seve yaptığını gördüm. Ve işim bittikten sonra teşekkür edip çıkarken kapıda durup onları izliyorum. İnanın benden sonraki en az üç-dört tane müşteriye daha güler yüzle hizmet ediyorlar. İnsanlar bizden tebessüm bekliyor. Bir tebessümün açamayacağı kapı yok.

Tevâzu Gösteren Dost, Kazanır

İlişkilerimizde çok kınılıyoruz. Çok darlıyoruz. Ve küsüyoruz birbirimize. Ne kadar kötü bir şey değil mi en çok sevdiğimiz bir insana küsmemiz, onun bir yanlışından dolayı onunla olan iliş-

kimizi kesmemiz. K s olmayın dostlar. K s olmak, danılmak, sizi g  ten d    r  r. Bir gün iki kardeş kavga ederler. Hiç kimse onların arasını bulamaz. Mevlâna bunu duyar ve onlara der ki: "Allah insanları iki     t yaratmıştır. Biri toprak gibi a  rdır, hareketi mümkün değildir. Diğeri su gibi hafiftir, daima bir meyilden ağaç akar. Toprağa karı  r, orası bir g  l bahçesi haline gelir; g  l fidanları, meyveli ağaçlar ve    ekler h  sıl olur orada. Ama su toprağa akmazsa bunlar olmaz. Şimdi kardeşin toprak gibi yaptı. Yerinden kımıldamadı. Ve ba   maya r  z   olmadı. Sen, su yerinde ol. Onun önüne ak. Tevâzu göster. En büyük sevabı sen kazanır ve bahtiyar olursun."

Dikkatimizi Kusurlara Değil, G  zelli  lere Odaklamak

İlişkilerimizde hep kar   ımızdaki insanın kusurlarını, eksik yönlerini bulmaya   alı  nız. Eşimizle,   ocuklarımızla, işyerindeki çalışanlarımızla veya patronumuzla ilişkilerimizde. Bu hep böyledir. Aca-ba bir eksik tarafı, bir hatası var mı? Bakın eşler birbirleriyle kavga ettikleri zaman t   yıllar öncesine gider ve yıllar önce birbirlerine karşı yaptıkları hataları dile getirirler. "Sen beş sene önce     le yap-mı  tın.", "    sene önce bana şunu söylemiştin." vs. Dostlar, bira-kın birbirlerinizin hatalarının, kusurlarının çetelesini tutmayı. Bira-kın onlar mazide kalsın. İnsanların kusurlarıyla ilgilenmeyin. Başkalarının ayıplarını, kusurlarını araştırmayı bırakın. Her insanın güzel bir tarafı mutlaka vardır. Her insanın güzel yönleri vardır. Bütün dikkatimizi onların kusurlarını bulmaya yönelttiğimiz için, bir g  l bahçesinde maalesef dikenlerle u  ra  t  ımız için g  l  n kokusunu ve güzelliğini göremiyoruz, istifade edemiyoruz.

Birbirimizi Anlamaya   alı  sak

Dilimize sahip olacağız dostlar. Dilini tutmayan kimse ağzın-dan kaçırdığı l  flar için gündüz pişmanlıkla ellerini o  u  turur.

*Dili mahzun olanın kalbi
mahzun olmaz, dili uzun
olanın ömrü kısa olur.*

Gece kaygı ve tasadan uyku tutmaz; yatağında döner durur. “Dili mahzun olanın kalbi mahzun olmaz, dili uzun olanın ömrü kısa olur.” der Zemahşeri “Altın Küpeler”de. Birbirimizi dinlemeye, birbirimize sabretmeye tahammülümüz yok. Aslında çoğu zaman aynı şeyleri konuşuyoruz. Aynı şey-

leri ifade ediyoruz. Ama birbirimizi dinlemeye, birbirimizi anlamaya, birbirimizin duygularını, düşüncelerini, gerçek anlamdaki hislerini anlamaya çalışmadığımız için ilişkilerimizi bir kısır döngü içerisinde sürdürmekteyiz.

Adamın biri dört kişiye bir miktar para verir. “Bunu alın, bir şeyler alıp karnınızı doyurun.” der. Adamlar parayı alırlar. İçlerinden biri Acem’dir yani İranlı. “Ben bununla enguru alacağım.” der. Diğer Arap’tır. “Hayır,” der, “ben ineb isterim. Bu parayla onu alacağım.” Üçüncüsü bir Türk’tür. “Ben onların hiçbirini istemem, ben üzüm isterim.” der. Dördüncüsü ise Rum’dur. “Bırakın bu saçmalıkları,” diye bağırır, “ben istafil isterim.” Derken, önce seslerini yükseltirler, sonra bağırmaya başlarlar ve nihayet kavgaya tutuşurlar. Kıyasıya vuruşurlar. Nihayet bilgili ve akıllı bir adam kavgayı görerek gelir, onları durdurur ve her birini tek tek dinler. Bakar ki, hepsinin istediği de aynı şey. Onları bir manavın önüne götürür, üzümü gösterir. Her birine ayrı ayrı sorar. “Sen bunu mu istiyorsun?” Her biri ayrı ayrı, “Evet.” derler. Böylece tartışma da, kavga da sona erer.

Seviyeye Göre Söz

İnsanlara akıllarına göre söz söylemek, seviyelerine göre hitap etmek lazım. Eğer bulunduğunuz ortam size uygun değilse o ortamda söz söylemeyin, seviyesiz insanların seviyesine inmeyin.

Bir gün sarhoşun biri Neyzen Tevfik'in ensesine bir tokat atmış. Neyzen Tevfik'ten hiçbir karşılık gelmemiş. Dostları Neyzen'e sitemli bir şekilde takılmışlar: "Tokadı yediğinle kaldın. Ne sesin çıktı, ne de herhangi bir karşılık verdin." Neyzen gülmüş: "Ne yapayım yani? Şana bir eşek çifte atsa sen ne yaparsın?"

Mevlâna ne güzel söylemiş: "İnsanın bir soluğu bir cana, ondan düşen bir kıl bir madene değer. Fakat bir insan da var ki, onunla konuşmak şöyle dursun onu görmemek dünya mülküne değer. Bir papağanla bir kargayı bir kafese koymuşlar. Papağan güzel bir mahlûk, karga ise çirkin bir yaratık. Papağan karganın çirkinliğinden rahatsız olur ve şöyle dermiş: 'Bu ne iğrenç bir yüz ve sevimsiz bir şekil, bu ne murdar bir görünüş ve biçimsiz kılık. Ey uğursuz karga! Keşke aramızda doğuyla batı arasındaki mesafe kadar bir mesafe olsaydı. Bir kimse sabahleyin kalkınca senin yüzünü görse o selâmet gününün sabahı ona akşam olur.' Şaşılacak şey şu ki, karganın da papağanla komşuluk etmek, onunla bir arada olmak canına tak etmiş, lâhavle çekip duruyor, başına gelen bu işten yanıp yakılıyormuş. Ellerini oğuşturarak şöyle diyor-muş: 'Bu ne şanssızlık! Bu ne biçim bukalemun gibi renkten renge giren zamane! Feleğin bu ne döneklîği! Benim şânıma layık olan, bir karga ile bir bahçenin duvarında birlikte gezmek, salına salına, cilve ede ede yürümektir.' Karga derdini dökmeye şöyle devam eder: 'Ben ne gibi bir günah işledim ki, ceza olarak böyle budala, kendini beğenmiş, soysuz, boşboğaz bir mahlûkla arkadaşlık etmek belâsına düştüm?'"

Sevgili dostlar! Âlim, cahille dostluk etmekten ne derece nefret ederse, cahil de bilginden onun yüz misli korkar ve ondan nefret eder. İnsanı ağaçtan yahut sırçadan yapılmış kaba benzeten ve bu kabın içini yıkamak gerektiğini söyleyen Mevlâna, "Eğer insanlar birbirine yardım etmiyorsa, mut-

Âlim, cahille dostluk etmekten ne derece nefret ederse, cahil de bilginden onun yüz misli korkar ve ondan nefret eder.

*İnsan, insanın
aynasıdır.*

luluğunu istemiyorsa, davranışı bozuka, olgun değilse onlar insan değildir.” der. Kötü huylu insanları da vücuttaki çibanelara benzeterek şunları söyler: “Kişi kendisine böyle şeyler olduğu zaman iğrenmez ve incinmez. Halbuki başkasında onlardan bir parça görse tiksindir ve nefret eder. Halbuki karşısındakinin de kendisiyle aynı şeyleri düşündüğünü ve gör-

düğünü bilmelisin.”

Ne güzel söylemişler: “İnsan, insanın aynasıdır.” İnsana saygının ilk basamağı onu hor görmemek, küçük görmemektir. İkinci basamağı ise ona hizmet etmek, yardım etmektir. İnsanlarla olan ilişkilerimizde, insanlarla iletişim kurarken o, karşımızda duran insanın, hayatının son gününü yaşadığını düşünerek iletişim kurarsak, inanıyorum ki daha hassas, daha duygulu, daha güzel, daha anlayışlı, daha sevecen bir yaklaşım sergilememiz mümkün olacaktır. İnsanlar ne söylediğinizi, ne yaptığınızı unuttacaklar; ancak, kendinizi nasıl hissettirdiğinizi büyük bir olasılıkla hiç unutmayacaklardır. Gözlerimizdeki siyah gözlükleri artık çıkaralım. İyi kalpli, dürüst, güzel insanları artık görelim. İlişkilerimizde ilk taşı atan biz olmayalım. Kucağımızda dostlarımıza atabileceğimiz kadar bol miktarda gül olsun.

ZAMANI VERİMLİ KULLANMAK

Nedir zaman, nedir?

Bir su mu, bir kuş mu?

Nedir zaman, nedir?

İniş mi, yokuş mu?

Necip Fazıl Kısakürek

Zaman avucumuzdan bir su gibi akıp gitmekte. Bir serçe gibi uçup gitmekte. Ve biz hiçbir şey yapamamaktayız. Madem ki hayatta en büyük arzumuz mutlu ve başarılı olmak; bizi mutluluğa ve başanya götürecekt en önemli etken olan zamanımızı kontrol altına almamız lazım. Eğer zamanımızı kontrol edemiyorsak; hedeflerimiz, gayelerimiz doğrultusunda kullanamıyorsak zaman bizi kullanıyor, âdeta insan yeme makinesi gibi her gün bizi yiyorsa, ömrümüzden bir şey her gün eksiliyorsa, yarını bugünle satın alamıyorsak, yarın diye bir şeyin olmadığını fark edemişsek, “şimdi değilse ne zaman” anlayışıyla harekete geçmiyorsak, yapacağımız işleri sürekli erteliyorsak, mutluluğu, başanya beklemek bizim için bir hayaldir. Bir bilgin der ki: “Ben büyüklerimden iki cümle öğrendim ve onlar bana yetti. Birincisi: Zaman öyle bir kılıçtır ki, sen onu hayırlı meşgûliyetlerde kullanmazsan o seni hayırsız işler yaptırarak yaralamaya başlar. İkinci ise, eğer sen nefsini güzel bir işle meşgûl etmezsen nefsin seni kötü bir şeyle meşgûl eder. Çünkü, boş insan kötü şey düşünür. Hayatın hep olumsuz taraflarını görür. Hayata karamsar bakar. Umutsuzdur, coşkusuzdur.”

Dostoyevski der ki: “Yeniden dünyaya gelseydim saniyelerin nabzını tutardım.” Zaman çok çabuk geçer. İster mutlu, güzel; ister hüznü, kötü bir gün geçirmiş olalım, hiç fark etmez. Gerçi derler ki: Güzel an çabuk geçer, kötü an ise çabuk geçmez. Zamanın izafiliği maalesef bu gerçeği değiştirmez. Çünkü o an yaşanmış ve bitmiştir. Her iki durumda da aynıdır. Ve zamanın bir önemli özelliği de gelip geçtikten sonra ne yaparsanız yapın, bütün servetinizi, bütün hayatınızı ortaya koysanız da onu asla geri getirememenizdir. Geri getiremediğimiz gibi, onun yerine koyabileceğimiz hiçbir şey de yoktur. Sahip olduğumuz ve asla değer biçilemeyecek tek değer, çok çabuk geçen, geri dönmesi imkansız olan ve yerine hiçbir şeyle dolduramayacağımız “zaman”dır.

Dünyada Bıraktığımız Eser Ne?

Büyük bir hazine kadar kıymetli olan zamanımızı çoğumuz boş şeylerle geçiriyoruz. Şöyle akşam başımızı yastığa koyup da geçen güne baktığımızda, “Bugün ne yaptım?” dediğimizde elle tutulur hiçbir şey olmadığını görüyoruz. Bakıyoruz ki sokaklarımız rezalet, kirli. Evlerimiz temiz değil. İşyerlerimizde hâlâ çözülmemeyen bir sürü problem. Kahvehaneler, birahaneler yüzlerce, binlerce insanla dolu. Ve iş yapmayan, sadece lâf üreten bir yığın insan. “Nasil olsa emekli oldum.” deyip yan gelip yatan, hiçbir işle uğraşmayan, zaman öldüren bir yığın insan. Bir zamanlar gazetede bir haber vardı. Bir papaz tek başına bir kilise yapıyormuş. Ne bir usta, ne bir çırak, ne bir yardım. Hiç kimseyi yanına çağırmadan, hiç kimseden yardım almadan, tek başına.

Dostlar, dönüp geriye yaşadığımız zamana baktığımızda acaba bizimle anılacak bir eser bıraktık mı? İnşirah Sûresi’nde Allah der ki: “İşlerinden boş kaldığın zaman tekrar çalış ve yorul.” Yani, kolaylığın zorluktan sonra elde edilebileceği bildirilir ve peşi sıra, boş kaldığı zaman tekrar çalışması ve yorulması emredilir. Bu âyetin tefsirinde Elmalılı Hamdi Yazır şöyle der: “Bir vazifeden, bir ibadetten, bir işten boşalıp zorluktan kolaylığa geçince

iş bitti diye rahata düşüp kalma da yine zahmeti, zorluğu seçip diğer bir ibadet, diğer bir iş için kalk, çalış ve yorul ki kolaylık da artsın, şükür de çok yapmış olasın.”

Hangi Güzel İşleri Yaptık?

Bize dünyada ne kadar zaman geçirdiğimiz, ne kadar ömür yaşadığımız sorulmayacak. O geçirdiğimiz süre içerisinde hangi güzel işleri yaptığımız sorulacak. Boş zamanımızı ne ile geçirdiğimiz, nasıl değerlendirdiğimiz sorulacak. Bizler, zamanın bol olduğunu zannedip gaflet içindeyiz dostlar. “Hayırda acele edin.” denir değil mi? Bazı şeylerde acele etmek lazım. Bizi güzel işler yapmaktan alıkoyacak fakirliği mi bekliyoruz? İsyan ettirip azdıracak zenginliği mi bekliyoruz? Bedenî güçlerimizi yok edecek hastalıkları mı bekliyoruz? Akı götürüp bunaklığı getiren ihtiyarlığı mı bekliyoruz? Âni ölümü mü bekliyoruz? Bir kurtarıcı mı bekliyoruz? Yoksa kıyâmeti mi bekliyoruz?

Yapmamız gereken işleri ertelemememiz isteniyor. Bir an önce yapmamız isteniyor dostlar. “Akşama erdin mi, sabahı bekleme. Yapabileceğini yap, âzamî şekilde değerlendir. Sabaha erdin mi, akşamı bekleme. Yapabileceğini yaparak âzamî şekilde değerlendir. Sıhhatli olduğun zaman hastalığın için, sağ iken ölümün için hazırlık yap. Çünkü yarın ne olacağını bilemezsin.” der sevgili Peygamberimiz. Geçmiş zaman elden çıkmış ve gitmiştir. Gelecek ise henüz gaybtadır, bilinmemektedir. Ne olacağını, ulaşıp ulaşamayacağımızı bilmiyoruz. Ama elimizde olan bir şimdiki ân var. Bu sebeple her ânımızı faydalı, sağlıklı bir şekilde geçirmemiz; hedeflerimize, başarıya ve mutluluğa götürececek adımları atmamız gerekiyor.

Çarçur Edilen Zaman

Zamanımızı o kadar çarçur ediyoruz ki; mesela, yemek yemek inanılmaz şekilde zamanımızı almakta. Yemekte o kadar çok zaman geçiriyoruz ki... Çok kısa sürede, ihtiyacımız olan gi-

dâları alıp işimizin başına dönmemiz, zaman kazanmamız mümkünken biz yemekte çok ama çok boş vakit geçirmekteyiz. İnsanlarla olan ilişkilerimizde, telefon görüşmelerinde, ayak üstü bir konuşmamızda veya bir toplantıda ya da bir randevu esnasında konuşmaya bir başladığımızda zamanın nasıl akıp geçtiğini görmemekteyiz. Bu davranışlarımızın çok önemli derecede zaman kaybına sebep olduğunu maalesef fark edemiyoruz. Bir adam bir bilgeye; “Benimle konuşur musun?” diye sorduğunda bilge ona der ki: “Güneşi yerinde tut, benim için zamanı durdur, seninle konuşayım.” Hasan-ı Basrî de der ki: “Ey Ademoğlu! Sen günlersin. Bir gün geçince, bir parçan da gidiyor.”

Her Gün Daha İleriye Gitme Düşüncesi

Birçok büyük başarıya imza atmış, birçok eser sahibi olan, kitaplar yazan insanların hayatlarına baktığımızda bizim boşa geçirdiğimiz, önemsemediğimiz zamanları biriktirdiklerini ve o zaman dilimlerini kullandıklarını görmekteyiz. Başarılı insanlarla başarısız insanlar arasındaki en önemli farklardan bir tanesi de budur. Başarısız insanlar, zamanın avuçlarının içinden akıp gittiğini görmezken, başarılı insanlar hayatlarının her dakikasını, her saniyesini nasıl geçireceklerini, hedeflerine ve hayallerine ulaşmak için zamanı nasıl bulacaklarını, nasıl değerlendireceklerini düşünür ve bulurlar. Zamanımızı verimli kullanabilmek için, her gün daha ileriye gitme düşüncemiz olmalı. Eğer bugünümüzün dünümüzden ve yarınımızın bugünümüzden daha iyi olması çabası içinde olursak, yani “İki günü birbirine eşit olan ziyandadır.” düşüncesini kendimize prensip edinirsek, zamanımızı daha iyi değerlendiririz dostlar.

Zamanımızı değerli kılacak bir hedefimizin olması lazım. Çok açık ve net olan, ulaşmayı düşündüğümüz tarihi ve zaman dilimini belirlediğimiz bir hedefimiz olmalı. Öyle bir durumda, ona belirli sürede ulaşmak için saniyeleri bile boş geçirmemeye çalışınız.

Zamanımızı nasıl geçireceğimizin bizim kontrolümüzde olduğunun farkında olmamız lazım. Zamanı verimli veya verimsiz, hedef ve hayallerimize götürecek veya bizi mutsuz edecek şekilde kullanmak bizim elimizdedir. Ve biz hayatta yapmamız gereken şeyleri yapabileceğimiz kadar çok zamanımızın olmadığını farkında değiliz dostlar. Boşa harcadığımız zamanın ne kadar çok olduğunu bilmiyoruz. Zamanımızı daha verimli bir şekilde kullanma konusunda özel bir çaba göstermiyoruz. Bir stratejimiz, bir plan ve programımız maalesef yok dostlar.

Zamanı israf eden insanlar dünyanın her yerinde var. Amerika'da altın para basan darphanenin salonlarına öyle bir makine yerleştirilmiş ki, bu makine süpürme sonucunda dağılan altın tozlarını toplar, bu sayede yılda milyonlarca dolarlık altın tozu elde edebilir. Aynen bunun gibi, hayatta başarı kazanan insanlar da bu çeşit bir makineyle başkalarının boşa geçirdiği saniyeleri, dakikaları ve saatleri toplayarak o insanlara fark atabilirler dostlar. Bugün Einstein'ın dediği gibi: "Bir insan, bir günde 15 dakika bir konu üzerinde çalışsa bir yıl sonra o konuyla ilgili çok ciddi derecede bilgi sahibi olur. Aynı kişi bir konuyla ilgili olarak her gün 15 dakika çalışsa, beş sene sonra o konu ile ilgili bir otorite olur, söz söyleyecek konuma gelir." Orta zeka seviyesine sahip, orta derece okuma hızına sahip bir insan bir saat içerisinde yaklaşık 20 sayfa kitap okur. Bu, yılda yaklaşık 7000 sayfa yani ortalama 20-25 tane ciddi büyüklükte kitap demektir. Bu kadar sayıda kitap okuyan bir insanın diğer insanlardan elbette farkı olacaktır.

Zamanın, Özellikle Sabahın Erken Saatlerinin Kıymetini Bilmek

Gereksiz meşgûliyetlerin her çeşidini bırakacak, her çeşidiyle mücadele edeceğiz. Sözün lüzumsuzunu, işin lüzumsuzunu bir kenara bırakacağız. Bir yılın kıymetini anlayabilmek için, sınıfta

kalan bir öğrenciye sorun. Bir ayın kıymetini anlayabilmek için prematüre bir bebeği dünyaya getiren bir anneye sorun. Bir haftanın kıymetini anlayabilmek için haftalık dergi editörüne sorun. Bir dakikanın kıymetini anlayabilmek için treni henüz kaçırmış bir kişiye sorun. Bir saniyenin kıymetini anlayabilmek için kazayı kıl payı atlatmış bir kişiye sorun. Bir milisaniyenin kıymetini anlayabilmek için olimpiyatlarda gümüş madalya kazanan bir sporcuya sorun. Sahip olduğunuz ânı değerlendirin ve kıymetini bilin.

Zamanımızı artırmakla, verimli hale getirmekle ilgili olarak yapabileceğimiz şeyler var. Bunların başında, erken kalkmak gelir. “Erken kalkan yol alır.” demiş büyüklerimiz. Sabah güneşin asla üzerimize doğmaması lazım. Başarıyı yakalamış gerçek işadamlarının, gerçek bilim adamlarının hayatlarını incelediğimizde, o insanların sabahın erken saatinde, birileri sıcak yataklarında yatarlarken, hiç oyalanmadan yataklarından kalktıklarını, güne erken başladıklarını ve günün ilk saatlerini, o en güzel, en sakın ve en verimli zamanı çok iyi değerlendirdiklerini görüyoruz. Avrupa’dan Türkiye’ye gelen turistlere baktığımızda, bazen sabahın o erken saatinde otobüslere binip gezdiklerini görüyoruz. Oysa biz bir tatil beldesine gittiğimizde gündüz saat 11-12’de, öğle saatinde kalkar güne öyle başlarız.

Oysa geçmişimiz, hem de toplum olarak seher vakitlerini, sabahın erken vakitlerini en güzel şekilde değerlendirmenin sayısız örnekleriyle dolu. Nereden nereye?.. “Erken kalkanın rızkı bol olur.” sözü Peygamberimiz’in sözü değil mi?..

Geçireceğimiz günü mutlaka planlamamız gerek. Victor Hugo der ki: “Her sabah o günün işlerini planlayan ve bu plana uyanlar yoğun bir günün lâbirenti arasında kendilerine bir yol bulup geçmiş olurlar.” Ama plan yapılmadan zamanın düzenlenmesi sadece şansa bırakıldığından, kaos yavaş yavaş egemenliğini kurar.

Bu gün yapmanız gereken işleri önem sırasına göre listeleyin ve hangi işinizin tahminen ne kadar zaman alacağını tespit edin. Öncelikleri, ertelenebilirleri, vazgeçilebilirleri birbirinden zekice ayırt etmeniz gerekmez.

Günlük, haftalık, aylık planlar yapmak, uzun zaman diliminde yapmamız gereken şeyleri parçalara ayırmak, zamanımızı verimli kullanma açısından faydalı olacaktır. Geçirdiğimiz 24 saate baktığımızda, 24 saat içerisinde biyolojik olarak, fiziksel olarak, ruhsal olarak aynı performansı sergilememiz mümkün değildir. Günün belli saatlerinde biyolojik performansımız yükselirken bazı zaman dilimlerinde düşüktür. Bir ay kadar bir süre bu performansımızın çizelgesini tutalım. Günün hangi saatlerinde fiziksel, ruhsal ve bedensel olarak güçlü, hangi saatlerinde daha zayıfız. Bizim için önemli olan, öncelikli olan işleri o fiziksel, ruhsal ve zihinsel olarak güçlü olduğumuz zaman dilimlerinde yaparsak, elde edeceğimiz verim daha yüksek olacaktır. Fakat sakın ertelemeyin. Dale Carnegie der ki: "Erteleme bir sorundur." Çünkü sizin için ve gelişmeniz için önemli olan işleri ihmal etmek ve geciktirmek, yolunuzu sürekli tıkayan bir engel haline gelir. Zamanında bir işi yapmadığınızda ve o iş bir başka zamana ertelendiğinde alabileceği zamanın iki-üç katı daha fazla zamanınızı alır. Ve sizi daha çok yorar, daha çok yıpratır. Peygamberimiz şöyle diyor: "Yarın yaparım diyen helâk oldu."

Zaman Yiyen Canavar

Zamanımızı kemiren, yiyip bitiren canavarlardan uzak durmamız lazım. Bunların başında televizyon gelmekte. Bugün haftada ortalama olarak 25 ila 30 saat televizyon izlenmekte. Adeta beynimizi dondurmakta. Bize sunulan fikir ve düşünceler kabul edilmekte tarafımızdan. Düşünme yeteneğimizi kaybetmekteyiz. "Haberleri izleyip geçeceğim işimin başına." derken haberler biter bir film başlar, o film biter bir tartışma programı başlar. Derken zamanın nasıl geçtiğini fark edemeyiz. Bugün in-

sanların zamanını, üniversite sınavlarına hazırlanan öğrencilerin, işadamlarının, ev hanımlarının zamanını yiyen bitiren en tehlikeli canavar televizyon. Televizyonu akşamları kapatmanız hayatınızda çok şeyin değişmesine vesile olacaktır.

Üniversiteye hazırlanan bir öğrencim, yeterince soru çözemediğini söylemişti. Kendisiyle oturup bir günü nasıl geçirdiğini incelediğimizde sabah yarım saatinin, akşam da eve dönmek için yarım saatinin serviste geçtiğini fark ettik. Bunu değerlendirebileceğini, bir saatte yaklaşık 50 soru çözebileceğini, artı bir saatlik öğle tatilinde, yemek molasında, yemeği yedikten sonra arkadaşlarıyla sohbet ettiğini, yemeğin uzadığını, yemek masasından bir saat kalkamadıklarını söyledi. 20 dakikada yemek işini halledip, oradan da bir 40 dakika kazanabileceğini dile getirdiğimde ve bunu uygulamaya başladığında bir zamanlar boş olarak geçen zaman onun için üniversiteyi kazanma yolunda çok önemli bir etken olmuştu. Boşa geçtiğini düşündüğünüz zamanları tespit edip iyi değerlendirin.

Gereksiz Uzunluktaki Telefon Konuşmaları

Televizyon kadar olmasa da zamanımızı öldüren bir önemli etken de telefon konuşmaları. Telefonu elimize alıp konuşmaya başladığımızda zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Ne kadar çok konuştuğumuzu ancak telefon faturaları geldiği zaman anlıyoruz. Lütfen telefon konuşmalarınıza gerektiğinden fazla zaman ayırmayın. Sadece işinizi görmek için telefonla konuşun. Yaratıcı bütün insanlara zamanı eşit vermiştir. Hepimize 24 hediye kutusu vermiştir. Ve bizim, onların içini doldurmamız istenmektedir.

Dostlar, akşam başımızı yastığa koyup geçirdiğimiz son 24 saatte baktığımızda, acaba o 24 kutudan kaç tanesinin içine güzel hediyeler doldurabildik. Biz 24 saatlik bir zaman dilimine bir işi sığdıramazken, başarıyı yakalamış birçok insana baktığımızda on parmağında on marifet olduğunu görüyoruz. Farklı farklı, yapılması imkansız gibi görünen birçok işi, bizim yetiştiremediğimi-

zi düşündüğümüz zaman diliminde yetiştiriyorlar. Ya bizim zaman kavramımızda bir problem var ya da onlar zamanı nasıl kullanacaklarını çok iyi biliyorlar. Onlara daha fazla zaman verilmediğine göre işin sırrı nerede?

Öncelik Sıramız Ne?

Bir zaman yönetimi hocası bir sınıfa ilk dersine girer ve kürsünün altından büyük bir cam kavanoz çıkarır. Bir çuvalın içindeki büyükçe taş parçalarını kavanozun içine yerleştirir. Öğrencilerine döner ve der ki: “Evlâtlar! Kavanoz doldu mu?” Öğrenciler hep bir ağızdan: “Evet hocam, doldu.” derler. Hoca kafasını yana sallayarak, “Hayır.” der ve bir avuç küçük taşı o büyük taşların sağına soluna yerleştirir. Öğrenciler şaşırılmıştır. Öğretmen: “Peki gençler, kavanoz şimdi doldu mu?” Gençler, “Evet hocam, şimdi doldu artık.” derler. Hoca tebessüm ederek bir kürek kumu alır, iri taş ve ve çakılların üzerine boşaltır. Manzarayı gören öğrenciler iyice şaşırılmışlardır. “Evet hocam.” derler, “İşte şimdi doldu.” Tekrar tebessüm eder hoca, bir sürahi suyu alır ve kavanoza boşaltmaya başlar. Hemen oradan atılan bir öğrenci, “Evet hocam.” der, “Bize şu dersi verdiniz: Günlük iş programımız ne kadar dolu olursa olsun her zaman yeni işler için zaman bulabiliriz.” “Hayır.” der öğretmen, “Çıkarılması gereken asıl ders şu: Kavanoza koyacağınız şeylerin öncelik sırasını doğru tespit ederseniz, koymanız gereken her şeyi koyabilirsiniz. Zaman diliminde öncelik sıramızı doğru tespit edersek yani önce büyük taşı, sonra çakılı, sonra kumu, sonra suyu koyarsak yapmak istediğimiz her şeyi yapacak yeri ve zamanı buluruz. Ama kavanoza önce kumu koyarsak, üstüne sadece biraz su ilave edebiliriz. Kaya ve çakıl dışarıda kalır.”

Ve tespit etmemiz gereken şey, bizim hayatımızda kayaların, çakılların, kumların ve suların neler olduğu. Günümüzü, haftamızı, ayımızı, yıllarımızı planlarken, sabah kalktığımızda günümüzü planlarken bizim için kayalar, çakılları, kumları ve suyu çok net

bir şekilde tespit etmeli, sonra da karar vermeliyiz ki, bize verilmiş olan o zaman dilimine yapmak istediğimiz tüm güzellikleri sığdırabilelim.

Eyvah! Sermayemiz Eriyor!

Bir bilgin öğrencileri ile beraber sıcak bir havada sokakta yürürken, bir buz satıcısının sesini duyarlar. Buz satıcısı o sıcak güneşin altında, çuvalın içinde olmasına rağmen, sıcaktan eriyen buzlarını satmak için esprili bir şekilde şöyle bağırmaktadır: “Acıyın şu sermayesi eriyen adama!” Bilgin bu sesi duyunca, “Ah!” deyip yığılır yere. Hemen buz getirirler, şakaklarını, ellerini ovarlar. Derler ki: “Efendim ne oldu size? Sıhhat ve âfiyetle yürüyüp gidiyordunuz, buz satıcısının sesini duyunca bir “Ah!” ettiniz ve düştünüz. Bilgin der ki: “İnsaf edin, sermayesi eriyen sadece o adamcağz mı? Bizim sermayemiz erimiyor mu? Bizim ömür sermayemiz olan günler, aylar, yıllar da erimiyor mu?..”

HANGİ DEĞERLERİ KAYBETTİK?

Bir tüccar mutluluğun gizini öğrenmesi için oğlunu, insanların en bilgesinin yanına yollamış. Delikanlı bir çölde 40 gün yürüdükten sonra sonunda bir tepenin üzerinde bulunan güzel bir şatoya varmış. Söz konusu bilge burada yaşıyormuş. Bir ermişle karşılaşmayı bekleyen bizim kahraman girdiği salonda hummalı bir manzarayla karşılaşmış. Tüccarlar girip çıkıyorlar, insanlar bir köşede sohbet ediyor, bir orkestra tatlı ezgiler çalıyormuş. Dünyanın dört bir yanından gelmiş lezzetli yiyeceklerle dolu bir de masa varmış. Bilge, sırayla bu insanlarla konuşuyormuş. Delikanlı kendi sırasının gelmesi için iki saat beklemek zorunda kalmış. Gencin ziyaret nedenini açıklamasını dikkatle dinlemiş bilge. Ama mutluluğun gizini açıklayacak zamanı olmadığını söylemiş ona, gidip sarayda dolaşmasını, kendisini iki saat sonra görmeye gelmesini salık vermiş. "Ama sizden bir ricada bulunacağım." diye de eklemiş. Delikanlının eline bir kaşık verip sonra bu kaşığa iki damla zeytinyağı koymuş: "Sarayı dolaşırken bu kaşığı elinizde tutacak ve yağı dökmeyeceksiniz."

Delikanlı sarayın merdivenlerini inip-çıkmağa başlamış. Gözünü kaşıktan ayırmıyormuş. İki saat sonra bilgenin huzuruna çıkmış. "Güzel," demiş bilge, "peki yemek salonundaki Acem halılarını gördün mü? Bahçivanbaşının bu hale getirmek için on yıl çalıştığı bahçeyi gördün mü? Kütüphanedeki güzel parşömenleri fark ettin mi?" Utanan delikanlı hiçbir şey göremediğini itiraf etmek zorunda kalmış. Çünkü bilgenin kendisine verdiği iki damla yağı dökmemeye çabalamaktan başka bir şeye dikkat edememiş. "Öyleyse git, sarayımdaki harikaları gör." demiş bilge.

İç i rahatlayan delikanlı kaşığı alıp sarayı gezmeye çıkmış. Bu kez duvarlara asılmış, tavanları süsleyen sanat eserlerine dikkat ediyormuş. Bahçeleri, ağaçların, çiçeklerin güzelliklerini, bulundukları yerlere yakışan hârika sanat eserlerinin zarâfetlerini görmüş. Bilgenin yanına döndüğünde, gördüklerini bütün ayrıntısıyla anlatmış. “Peki sana emanet ettiğim iki damla yağ nerede?” diye sormuş bilge. Kaşığa bakan delikanlı, iki damla yağın dökmüş olduğunu görmüş. “Peki,” demiş bunun üzerine bilgiler bilgesi, “sana verebileceğim tek bir öğüt var. Mutluluğun gizi dünyanın bütün harikalarını görebilmektir; ama kaşıktaki iki damla yağı dökmeden.”

Sevgili dostlar! Yaratıcı bizi yaratıp dünyaya saldığı gün tâbiri caizse elimize bir kaşık ve içine insan olma vasfıyla, sorumluluklarımızla ilgili güzel huylar, ahlak, karakter, şahsiyetimizle ilgili değerler döker. Bugün 15, 20, 30, 40, 50, 60 yaşlarındayız. O ilk gün elimize verilen kaşığa bugün dönüp baktığımızda acaba kaşıқта neler kaldı? Evlendiğimiz gün, evlilik akdini yaptığımız gün, imzayı attığımız gün elimize bir eş olma sorumluluğu kaşığı verildi. Üç yıldır, beş yıldır, on yıldır, yirmi yıldır evliyiz. Dönüp evliliğimizin ilk günü elimize verilen o eş olma sorumluluğuyla ilgili kaşığa dönüp baktığımızda acaba kaşıқта ne kadar yağ kalmış? Anne olduğumuzda, baba olduğumuzda, çocuğumuz dünyaya gelip hemşire çocuğu kucagımıza verdiğinde bir elimize de anne ve baba olma sorumluluğu ile ilgili bir kaşık veriliyor.

Bir apartmanda bir daireye taşındığımız zaman komşu olma sorumluluk kaşığı, bir işyerinde işe başladığımız zaman o işyerinin sahipleri, idarecileri tarafından çalışma kurallarıyla, iş ahlâkıyla ilgili bir kaşık verilir. Oturduğumuz mahalle, il, yaşadığımız ülke ve dinimizle ilgili elimize birer kaşık verilir ve bazı değerler vardır kaşıқта. Yaşadığımız günlere, aylara, yıllara dönüp baktığımızda bu sorumluluk kaşıklarında neler kaldı? Acaba ilk gün tam olarak verilen o sorumluluk kaşığından zaman içerisinde hangi değerleri kaybettik. İnsan olma vasfımızla ilgili olarak, dünya telaşına daldığımız, bir koşuşturma içerisinde yaşadığımız

şu günlerde, farkında olmadan hangi değerleri kaybettik? Mut-suzluktan şikayet ediyoruz, başansızlıktan şikayet ediyoruz, tat-minsizlikten şikayet ediyoruz. Acaba bunların hepsinin temel ne-denî, sahip olduğumuz değerleri kaybetmemiz mi?

Sâdî bir şiirinde der ki:

Ademoğulları bir vücudun uzuvarı gibidir,

Çünkü bir cevherden yaratılmıştır hepsi.

Ne zaman ki bir uzva bir dert erişse,

Diğer uzuvarın da kalmaz huzuru.

Ey sen ki başkalarının mihnetinden elem duymazsın,

Sana adam demek hiç lââyık olur mu?

Toplum Hipnoz Halinde

Sevgili dostlar, bir insanı hipnoz ederek ona çok iyi bildiği ba-zı şeyleri unutturabiliyorsunuz. Maalesef biz insanlar bugün hip-noz olmuşuz. Özümüzde var olan, bizi biz yapan, insan olma ö-zelliğimizi sağlayan o güzel değerlerimiz bir şekilde bize unuttu-rulmuş.

21. yüzyılda tam bir cahiliye devri yaşıyoruz dostlar. Bunca bilimsel ve teknolojik ilerlemeye rağmen çağın insanı mutsuz, muzdarip; savaşlar, sömürüler, yalanlar, çılgınlıklar, zulümler, e-depsizlik, ahlâksızlık, sefalet, dengesizlik, cinayetler, intiharlar, hastalıklar içinde insanlığın özledi-ği huzur ve düzeni, eşitlik ve kar-deşliği, insaf ve merhameti, anla-yış ve sevgiyi, nerede, ne zaman ve nasıl bulacağız? Bunlar bir za-manlar bizim özümüzde vardı sev-gili dostlar. Biz bunları nerede kaybettik? Ve bu kaybettiğimiz de-ğerleri tekrar nereden alacağız?

*Vücutta bir et parçası
var ki, eğer o sağlıklı
olursa, vücudun tamamı
sağlıklı olur. Eğer o
bozulursa, tamamı
bozulur. Bu et parçası
kalptir.*

*Girmeden tefrika bir
millete düşman giremez,
Toplu vurdukça yürekler
onu top sindiremez.*

Hipnozdan ne zaman çıkacağız?
Uyku sersemliğini bir kenara ne
zaman bırakacağız?

Vücutta bir et parçası var ki, e-
ğer o sağlıklı olursa, vücudun ta-
mamı sağlıklı olur. Eğer o bozulur-
sa, tamamı bozulur. Bu et parçası
kalptir. Maalesef bizler bugün fazi-
leti, adaleti, sevgiyi, dostluğu, kar-

deşliği bırakmış birbirimizi parçalıyoruz. Birbirimizi sever gibi gö-
rünüyoruz ama kin güdüyoruz. Sahte nezâkette bulunuyor, iki-
yüzlülük yapıyor, kıskanıp birbirimize çelme takıyoruz. Birbiri-
mizden nefret ediyor, saldırıyor, çekişiyor, sataşıyoruz; darılıp kü-
süyoruz. Çünkü kalbi temiz, gönlü temiz, iyi niyetli, hâlis insan-
lar bir kenara çekilmiş, sessiz durumdalar. Ama birileri pervasız-
ca, sahip olduğumuz bu değerleri, o, bizi biz yapan değerleri or-
tadan kaldırmak için elinden geleni yapmakta. Âkif'imiz ne ka-
dar doğru söylüyor:

*Girmeden tefrika bir millete düşman giremez,
Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez.*

Farkında Bile Olmadan

Bütün gün bir telaş, bir koşuşturma içindeyiz. Bu koşuşturma
ve telaş arasında, kaybettiğimiz değerleri göremiyoruz. Akşam o-
lup başımızı yastığa koyup şöyle bir düşünersek ancak, hangi
değerleri kaybettiğimizi fark ediyoruz.

Mâlum ya, çocuklar oyundan pek hoşlanırlar. Oyuna başla-
madan önce soyunur; hırkasını, külahını, ayakkabılarını çıkartıp
bir kenara atarlar. Kendilerini oyunun cazibesine öylesine kaptı-
rılırlar ki, gözleri dünyayı görmez. Hırsız onları çalar götürür. Ço-
cuklar tâ hava karanıncaya kadar oyuna devam ederler. Ancak
eve gitme vakti gelince başlarına geleni anlarlar.

Bizim halimizin, bu telâşımızın ve bu telaş esnasında kaybettiklerimizin, gidenlerin farkına varmayışımızın da çocukların halinden pek farkı yok sevgili dostlar. Bir şarkının sözlerinde olduğu gibi: "Aşk ve gerçek; her yerde ve her zaman bulabilirsin onları ama yalnızca 'elveda' diyebilirsin."

Güvenini yitirsen bir kez, artık hiçbir şeyin önemi kalmaz. Biz birbirimize olan güvenimizi kaybettik. Bugün birbirine en yakın olan insanlar, birbirlerine güvenemez oldular. Eşimize, çocuklarımıza, işyerindeki arkadaşlarımıza, komşularımıza... "Bu devirde babana bile güvenmeyeceksin." sözü artık bir hayat felsefesi oldu.

Unuttuklarımız

Biz geçmişimizi unuttuk dostlar. Avusturya'ya giden bir vatantaşımızın; "Avusturyalılar bana ismimi sordu. Ben de Mustafa dedim. Onlar yüzüme nefretle bakıp, "Vay domuz Kara Mustafa..." dediler. O kadar şaşırdım ki adamlar benim köydeki kara lakabımı bile ismimi söyleyince hemen bildiler." dediğini, ancak Avusturyalıların kastettiklerinin şimdiki başkentleri olan Viyana'yı kuşatan Merzifonlu Kara Mustafa Paşa olduğunu unutuyoruz dostlar. Biz dünümüzü unutturken, birileri yüzyıllar öncesi ni, tarihlerini unutmuyorlar dostlar.

"Ey sabahları davul sesiyle uyanan büyük adam! Bekçinin geceyi nasıl geçirdiğini ne bilirsin. Kervan halkının sırtı yaralı merkebe yüreği yanmaz, onlar ancak kendi yüklerini düşünürler. 'Farzedelim ki sen düşkünlerden değilsin. O halde bir düşkün gördüğün zaman ne duruyor, niçin yardım etmiyorsun?' diyor Sâdî. Bir gece halkın yanık yüreğinden çıkan bir ah, ateş haline gelerek Bağdat'ın yarısını yakmış. O sırada biri, "Çok şükür ateş bizim dükkâna bir zarar vermedi." diye sevinmiş. Bunu duyan güngörmüş bir zât ona demiş ki: "Ey vicdansız adam! Sen yalnız kendini mi düşünürsün? Bir şehir yanıp kül olduğu halde benim dükkanım kurtuldu diye nasıl sevinirsin?" Bir kimse eğer

taşyürekli değilse, insanlar açlıktan kıvranırken doyasıya yemek yiyemez. Peygamberimiz: “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” diyor. Hastası olan adama sıhhatlidir deme. Çünkü o da kederinden hastası gibi kıvrınmaktadır. Şefkatli yolcular varacakları yere vardıkları zaman geride kalan arkadaşları gelip yetişmeden içleri rahat etmez ve uyuyamazlar. Çalı taşıyan merkep çamura saplandığı zaman insafı adam ona da, sahibine de acır. Bahtiyar olmak isteyen şü söz yeter: Eğer dinler nasihati tutarsan, “diken ekersen, yasemen biçemezsin.”

İbret Gözüyle Bakmak

Hayatta en çok ders alacağımız hayvanların başında herhalde anılar gelir. Anılar çiçeklerden aldıkları bal denilen şifa kaynağını, altıgen şeklinde yaptıkları son derece muntazam petek gözlerine doldururlar. Temizliğe riâyetleri her şeyin üstündedir. Bal aramak için gezip tozdukları yerlerde en ufak pisliğe dahi ayaklarını ve kanatlarını buluşturmamaya mecburdurlar. Kovana dönen her işçi arı, kovanın özel bekçi çavuşları tarafından koklanarak, üstleri âdeta bir temizlik muayenesinden geçirilir. Ancak bu teftişten sonra, temizliklerinde en ufak bir kusur yoksa, içeri girmelerine müsaade edilir. Eğer müfettişlerden biri bu görevde kusur edecek olur, gizlice bir an içeriye yol bulursa bey derhal haberdar edilir ve diğerlerine ibret olması için önce o dikkatsiz müfettişi, sonra da o pis arıyı öldürür. Hepsi birer iğne ile silahlandırıldıkları halde, kendi aralarında hiçbirisi diğerine saldırıya yeltenmediği gibi, hariçten peteklerine yaklaşan gerek insandan gerek hayvanlardan olsun kendilerine ilişilmedikçe kimseye asla sataşmayıp görevlerine devam ederler.

Anlardaki bu âhenkli nizamın insanlarda da olması lazım gelirken, yani insanlarda küçüklerin büyüklerine saygı, büyüklerin de küçüklerine sevgi ve şefkat göstermesi, herkesin dostça ve kardeşçe yaşaması gerekirken, ne gariptir ki tam aksine birbirlerinin üzülmelerine sebep olmaktadır.

Küçük Şeyler Diyebilir miyiz?

O kadar küçük şeylerden dolayı birbirimizi kırıyoruz ki dostlar... Geçenlerde, "top oynarken evinin camını kıran komşu çocuklarına sinirlenen bir adam bir çocuğu bıçaklayarak öldürdü, diğerini de yaraladı", diye bir haber vardı gazetelerde. Ne oluyoruz? Biz neyi kaybettik dostlar?..

Arabalı vapur iskeleye doğru yaklaşırken bütün yolcular inmek üzere kapıya doğru yürüdüler. Yalnız, sarhoş bir adam sızmış kalmıştı. Belki 20 kişi sarhoşun haline gülerек adamın önünden geçti gitti. Nihayet kibar tavırlı bir ihtiyar ona doğru yaklaştı ve uyuyanın kulağına tatlı bir sesle "geldik" diye seslendi. Bu sesi işiten insanlar hayretle dönüp baktılar. Hepsinin yüzünde, yapmaları gereken şeyi yapmamalarının utancı belirdi. Ne kadar küçük şeyler değil mi dostlar?.. Hayatın koşuşturması içinde kaçırdığımız, her gün yüzlerce defa başımıza gelen olaylar değil mi bunlar dostlar.

Bir okulun kapısının girişinde şu satırlar yazılıdır: "Servetini kaybetтинse, hiçbir şeyi kaybetmemiş sayılırsın. Sağlığını kaybetтинse, belki bir şeyler kaybetmiş sayılırsın. Karakterini kaybetmişsen, her şeyini kaybetmişsin demektir." Eğer bir insan karakterini kaybetmişse, ondan her türlü kötülük umulur. Karakterini kaybetmiş insandan faydalı, erdemli ve güzel davranış beklenemez dostlar.

"İtibarı, içinde yaşadığın ortam belirler; karakteri, inandığın doğrular. İtibar, sandığın şeydir. Karakter, olduğun şey. İtibar, fotoğraftır. Karakter ise yüz. İtibar dışarıdan gelir. Karakter içeriden. İtibar, yeni bir topluluğa girdiğinde sahip olduğundur. Karakter, giderken elinde olandır. İtibarın bir anda olur. Karakterin ömür boyunca.

*Servetini kaybetтинse,
hiçbir şeyi kaybetmemiş
sayılırsın. Sağlığını
kaybetтинse, belki bir
şeyler kaybetmiş
sayılırsın. Karakterini
kaybetmişsen, her şeyini
kaybetmişsin demektir.*

İtibarın bir saatte öğrenilir. Karakterin bir yılda açığa çıkmaz. İtibar, mantar gibi büyür. Karakter, sonsuza kadar sürer. İtibar, zengin veya fakir yapar. Karakter ise mutlu veya mutsuz. İtibar, insanların mezar taşına kazıdıklarıdır. Karakter, meleklerin Yaratıcı huzurunda senin için söyledikleridir.” (William Hersey Davis).

GÖNÜL TEMİZLİĞİ

Gerçek şudur ki, yalnızca maddî gözlerimiz kör olmaz. Asıl gönül gözü kör olur. İki arkadaş seyahat ediyorlarmış. Biri âmâ olduğundan bineğini kör olmayan arkadaşının bineğinin peşinden sürüyormuş. Serin bir sabah erkenden yola çıkarak birkaç saat yol aldıktan sonra, kahvaltı için bir yere inmişler. Yemekten sonra yine hayvanlara binecekleri sırada kör olan kamçısını aramış; bulamamışsa da daha uzun ve kalın bir kamçı eline geçtiğinden onu alarak atına binmiş. Meğer eline geçen şey gece soğukunda uyuşup kalmış bir yılanmış. Önde giden arkadaş bir süre arkasına bakmadığından yılanı görmemiş. Görünce de hemen telaşla, “Aman arkadaş! Sen kamçını ne yaptın? Senin elinde kamçı değil yılan var!” demiş. Âmâ bu sözü kıskançlık eseri kabul ederek inanmamış. Arkadaşı kendisini inandırmaya ne kadar çalıştıysa da fayda vermemiş. Vakit öğleye yaklaşarak güneş dünyayı ısıtıp yılan da baygınlığından kurtulunca, âmânın kolunu o kadar kuvvetli ısırp zehirini akıtmış ki, adam derhal oracıkta ölüvermiş.

İnsanın gönlü karardığı zaman maalesef gerçekleri göremiyor. Onun için gönlümüze büyük dikkat ve özen göstermemiz, gönlün olağanüstü bir inceliğe sahip olduğunu; parlamaya, aydınlatmaya ve temizliğe olduğu gibi kararmaya, solmaya ve paslanmaya da yatkın olduğunu unutmamamız lazım. Kalpler de pas tutar. Kalbimizde art niyet varsa, kötü maksat varsa, kalbin temizlenmesi lazım. Tabii kalbin temizlenmesi demek, herkese karşı iyi niyet beslemesi ve kötü duygulardan uzak olması demektir.

*Bir gönülde gönül nuru
olmadı mı o gönül,
gönül değildir. Bir
bedende ruh yoksa, o
beden topraktan
ibarettir.*

Aydınlığın Merkezi

Gönül, aydınlığın merkezidir. Kalp, insanın içindeki hükümdar durumundadır. Kalp iyi olunca askerleri de iyi olur. Kalp temiz veya kirli olduğu gibi, katı veya yumuşak da olabilir. Acıma duygusu, insanlara yardım etme hissi olmayan

insanlara “taş kalpli adam” deriz ya; bizlerin de o taş kalplerimizi yumuşatmamız lazım dostlar. Kalbimizi yumuşatmak için dış görünüşümüze, kılık kıyafetimize verdiğimiz özeni iç dünyamıza, gönlümüze, kalbimize de vermemiz lazım. Mevlâna’nın dediği gibi: “Bir gönülde gönül nuru olmadı mı o gönül, gönül değildir. Bir bedende ruh yoksa, o beden topraktan ibarettir. Gönül namertlikle dolu olduktan sonra sakalına bıyığına ancak gülünür. Ten midesi insanı samanlığa çeker. Gönül midesi reyhanlığa...”

Süleyman Peygamber elçilere dedi ki: “Ey utanan elçiler geri dönün. Altın sizin olsun. Bana gönül getirin gönül.” Günümüzde sık sık dile getirilen; “temiz toplum, temiz çevre” gibi deyimler var. Toplumun temiz olması, çevrenin temiz olabilmesi için önce o toplumu meydana getiren bireylerin temiz olması lazım. Eğer toplumu meydana getiren bireylerin gönül temizliği yoksa, gönüllerinde sevgi yoksa, merhamet yoksa, iyi niyet yoksa, paylaşım yoksa, o gönül temizliğine sahip olmayan insanlardan temiz bir toplum ve temiz bir çevre elde etmek imkansızdır. Çünkü sevgili dostlar, kap ancak içindekini dışarıya verir.

Gönül Odamıza Hiç Bakıyor muyuz?

Eğer içimizde nefret, kin, hırs varsa dışarıya vereceğimiz şeyler de bunlar olacaktır. Herkes yanındakini harcar. Gönlünün içindekini harcar. Gönlünüzde ne varsa ancak onu harcayabilirsiniz dostlar. Bir hata, bir kusur işlediğimizde, bir insanın kalbini

kırdığımızda, yani yapmamamız gereken bir davranışta bulunduğumuzda, gönlümüzün üzerinde siyah bir leke oluşur. Eğer o hatamızdan pişman olup, karşı taraftan özür dilemez, o hatamızı telâfi etmezsek, o leke zaman içinde büyür ve başka lekelerin de ilâve olmasıyla gönlümüz kirlenir. Eğer aynanın üzerinde meydana gelen kirleri, pasları zamanında silmezsek zaman içerisinde aynada görüntü görmek imkansız hale gelecektir.

Hani odamıza temizlik için girdiğimiz zaman bakarız ki yerlerde alınıp çöpe atılması gereken şeyler vardır; gazeteleri, çöpleri alır ve onları çöp kutusuna atarız. Bakarız ki silinip tozu alınması gereken bazı eşyalarımız var; onları siler ve tozunu alınız. Bakarız, tamir edilmesi gereken ya da cilalanması gereken bazı eşyalarımız var; onları tamir eder ve cilalarız.

Lütfen bir de gönül odamıza girelim. Gönül odamızda silinmesi gereken, pasının alınması gereken, tamir edilmesi gereken ve gönlümüzden sökölüp çöpe atılması gereken duyguları, düşünceleri tespit edelim. Bir gönül temizliğine girişelim. Önce bir iç dünyamıza, gönül dünyamıza yolculuk edip gönlümüzdeki evin ne halde olduğunu görelim. Dilimizi temizleyelim dostlar. Küfür, gıybet gibi fuzûlî yani yarar sağlamayan sözlerle; koğuculuk, ara bozuculuk gibi kalp kırıcı, bizi de günaha sokucu çirkin ve kötü sözlerle dilimizi kirletmeyelim dostlar. Yûnus bu konuda sözün özünü söylemiş dostlar:

Gönül Çalab'ın tahtı,

Çalap gönüle baktı.

İki cihan bedbahtı,

Kim gönül yıkar ise.

Kalp kıracak sözler söylemeyelim. Çünkü kırılan bir kalbi yapmak kolay değildir. Dilimizi temizleyelim dostlar. Dilimizle insanların gönlünü kazanabiliyor, onlarla güzel iletişim kurabiliyor, onlara tatlı sözcükler söyleyebiliyoruz. Etrafımızdaki insanlar bizimle konuşmaktan zevk alabiliyorlar mı? Eğer aksi bir durum-

daysak; kırıcı, sert bir dile, insanların gönlünü kıran, gönlüne dokunan bir dile ve sözcüklere sahipsek dilimizi bu sözcüklerden ve bu kınıclıktan kurtaralım. Oradan gözümüze, kulağımıza, elimize, ayağımıza doğru gidelim dostlar. Her şeyimizi temizleyelim. Kimseye kötü gözle bakmayalım.

Temizlemek Her Şeyimizi

Baktığımız her şeyin kötü yanını görüp yüreğimizi sıkacağımıza iyi yanını görüp ferahlayalım. İnsanların güzel taraflarını görelim. Şöyle bir bakalım gözlerimizle; sonra gözlerimizle bakmayı bırakıp gözlerimize bakalım. Sahip olduğumuz, dünyadaki bütün güzellikleri görmemizi sağlayan bu gözler güzel şeyler mi görüyor, yoksa görmemesi gereken, gönlü kirleten, gönlün üzerinde lekeler oluşmasını sağlayan şeyler mi görüyor? Gözümüzü temizleyelim dostlar.

Kulağımızı temizleyelim. Duymaması gereken şeyleri mi duyuyor? Can kulağıyla dinlemesi, uyması gereken sözleri kulak arkası mı ediyor? Elimizi temizleyelim dostlar. Elimizle insanları kınıyor, incitiyor muyuz? Bize ait olmayan şeylere el sürüyor muyuz? Ellerimiz kirlenmiş mi dostlar? Girmemesi gereken yerlere, kalbimizi ve gönlümüzü kirletecek yerlere, zamanımızı öldürecek yerlere adım atıyor muyuz? Ayağımıza bir bakalım, bizi nereye götürüyor? Ayağımızı temizleyelim dostlar.

Sevgili dostlar! Yediğimiz yemeklere ve içtiğimiz suya dikkat ediyoruz değil mi? Suyun içerisinde eğer bir bulanıklık, kir, çöp varsa ya da tadı acayip geldiyse onu tükürüp çıkarıyor, belki de bardağı yere vurup kınıyoruz değil mi? Peki bizim o güzel gönlümüzü, ahlâkımızı, karakterimizi kirletecek, umutlarımızı, hayallerimizi zedeleyecek düşünceleri, olumsuz davranışları niçin içimize alıyoruz.

Geç kalmadan sorgulayalım kalbimizi ve temizleyelim dostlar!

GÜZEL HUYLAR

Sevgili dostlar! Gerçekten mutlu olan, kendisiyle barışık olan, çevresine mutluluk saçan, insanlarla güzel iletişim kuran, işinde başarılı olan insanların karakterlerini incelediğimizde, onları ma-saya yatırıp özelliklerine dikkatle baktığımızda onların birtakım güzel huylara sahip olduklarını görüyoruz.

Ama çok iyi bir makam ve mevkîe sahip olmasına, çok bol miktarda para kazanmasına, şan ve şöhret sahibi olmasına rağmen hayattan zevk almadığını, etrafında gerçek dostların olmadığını, insanlarla iyi iletişim kuramadığını, insanlardan nefret ettiğini, bir türlü mutlu olamadığını söyleyen insanlara baktığımız zaman ise onlarda da bazı güzel huyların olmadığını görüyoruz.

Güzel huy hatalarımızı, yanlışlarımızı, sıcak suyun buzun üzerine döküldüğünde buzu erittiği gibi eritir dostlar. Bizler, beslendikleri çiçeklerden rengini alan böcekler gibiyiz. Duygularımızı, düşüncelerimizi nelerle meşğûl ediyorsak o şeylere benzeriz. Her davranışımız, her konuşmamız hayat yapımızı, dokumuzu belirler. Özümüze etki eder.

Kötülerden Öğrenilen İyilikler

Güzel huy sahibi olan insanlara, dilimizde “edepli” deriz. Edep, güzel terbiye, insanı güzelliklerle süsleyen ve utanılacak şeylerden koruyan üstün bir özelliktir. Bu özelliğimizi her geçen gün daha da güçlendirmeliyiz. Olgunluğu ve güzel ahlâkıyla tanınan Lokman Hekim’e sormuşlar: “Bu güzel ahlâkı nereden öğrendiniz?” “Kötü huylu kimselerden öğrendim.” demiş. “A-

man efendim! Hiç kötü huylulardan güzel ahlâk öğrenilir mi?" demişler. Cevap vermiş: "Karşılaştığım kimselerde hoş gitmeyen kötü bir davranış gördüğümde onun aksini yapıyordum. Böyle yapa yapa ahlâkım güzelleşti!"

Sevgili dostlar! Biz de çevremizde hoşumuza gitmeyen davranışlarda bulunan insanların yaptıkları davranışların aksini yaparak zaman içerisinde huyumuzu, ahlâkımızı güzelleştirebiliriz. Bir şairimiz şöyle der:

*Edep bir taç imiş nur-u Hüda'dan,
Giy o tâc, emin ol her belâdan.*

Nâbi ise şöyle der:

*Haddi zâtında kim olmazsa edip,
Feleğin sillesi eyler te'dip.*

Ziya Paşa'nın da şöyle çok güzel bir beyiti vardır:
*İlim meclislerinde aradım kıldım talep,
İlim geride kaldı, illâ edep, illâ edep.*

Sevgili dostlar! Kötü huylarımızı değiştirmedeğimizde, düzeltmediğimizde zaman içerisinde onlar artık alışkanlığımız haline geliyor. Ve bir insana bir kötü huy yerleştiği zaman ancak canı çıkınca çıkıyor. Bağdat'ta hoş, esprili, yaşlı bir adam kızını bir kundura tamircisine vermiş. Kaba adam kızın dudağını öyle bir ısırılmış ki, dudağından kan akmaya başlamış. Sabah olup da baba kızının bu halini görünce damadına gidip durumu sormuş ve demiş ki: "Behey alçak adam! Bu ne biçim iştir. Isırdığın, insan dudağıdır, kösele değil."

Affetmenin Zorluğu ve Yüceliği

Sevgili dostlar, kötü bir huy insana yerleşmeye görsün. Güzel huy ve ahlâkın pek çok ilkeleri vardır. Ama bir de en asil olanla-

nı, herkesin yapamayacağı, yapmakta zorlanacağı, gerçekten nefsimize ağır gelenleri vardır. Mesela, bunların başta gelenlerinden biri, bize zulmedeni affetmektir. Gerçekten bize haksızlık etmiş, yanlış yapmış, bizi üzmüş, ezmiş ve biz o insanı affedeceğiz. İnsana çok ağır gelen bir meziyet. Ama

İyiliğe karşılık iyilik yaptığınız zaman o çok çabuk unutulur. Ama bir ömür boyu unutulmayacak şey, kötülüğe karşı iyilikle mukabele etmektir.

güzel huyların en asaletli olanlarından biri. Çünkü, iyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü iyilikle karşılayacağız ki, aramızda düşmanlık bulunan kimse candan bir dost olsun. Kur'ân bunu tavsiye ediyor bize.

Lincoln'e, "Düşmanlarına niçin bu kadar iyilikte bulunuyor, elinde güç ve imkan varken onları yok etmiyorsun?" dediklerinde, "Ben onlara iyi davranarak, onlarla güzel geçinerek zaten onları yok etmiş olmuyor muyum?" der. Sevgili dostlar! Gördüğümüz zulümlerden sonra, elimizde güç-kudret var ama biz öç almayı bırakıp o insanları bağışlıyoruz. İşte gerçek güzel huy, gerçek büyüklük burada dostlar!

İyiliğe karşılık iyilik yaptığınız zaman o çok çabuk unutulur. Ama bir ömür boyu unutulmayacak şey, kötülüğe karşı iyilikle mukabele etmektir. Asil huylardan bir tanesi de, cimrilik edip bizden esirgemiş, bize vermemiş olan kimseye bizim vermemizdir.

Küsmemek

Bir diğer asil huy da, bizimle ilgisi kesilmiş olana gitmemizdir. Elbette ki sevgili dostlar, bize zulmedeni affetmek, bizden esirgemiş olana vermek, bize gelmeyene gitmek, bunlar insanın nefsi-ne çok ağır gelen şeyler. Kolay yapılacak şeyler değil, değil mi sevgili dostlar?

Şöyle hafiften bir yan baktığında, mânalı bir söz söylediğinde hemen o kişiyle bütün ilişkimizi kesmeye kalkışırız. Bir kavga ettiğimizde, bir tartıştığımızda öyle sözler söyleriz ki; cenazeme bile gelmesin, bir daha benim evime ayak basmasın. onun yüzünü bile görmek istemiyorum... Ne çok şiddetleniyor, ne çok öfkeleniyor, ne çabuk o "güzel insan" olma özelliklerimizi kaybediyoruz. Bu söylediklerimizin yapılması şüphesiz ki kolay değil. Bu güzel huylar yapa yapa, uygulaya uygulaya içimize sinecek ve bir alışkanlığımız haline gelecek. Hayatta niçin mutlu değiliz? İşte sebep bunlar dostlar.

Toplumu İçinden Kemiren Bir Hastalık: Gıybet

Bugün toplumları, aileyi, insan ilişkilerini, kurumları yerle bir eden, içeriden kemiren, yok eden bir hastalık, bir kötü huyumuz var: Gıybet. Gıybet bir insanın gıyabında, yani orada olmadığı zaman, onun hoşlanmayacağı şeyleri, yaptığı kötü işleri, sahip olduğu kötü sıfatları dillendirmek, onu öyle anmaktır. "Peki söylediklerimiz o adamda, o insanda varsa bu da gıybet oluyor mu?" diye sorulduğunda cevap şu: Söylediğimiz kusurlar onda varsa zaten gıybet oluyor. Eğer yoksa, iftira etmiş oluyoruz ki, bu daha kötü. Hucurât Sûresi'nde Allah buyuruyor ki: "Bazınız bazınızı gıybet etmesin. Hanginiz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır. Ondan tiksiniyorsunuz." Yani bir insanı gıybet etmek, onun etini yemekle eşdeğer tutuluyor, Ne kadar dehşet verici bir şey, değil mi dostlar?

Peki gıybet nasıl yapılır? Yaptığımız gıybet çeşitlerine baktığımızda bedenî gıybetler vardır; vücutla ilgili, gözü şaşındır, bir gözü kördür, başı keldir, yüzü sivilcelidir, boyu kısa veya uzundur, siyahtır, sandır gibi... Bir adamın bedeni ile ilgili söylediklerimizi duyduğunda canı sıkılacaksa, bu gıybet oluyor.

Bazınız bazınızı gıybet etmesin. Hanginiz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır. Ondan tiksiniyorsunuz.

Mesela. babasının yaptığı işle, babasının kötülüğüyle, ailesinin nesebinin kötülüğüyle ilgili yapılan giybetler vardır. Ahlâkî giybetler vardır; kötü huylu, cimri, kibirli, riyakâr, korkak, âciz, yüreksiz diye söylediğimiz. Dinî giybetler vardır; hırsızın teki, yalancı, içki-ci, kumarbaz, hâin, zalim, pislikten kaçınmaz, annesine babasına itaat etmez. zekat vermez dediğimiz. Dünyevî giybetler vardır; edepsizdir, insanlara ihanet eder, milletin hakkına riâyet etmez, her yerde kendini haklı görür, çok konuşur, çok yer, çok uyur, vaktisiz uyur, oturacağı yeri bilmez gibi sözler. Giyinişi ile ilgili giybet vardır ki, şöyle giyiyor, böyle giyiyor, kirlidir gibi sözlerle yaptığımız giybetler. Giybet sadece dille de yapılmaz. İnsan her uzvuyla bir başkasının giybetini yapabilir. Mesela, bir insanın boyunun kısıklığını göstererek ya da taklit ederek, eğlenerek, onun yürüyüşünü, ağız-yüz hareketlerini, sallanmasını, konuşmasını ve birçok hallerini taklit ederek hakkında giybet etmiş oluruz. İnsana ne kadar da tatlı gelir değil mi dostlar?

Hayat içerisinde, ilişkilerimizde o kadar çok giybet ederiz ki, üstelik çoğunlukla güler, eğlenir, neşe içerisinde yaparız bunu. Yaptığımız şeyin dehşeti, attığımız kahkahaların altında kalır gider.

İnsanları giybetle sevk eden sebepler vardır. Mesela bunların başında gelen biri, kinimizi yenememek. Herhangi bir sebeple birine kızmışsak, onun aleyhinde konuşmaktan zevk alır, ağzımıza geleni söyleriz. Arkadaş ortamlarında, sohbetin koyulaşmasıyla beraber insanların bizi konuşturması ve bizim biri hakkında konuşmaya başlamamız, onların da büyük bir zevkle, iştahla bizi dinleyip bizi teşvik etmeleriyle farkında olmadan daldığımız bir giybet dünyasına gireriz. Bir işin bizim aleyhimizde sonuçlanacağını, bir işte hatamız olduğunu tespit edebileceğini düşündüğümüz zaman, başkalarının bizi giybet edeceklerini, hakkımızda konuşacaklarını düşündüğümüz, böyle bir kanaate vardığımız zaman, onlar bizim hakkımızda konuşmadan biz onların hakkını da konuşmaya başlarız. Önce giybetle başlayan bu süreç bir süre sonra iftiraya doğru hızla ilerleyebilir. Birileri bizi suçlarken, kendimizi kurtarmak için başkalarının yaptığı hata ve kusurları da orada dökmeye başlarız.

*İhsanda bulun fakat
başa kakma ki yaptığın
iyilik aslında kendinedir.*

Bir başka gıybet nedenimiz ise çekememezlik. İnsanların birini övüp methetmeleri, ona saygı göstermeleri karşısında buna dayanamamışsak, o insanı diğerlerinin gözünden düşürmek maksadıyla konuşmaya başlarız. Bir başka gıybet sebebi ise, zamanı gülüp eğlenmekle geçirmek için başkasının kusurlarını sıralamaktan ibârettir ki, bunun sebebi kendini beğenmektir.

Gıybetten Korunma Yolları

Gıybetten korunmanın en önemli yolu ağızımızdan çıkanlara, yaptığımız davranışlara dikkat etmek. Bir ortamda bizim için söylenmesini istemediğimiz şeyleri, başkaları için söylemekten kaçınmak. Biri hakkında konuşulmaya başlandığı zaman o kardeşimizin ölü etini yer gibi olduğumuz akla gelirse inanıyorum ki bundan kaçınacağız.

Evlerimizde gıybet etmekten korunmanın yolu, hoşumuza giden birçok tabloyu, resmi, birçok güzel süsü evlerimize nasıl asıyorsak, "Bu evde gıybet edilmez." gibi gıybetten insanları uzaklaştıracak sözleri asmak olabilir. Aynı şey işyerlerimiz için de geçerli. İşyerlerimizi insanları gıybet etmekten uzaklaştıracak, gıybet ettiklerini onlara hatırlatacak güzel yazılarla süslersek; gıybet edilmeye başlandığında gıybet edilmesine çanak tutmaz da gözlerimizi o yazılara doğru çevirir, o insanların da bir vesile ile onu görmesini sağlarsak; gıybetten hoşlanmadığımızı kibarca belirtir, birbirimizi kontrol edersek nice dostlukları, arkadaşlıkları, sevgiyi, saygıyı yok eden o lânet olası gıybet belâsından bir nebze de olsa kurtulabiliriz diye düşünüyorum.

Cömertlik

Bir diğer güzel huy ise cömertliktir. Güzel bir söz var: "İhsanda bulun fakat başa kakma ki yaptığın iyilik aslında kendinedir."

Hayırlı bir iş görürsen, sonunda ondan yine sen istifade edeceksin. İyilik ağacı nerede kök salarsa boyu ve dalları gökleri tutar. Eğer başa kakma testeresini gövdesine vurursan meyvesini yemekten ümidi kes. Ne kadar cömert olur, insanlara yardım elini ne kadar uzatırsak, maddî ve manevî anlamda cömertliğimizi ne kadar sergilersek, iç dünyamızdaki huzurun o kadar arttığını göreceğiz ve mutluluğumuzun her geçen gün yükseldiğini izleme şansına sahip olacağız.

Büyüklenme Kompleksine Düşmemek

Güzel ahlâk sahibi olan insanların bir başka özelliği de büyülenmemeleri. Sevgili dostlar, büyük olmak ayrı, büyülenmek ayrıdır. Gerçekten büyük olan, gerçekten güzel ahlâklı olan insanların zaten kendilerini büyük göstermek gibi bir çabaları yoktur. Ancak küçük olan insanların böyle kompleksleri vardır. Gerçekten yükselmek, mutlu olmak isteyen insan, mütevazî olmalı. Yücelik damına çıkmak için alçak gönüllülüğten başka bir merdiven yoktur. Akıl ve hakiki irfan sahibi kimse, meyveli dal gibi alçak gönüllü olmalıdır sevgili dostlar. Bir buğday tarlasının yanından geçerken baktığımızda görürüz ki, başakları dimdik olanlar ve başlarını eğmiş olanlar vardır. Dimdik olanlar, içi boş başaklardır. Başını eğenler ise içi dolu başaklardır.

İnsanlığa Hizmet Yarışı

Güzel huy sahibi insanlar, insanlara hizmet etme yarışı içerisindedirler. Onlar insanlardan bir şey beklemezler. Onlar alma taraftan değillerdir. Birilerinin kendine bir şeyler sunmasını, bir şeyler vermesini beklemezler. Sürekli verirler. İnsanlara yardım elini uzatırlar.

*Yücelik damına çıkmak
için alçak gönüllülüğten
başka bir merdiven
yoktur.*

Bir organımızın hastalığı karşısında, vücudumuzun her tarafı nasıl rahatsız olup o uzvumuzun iyileşmesi için hareket ediyor-
sa; çevrelerindeki bir insanın mutsuzluğu da o insanların evlerin-
de rahat uyumamaları anlamına gelir.

Büyük fedakârlıklar ve zorluklarla güzel bir araba sahibi oldu-
ğumuzda, evimizin önüne çekip de ertesi sabah işe gitmek için
binmek üzere iken, gece birileri tarafından çizik atıldığını gördü-
ğümüzde yüreğimizin "cız!" ettiğini hissederiz değil mi dostlar?
Peki, arabayla, malıyla mülküyle bu kadar bütünleşen bizler, çok
sevdiğimiz bir elbisemize bir zarar geldiği, çok sevdiğimiz bir eş-
yamız kırıldığı, çok sevdiğimiz bir eşyamız kaybolduğu zaman
duyduğumuz hüznü, acıyı, yüreğimizde hissettiğimiz duyguları,
etrafımızda yardım eli bekleyen insanlar dururken o insanlara o
yardım eli uzatmak için niçin duymuyoruz dostlar? İnsanların en
güzeli, insanların efendisi, insanların hayırlısı, insanlara hizmet
eden, faydalı olandır.

Adalet Böyle Olur

İnsanın en güzel huylarından ama yine yapmakta zorlandığı-
mız bir tanesi de adaletli olmaktır. Tarihe dönüp baktığımızda u-
zun yıllar ayakta kalmış, huzur ve refah içerisinde yaşamış, in-
sanların mutlu olduğu toplumlara baktığımızda o toplumlarda a-
daletin hüküm sürdüğünü görüyoruz.

Sevgili dostlar! Birey olarak birbirimize karşı adaletli olacağız.
Kendimizin aleyhinde bile olsa, annemizin, babamızın, akra-
balarımızın bile aleyhinde olsa adaletle hükmedeceğiz, adaletten
ayrılmayacağız.

Sultan Fatih'le ilgili, adaletin önemini anlatan gerçekten mü-
kemmek bir kıssa var: Fatih Sultan Mehmet, meşhur Fatih Cami-
i'ni yaptırırken Rum ustalardan İpsilanti, camii'nin sütunlarını pa-
dışahın istediği ölçüden kısa yapmıştır. Bunu gören Fatih hiddet-
lenerek Rum ustanın sağ elini kestirir. İpsilanti usta mağdur ol-

muş ve mahkemeye müracaat ederek padişah aleyhine dâva açmıştır. Mahkeme günü Sultan Fatih, Rum usta ile Başkadı Hızır Çelebi'nin huzuruna çıkarlar. Usta ayakta durur, Fatih oturur. Kadı Hızır Çelebi padişaha dönerek; "Dâvacı ayakta durmaktadır. Siz dâvalısınız, oturmanız doğru değildir. Burası adalet yeridir. Ayağa kalkınız!" diye ihtar eder ve padişahı ayağa kaldırır. İki tarafı da dinledikten sonra; "Usta İpsilanti'nin elini, icap ettiren bir sebep bulunmaksızın kestirdiğiniz için sizin de elinizin kesilmesine karar verilmiştir." der. Sultan Fatih ayakta ve kan-ter içinde fakat hiçbir itiraz yok. Bu inanılmaz adaleti gören İpsilanti dâvasından vazgeçer. Bunun üzerine her taraf neşeyle dolar. Kadı Hızır Çelebi, ustanın günlük nafaka tutarının 50 lira olduğunu ve bu paranın Sultan Fatih tarafından mağdur olan ustanın ailesinin hayatlarının sonuna kadar verilmesini, ayrıca bir defaya mahsus 100 bin lira tazminat verilmesini hükme bağlar ve celseyi kapatır. Sultan Fatih Hazretleri'nin Rum ustaya 150 bin lira verdiği, ayrıca bir ev yaptırdığı söylenir. Mahkeme bittikten sonra Sultan Fatih, Kadı Hızır Çelebi'nin huzuruna girer ve "Bak Hızır Çelebi," der, "padişahım diye iltimas tarafına gidip beni kayırsaydın" belindeki kılıcı göstererek, "başını bununla uçuracaktım." Kadı Hızır Çelebi de şu karşılığı verir: "Sen de 'padişahım' diye kararlarımı muhalefet edip itiraz etseydin," oturduğu minderi kaldırıp altındaki hançeri göstererek, "ben de bunu senin kalbine saplayacaktım."

Nerede O Misafirperverlikler?

Güzel huy sahibi insanlar, misafirperverdirler. Evlerinde misafir ağırlamaktan büyük zevk duyarlar. Misafirlerine özel bir ilgi gösterirler. Düşünürler ki evlerini, içinde bulundukları o taş duvarları şenlendirecek olan, dâvet ettikleri misafirlerdir. Eskiden bir köye bir yabancı geldiği zaman insanlar onu misafir etmek için birbirleriyle yarışlardı. Birbirleriyle kavga ederlerdi âdetâ. İnsanların evlerinin bir odası misafir odasıydı, misafir köşeleri

vardı dostlar. Bugün artık kimse kimsenin yüzüne bakmamakta, misafir kabul etmek istememekte. Birinin evine misafirlğe gitmek artık ciddi bir sorun olmakta dostlar.

Yaratılmışa Verilen Kıymet ve Kusur Aramak

Öyle bir milletin torunlarıyız ki, yıkadığı tabağı kıran hizmetçiye yardım etmek, tabağın bedelini ödemek için vakıf kurmuşlar. Kanadı kırık leyleklerin tedavisi görülsün diye vakıf kurmuşlar. İnsanları gerçekten sevmişler, insanlardan bütün çevreye, bütün mahlukata yayılmış bu sevgi. Yûnus Emre'nin,

Yaratılanı hoş gör,

Yaratan'dan ötürü.

diyerek özetlediği gibi, Yaratan'ı çok sevmiş, O'ndan gelen sevgiyle yarattıklarına da sevgiyle bakmış ve hoş görme çabası içine girmişler.

Başkalarının ayıp ve kusurlarını araştırmamak, onlara odaklanmamak, eşinin, dostunun, sevdiklerinin, arkadaşlarının bir ayıbı, kusuru, yanlış, hatası varsa onu örtmeye, gizlemeye çalışmak ne güzel bir meziyet değil mi dostlar? Unutmayalım ki bir kişi bir kardeşinin, bir dostunun ayıbını örterse, Allah da onun başka bir ayıbını örter. Bir kimse birinin bir kusurunu, hatasını araştırır, ortaya çıkarır, dillendirirse mutlaka bir gün kendisinin de hataları, kusurları dile getirilecektir. Birisini yaptığı kusurdan dolayı eleştirdiğimiz zaman bir gün o hatayı, o kusuru işlemeyen gözlerimizi kapamayız dostlar. Ne güzel bir beyit değil mi:

"Bir kötülük yaptın mı kendini mazur görürsün

Neden başkasının özrüne bakmadan yürürsün?"

Başkasının gözündeki çöpü görürsün de, kendi gözündeki koca direği görmezsin ey insan! Kendimizdeki kusurları, hataları, büyük yanlışları, eksikleri görmez, görmek istemeyiz ama bir

başkasındaki küçük bir hata gözümüze batar değil mi? Onun için büyüklerimiz demiş ya: “Sizden biriniz kardeşinizin gözündeki çöpü görür de kendi gözündeki kirişi veya kütüğü unuttur.” Sürekli kendi tavır ve davranışlarımızı kontrol altında tutmaz, onları gözden geçirmez, nasıl davrandığımızı incelemeyiz, irdelermeyiz, başkalarının kusurları ve hatalarıyla ilgilenmekten kendi hata ve kusurlarımızı göremeyiz. Onun için öncelikle kendi hareketlerimizi kontrol altında tutmalı ve eksiklerimizi düzeltme yoluna gitmeliyiz.

*Bir kötülük yaptın mı
kendini mazur görürsün
Neden başkasının
özüne bakmadan
yürürsün?*

Yardım İmkânın Yoksa Tebessümün de mi Yok?

Bütün insanlara iyilik yapmak, insanlara yardım etmek isteriz. Sokakta aç kalan, evsiz olan, yiyecek bir ekmeği olmayan insanların bütün ihtiyaçlarını gidermek isteriz. Ama maddî imkânımız buna elvermez. Sahip olduğumuz mal, mülk bütün insanların ihtiyaçlarını karşılamaya yetmez. Yalnız bizde öyle bir hazine var ki, eğer istersek bütün insanlara o güzelliği verebiliriz. O da samimi bir güler yüz, sıcak bir tebessüm.

Tatlı dilli ve güler yüzlü bir genç bal satarmış. Ağzı onun balı ile tatlanır, gönülleri ise onun güler yüz ve tatlı dilinden yarmış. Şeker kamışı endamlı bu seyyar balcının müşterileri öylesine çokmuş ki, bal yerine zehir satsa yine müşteri bulur, insanlar onun elinden zehiri bal gibi yermiş. Bir adam o gencin bal satışına, müşterisinin bolluğuna ve kazancına hased ederek kendisi de bal satmaya karar vermiş. Hemen ertesi gün bal başında, sirke kaşında mahalle mahalle, sokak sokak dolaşmaya başlamış. Ne çare ki güzel ballarına müşteri bulamamış. Kızmış, can sıkılmış. Bir köşeye çekilip oturmuş. Karısı, şakayla gerçeği ifade etmiş ona: “Yüzü ekşi adamın balı acı olur. Sen bal satıyordun

ama yüzün sirke satıyordu.” İrmaktan sıcak su iç fakat asık su-
ratlı adamın elinden soğuk şeker şerbeti bile içme. Kaşları sofraya
gibi çatık kimsenin ekmeğini yemek haramdır. Güler yüzlü kim-
senin elinden acı meyve yemek, suratı asık kimsenin elinden tat-
lı yemekten iyidir.

Lütfen biraz tebessüm. Şöyle aynanın karşısında, yüz hatları-
mıza bir bakalım. Tebessüm etmeyi öğrenelim. İnsanlara maddî
anlamda yardım elimizi uzatamıyorsak da, en azından bir tebes-
sümle gönüllerini okşayalım.

İnsanlar Hakkında Güzel Düşünceler

Bir başka güzel huy ise, insanlara karşı hüsn-ü zan beslemek,
haklarında güzel düşünmektir. Bir kimsenin veya bir olayın iyi
tarafını görmek, onun hakkında iyi düşünmektir. Bunun zıddı i-
se sû-i zandır. Kötü tarafını görmek, kötü olduğunu düşünmek...
Güzel insanlar, insanların ve olayların güzel taraflarını görürler.
Kendilerine bir olay aksettirdiği zaman olumsuz da olsa ona
mutlaka olumlu tarafından bakılması gerektiğini bilirler. Lâf geti-
rip götüren insanlara dikkat etmek, itibar etmemek lazım. Birisi
bize gelip bir başkasının bizim hakkımızda söylediği olumsuz dü-
şünceleri aktardığı zaman, o sözleri getiren, o sözleri bizim için
söyleyen insandan daha tehlikelidir. Çünkü o sözleri söyleyen
insan bize bir ok atmıştır. Ama o ok isabet etmeyip yere düşmüş-
tür. Fakat o sözü getiren, bize ulaştıran kimse, yere düşen o oku
getirip bizim göğsümüze saplamıştır. Çünkü, düşmanımızın bi-
zim yüzümüze karşı söyleyemediği sözleri, o getiren kişi söyleye-
bilme cesaretini göstermiştir. Yani o daha büyük bir düşmandır.

Söz taşıyanlar eski kavgaları, kinleri tazeler; en yumuşak in-
sanları bile çileden çıkarırlar. O, uyuyan fitneye uyan diyen kişi-
lerden bucak bucak kaçmak lazım. Bir yerden bir yere lâf taşıya-
rak fitneye sebep olmaktansa insanın ayağının bataklıkta olma-
sı, çamurun içinde olması daha iyidir. Kavga, iki kişi arasında

yanan ateşe benzer. Gammaz ise, o ateşin sönmemesi için odun taşıyan oduncu gibidir.

Sabır Ne Güzel Özellik

Sabır, bir başka güzel huydur. Gerçekten hayatta insanın canını sıkan, hoşuna gitmeyen, istemediği bazı şeyler vardır. Ama öbür taraftan onları yapmak zorundadır. Arzularını, hayallerini, hedeflerini gerçekleştirmek; ilerleyen zaman içerisinde daha mutlu ve daha başarılı olmak için o sabrı göstermesi lazımdır. Mesela, üniversite, LGS sınavlarına hazırlanan öğrenciler için bu geçerli değil mi? Dışarıda arkadaşları top oynarken, gezip tozup eğlenirken, sinemalara, kafelere giderken, pembe dizileri izlerken, onların oturup ders çalışması lazım. Aslında onların canı da oyun oynamak, dolaşmak, bazı şeyler yapmak ister ama sabretmeleri, oturup ders çalışmaları gerekmektedir. Çünkü kısa bir süre sonra onlar için çok daha büyük bir mükâfat vardır.

İş hayatımızda başarıya ulaşmak da sabrımızla paraleldir. Bir şeyleri yakalayabilmek, bir şeylere ulaşabilmek için bazı zorluklara katlanmamız gerekir. O zorluklar bazen dayanılmaz bir noktaya gelir. Ama işte o zorluklara sabreden, o zorluklara katlanıldığında ulaşılacak olan güzellikleri görebilen, bunu hissedebilen insanlar sabır gösterirler. Sabır gösteren insanlar başarıyı yakalar. Sabır ne güzel bir özellik, değil mi dostlar?

Şefkat, Merhamet ve Vefâ

Merhamet, acıma duygusu ne güzel bir huy değil mi? İnsanlara karşı ne zaman sert, ne zaman yumuşak davranacağını bilen ve ona göre hareket eden insanlar hem kendilerinden nefret ettirecek kadar etrafındakilere karşı sert olmazlar, hem de onları yüzüstü edecek, şımartacak derecede yumuşak davranmazlar. Sâdî der ki: "Sertlik ve yumuşaklık bir arada bulunmalıdır. Nasıl

*Sertlik ve yumuşaklık bir
orada bulunmalıdır.
Nasıl ki cerrah hem yara
açar, hem de
merhem sürer.*

ki cerrah hem yara açar, hem de merhem sürer.” Yani, ölçüyü iyi ayarlamak çok güzel bir huy.

Tuttuğumuz futbol takımı defalarca yenilse, küme düşse, kötü sonuçlar da alsa, yıllar da geçse takımımızı değiştirmeyiz. Çünkü ona karşı bir vefa borcumuz vardır. Bir futbol takımına, destekle-

diğimiz siyasî bir partiye duyduğumuz vefa hissini etrafımızdaki insanlara, dostlarımıza karşı da gösteriyor muyuz? Etrafımızdaki dostlarımıza hediye vermek, onlarla hediyeleşmek, onların gönülünü almak ne güzel bir huy değil mi dostlar?

İyi şeyleri kazanmak, iyi şeylere sahip olmak istiyorsak, şu atasözüne kulak vermemiz lazım: Daha az kork, daha fazla ümit et. Daha az ye, daha fazla çiğne. Daha az sızlan, daha fazla nefes al. Daha az nefret et, daha fazla sev. O zaman bütün iyi şeyler senin olacaktır. Etrafımızda bizim sevgimize, merhametimize muhtaç, elimizi uzatmamızı bekleyen o kadar çok insan var ki dostlar.

Küçük yaşta babasını kaybetmiş olan bir bilge bakın ne diyor: “Babası ölmüş çocuğu himaye et. Tozunu silk, dikenini çıkar. Yetimin, öksüzün ne kadar âciz olduğunu; yetimliğın, öksüzlüğün ne demek olduğunu bilmezsin. Köksüz ağaç büyür, çiçek ve ye-miş verir mi hiç? Bir yetimi üzüntülü, boynu bükük gördüğün vakit, onun karşısında kendi evlâdını öpme. Yetim ağlarsa nazını kim çeker? Kızarsa öfkesini kim yatıştırır? Ve kim hoşgörür? Aman, sakın yetim ağlamasın. O ağlarsa arş-ı âlâ titrer. Yetimin merhametle gözünün yaşını sil. Elbisesinde ve yüzünde toz toprak varsa şefkatle temizle. Onu koruyan babası ölmüş ise sen onu gölgende besle. Onu himaye et. Babam beni kucağına aldığı zaman ben kendimi taçlı bir hükümdar zannederdim. Vücuduma bir sinek konsaydı, babam evde bulunanları azarlar, pay-

lardı. Bugün ise öyle bir durumdayım ki, düşmanlar beni esir al-salar kurtaracak kimsem yok. Ben yetimlerin derdini bilir, onla-nın hallerinden anlarım. Çünkü babam vefat ettiğinde henüz kü-çük bir çocuktum.”

Bir adam bir gün bir yetimin ayağına batan diken çıkarmış, di-yor ki: “Bir diken yüzünden bana ne güller açıldı.” Sevgili dostlar, elimizden geldiğince acıyalım, şefkat ve merhamet gösterelim ki, zahmete düştüğümüz vakit bize de acıyanlar bulunsun.

İnsanların Dili

Sâdî'nin bahçesine girelim ve ona kulak verelim: “Bu dünya-da halkın dilinden kurtulan kimdir bilir misiniz? Kapısını kapayıp bir köşeye çekilendir. İnsanlar ister iki yüzlü olsunlar ister dos-doğru, onun bunun dilinden bir türlü kurtulamamışlardır. Melek gibi göklere uçacak olsan kötü zan sahibi biri muhakkak eteğine yapışır. Çalışmakla Dicle'nin suyu bağlanır da kötü zan sahibinin dili bağlanmaz.

Bazen aynı sözü dinleyen iki kişi arasında melekle şeytan ka-dar fark vardır. Melek huylusu dinlediği sözden öğüt alır, şeytan ruhlusu ise söylenen sözde kusur aramaktan öğüt tarafını göre-mez bile. Karanlıktan başka bir şey bilmeyen, güneşten ne an-lar? İster aslan ol, ister tilki; ne mertlik ne de hile ile insanlardan kurtulamazsın.

Şöyle ki: Bir kimse inzivâya çe-kilip kendi dünyasında, insanların arasına karışmadan yaşasa onun için derler ki: “Bu, iki yüzlünün bi-ridir. Numara yapıyor, insandan sanki şeytandan kaçarmış gibi ka-çıyor.” Güzel yüzlü ve sıcak kanlı ise, o zaman da onu namus ve gü-zel huy sahiplerinden saymayıp

Bir adam bir gün bir yetimin ayağına batan diken çıkarmış, diyor ki: “Bir diken yüzünden bana ne güller açıldı.

*Elimizden geldiğince
acıyalım, şefkat ve
merhamet gösterelim ki,
zahmete düşüğümüz
vakit bize de acıyanlar
bulunsun.*

“İffetsizdir” derler. Zengini çekiştirerek derisini yüzerler. “Eğer bu âlemde bir Firavun varsa işte budur.” derler. Eğer fakir ise ve zaruretten sızlanıp kıvranıyorsa onun için de, “Uğursuz, sefil.” derler ve ilâve ederler: “O hal onun beceriksizliğindendir, kabahat kendisindir.” Varlıklı bir adam, insanlık

hali, düşecek olsa sevinerek ve bunu fırsat bilerek derler ki: “Oh olsun! Allah ne güzel de yaptı. Kibrinden yanına varılmıyordu. Malına, mevkiine güveniyor, her yükselişin bir düşüşü olacağını aklına getirmiyordu.” Bir fakirin işi yola girer, hali vakti iyileşirse zehirli dişlerini gıcırdatarak: “Alçak felek! Böyle alçakların elinden tutar.” derler. İşyle meşgûl görürlerse, “Aman ne hırslı adam! Gözü bir türlü doymuyor, para delisi.” derler. Biraz tembellik etsen, “dilenci huylu, lüpçü, bedavacı” adlarını takarlar. Güzel konuşsan “Hezeyanla doludur.”, güzel konuşmayı beceremiyorsan “Cahil.” derler. Tahammüllü olanlara, “Korkusundan sesini çıkaramıyor.” derler. Yiğit ve kahraman olandan, “Herif keçileri kaçırmış!” diye kaçarlar. Az yiyen için “Mirasçılarına saklıyor.”, helâlinden yiyip içene “Pisboğaz, mideci.” derler.

Biri zengin olduğu halde, basit ve sade giyiniyor. “Akılsız, kendi parasını kendisinden esirgiyor.” diye kılıç gibi bir dil uzatırlar. Fakat adam bir köşk yaptırıp kemerine nakış taksa veya süslü giyinse bu sefer de, “Şeddat gibi binalar yaptırıyor, kadın gibi süsleniyor.” diye onu canından bezdirirler. Seyahate çıkmamış olanları, seyahat edenler adam yerine koymayıp; “Karının koynundan çıkmayan adamda hiç ilim, hüner ve marifet olur mu?” derler. Bir gezgin görseler, bu sefer de “Âvare serseri, iyi bir şey olsa zaten şehirden şehire sürülüp durmazdı.” diye adamın derisini yüzerler. “Bunlardan yatıp-kalktıkları yer bile incinir.” diyerek bekârları kınarlar, evlenirse de, “Gönlü yüzünden eşek gibi boynuna kadar çamura battı.” derler. Öfkeli ve asabi

olan için. "Daha nefesine hâkim olamıyor." derler. Sabırlı, halim-selim olanlardan ise, "haysiyetsiz, izzeti nefissiz" diye bahsederler. Bir adam cömert ise, "Ayol, ne diye saçıp savunuyorsun? Yarın mahrem yerini örtecek bir bez parçası bile bulamayacaksın." diye onu ayıplarlar. Birisi kanaatkâr ise tutumluluğuna lâf ederek, "Bu alçak da babası gibi olacak. O da bunun gibi yemedi, içmedi, yıgıdı, biriktirdi ve sonunda hasret gitti." derler. Çirkine, "Çirkindir.", güzele, "Güzeldir." diye dil uzatırlar, cefa ederler. Selâmet köşesinde kim rahat oturabilir ve başı dinç kalabilir. Peygamberler bile kötülerin dillerinden kurtulamadı. Eşi, ortağı, zevcesi ve çocuğu olmayan Allah-ü Teâlâ için bile Hristiyanların neler söylediklerini iştmedin mi?

Sözün özü, insanların elinden kurtulmaya imkan yok. Dile düşen için bir tek çare var, o da sabretmek.

İyiliğe Bak, Kötülüğü Bırak

Şunu bil ki, bu dünyada başkalarının hep iyi taraflarını görenlerin yarın mahşer günü kusurları görmezlikten gelinir. Faziletli, bilgili ve iyi niyetli bir insandan küçük bir kusur tezâhür ederse, bundan dolayı onu cefaya lâyük görme.

Bilmez misin ki büyükler ne demişler: "Duru olanı al, bulanığı bırak." Ey akıl sahibi, gül dikenle beraber bulunur. Senin dikenle ne işin var? Gülü demet yap. Eğer yapıda daima yalnız kusurları görmek varsa, tavus kuşunda çirkin ayaktan başka bir şey göremezsin. Ey yüzünde nur kalmamış adam, kalbini temiz tut. Bulanık, kararmış ayna iyi göstermez. Yalnız ilâhî azaba müstahak olmamanın yolunu ara. Parmak basmak için ayıp arama. Başkalarının ayıbını araştırmakla meşgul olanın kendi ayıbından haberi olmaz. Bende ayıbı kabahat varken, kabahatinden

*İnsanların elinden
kurtulmaya imkan yok.
Dile düşen için bir tek
çare var, o da
sabretmek.*

*Şefkat ve merhamette
güneş gibi ol.*

*Başkalarının kusurlarını
örtmekte gece gibi ol.*

*Sehavet ve cömertlikte
akarsu gibi ol.*

*Öfke ve asabiyette ölü
gibi ol.*

*Tevâzu ve mahviyette
toprak gibi ol.*

*Olduğun gibi görün,
göründüğün gibi ol.*

dolayı bir başkasını cezalandırırım. Kendi kusurlarımı tevîl için bin dreden su getirirken başkalarına karşı hoşgörüsüz davranmak yakışmaz. Bir fenalık hoşuna gitmiyorsa, ondan önce kendin uzak dur, sonra komşuna “yapma” de.

Allah, Hz. Âdem’i yarattığı vakit, kendi hikmeti gereği çeşitli zürriyetler yarattı. Kimi siyah, kimi beyaz, bazısı güzel, bazısı çirkin oldu. O halde her gördüğün kaş, göz güzel olmayabilir. Sen fıstığın içini ye, kabuğunu at.

Evet sevgili dostlar. İçimizde iyilik de var, kötülük de; güzellik de var, çirkinlik de. Biz bu iç âlemimizin hükümdarıyız. Bu iç âlemimizdeki güzel huylarımızı, güzel taraflarımızı besler, güçlendirir; kötü taraflarımızın önünü keser, onları cezalandırırsak inanıyorum ki sonunda mutlu olan biz olacağız. Güzel ahlâkı kimsenin işine, gücüne, etlisine, sütlüsüne karışmamak olarak da algılamak lazım. Biz iyiliği, güzelliği yaymak için mücadele edecek, kötülüğü engellemek için de elimizden geleni yapacağız. Mazluma yardım edecek, zâlimle de mücadele edeceğiz yapabildiğimizce, Mevlâna gibi:

Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.

Başkalarının kusurlarını örtmekte gece gibi ol.

Sehavet ve cömertlikte akarsu gibi ol.

Öfke ve asabiyette ölü gibi ol.

Tevâzu ve mahviyette toprak gibi ol.

Olduğun gibi görün, göründüğün gibi ol.

ÜMİDİNİZİ KAYBETMEYİN

Sevgili dostlar. Hayatta başarı ve mutluluğu yakalayan insanları şöyle bir gözlemlediğimizde, en imkansız anlarda, en zor şartlar altında, ne kadar büyük problemlerle karşılaşsalar da, asla umutlarını kaybetmediklerini görüyoruz. Hedefine odaklanan, hayatının gayesini belirleyen insanlar, “imkansız” kelimesini lügatlerinden çıkarmışlardır. Onlar başarı ve mutluluk merdivenlerini tırmanırken, karşılaşacakları engelleri ve problemleri düşünmezler. Ve bu problem ve engellerle karşılaştıkları zaman da onları aşamama gibi bir düşünceleri yoktur. Onlar bilirler ki, mutlaka o engeli ortadan kaldıracak bir yol vardır. Onlar bilirler ki, yüzlerine bir kapı kapanırsa hemen yanında mutlaka yenisi açılacaktır. Değil mi ki, “Allah bir kapıyı kaparsa, bin kapıyı açar.”

Sevgili dostlar. Hayatımızın çeşitli dönemlerinde yüzümüze kapılar kapanır. Yüzümüze bir kapı kapandığı an yelkenleri suya indiriyor, bütün umutlarımızı kaybediyor, her şeyin bittiğini düşünüyoruz.

Oysa dikkat edersek, o kapanan kapının hemen yanında yenileri açılmakta. Peki o açılan kapıları niçin göremiyoruz? Çünkü sevgili dostlar, kapanan kapının arkasından aval aval bakmaktan, niçin kapandığını, neden başımıza böyle bir şeyin geldiğini söylemekten yeni açılan kapıları görecektiklerimiz kalmıyor.

Bulutların Ardında Güneş Var

Elbette hayatta zorluklarla karşılaşacağız. Ama içimizde her zorluğun üstesinden gelebilecek güç var. Karşılaştığınız zorluklar ne

*Karşılaştığınız zorluklar
ne kadar büyük olursa
olsun o zorlukları yok
etmenin tek bir yolu var.
O zorluklardan daha
güçlü olmak.*

kadar büyük olursa olsun o zorlukları yok etmenin tek bir yolu var. O zorluklardan daha güçlü olmak. Unutmayalım ki, bulutlar ne kadar sık, ne kadar siyah olursa olsun, arkalarında daima mükemmel ve pırl pırl parlamakta olan güneşi saklamakta. Ve o güneş mutlaka, er ya da geç kendini gösterecektir.

Hayatımızın bazı dönemlerinde âdeta zifiri karanlığın ortasında yürürüz. Yürürüz, yürürüz, yürürüz... Bakınız ki hep karanlık. Başarısız ve mutsuz olan insanlar hayatlarının bundan sonrasının hep karanlık içinde geçeceğini zannederler. Onu bir kader olarak algırlar. Bizim kaderimiz bu, derler. Ama başıyı yakalayan, mutlu olan insanlar ise, o karanlığın içerisinde yürürken asla karanlığa aldırış etmezler. Onlar bilirler ki, karanlık ne kadar koyu olursa olsun, birkaç saat sonra güneş doğacak. O karanlığın içerisinde güneşin ışınlarını hissederler.

O karşılaştığınız zorluklar içerisinde, o zorlukların üstesinden gelebilmenin şartı zorlukları değil, o zorlukların üstesinden geldiğiniz zaman sahip olacağınız güzellikleri görebilmektir dostlar.

Karanlık bir ortamda su dolu bir kabın içerisine bir kurbağa atılır. Ve bakılır ki, kurbağa sadece üç dakika yüzebilir. Hafif bir ısı verilip bir başka kurbağa atıldığı zaman o kurbağanın tam 36 saat yüzdüğünü gözlemlerler. Yani ilk kurbağadan yaklaşık 700 kat daha fazla. Peki neydi ikinci kurbağanın ilk kurbağadan 700 kat daha fazla yüzmesini sağlayan? Bir umut ışığı değil mi sevgili dostlar. İnsan hayatta aç olarak 40 gün, susuz olarak dört gün, havasız olarak dört dakika yaşar. Ama umutsuz olarak sadece ve sadece dört saniye yaşar. İntihar eden bütün insanlar intihar etmeden dört saniye önce bütün umutlarını kaybettikleri için intihar ediyorlar. Bir umut ışığı görseler, intihar ederler miydi?

Geçtiğimiz yıllarda basına da yansıyan, hepimizi üzen bir olay vardı. Hatırlarsanız eğer sevgili dostlar, okulların açıldığı ilk gün oğluna bir önlük alamadığı için intihar etmişti bir baba. Niçin o sabah intihar etmişti? Okulların açıldığı ilk gün intihar etmesinin sırrı neydi? Çünkü o gün sabaha kadar bir umudu vardı; olur ya, belki bir yerlerden para bulur, çocuğuma önlüğü alabilirim diye. Ama pazartesi sabahı olmuş, birazdan okullar açılacak, çocuk okula gidecek ve babasından önlük istiyor. Ve baba artık o önlüğü alamayacağını kesin olarak biliyor. Bütün umutlarını kaybettiği için, geride bırakacağı eşi ve çocuklarını bile düşünemeyecek kadar kötü bir psikolojiyle intihar ediyor.

Umutlarımızı kaybettiğimiz an, biteriz dostlar. Evinizi kaybedebilirsiniz, işinizi kaybedebilirsiniz, arabanızı kaybedebilirsiniz ama umutlarınızı kaybetmezseniz hepsini tekrar geri alabilirsiniz.

Bir gün Gebze'den trenle İstanbul'a gelirken, bir çorap satıcısıyla sohbet etme imkanımız olmuştu. Kendisine çorap satarak para kazanıp kazanamadığını sordum. "Üç tanesi, beş tanesi bir milyona çorap satıyorsunuz. Geçiminizi sağlayabiliyor musunuz?" dedim. Geçimini sağladığını ve çok iyi para kazandığını söyledi. Gebze'de oturduğunu, İstanbul'da bir fabrikada çalıştığını, her gün sabah gidip akşam döndüğünü fakat ekonomik krizin baş göstermesiyle beraber maaşlarının artmadığını, geçim sıkıntısı çektiklerini, ev kirasını ödeyemeyecek duruma geldiklerini, kara kara düşündüğünü, ne yapabileceğini düşündüğünü ama yolunun uzak olması sebebiyle işten çıktıktan sonra başka bir iş yapma şansının olmadığını söyledi ve "İşte 'ne yapabilirim?' diye düşündüğüm bir sırada, trenle işe giderken bir de baktım ki satıcılardan biri biniyor, biri iniyor. O an dedim ki, 'Ben de sabah gidiyor akşam geliyorum. Acaba ben de gidip-gelirken trende bir şeyler satabilir miyim?' Satabileceğimi düşündüm çünkü başka şansım yoktu. Ne satanım diye düşündüğümde ise bozulmayacak, kokmayacak, sermayesi yüksek olmayan, her an satılabilecek, herkesin ihtiyacı olan bir şey olması gerektiğine karar verdim ve gittim, alıp satmaya başladım. Sabah gi-

derken sattım, akşam gelirken sattım; işyerinde. apartmanda komşulara, akrabalara derken bir baktım ki maaşımdan daha fazla para kazanıyorum. Üç ay önce ise, ekonomik krizin iyice artması üzerine, 60 arkadaşım ile birlikte beni de işten çıkardılar. Arkadaşlarımdan bir kısmı evlerini toplayıp memleketlerine döndüler. İstanbul'da ve Gebze'de kalanlar ise perişan bir vaziyette ne yapacaklarını düşünüyorlardı. O gün akşam eve gittim, eşim ve çocuklarıma hiçbir şey belli etmeden, 'Eskiden bir gidiyor bir geliyordum. Şimdi on gider on gelirim.' dedim. Ve ertesi gün tekrar işe gidiyormuş gibi evden çıkıp çorap satmaya başladım. Bir de baktım ki, maaşımdan üç-dört kat fazla para kazanıyorum. İşin ilginç tarafı ne biliyor musunuz? Eşim ve çocuklarım hâlâ işten çıktığını bilmiyorlar."

Sevgili dostlar, ümitsizliğe kapıldığımız an gerçek benliğimizi, gerçek gücümüzü, sahip olduğumuz potansiyeli göremeyiz. Ve kendimize gerçekte olduğumuzdan daha düşük bir değer biçeriz. Ümitsizliğe düştüğümüz an, sorumluluk almaktan kaçınırsınız. Risk almaktan kaçınırsınız. Ümitsizlik, kendi kötü durumumuzdan dolayı başkalarını suçlamamıza neden olur. Sanki o kötü duruma düşmemiz başkalarının yüzünden olmuş hissini yaşar ve onlara saldırır. Ümitsizliğe kapılmamak lazım dostlar. Ümitsizliğin bulaşıcı bir hastalık olduğunu unutmamalı ve ümitsiz; bir hedefi, amacı olmayan insanlarla beraber olmamaya da dikkat etmeliyiz. Bir işi başarabilmek için ısrar gücümüzü kullanmamız, asla vazgeçmememiz lazım. Satıcıların % 48'i bir girişimden sonra vazgeçerler. % 25'i ikinci girişimden sonra vazgeçerler. % 15'i üç girişim yaptıktan sonra başansız olurlarsa vazgeçerler. % 12'si ise asla vazgeçmezler. Tekrar, tekrar, tekrar, tekrar denerler. Ve onlar tüm satışların % 80'ini gerçekleştirirler. Gideriz bir kapı çalarız; ikinci kapı, üçüncü kapı, "Bugün rızkımız yok." der, "Bugün şansımız iyi değil." der geri döneriz dostlar. Nereden biliyoruz 130-140-150-500'üncü kapıda karşımıza çok büyük bir fırsatın çıkmayacağını. Çabuk ümitsizliğe kapılıyoruz dostlar.

Zorluklar Karşısında

Bir sorunla karşılaştığımız zaman, umudumuzu kaybetmeyip olumlu düşünmemiz lazım. O sorunu nasıl çözebileceğimizi, üstesinden nasıl gelebileceğimizi düşünmemiz ve hemen olumlu bir harekette bulunmamız lazım. Her olumlu davranış, bizim kendimize olan inancımızı daha da güçlendirecek; atacağımız küçük adımlar daha yükseklerle çıkmamızı sağlayacaktır sevgili dostlar. Yapmayı istediğimiz, başarmayı arzuladığımız işlerle ilgili, geçmişte başarısız olan insanları kendimize örnek almamamız lazım. Mesela, üniversiteye hazırlanan öğrencilerin geçmiş senelerde üniversiteyi kazanamayan öğrencileri değil, başarılı olan, iyi bir okulu kazanan öğrencileri örnek almalı, onlardan faydalanmaya çalışmaları lazım. Evet, üniversite sınavlarına yaklaşık bir buçuk milyondan fazla öğrenci giriyor ve yüz binlercesi kazanamıyor. Ama aynı sınava girip yüz binlercesi de kazanıyor dostlar.

Yaptığınız işin doğru olduğuna inanıyorsanız, zorlukları cesaretle göğüsleyin. Hani toprağa bir tohum atıldığı zaman o toprağın tek bir derdi vardır: Bir an önce gün yüzüne çıkabilmek. Ve gün yüzüne çıkabilmek, o aşkı olan güneşe kavuşabilmek için kayayı, çakılı, toprağı yırtar, mücadele eder ve çıkar, filizlenir. Derdi sıkıntısı biter mi? Bitmez dostlar. Rüzgar, fırtına, doluyla boğuşur. Ama her karşılaştığı fırtına, onun gövdesinin daha da güçlü olmasını sağlar. Zorluklar, gelişimimiz için en büyük destekçilerimizdir.

Unutmayın, seralarda da bitkiler, ağaçlar, meyveler yetişir. Yetişir ama onlar hastalıklıdır dostlar. Onların suyu, enerjisi, güneşi, gübresi, ilacı belli standartlardadır. Onlar ancak o seranın içinde yetişebilirler. Küçük bir sorunla karşılaştıkları an ölürler.

*Her olumlu davranış,
bizim kendimize olan
inancımızı daha da
güçlendirecek;
atacağımız küçük
adımlar daha yükseklerle
çıkamızı sağlayacaktır*

*Bir taş bir billur kâseyi
kırar ama ne taşın
kıymeti artar, ne de
billurun değeri eksilir.
Mücevher, çamura-
çirkefe düşse yine
mücevherdir.*

Oturup ağlamakta fayda yok dostlar. Oturup ağlamayacağız. Eğer yuvamızı yıktılarsa, o yuvayı tekrar inşa edeceğiz. Eğer ulu çınarımızın dallarını kestilerse, unutmayın dipten taze ve canlı filizler yeniden yükselecek. Ne olur sevgili dostlar, böyle gelmiş böyle gider, boş ver, demeyin. Derbederli-

ğe razı, gelişme azminden mahrum, miskin ve âtil durmayalım. "Harekette bereket var." "İşleyen demir ışıldar." Bu kadar problem, zorluk, dış etken varken bunlarla mücadele etmeyenler ezilir, çöker. Etrafına bakmayanlar; şartlara, değişime, gelişime ayak uyduramayanlar silinir dostlar.

Unutmayın sevgili dostlar, çenebaz, söz ebesi bir cahil bir bilgeye üstün çıkar; öyle gözükürse hayret etmemelidir. Bu, bir taşın mücevherleri kırmasına benzer. Kargayla bir kafese konulan bülbülün dili tutuluyor, nefesi kesiliyor, sesi kısılıyorsa bunu tuhaf karşılamamak gerek. Bir taş bir billur kâseyi kırar ama ne taşın kıymeti artar, ne de billurun değeri eksilir. Mücevher, çamura-çirkefe düşse yine mücevherdir. Toz göklere çıksa yine değersizdir. Sarımsağın kokusu gülün kokusunu bastırır dostlar. Ama bunların hiçbirisi o güzel şeylerin değerlerinden hiçbir şeyi alıp götüremez. Siz gül iseniz her zaman bülbülünüz var olacaktır.

İçteki Potansiyelin İlginç Örnekleri

Kerpiç Evden Kongreye

Sevgili dostlar! Hep diyoruz ya, bizim içimizde potansiyel var. Yeter ki bunun farkına varalım! Yeter ki tembelliği bırakalım! Yeter ki kendimize olan inancımızı, ümidimizi kaybetmeyelim! Bakın, gazetelere de manşet olarak "Yüksekova'lı Yaşar, ABD'de bilim sevdime patronu. Kerpiç evden kongreye..." şeklinde başlıklar a-

tıldı ve ABD, matematik ve bilimi geliştirmek için bir Türk profesöre emanet edildi. ABD başkanı George Bush'un eğitimi güçlendirme, orta ve yüksek öğrenimde matematiği, bilimi sevdirmeye projesi çerçevesinde başlatılan atılımın en önemli ayağı olan proje değerlendirme komitesi başkanlığına Gestate University of New York'un sun'ıf teknoloji bölüm başkanlığı, Hakkari Yüksekova doğumlu Prof. Osman Yaşar'a verildi. Ailesi hâlâ Hakkari Yüksekova'da yaşayan Prof. Osman Yaşar; "Bunca yıldır gözlemliyorum. Türkiye'deki eğitim denildiği gibi kötü falan değil. Eğer ben dört yıldan daha kısa sürede iki mastır ve bir doktora tamamladıysam bunu başkaları da yapar. Beni başka yerde yetiştirmediler ki, Türkiye'de eğitildim. Hacettepe'den mezun oldum." diyor.

İlklerden Örnekler

Hepimiz biliyoruz değil mi, Amerika'da 25 yaşında dünyanın en genç profesörü olan Oktay Sinanoğlu'nu. Peki dostlar bizim eksiklerimiz ne? Biz neden hemen pes ediyoruz? Bir şeylerin bizi tetiklemesi mi gerekiyor? O tetiklemeyi ne zaman sağlayacağız?

Bakın ABD'nin ilk kadın dışişleri bakanı Madaline Olbright, "Madam Secretary" adlı kitabında neler söylüyor. Gençlik yıllarında tek amacı iyi bir eş ve iyi bir anne olmakmış. Günlerini çocuğuna bakarak geçiriyor, bir yandan da üniversite eğitimine devam ediyormuş. Ancak 1982 yılında, gazeteci olan kocası; "Senden çok daha genç ve güzel bir kadın buldum, seni terk ediyorum." deyince Olbright'ın hayatı değişiyor. Eski başkan Carter'in Ulusal Güvenlik Danışmanı Brezinski'nin yanında siyasete atılan Olbright kısa sürede zirveye ulaşıyor ve Amerika'nın ilk kadın dışişleri bakanı oluyor. Ve diyor ki: "Kocam beni terk etmeseydi evimin kadını olurdu."

Ayaklarla Yapılan Sanat

Sevgili dostlar! Yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki. Kırşehir'in Dalakçı köyünde yaşayan ve doğuştan kollan olmayan

Leyla Köksal ayaklarıyla ördüğü 300'den fazla eserden oluşan kanaviçe ve nakış işlemeleriyle sergi açıyor sevgili dostlar! Leyla Köksal bu işten ekmeğini kazanmak istediğini ve sergiyi özürlü insanlara imkan verildiği takdirde neler yapılabileceklerini göstermek amacıyla düzenlediğini belirtiyor. "İnsanlar, bu işlemele-ri benim yaptığıma inanmıyorlar. Bu sergiyle bunu kanıtlamış oldum. İnsanımızın artık özürlü insanların da bir şeyler başarabileceğine inanmaları gerek. Yeter ki insan, yapacağı işe inansın. 20 yıldır bu işi yapıyorum. Özürlü olmak bir suç değil. Herkesin inandıktan sonra başaramayacağı iş yok. Bence insanlar hayata küsmemeli, eğer küsecekse hayat insanlara küsmelidir. Amacım, özürlü insanların neler yapabileceğini göstermek. İnsanın akli ol-dukdan sonra yapamayacağı iş yoktur. Özürlü insanlara tavsi- yem, mümkün olduğunca kendi hayatlarını kendileri kursunlar. Hayata küsüp bir kenara çekilmesinler, mücadele etsinler. Bir de insanların, biz özörlölere acıyarak bakması bizleri üzüyor."

ÖSS Şampiyonu

Sakin sevgili dostlar, "Ben de başarımla ama ah şu şu imkan- larım olsa, ah şunlara şunlara sahip olsam..." demeyin. Harun Şahin, 2003 ÖSS sınavında İngilizce'de birinci oldu. Onun ba- şarısı, diğer öğrencilerin başarısından oldukça farklı. Çünkü Ha- run Şahin Mut ilçesinin Göksu beldesinden geliyor. Yani Anado- lu'dan, taşradan biri. Hiçbir yabancıyla teması olmamış, hiç yurtdışına gitmemiş, kendi köyünde çalışarak İngilizce'yi ana di- li gibi konuşmayı başarmış. Onu başarılı kılan, imkansızlık için- deki bir çevreden geliyor olması. Harun, ÖSS birincisi olduktan sonra televizyonlara yaptığı açıklamada, insanın kendi içindeki potansiyele inanması gerektiğini vurguluyor. Harun Şahin'in an- nesi okuma-yazma bilmiyor dostlar. Harun, Anadolu Lisesi'nde okurken ancak uzun süreli tatillerde evine gidebildiğini belirtiyor. Tatillerini değerlendirememesinin sebebi ise cebinde harçlığının olmaması. Elindeki cep telefonu Ankara'ya geldiğinde ÖSS bi-

rincisi olması dolayısıyla İl Millî Eğitim Müdürü tarafından hediye edilmiş. Harun bütün soruları 85 dakikada bitiriyor. Bu ayrı bir başarı. Bu kadar imkansızlığa ve bu kadar zor şartlara rağmen başarılabiliyorsa, ki geçmiş dönemlerde ÖSS'de, LGS'de Türkiye birincisi olan, dereceye giren öğrencilere baktığımızda çoğu ya bir memur, ya taksi şoförü, ya bir asgarî ücretli ya da mesela, Konya'nın Ilgın ilçesindeki gibi, bir dağ köyünde çiftçilikle uğraşan bir ailenin çocuğu... Zor şartlarda yetişen insanlar. Peki bu insanlar zor şartlar içerisinde bunu başarabiliyorlarsa bugün özel okullarda okuyan, baba parasıyla en lüks dershanelere giden, özel dersler alanlar niçin başarılı olmuyor dersiniz?

Yüzlük Nineden Bilgelik Dersi

"Artvin Maçahel'de bir akşam üzeri rastladığım yaşlı bir kadının mısır tarlasını kazdırmak için şehirdeki çocuklarına göndermek üzere bana yazdırdığı bir mektup, hayata bakış açımda yepyeni bir sayfa açtı. Mektubun bir kopyasını, tarlasını kazmam karşılığı istedim. İkimiz için de tatminkâr bir antlaşmaydı. Bir hafta boyunca kadının tarlasını kazdım. İş bittiğinde ellerimin acısı bir ay sürdü." diyen gazeteci Cemal Gülaz, ninenin kendisine yazdırdığı mektubu gazete köşesinde yayınlıyor. İşte Anadolu bilgisi nineden en büyük filozoflara taş çıkartan satırlar:

*"Canımın direği, bakma bu günkü dağların ak karına,
Gün gelip güneş daha sıcak doğacak ve eriyecek buzlar.
Gelecek toprağa otlar, sürgün verecek yine kuru görünen ağaç dalları,
Uyanan toprağın yüzünü tırmalayacak umut kazmaları,
Yurt dediğin nedir oğul, doğduğun yer mi, doyduğun yer mi?
Bir yere 'yurt' diyebilmen için önce doğmalı, sonra doymalı-sın elbet.
İstekleri bitmeyene iki cihanda da huzur yoktur, böyle bilirim.*

Asıl olan çok çalışıp az istemektir bu topraklarda,
 Her sene bir çift mısırdı hasatta umudum,
 Odur bağlayan beni hayata ve buraya.
 Önce ekerim tohumları kara toprağa,
 Sonra beklerim ki dönüşsünler ak koçanlara.
 Böyle geçti yüzyılım bu topraklarda.
 Ne kötüden iz gördüm, ne de nâmeritten söz duydum.
 Şükrettim ama beklemedim ki Tanrı göndersin.
 Bildim ki eğer vermezsem bu sarı tohumu kara toprağa,
 Ne umudum kalacak, ne de toprakla bir bağ aramda.
 Dağın arkası dağ olur, derler, doğrudur.
 Lâkin bakarsan, beklemeyi bilirsen, dağın arkası bağ da olur.
 Onun için ne sabrımı, ne umudumu yitirdim yalan dünyada.
 Ana rahmi gibidir dünya insana,
 Ana rahminde göbek bağıdır hayat bağımız,
 Dünya ise umutlarımız;
 Umudunu yitiren hayat bağını da yitirir oğul.
 Ben bunu bilir, bunu söylerim.
 Kalın sağlıcakla.

İnanç, Azim, Çalışmak

Dağın arkası dağ olur,
 derler, doğrudur.
 Lâkin bakarsan,
 beklemeyi bilirsen,
 dağın arkası bağ da olur

İnanırsanız görürsünüz. Biz genelde "görürsem inanırım" felsefesini benimsemiş durumdayız. Üniversiteyi kazandığımı görürsem inanırım. Şu işin üstesinden geldiğimi görürsem, o işi başaracağıma inanırım deriz. Oysa başarılı olan insanlar, inandıkları için görüyorlar.

Onlar kimsenin göremediklerini göreceklerine inandıkları için o işlerin üstesinden gelme gücünü de içlerinde buluyorlar. Çünkü inancımız bizim ruhumuza ve iç dünyamıza güç verir. Şöyle bir bakarsınız, biz bir kiremidi kıramazken, 50 kilo ağırlığı kaldıramazken bizden çok daha zayıf olan, çok daha güçsüz

Başarılı olan zihinsel olarak, ruhsal olarak, fiziksel olarak tamamen o işi başarmaya odaklanmıştır. Diğerinde ise "acaba" vardır.

görünen bir halterci, kendisinin üç kat, dört kat ağırlığında bir yükü çok rahat bir şekilde kaldırmakta. Biz bir tuğlayı kıramazken, iyi bir karateci, iyi bir tekvandocu üst üste konulan 15-20 tane tuğlayı yerle bir etmekte, tuz-buz etmekte. Çünkü onlar onu başabileceklerine inanıyor dostlar! Çünkü onların kafalarında o işi yapıp yapmamakla ilgili zerre kadar tereddüt yok. Bütün antrenmanlarına, hazırlıklarına rağmen, eğer içlerinde bir tereddüt olsa o "acaba" ile o işi yapamazlar. Son zamanlarda Türkiye'de en çok sevilen sporlardan birisi Naim Süleymanoğlu ile beraber halter oldu. Halter müsabakalarını izlediğinizde, zaman zaman antrenmanlarda çok rahat kaldırdığı bir yükü müsabaka esnasında kaldıramadığına şahit olursunuz.

Başarılı olan zihinsel olarak, ruhsal olarak, fiziksel olarak tamamen o işi başarmaya odaklanmıştır. Diğerinde ise "acaba" vardır. İnancınız ne kadar yüksekse başarıma oranınız da o kadar yüksektir dostlar. Maalesef, bir-iki başarısızlık inancımızın kaybolmasına neden olmakta.

Şöyle dönüp hayatımıza baktığımızda; okul hayatımıza, iş hayatımıza baktığımızda; başardığımız, üstesinden geldiğimiz işleri nasıl bir ruh haliyle başardığımızı incelediğimizde, onu başarmamıza kesinlikle inandığımızı görürüz. Mutlaka geçerli not almamız gereken bir sınav öncesinde, eğer o notu alacağımıza inanırsak o inanç ödenmesi gereken bedeli ödettirir bize. Ödemişizdir ve sonuçta o beklediğimiz sonucu almışızdır. İncamız bi-

ze güç ve cesaret verir dostlar. İnancımız bize aşılamayacak gibi görünen birçok engeli çok rahat aşmamızı sağlar.

Bir zamanlar bir ülkede bir kadın hükümdar varmış. Çocuklarının yaşı küçük olduğundan söz ve idare onun elindeymiş. Sultan Mahmut bu kadın hükümdara bir tehdit mektubu göndererek kendi hâkimiyeti altına girmesini, aksi halde ordusuyla gelip ülkesinin altını üstüne getireceğini belirtmiş. O zeki ve cesur kadın ise şu muhteşem cevabı göndermiş. "Aslanın erkeği olduğu gibi dişi de olur. Allah şahit ki, eğer üzerime ordu yürütürsen kaçmam. Seninle savaşırım. Eğer beni yenersen bu sana hiçbir şey kazandırmaz. Sultan Mahmut bir ihtiyar acûze ile çarpışmış, derler, seni ayıplarlar. Eğer ben seni yenecek olursam o zaman mahvolursun. Koca Sultan Mahmut bir ihtiyar kadına yenilmiş yahu, derler. Seni alaya alırlar. Âleme rezil olursun."

Yeter ki zerre kadar bir şüphe içinde olmayalım, inancımızı kaybetmeyelim. Gerçek başarılar ayaklarımızın altına serilecektir dostlar.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Eski Savunma Bakanı Robert Mc Namara, "Geçmişe Bakış" adlı kitabında Vietnam Savaşı'nın kaybedilme sebeplerine değinmiş ve açıklamaları ABD'yi sarsmıştı. Şöyle diyordu Namara: "Kuzey Vietnam ve Vietkong halkının millî duygularla bu kadar motive olabileceğini, inançları ve değerleri için savaşacaklarını ve öleceklerini hiç düşünmedik. Yenildik, çünkü modern ve yüksek teknolojinin ürünü olan silah ve insanların mahallî özelliklere ve çok inanmış insanlara karşı başarısının sınırlı olabileceğini çok geç fark ettik. Yenildik, çünkü Tanrı rolüne soyunduk."

Rusya'ya meydan okuyan Çeçen liderlerden Cevher Dudahev, "Bağımsızlık, özgürlük kelimeleri var idi ama bu kelimelerin tam anlamını bize öğreten hadise meydana gelmemiştir. Zaten böylesini dünya tarihi ilk defa görüyordu. 240 milyon nüfuslu, 70 sene bütçesinin % 70'ini silahlanmaya harcayan dev bir devlet karşısında 600 bin nüfuslu küçücük bir milletle yedi yıl sava-

şıyor, teslim olmuyor, eğilmiyorsa bu hayret edilecek bir durum değil mi?" der. Dostlar! Birileri için hayret edilecek bir şey ama gerçekten inanarak birçok şeyin üstesinden gelmiş insanlar için hiç de hayret edilecek bir şey değil. Çünkü inanç, insanı başarıya götürür.

Azimli insanlar doğa benzerler. Onlara yaklaştıkça büyüdüklerini görürüz. Buna karşılık azimsiz insanlar serapa benzerler. Yaklaştıkça kaybolurlar.
John Goti

John Goti der ki: "Azimli insanlar dağa benzerler. Onlara yaklaştıkça büyüdüklerini görürüz. Buna karşılık azimsiz insanlar serapa benzerler. Yaklaştıkça kaybolurlar."

Bir devlet başkanı şu analizde bulunuyor: "Dünyada hiçbir şey 'azimli' olmanın yerini tutamaz. Yetenek tutamaz. Çünkü dünyada 'yetenekli başarısızlar'dan daha bol bir şey yoktur. Deha tutamaz. Çünkü dâhi olmakla bir ödül alınmadığını hemen herkes bilir. Eğitim tutamaz. Çünkü dünya 'eğitilmiş zavallılar'la doludur. Her şeye gücünüzün yetmesini sağlayan sadece 'azimli ve kararlı olmak'tır."

Sakin dostlar, hâlâ inancınızın olduğunu, çok istediğinizi ama imkansızlıklarınızdan dolayı başaramadığınızı söylemeyin. Dostlar, inancınızı bir gözden geçirin.

Kristin Brovn kadar da mı imkanınız yoktu? Brovn beyin felçli bir çocuk olarak dünyaya geliyor. Bir duvar ustasının 23 çocuğundan biri. İşte bu çocuk, annesinin sınırsız sevgisi ve kendi gayretiyle esaretin kapılarını zorluyor, oradan bir pencere açıp yaşama ve özgürlüğe uzatıyor başını. Bunu sol ayağıyla yapıyor. Sol ayağının parmaklarını kullanarak yaptığı resimler ve yazdığı kitaplarla. Çünkü Kristin Brovn sadece ve sadece sol ayağının ucundaki çatala benzer iki parmağını kullanabiliyor. Bir gün önünde duran bir tebeşirle tahtaya yarım yamalak bir harf çizerek Kristin Brovn. Annesinin gözleri parıldar ve tebeşiri eline alır,

"Sana bununla ne yapacağını öğreteceğim Kristin." der. Tebeşirle yere bir A harfi yapar ve ondan aynısını yapmasını ister. Beceremez ilkinde çocuk. İkincide de yapamaz. Fakat üçüncüde başarır, bir A harfi yazar, annesi ise gözyaşlarını salıverir. Bu, ikisinin zaferidir. Kristin artık zihninde, kendini ifade etme imkanını verecek işe başlamıştır. "Doğru, dudaklarımla konuşmıyordum ama şimdi kelimelerden daha kalıcı bir şey ile konuşuyordum; yazılı kelimelerle." diyor kendisi. Bu, zihinsel özgürlüğünün anahtarı olmuştur Kristin Brovn için. Özgürlüğün anahtarını eline geçiren Kristin kolay kolay bırakacak değildir onu.

Ama şunu hemen söyleyelim ki, her şey sandığı kadar kolay olmayacaktı. Zaman zaman vazgeçecek, her şeyi boş verecek, kendini anlamsız bulacak ve nefret edecektir yaşamaktan. Tuhaf, çarpık bir çocuk olduğu gerçeğine kendisini teslim ediverecektir neredeyse. İşte o zamanlarda annesini hep yanında, hep yanıbaşında bulur. Annesi tutar kaldırır onu sabırla. Kristin'e alfabenin tüm harflerini öğretir. Geceleri oturup hikayeler okur ona. Çocuk alfabeyi söker nihayet. Artık kelimeler yazabilmektedir. Sol ayak parmaklarına sıkıştırdığı kurşun kalemle defterine adını ilk yazdığı gün mutluluğuna diyecek yoktur. On yaşlarındayken ikinci bir ışık yakalar yaşamında. Bu kez de kardeşlerinin boya kutusuna göz dikecektir. Yine annesinin yardımıyla sulu boya resimleri yapmaya başlar. On iki yaşındayken, sol ayak parmaklarını kullanarak bir gazetenin düzenlediği resim yarışmasına katılır ve yarışmayı kazanır. Gazetelerde boy boy fotoğrafları yayınlanır. 17 yaşına gelince artık yazmanın zevkine varmıştır. Durmadan yazar. Denemeler, melodramlar hatta romanlar yazmaya başlar. Tedavi gördüğü klinikte sol ayağıyla yazması yasaklanmıştır. Bu defa o söyler kardeşi yazar. Böylece 400 sayfalık bir roman çıkar ortaya. Kristin Brovn der ki: "Eğer dans etme sevinci bana yasak edilmişse, hiç değilse eser vermenin büyüsunü öğrenebilecektim."

Sevgili dostlar, sadece sol ayağının ucunda çatala benzer iki parmağıyla hayata tutunan, hayata küsmeyen, bir şeyler ortaya

koymaya çalışan bir çocuk, beyin felçli olmasına rağmen buna aldırış etmeyip İrlanda edebiyatının devleri arasına ismini yazdırabiliyorsa, Allah aşkına dönüp şöyle kendimizle bir daha başbaşa kalalım!..

*Bal mumundan inançlara
sahip olduğunuz
müddetçe güneşten
uzaklaşın.
Epiktetos*

Eskiden kayığıyla yolcuları nehrin bir kenarından ötekine geçiren yaşlı bir kayıkçının iki küreğinin birinde "inanç", diğerinde "çalışmak" kelimeleri yazılıymış. Kayıkçıya küreklerine niçin bunları yazdığı sorulduğunda demiş ki: "Nehirde karşıdan karşıya geçmek için her iki küreğe de ihtiyacımız var. Çalışmadan inanç veya inançsız çalışmak bizi bir dairede hedefsiz döndürür durur. Hayat yolumuzdaki seyahate de bir tek kürekle çıkmak, nehri tek kürekle geçmeye çalışmaktan farksızdır. Yerimizde döner durur, hiçbir yere gidemeyiz."

Epiktetos der ki: "Bal mumundan inançlara sahip olduğunuz müddetçe güneşten uzaklaşın." İncancınızı gözden geçirin lütfen!

Rahat Bölgenizi Terkedin

Her Şeyin Bedeli Var

Mevlevîler birbirleriyle karşılaştıkları zaman derlermiş ki: "Allah zorluklarını artırsın." Sevgili dostlar, herhalde bir dostumuzla karşılaştığımızda, "Allah zorluklarını artırsın." desek kesin bizimle kavga eder. Yalnız, engel ve zorluklar hayatın bir gereğidir. Kaçınılmaz bir şeydir ve ilerlememizi, güçlü olmamızı sağlayan en önemli etkenler zorluklardır. Bir sporcu ne kadar çok antrenman yaparsa, vücudunu ne kadar güçlendirirse o kadar başarılı olma imkanı vardır. İnsanlar hayatta ne kadar çok zorlukla, ne kadar çok engelle, ne kadar çok problemle karşılaşırlarsa olgunlaşmaları, ruhsal, fiziksel, zihinsel anlamda güçlenmeleri o kadar yoğun olacaktır. Zorluk çekmemiş, hiçbir engelle karşılaşmamış, rahat bir hayat yaşayan birçok zengin aile çocuğunun mutsuz ve başarısız olmasının, ayaklarının üzerinde duramamasının en büyük sebebi bu dostlar. Çünkü onlar serada yetişmişlerdir, çünkü onlar hayatın fırtınasıyla, kasırgasıyla boğuşmamışlardır, çünkü onlar yere düşmemişlerdir, çünkü onların üstü başı kirlenmemiştir, çünkü onlar çukura düşmemişlerdir. Çukura düşmüşlerse de kendi ayaklarıyla, kendi gayretleri ve çabalarıyla çıkmamışlardır. Birileri onların elinden tutup çıkartmıştır.

Hayat uzun bir yolculuk ve bu yolculuk esnâsında bazen zorlu tepeleri aşmamız, kayaların üstünden ve önümüze çıkan çukurların üzerinden atlamamız gerekir. Bazen atlarken çukura da düşeriz ama unutmayalım ki o çukurun içine düşen de o çuku-

*Belâsız hiçbir dileğe
erişilmez. Eğer belâ
çekersen gönül dileğine
erersin. Âlemde belâ
çekmeyen olmaz Âdem.*

run içinden çıkacak olan da yine biz dostlar. Karşılaştığımız bu sıkıntılar, bu engeller bize kuvvet verir. “Hz. Meryem doğum sancısı çekmeye başlayınca gider kuru bir ağaca yaslanır ve kuru ağaç meyve vermeye başlar. Vücut da Meryem gibidir. Her birimizin İsa’sı vardır. Bizde eğer o dert peyda o-

lursa İsamız doğar. Eğer dert olmazsa İsa da geldiği gizli yoldan geri döner. Biz de böylece ondan faydalanmaktan mahrum kalırız.” der Mevlâna. Hayatı birçok zorlukla geçen Fuzûlî; “Ey bilge! Bir şey dileyeceksen belâdan dile. Çünkü her belânın içine senin için bir armağan yerleştirilmiştir. Belâsız hiçbir dileğe erişilmez. Eğer belâ çekersen gönül dileğine erersin. Âlemde belâ çekmeyen olmaz Âdem.”

Engellerin İçindeki Armağanlar

Dostlar, her problem, her sıkıntı ve her engel, içinde bizim için güzel bir armağan saklamıştır. Eğer biz o sıkıntıya göğüs gerebilecek gücü içimizde bulabilir, sabır gösterebilir, o zorluğun üstesinden gelebilirsek, o hediye paketini alır ve içinde bizim için saklanmış, hazırlanmış olan güzelliklere kavuşabiliriz.

Dünya’da başarıyı yakalamış, mutlu olmuş ama acı çekmemiş, gözyaşı dökmemiş hiç kimseyi bulamazsınız. Başarıyı yakalamış bütün insanları inceleyin sevgili dostlar; mutlaka hayatlarının bir dönemlerinde inanılmaz acılar çekmişlerdir. Hayatın sillesini yemişlerdir. Eğer birileri başarıyı yakalamış ve acı çekmemişse, bilin ki, birileri onların yerine çekmiştir. Dünyada başarıya ulaşmış hiçbir dâva, gözyaşı dökmenden olmamıştır dostlar. “Başarı merdivenleri eller cepte çıkılmaz.” “Mücadelesiz hayat, tabutunun tahtası çürümeden ismi unutulup gidenlerin hayatı olabilir.”

Herkes başarılı olmak, mutlu olmak, bir şeylerin üstesinden gelmek, iyi bir makama, iyi bir mevkie ulaşmak istiyor. Bütün öğrenciler derslerinde başarılı olmak, hepsi çok iyi bir üniversiteyi kazanmak istiyor. Peki bunun için ödememiz gereken bedeli ödemeye hazır mıyız? Bugün bakkala gidip bir ekmek almanın, bir sakız almanın, bir çikolata almanın bedelinin olduğu bu dünyada acaba hayallerimize ulaşmanın, başarıyı yakalamanın, mutlu olmanın bir bedeli yok mu? Markete girdiğinizde çikolata reyonundan geçerken gönül ister ki, o bütün çikolataları sepete dolduralım ama elimizi cebimize attığımızda o çikolataların bedelini ödemeyeceğimizi görünce, bedelini ödeyebileceğimiz kadar çikolata alınız. Başarılar, mutluluklar, güzel üniversiteler, güzel okullar işte o markette satılır ve her birinin üzerinde bir etiket vardır, her birinin bir bedeli vardır. Eğer o bedeli ödemeye göze alıyorsanız, o yüreği kendinizde görüyorsanız, o gözyaşını dökmeyi, o acıyı çekmeyi göze alabiliyorsanız bedelini ödersiniz ve ona sahip olursunuz. Ama biz rahatlık bölgemizi terk etmek istemiyoruz.

İnanılmaz bir uyuşukluk ve tembellik içerisindeyiz dostlar. Ekmek elden, su gölden. "Kafesin içindeki hayat" diyoruz ona. Dışarıda risk var, dışarıda sıkıntı var, dışarıda problem var, dışarıda vurulup düşmek; kolumuzun, kanadımızın, başımızın yanılması var. Ama dışarıda "özgürlük" de var dostlar! Özgürlüğünüzü, mutluluğu, başarıyı istiyorsanız riski göze alacaksınız. Büyük okyanuslara açılmayı, yeni yerler keşfetmeyi istiyorsanız, kimselerin görmedikleri güzellikleri görmek istiyorsanız kıyıdan uzaklaşmayı göze alacaksınız ve okyanusun ortasında her türlü fırtınaya hazırlıklı olacaksınız. Küçük bir fırtına sizi hedeflerinizden alıkoymamalı dostlar, küçük bir sarsıntı sizi ideallerinizden uzaklaştırmamalı. Tam aksine onları her gün hedeflerimize daha da yaklaştırmamıza vesile olan bir araç olarak görmemiz lazım.

Başarı merdivenleri eller
cepte çıkılmaz.
Mücadelesiz hayat,
tabutunun tahtası
gürümeden ismi
unutulup gidenlerin
hayatı olabilir.

Bir kurbağayı sıcak su dolu bir kabın içine atın, hemen kendini dışarı atacaktır. Ama normal bir suyun içine koyun ve ateşi yavaş yavaş artırın, göreceksiniz kurbağa hayatını kaybedinceye kadar o kabın içinden çıkmayacaktır.

İçinde yaşadığımız hayat, bizi sürekli daha rahat bir hayat yaşamaya doğru sevk ediyor. Reklamlar, televizyon programı, ilerleyen teknoloji daha çok rahat edin, oturun, biz sizin yerinize yaparız, sorunlarınızı çözeriz mesajları veriyor. Sizin fazla bir çaba sarf etmenize gerek yok mesajı gönderiyor. Oysa hayat, zorluklarla eşdeğerdedir. Eğer hayatta zorluklarla karşılaşmıyorsanız, lütfen yaşayıp yaşamadığınızı bir daha gözden geçirin.

Bir Hint masalına göre kedi korkusundan devamlı endişe ve üzüntü içerisinde yaşayan bir fare vardır. Sihirbazın biri ona acır ve onu bir kediye dönüştürür. Fare kedi olur olmaz bu sefer de köpekten korkmaya başlar. Sihirbaz onu bu sefer de bir kaplana dönüştürür. Fakat bu kez de bir avcıdan korkmaya başlar. Sihirbaz bakar ki onun korkusunu yenmeye imkan yoktur. Şu ibretli nasihatte bulunur: "Sen cesaretsiz, korkak birisin. Tekrar fareye dön. Sende sadece farenin yüreği var. Bu sebeple ben sana yardım edemem." Bir kurbağayı sıcak su dolu bir kabın içine atın, hemen kendini dışarı atacaktır. Ama normal bir suyun içine koyun ve ateşi yavaş yavaş artırın, göreceksiniz kurbağa hayatını kaybedinceye kadar o kabın içinden çıkmayacaktır. İşte bu gün rahatlık bölgemizde her geçen gün suyumuzun ısındığının ve her geçen gün mutsuzluğa, başansızlığa, ölüme doğru gittiğimizin maalesef farkında değiliz.

İyi Bir Eserin Arkasında Neler Var?

Acılar Biter Eserler Kalır

Bir sanat galerisine gidip o harika tabloları birkaç dakika içerisinde gezeriz değil mi? Sinemaya gider, bir buçuk-iki saat içeri-

sinde harika bir film seyrederek, gözlerimiz kamaşır ve "Muhteşem!" deriz. Ya da bir tiyatroya, bir müzikale, bir sanat gösterisine gideriz ama bize çok kolay gelen o şeyin arkasında ne büyük zorlukların yattığını göremeyiz değil mi dostlar? Sahneye konulan o muhteşem tiyatronun o muhteşem hale gelmesi için aylardır çekilen sıkıntıyı, o bir buçuk-iki saatte izlediğimiz, çok beğendiğimiz, alkışladığımız filmin o hale gelebilmesi için yüzlerce insanın gecesini gündüzüne katıp ne sıkıntılar, ne acılar çektiklerini göremeyiz değil mi? Elimize aldığımız ve birkaç saat içinde okuduğumuz kitabı yazan yazarın o kitabı hazırlarken çektiği sıkıntıları göremeyiz. Her kolaylığın arkasında ciddi bir zorluk vardır. Bir şeyleri ortaya koymak kolay değildir dostlar. Kaliteyi ortaya koymak için daha çok emek sarf etmeniz lazım. Mesela, el halıları vardır. Halı almaya gittiğinizde gözleriniz kamaşır güzelliklerinden. Ama el halıları diğer halılardan yüzlerce kat daha pahalıdır. Makine halısının bir saat içerisinde onlarcası dokunurken bir el halısını dokuyabilmek bazen ayları almakta. O zorluk el halısının değerine değer katmakta dostlar. Unutmayın, başan yolculuğunda çektiğiniz bütün sıkıntılar ve acılar bir gün bitecektir.

Biri genç, biri yaşlı iki ressam arkadaş vardır. Çok iyi dostturlar bunlar. Yaşlı ressam bir gün felç olur ama resim aşkı onu her gün tuvalinin başına geçip resim yapmaktan alıkoymaz. Genç ressam da her gün dostunun yaptığı resmi izler. Yaşlı ressam, felçli olmasının verdiği acıyla tuvale vurduğu her fırçada inanılmaz bir acı ve ızdırıp duyar. Ama aldınış etmeyen ressam tam 14 yıl boyunca gece gündüz o güzel sanat eserini yapmaya devam eder. 14 yıl sonra hayatının en büyük sanat eserini ortaya koyar. Genç arkadaş der ki: Dostum, her gün tuvalinin başına geçip fırçayı tuvale vuruşunu izledim ve her fırça vuruşunda yüreğimde duyduğum acı ve ızdırabı ben de hissettim. Bu kadar acı hissetmeye

Dostum, acılar yok olur! Ama güzellikler mevcut kalır.

Zorluklarla mücadele etmekten korkup kaçmayın. Mücadele size güç-kuvvet verir.

değer miydi?" Yaşlı ressam dostuna döner ve der ki: "Dostum, acılar yok olur!" Tabloya döner ve devam eder: "Ama güzellikler mevcut kalır."

Üniversiteyi kazanmak için aylarca, yıllarca gecenizi gündüzünüze katıyor, uykunuzdan ferâgat ediyorsunuz. Gezmiyorsunuz, tozmuyorsunuz, bir acı çekiyor bir bedel ödüyorsunuz

ama sınava girip de sınavınız harika geçtiğinde, sınav sonuç belgesini elinize alıp da orada hayalini kurduğunuz üniversitenin adını gördüğünüzde, o birkaç senedir çektiğiniz bütün acıları ve ıstırapları bir anda unutuyorsunuz ve elinizde o güzel üniversite kalıyor dostlar. Bir şirket kurmaya çalıştığınızda o şirketi kurana kadar ne acılar çekersiniz. Gecenizi gündüzünüze katarsınız ama o şirketi kurup hayalinizdeki konuma getirdiğinizde, geçmişte çektiğiniz bütün acılar yok olur.

Bir spor müsabakasını kazanmak için sporcu gecesini gündüzüne katar. Çalışır, yorulur, didinir, ıstırap duyar, strese girer ama başını yakaladığı, madalyayı boynuna taktığı gün çektiği bütün sıkıntıları unuttur. Haydi sevgili dostlar, sakın "Benim imkanım yok." demeyin, "Ben tembelim." deyin, "Canım istemiyor." deyin. "Benim canım tembellik yapmak istiyor." deyin. "Uykumdan ferâgat etmek istemiyorum." deyin. "Rahatımı bozmak istemiyorum." deyin. Ama "İmkânım yok." demeyin dostlar. Herkesin imkanı var. Dünyada başını yakalayan bütün insanlar, başarısız insanların karşılaştığı tüm engellerle karşılaşan ama o engellere aldırış etmeden yollarına devam eden insanlardır. Başarını yakalayanlar da sıkıntılarla karşılaştılar ama onlara aldırış etmediler dostlar.

İki kuzen varmış. Biri iri yarı, güçlü kuvvetli; diğeri ise zayıf, cılız. Zayıf olan diğeri demiş ki: "Ben senin gibi güçlü kuvvetli olsam kesin dünya ağır sıklet boks şampiyonu olurum." Güçlü o-

lan da cevap vermiş: "Peki, seni dünya hafif sıklet boks şampiyonu olmaktan alıkoyan ne?" Çok duyarız değil mi, "Sendeki imkanlar bende olsa, inan ben şunları şunları başardım." diye. Peki sen sahip olduğun imkanları son haddine kadar kullanabiliyor musun? Peki o başarıyı yakalayabilmen için çekmen gereken acıya dayanabiliyor musun? İstiraptan korkmayın dostlar, acı çekmekten korkmayın. Zorluklarla mücadele etmekten korkup kaçmayın. Mücadele size güç-kuvvet verir.

Adamın biri bir gün vücuduna bir aslan resmi dövdürmek için dövmeçiye gider. "Usta" der, "bana bir dövme yap fakat canımı acıtma." Dövmeçi, "Ne resmi istersin?" der. Adam, "Ben aslan burcundanım. Onun için vücuduma bir aslan resmi döv. Fakat dikkat et bu işi adam akıllı yap." der. Usta, "Vücudunun neresine yapayım?" deyince de "İki omzumun arasına." der. Dövmeçi iğneleri alıp işe koyulur. Adamın canı acımaya başlar. Bir süre sonra feryat etmeye başlar. "Aman usta! Beni öldürdün! Ne yapıyorsun sen?" diye bağırır. Usta, "Aslan resmi istedin ya, onu yapıyorum." der. Adam sorar: "Neresinden başladın? Usta, "Kuyruğundan." diye cevap verir. "Aman iki gözüm, canım ustacığım! Bırak kuyruğunu aslanın. Aslan varsın kuyruksuz olsun, içime fenalık geldi, acıdan neredeyse bayılacağım!" Usta bunun üzerine aslanın başka bir yerini yapmak üzere iğneleri yeniden batırmaya başlar. Adam tekrar feryada başlar: "Şimdi aslanın neresini çiziyorsun?" Usta: "Kulağını çiziyorum." Adam can acısıyla yine bağırır: "Bırak ustacığım Allah aşkına! Varsın aslan kulaksız olsun, canım çok acıdı." Usta bu defa aslanın başka bir yerini çizmeye başlar. Adam yine feryatla, "Bu defa aslanın neresini dövüyor-sun?" der. Usta, "Azizim, şimdi aslanın karnını çiziyorum." der. Bu

Hem mutlu olmak, hem başarılı olmak, hem de hiçbir acı çekmemek istiyoruz. Acısız başarı olmaz. Gözyaşı dökmeden başarı olmaz. Bedelini ödemedi, zorluklarla mücadele etmeden başarı olmaz.

*Eğer böyle bir başarı,
böyle bir mutluluk
istiyorsanız; bu başarı ve
mutluluğun kuyruksuz,
kulaksız ve karınsız
aslandan farklı
olmayacaktır.*

nun üzerine adam, "Aman, canım çok fena yandı. Varsın aslan karınsız olsun." deyince usta sinirlenerek iğneleri yere atar ve "Hiç kuyruksuz, kulaksız, karınsız aslan olur mu? Böyle bir aslanı kim görmüş?" der ve adamı kovar. Ne dersiniz dostlar, bugün bizim halimiz de bu değil mi? Hem mutlu

olmak, hem başarılı olmak, hem de hiçbir acı çekmemek istiyoruz. Acısız başarı olmaz. Gözyaşı dökmeden başarı olmaz. Bedelini ödemedi, zorluklarla mücadele etmeden başarı olmaz.

Eğer böyle bir başarı, böyle bir mutluluk istiyorsanız; bu başarı ve mutluluğun kuyruksuz, kulaksız ve karınsız aslandan farklı olmayacaktır. Eğer böyle bir aslana razıysanız mesele yok.

FIRSATLAR

“Dört şey asla geri gelmez: Söylenen söz, atılan ok, geçmiş hayat ve kaçırılmış fırsat.” denir.

Hayatımız fırsatlarla doludur. Ama biz ya fırsatları görmeyiz ya da olağanüstü fırsatların gelmesini beklediğimiz için önümüze çıkan birçok fırsatı kaçırmız. Hayatta hep büyük ikramiyenin bize çıkmasını bekleriz. Büyük ikramiyenin çıkmasını bekler, o fırsatı yakalama peşinde koşarken amortileri hep kaçırmız. Oysa hayatın daha çok amortilerden ibaret olduğunu geç fark ederiz.

Tarihimize dönüp baktığımızda, iradeleri zayıf kimselerin imkansız saydığı birçok işi başarmak için fırsatları yakalayan iradeli, güçlü şahsiyetlere ait örnekler görürüz. Muhakkak hepimiz bir Fatih Sultan Mehmet olamayız İstanbul'u fethetmek için ama mutlaka hepimizin fethedeceği bir İstanbul vardır dostlar.

Fırsatlar; hayat onlarla doludur. Bir öğrenci için her ders bir fırsattır. Sınavlara hazırlanan birisi için her çözdüğü deneme bir fırsattır. Bir satış elemanı için her karşılaştığı müşteri bir fırsattır. İnsanın yapacağı her olumlu davranış, her olumlu tebessüm yeni dostlar bulması için bir fırsattır.

Bir bilge der ki: “Hayatında bir defa olsun fırsatın kendisini ziyaret etmediği kimse yoktur. Fakat kapıdan girdiği zaman onu karşılayan kimse bulamadığı için pencereden çıkıp gider.” Fırsatlara hazırlıklı olmamız lazım. Fakat bir fırsatı kaçırdığımız zaman da umutsuzluğa

*Dört şey asla geri
gelmez: Söylenen söz,
atılan ok, geçmiş hayat
ve kaçırılmış fırsat.*

*Muhakkak hepimiz bir
Fatih Sultan Mehmet
olamayız İstanbul'u
fethetmek için ama
mutlaka hepimizin
fethedeceği bir
İstanbul vardır*

düşmememiz lazım. "Eğer güneşi gözden kaçırdım diye gözyaşı dökersen, yıldızları da gözden kaçırsın." der Tagore. Unutmayın batan güneş batmıştır, o fırsatı kaçırmış olabiliriz, oturup ağlamaya gerek yok. Oturup sabah güneş tekrar doğduğunda neler yapacağımızı düşünmemiz lazım. Güne-

şin tekrar doğuş ânındaki fırsatları kaçırmamamız lazım. Bir denemeye girip kötü bir sonuç almış olabiliriz. Ağlayıp durmak, sızlanmak hiçbir anlam ifade etmez, bize hiçbir şey kazandırmaz. Bir sonraki deneme fırsatını kaçırmamamız lazım.

Su dolu bir kaba herhangi bir cismi batırdığımız zaman suyun taşacağını hepimiz biliriz. Oysa o cismin kendi hacmi kadar su taşıracığını çok az insan bilir. Ama Arşimed bu olayı inceledikten sonra şekilleri ne kadar biçimsiz olursa olsun eşyanın hacmini bulmayı keşfetti. İstanbul'u birçok kişi fethetmek istemiş, o şeref-e nâil olmak istemiştir. Ama o fetih fırsatını kaçırmayan, Fatih Sultan Mehmet olmuştur.

Bir ziyaretçi, gezdiği sergide kendisine gösterilen birçok eser arasından yüzü saçlarıyla örtülü ve ayaklarında kanatları olan bir heykeli görünce önünde durur. "Bunun adı nedir?" diye sorar. Heykeltıraş, "Fırsat." der. "Gözünü niçin örtülü?" "Çünkü insanlar onun kendilerine yaklaştığını nadiren fark ederler." der heykeltıraş. "Peki neden ayaklarında kanatları var?" dediğinde, "Çünkü o süratle gelir, gelişinden daha hızlı bir şekilde gider ve bir defa gidince kimse onu yakalayamaz." cevabını verir.

Bir yazar ise, "Fırsatın saçları alnındadır, arkası keldir. Eğer önden yakalarsanız onu tutabilirsiniz ama yakalayamazsanız artık Jüpiter bile onu yakalayamaz." der. Fakat fırsatları yakalamayı düşünmeyen, değerlendirmeyen, onu değerlendirecek gücü kendisinde bulamayan insanlar için her taraf fırsatlarla dolu ol-

sa da bu hiçbir anlam ifade etmez. Bir öğrenci hayallerini gerçekleştirme için eğer fırsatların peşinde koşmuyor, yakaladığı fırsatları değerlendirmiyorsa, onun etrafında fırsatların uçuşması hiçbir anlam ifade etmez. Bazen bir dakikalık, üç dakikalık, beş dakikalık bir zaman dilimi günlere, aylara, yıllara eşdeğer olabilir. O bir dakikanın, beş dakikanın içinde sakladığı fırsatların acaba kaçımız farkındayız? Biz çok kısa sürede, bir an önce mal mülk sahibi olmak, şöhret sahibi olmak, makam mevki sahibi olmak, başarılı ve mutlu olmak istiyoruz. Yani çırak olmadan usta, okumadan âlim, öğrenci olmadan öğretmen ve çalışmadan zengin olmak istiyoruz. İnanılmaz bir tembellik var değil mi dostlar? Sanki dünyada yapılacak bütün işler yapıldı, başanacak bütün işler başlandı, fethedilecek bütün yerler fethedildi, üstesinden gelinecek bütün işlerin üstesinden gelindi. Bu tembellik niye dostlar? Daha keşfedilecek çok maden var.

Bizler genelde kaçırdığımız fırsatları görürüz. Ama yeni gelmekte olan fırsatları göremiyoruz. Ufukta daima yeni fırsatlar bulunmakta. Çevremizde bizi başarıya ve mutluluğa götürecek birçok fırsat var. Çevremizdeki fırsatları değerlendirelim. Bizi başarıya ve mutluluğa götürecek, bu yolda karşılaştığımız zorlukların üstesinden gelmemize yardımcı olacak bir dostla, dostlarla iş birliği yapalım.

Arkadaş Grubumuzun Nitelikleri

Bir otlakta otlayan iki inek bir süt kamyonunun geçtiğini görürler. Kamyonun yan tarafında şöyle yazılıdır: "Pastörize edilmiş, homojenleştirilmiş, standartlara uygun, A vitamini eklenmiş." İneklerden biri iç çekerek diğere söylenir: "Kendimizi yetersiz hissettiriyorlar değil mi?" Bazen hayat bize öyle

*Eğer güneşi gözden
kaçırdım diye gözyaşı
dökersen, yıldızları da
gözden kaçırırsın.*

*Fırsatın saçları
alındadır, arkası keldir.
Eğer önden yakalarsanız
onu tutabilirsiniz ama
yakalayamazsanız artık
Jüpiter bile onu
yakalayamaz.*

oyunlar oynar ki, kendimizi yeter-
siz hissederiz. O işin üstesinden ge-
lemeyeceğimizi, başaramayacağı-
mızı düşünürüz. İşte o ortamda et-
rafımızda bizi destekleyecek dost-
larımız varsa başarıyı yakalarız
dostlar. Fatih Sultan Mehmet'in İs-
tanbul'u fethetmesinde her zaman
onu destekleyen, imkansız gibi gö-

rünen durumlarda bile her zaman arkasında olan bir Akşemsed-
din vardı. Eğer biz de yanımızda bizi her şeye rağmen destekle-
yecek dostları bulabilirsek, başarı mutlaka bizim için de daha ko-
lay ulaşılır olacak. Her gün konuşabileceğimiz, görebileceğimiz
bir arkadaşımız olsun. Bizi seven, bizi yüreklendiren, bizi cesaret-
lendiren dostlarımız olsun. Bize karşı dürüst ve açık olan, sorun-
ları aşmamızda, başarılı olmamızda yardımcı olacak; inançlı, i-
nancı güçlü olan bir dostumuz olsun etrafımızda. Doğru insanlar-
la, bizi cesaretlendirecek insanlarla beraber olalım.

Bizim başarısızlığımız, içinde bulunduğumuz şartlardan kay-
naklanmaz. Bizim başarısızlığımızın temelinde içinde bulundu-
ğumuz arkadaş grubu vardır. Sınavları kazanamayan öğrenci ar-
kadaşlar, içlerinde bulundukları ortamı şöyle bir gözden geçirsin-
ler. Arkadaşlarıyla olan ilişkilerini gözden geçirsinler. Görecekler
ki başarısız olmalarının altındaki en büyük etken etraflarındaki
arkadaşlarıdır. Kendilerini ders çalışmaktan, hedeflerine odak-
lanmaktan alıkoyan arkadaşlar. Hepimiz bir başarı için koştur-
maktayız. Hepimiz hedefimize ulaşmak için didinip durmaktay-
ız. Ama bizim ulaşmak istediğimiz hedefe ulaşmış insanlar var
etrafımızda. Bizim o gitmek istediğimiz yoldan defalarca giden
ve orada başarıyı yakalayan insanlar var. Etrafımızda fırsatlar
var. Modelleyebileceğimiz, kendimize örnek alabileceğimiz dost-
larımız var. Lütfen onları göz ardı etmeyelim. Yaptığımız yanlış-
lardan ders alalım. Rüzgarın estiği yönü değiştiremeyiz. Ama
yelkenimizi öyle ayarlayabiliriz ki, bizi istediğimiz yere götürme-

sini sağlayabiliriz. Tandır sıcak iken ekmeğini pişiremeyenler yarın pişman olurlar. Bugün, daha sınavlara zaman varken oturup derslerini çalışmayanlar, televizyonun başından kalkmayanlar yarın pişman olacaklar. Bugün ekin ekenler yarın hasat zamanında hasadını alırken, ekmeyenler pişman olacak.

Bir kervanın muhafızı uyumuştı. Eşkiyâlar girerek kervanda ne var ne yok alıp götürdüler. Sabahleyin kervandakiler uyandılar ki, develerinin yerlerinde yeller esiyor. Muhafızın başına üşüştüler. "Mallarımız, develerimiz nerede? Söyle bakalım, hesap ver!" Muhafız çaresiz bir şekilde, "Gece hırsızlar geldi, ne var ne yok her şeyi alıp götürdü." dedi. "Bre boynu kopasıc! Sen ne yaptın, sen?" dediler. Muhafız, "Ben ne yapabilirim ki? Bir tek kişiyim, onlar bir alay silahlı adamdı." dedi. Kervandakiler, "Madem çoklardı, madem başa çıkamayacaktın, bağırıp çağırarak bizi uyandırsaydın!" dediler. Muhafız, "Bağırmak istedim ama bana kılıç göstererek, "Sus, yoksa canından olursun, seni öldürürüz." dediler. Ben de korktum, korkumdan soluk bile alamadım. Ama eğer isterseniz şimdi dilediğiniz kadar bağırabilirim." der. Fırsatları kaçırdıktan sonra istediğiniz kadar bağırabilirsiniz.

Hayata Nasıl Bakıyoruz?

Nereye baktığımız değil, nasıl baktığımız önemlidir. Hayat bir bakış açısidir. Mevlâna, "Nasıl bakarsan öyle görürsün." diyor. Pencereden bakıp yerdeki çamurları, pislikleri görmek; bir de aynı pencereden bakıp gökteki güzellikleri görmek... Bir insana bakıp onun hata ve kusurlarını görmek; yine aynı insana bakıp o insanın güzel huylarını görmek... Su dolu bir bardağa bakıp bardağın yarım kalan boş tarafını görmek; aynı bardağa bakıp bardağın dolu tarafını görmek... Her şeyi belirleyen, bizim hayata bakış açıımızdır. Hayata nasıl bakarsak, hayatı öyle algılarız ve hayatımız öyle şekillenir. Her şeyin güzel tarafını görmek lazım. İnsanların, dostlarımızın, olayların, başımıza gelen şeylerin güzel taraflarını görmek lazım. Ebu Cehil, bir gün Peygamber Efendi-

Peygamberimiz, "Ben, Allah'ın cilâladığı bir ayna gibiyim. Bana bakan kendini görür." diye buyurur.

miz'e; "Ben bu civarda senin kadar çirkin yüzlü birini görmedim." der. Peygamberimiz de; "Her ne kadar haddini aştınsa da yine de doğru söyledin." der. Biraz sonra Hz. Ebubekir gelir ve Peygamberimiz'e; "Ey güneş yüzlü Resûl! Ben senden daha güzel, daha parlak bir yüz görmedim." der. Efendimiz

bunun üzerine de; "Ey aziz dost! Doğru söylüyorsun." der. Orada bulunanlar bu durum karşısında şaşırıp; "Ey yüce Peygamber, ikisi de birbirine zıt şeyler söylediler. Sen her ikisine de 'doğru' dedin, bunun hikmeti nedir?" diye sorduklarında Peygamberimiz, "Ben, Allah'ın cilâladığı bir ayna gibiyim. Bana bakan kendini görür." diye buyurur.

Sevgili dostlar. Hayata ve insanlara Ebu Cehil'in gözüyle bakarsanız, mutlaka bir kusur, bir çirkinlik göreceksinizdir. Ama insanlara, hayata ve olaylara Hz. Ebu Bekir'in gözüyle bakarsanız, onun gönül güzelliği gözüyle bakarsanız, her şey çok daha farklı olacaktır. Zengin bir baba küçük oğlunu ücra bir köye götürerek, insanların ne kadar fakir olduklarını göstermek ister. Köyde, fakir bir ailenin yanında bir gün bir gece geçirirler. Şehre, kendi konforlu evlerine geri döndüklerinde, baba; "Gezi nasıldı?" diye sorar. "Çok iyiydi baba." der çocuk. "Gördün mü insanların halini?" "Evet." der. "Neler öğrendin peki?" "Onların sahip olduklarıyla bizimkileri karşılaştırdım baba. Bizim evimizde bir köpek var, onlarda dört tane. Bizim bahçenin ortasına doğru uzanan bir havuzumuz var, onların ise uzun dereleri. Bizim bahçede ithal lâmbalarımız var, onların ise sayısız yıldızları. Bizim çimenlerimiz bahçe duvarına kadar uzanıyor, onlarınki ise ufka kadar." Çocuk konuşmasını bitirdiğinde babası bir şey söyleyemez. Çocuk devam eder: "Ne kadar fakir olduğumuzu gösterdiğin için teşekkür ederim babacığım."

Hayatta başımıza gelen olaylar iyi veya kötü yapan, bizim olaylara bakış açımızdır dostlar. Olaylar bir baş belâsı, bir problem, bir sıkıntı olarak görür tepki gösterirsek o olay bizim için bir problem olur. Ama o olayların bizim gelişimimize katkı sağlayacağını, bizim için bir fırsat olduğunu görürsek, bu bakış açısıyla bakarsak, bizim için inanılmaz bir fırsat olacaktır. Bir yaz ge-

Hayatta mevsim hep aynıdır. Ama bu mevsim birileri için kar, fırtına, dolu, yağmur; birileri için güllük, gülistanlıktır dostlar, bahar mevsimidir. Bunu belirleyen ise sizin bakış açınızdır.

cesi aile üyeleri evlerinin damında uyuyorlarmış. Anne, oğlu ile kendi arasının pek iyi olmadığı gelinin birbirine sarılıp uyuduklarını görünce çok rahatsız olmuş. Bu duruma dayanamayarak onları uyandırmış ve bağırarak, "Bu sıcakta nasıl birbirinize sarılarak yatabiliyorsunuz? Bu sağlıksız ve tehlikeli. Hastalık kapacaksınız." demiş. Damın bir köşesinde ise kızı ve çok sevdiği damadı birbirinden en az yarım metre uzaklıkta uyuyormuş. Anne onları yavaşça uyandırarak, "Yavrularım bu soğuk havada nasıl bu şekilde aynı aynı yatıyorsunuz? Neden birbirinizi ısıtmıyorsunuz?" demiş. Bunu duyan gelin oturmuş ve kaynanasının duyacağı bir sesle şunları söylemiş: "Ey kurban olduğum yüce Allah'ım! Sen nelere kâdirsin. Aynı damda iki mevsim yaratıyorsun."

Hayatta mevsim hep aynıdır. Ama bu mevsim birileri için kar, fırtına, dolu, yağmur; birileri için güllük, gülistanlıktır dostlar, bahar mevsimidir. Bunu belirleyen ise sizin bakış açınızdır.

DÜŞÜNCENİN GÜCÜ

Düşünceler, gayeleri doğurur. Gayeler, eyleme dönüşür. Eylem, alışkanlıkları oluşturur. Alışkanlıklar da karakteri belirler. Bugün birçoğumuz toplum olarak diyet konusunda ciddi bir hassasiyet göstermekteyiz. Kilo almamak, sağlıklı beslenmek adı altında yediğimiz tüm gıdalarımıza dikkat etmeye çalışmaktayız. Bu çok doğal bir şey. Tabii ki vücudumuzu etkileyecek olan yiyeceklere dikkat edeceğiz. Ama yediğimiz yiyeceklere dikkat ederken, düşüncelerimizi etkileyen şeylere ne kadar dikkat ediyoruz. Düşüncelerimizi beslediğimiz şeyler, bedenimizi beslediklerimiz kadar yaşam kalitemizi, geleceğimizi etkilemesine rağmen onlara aynı dikkati maalesef gösteremiyoruz. hayal gücümüzü nasıl beslediğimizi incelemeli ve sağlıklı, mutlu, başarılı bir hayat yaşayabilmek için ihtiyaç duyduğu şeyleri sağlamamız lazım.

Sevgili dostlar! hayal gücümüzü ne gördüğümüz, ne duyduğumuz ve dışarıdan ne algıladığımız etkilemektedir. İzlediğimiz bir televizyon programı, izlediğimiz bir film, dışarıda gördüğümüz bir olay, hepsinin izleri düşüncelerimiz üzerinde etkilidir. Onun için düşüncelerimizi kontrol altına almamız lazım. Çünkü düşünceler hayatımızı belirler, geleceğimizi belirler. Bazen dalar gideriz. O an aklımızda hangi düşünceler varsa, onları yaşarız. Mutsuz, umutsuz, karamsar düşüncelere sahipsek, bir anda çöküntü haline geçeriz.

Duygularımıza teslim olduğumuz anda biteriz dostlar. Duygularımızı kontrol etmemiz lazım. Bey-

Düşünceler, gayeleri doğurur. Gayeler, eyleme dönüşür. Eylem, alışkanlıkları oluşturur. Alışkanlıklar da karakteri belirler.

*İnsanın özünü bütün
gün düşündüğü
şeyler belirler.*

nimiz bir tarla ve sürekli tohumlar ekeriz, düşünce tohumları. Beynimize ektiğimiz düşünce tohumlarına dikkat edelim. Çünkü bir yolunu bulup mutlaka yeşereceklerdir. Eğer her gün beynimize olumsuz düşünceler ekiyorsak, olumsuz bir orman içinde kaybolacağız. Beynimize ektiğimiz tohumlar, bizim geleceğimizi belirleyecek. Olumlu düşünceler ekelim ki olumlu düşünceler

biçebilelim dostlar. “İnsanın özünü bütün gün düşündüğü şeyler belirler.” der Emerson. O zaman bütün gün düşündüğümüz şeylere dikkat edeceğiz. Düşüncelerimiz bizi hayallerimize, hedeflerimize götürüyor mu, yoksa uzaklaştırıyor mu?

Olumsuz düşünmeye başladığımız zaman, kritik kararlar vermemiz gerektiği anlarda bir türlü duru, sakin bir düşünceye sahip olmadığımız için doğru kararlar veremeyiz. Adeta sis perdesi oluşturur gözlerimizin önünde olumsuz düşünceler. Olumsuz düşünmek bulaşıcıdır. Nasıl ki üzüm üzüme baka baka karanyorsa, olumsuz düşünen insanlarla aynı mekanı paylaştığımızda, negatif düşüncelere mâruz kaldığımızda, radyasyona mâruz kalmış gibi oluruz. İlk etapta etkilenmemiş gibi görünsek de uzun süreç içerisinde başkalarının olumsuz düşüncelerinden çok çabuk etkileniriz. Olumsuz düşünce, umudumuzu söndürür, inancımızı yok eder. Olumsuz düşünceye sahip olduğumuz zaman, başarıma gücümüzü kaybederiz. Bir şeyleri başarabileceğimize inanmayız. Çünkü beynimizdeki düşüncelerimiz, geçmişte ekilmiş olan olumsuz düşünceler, hep bizim başarısız olacağımızı dile getirir. Ve bu nedenle, sahip olduğumuz birçok potansiyeilin farkında olmayız. Yeteneklerimizi göremeyiz. Olumsuz düşünce, hayattan zevk almamızı engeller. Sürekli bardağın boş kısmını görürüz. Sürekli olayların kötü tarafını göreceğimiz, aksaklıkları düşüneceğimiz için de bu hayattan zevk almamızı engeller.

Başarayı yakalamış insanların konuşmalarını dinlediğimizde, onu başaracaklarını baştan beri bildiklerini söylediklerini duyarız. Ünlü

Amerikalı filozof ve öncü psikologlardan biri olan William James, bu "sanki öyleymiş gibi davranmak" ilkesinin bilinci değiştirmek için güçlü bir araç olduğunu savunur. James'a göre kendinizi yeni bir eylem içinde düşünmektense, yeni bir düşünme biçimi içinde hareket etmek daha kolaydır. Amacınıza ulaşmak doğrultusunda kesin bir şekilde hareket etmeye başladığınızda bilinçaltınıza, başarmak konusunda ciddi olduğunuzu göstermiş olursunuz. Bir yazar veya ressam olmak istiyorsanız, çok az zaman ayırabilecek olsanız bile yazmaya veya resim yapmaya başlayın. Biriktirdiğiniz çalışmaların miktan, yeni işiniz ve onu ortaya çıkarma yönteminiz konusunda gerçekten ciddi olduğunuza bilinçaltınızı ikna edecektir.

Sınava Nasıl Hazırlanmalı?

Birçok öğrenci üniversite sınavını sınav günü, sınav salonunda kazanacağını zanneder. Oysa üniversite, sınav günü kazanılmaz. Üniversite sınavı daha önceden ve beyinde kazanılır. Eğer siz sınava girdiğinizi, sınavın iyi geçtiğini, çok iyi bildiğiniz soruların çıktığını, rahat ve huzur içinde soruları cevaplandığınızı, sınavdan çıktığınızı mutlu bir şekilde, sınav sonuç belgenizin elinize geldiğini, hayalinizdeki okulun adının yazılı olduğunu, ailenizin sizi tebrik ettiğini, çok mutlu olduğunuzu, hayalini kurduğunuz okulun bahçesinde dolaştığınızı, gidip kayıt yaptığınızı net bir şekilde beyninizde canlandırıyorsanız, görebiliyorsanız, bu duyguları pekiştiriyorsanız bir gün aynısını yaşadığınızı göreceksiniz dostlar. Çünkü, beynin bir şeyin hayal mi gerçek mi olduğunu ayırt etme gibi bir özelliği yok.

Hani bir film seyrederez, korku filmi. Sonra yan odaya geçmeye korkarsınız. Bir film seyrederez, göz yaşları dökeriz. Bir film seyrederez, gerilim duyarsınız. Bir film seyrederez,

*Birçok öğrenci üniversite
sınavını sınav günü,
sınav salonunda
kazanacağını zanneder.
Oysa üniversite, sınav
günü kazanılmaz.
Üniversite sınavı daha
önceden ve beyinde
kazanılır.*

tebessüm ederiz. O bir film, gerçek değil. Ama beyin onun gerçek mi, hayal mi olduğunu maalesef ayırt edememekte. O zaman beynimizin bu özelliğinden faydalanmamız lazım. Beynimize sürekli olmasını istediğimiz, yaşamayı arzuladığımız düşünceleri ve hayalleri göndermemiz lazım. Ünlü bir psikologun yaptığı çok güzel bir deney var. Oluşturduğu üç ayrı gruptaki insanlara serbest basketbol atışları yaptırır. İlk gruptakilere her gün 20 dakika idman yapmalarını söyler. İkinci gruptan, basketbola dair her şeyi unutmalarını ister. Üçüncü gruptakilere ise sakın bir şekilde yere oturmalarını ve 20 dakika boyunca kendilerini sahada başarılı atışlar yapar halde zihinlerinde canlandırmalarını söyler. O insanlardan topa uzandıklarını hissetmelerini, mükemmel rotaya girmelerini, ağız içinden kayan topun çıkardığı sesi duymalarını ve zihinde canlandırdıkları bu başarılı sonucun verdiği tatmin duygusunu hissetmelerini ister. Deney sürecinin sonunda birinci grup yani her gün düzenli bir şekilde idman yapan deneklerin atışları % 24 oranında gelişme göstermiştir. Basketbol hakkındaki her şeyi unutmaması istenen grup hiçbir gelişme göstermemiştir. Üçüncü grubun, yani sadece düşünmesi, hayal etmesi istenen grubun atışları ise % 23 oranında gelişmiştir. Basketbol dışındaki birçok etkinlik kapsamında yapılan deneylerde de benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Aynen bunun gibi, başansız olan insanlar; başansız oldukları takdirde başlarına gelecek kötü durumları gözlerinin önüne getirdikleri için başaramıyorlar. "Ya kazanamazsam neler olur? Ya kazanamazsam ailemin yüzüne nasıl bakanım?" düşünceleri bir anda negatif bir pozisyona, çöküntü haline geçmemize neden oluyor. Maalesef bugün birçoğumuz beynimize, geleceğimizi belirleyen hayallerimize, duygularımıza ve düşüncelerimize etki eden şeylere verdiğimiz önemin çok daha fazlasını arabamaza aldığımız benzine göstermekteyiz.

Dostlar! Bizi biz yapan düşüncelerimizdir. Kendimizi değersiz görme, zihinde başlar. Zihninizde kendinize değer biçmiyorsanız, kendinizi işe yaramaz bir insan olarak görüyorsanız, ister istemez işe yaramaz bir insanın sergilediği tavır ve davranışları sergilersiniz. Ama aksine, ulaşmak istediğiniz hedeflerinize ve hayallerinize

ulaşıyormuş, o yolda yürüyormuş gibi, ulaşmış gibi düşündüğünüzde, öyle hayal ettiğinizde; iyi bir doktor, iyi bir avukat, iyi bir sanatçı olmayı istiyorsanız şimdiden olmuş gibi düşündüğünüzde, konuştüğünüzde o hedeflerinize ulaşmanız çok daha kolay olacaktır.

Beynimiz bilgisayar gibi programlardan oluşur. Ve beynimizin programlarını maalesef başkaları yapar. Küçükken annemiz, babamız; okulda öğretmenlerimiz ve çevremizdeki insanlar. Genelde olumsuz bir toplumda yaşadığımız için, beyin programlarımız hep negatiftir. Hep yapamayacağımız, başaramayacağımız, üstesinden gelemeyeceğimiz, iyi okulları kazanamayacağımız söylenir. Özgüvenimiz yok edilir. Sevgili dostlar, yaptıklarımızın büyük bir bölümünü bilinçaltımız belirler. Bilinçaltımıza dikkat etmemiz lazım. Bilinçaltımıza yerleştirdiğimiz düşüncelere dikkat etmemiz lazım. Almanya'da yaşayan bir akrabamın yaşadığı çok güzel bir örnek var: "Bir gün bayram namazından sonra sakalı uzun olan bir amcaya der ki: "Amca ben bir şeyi merak ediyorum." "Hayırdır, neyi?" der. "Yahu, sen gece yatarken sakalını yorganın altına mı koyuyorsun, üstüne mi koyuyorsun?" Adam şaşırır, "Valahi hiç düşünmedim." der. Aradan 15-20 gün geçince kızgın bir şekilde gelir: "Allah senin müstehakını versin, 15 gündür yatamıyorum, gece yatarken yorganın altına koyuyorum olmuyor, üstüne koyuyorum olmuyor, ne bileyim eskiden yatıyordum olay bitiyordu." Bilinçaltına bir defa yerleşti. Çünkü bir defa, Anadolu deyimiyle "kulağına kar suyu kaçtı" dostlar. Beynimize bir kez olumsuz düşünce gittiği zaman onu durdurmak, yok etmek kolay değil.

*Maalesef bugün
birçoğumuz beynimize,
geleceğimizi belirleyen
hayallerimize,
duygularımıza ve
düşüncelerimize etki
eden şeylere verdiğimiz
önemin çok daha
fazlasını arabamıza
aldığımız benzine
göstermekteyiz.*

Prof. Herbert Carlson der ki: "Değerlendirilmeyen düşünce, yenmeyen yemek gibidir. Hiçbir yararı yoktur." Bir litre benzini bir tase koyun, bir süre sonra benzinden eser kalmaz, uçar. Hiç-

Değerlendirilmeyen
düşünce, yenmeyen
yemek gibidir. Hiçbir
yararı yoktur.
Prof. Herbert Carlson

bir yararı olmadan kaybolur. Oysa bir litre benzini bir arabaya koysanız benzin motoru çalıştıracak bir yakıt olur ve arabayı harekete geçirir. Düşünceler de böyledir. Gerçekleştirilmeyen düşünceler tıpkı açık kaptaki benzin gibi uçup gider. Onu yakıta dönüştürecek olan motor gücünden yoksunuzdur.

Düşünce ve hayallerimiz gerçekleştirme aracı ve gücü olmadığından zihnimizde gürür gider. Bu yüzden çoğumuzun zihni projeler mezarlığından farksızdır.

Alman "Focus" dergisinde, düşünce gücünü geliştirme yollarıyla ilgili bazı notlar var: "Sabahları gözleriniz kapalı duş alın. Lifinizi, sabununuzu, şampuanınızı el yordamıyla bulun. Böylece dokunma duyunuz gelişir. Sağ elini kullananlar sol, sol elini kullananlar sağ elle diş fırçalamayı, saç taramayı denesinler. Beynin farklı bölgeleri uyarılmış olur. İşe giderken farklı yollardan gitmeye çalışın. Böylece beyninizi otomatik pilot sisteminde çıkarırsınız. Aracınıza bindiğinizde gözlerinizi kapatın; kontağın, sileceklerin, radyonun, el freninin yerlerini düşüncenizi yoğunlaştırarak bulun. İşlerinizi farklı bir sırayla yapın. Her gün gördüğünüz ancak üzerinde düşünmediğiniz eşyaların yerlerini değiştirin. Çalışma masanızda aromalı objeler olsun. Taze ve hoş kokular yeni düşünce çağrışımlarını beraberinde getirir. Öğle yemeğine her zaman aynı saatte çıkmayın. Bir saat önce ya da sonra çıkarak rutinden kurtulun. Hatta saatinizi farklı kolunuza takın. Ara sıra daha önce hiç yapmadığınız yemekleri yapın. Sadece tat alma duyunuzu değil, beyninizi de besleyin. Yemek yerken her zaman aynı sandalyeye oturmayın. Ara sıra ailenizin masadaki oturma düzenini değiştirin." Düşünce gücümüzü geliştirmek ne kadar kolaymış değil mi?

ÂNÎ YAŞAMAK

*Her gün bir yerde dönmek ne iyi,
Her gün bir yere konmak ne güzel.
Bulanmadan, donmadan akmak ne âlâ.
Dünle beraber gitti cancağım,
Ne kadar söz varsa düne ait;
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.*

Meulanâ

Her sabah kendime bir söz söylüyorum: "Bugün hayatımın en mükemmel günü olacak!" Sevgili dostlar, bizler sabah gözlerimizi açtığımızda âdetâ bir doğum gerçekleşiyor. Akşam başımızı yastığa koyup yorganı üstümüze çekerek uyuduğumuzda ise bir ölüm gerçekleşiyor. Yani, her gün kendi içinde bir hayat. Yaşadığımız her gün aslında bir ömür. Geçirdiğimiz günün akşamında, yaşadığımız güne dönüp baktığımızda, "Bugün hayatınızın en güzel günü olarak kayıtlara geçecek." deseler kabul etmeye değil mi? Pek de güzel olmadı, sorunlar vardı, problemler vardı, canımızı sıkan işler vardı, her şey yolunda gitmemişti. Pekli dostlar buyurun bugünü geri getirin. Bu sabahı, öğleyi, akşamı, bir dakika öncesini, bir saat öncesini geri getirin. İşte bizler her gün iki tane hırsızla boğuşuyoruz. Biri geçmişin pişmanlığına, diğeri geleceğin kaygısı. Geçmiş geçmişte kaldı, geçmiş geri getiremeyiz, değiştiremeyiz, müdahale edemeyiz. Geleceğin ise ne olacağını bilemeyiz. Ama Yaratıcı'nın bize verdiği, bizim kontrolümüzde olan muhteşem bir şimdiki an var.

Yaşadığımız her gün, bir
ressamın boş tuvâline
benzer. Her sabah
uyandığımızda o tuvalin
başına geçer,
günümüzün resmini
yaparız.

Biz enerjimizi, gücümüzü, duygularımızı, düşüncelerimizi ya geçmişteki olumsuz olaylara odaklar canımızın sıkılmasına, moralimizin bozulmasına ve o ânımızın da berbat olmasına neden oluruz; ya da gelecek ile ilgili, daha gelmemiş olan gelecek ile ilgili kaygılara düşeriz. Ne yapacağımızı, ne edeceğimizi düşünür, bir stres bir sıkıntı içine girer; yine bu ânı yaşama-

mız için ihtiyacımız olan enerjiyi ve gücü bölmüş oluruz dostlar. Geçmişin hatalarını silmek, geleceğin daha güzel olmasını sağlamak bu anla ilgilidir. Eğer bütün her şeyimizle bu ânımızı dolu dolu, verimli geçirir, harika olmasını sağlarsak geleceğimiz güzel olacak, geçmişimizin hataları da silinmiş olacak.

Yaşadığımız her gün, bir ressamın boş tuvâline benzer. Her sabah uyandığımızda o tuvalin başına geçer, günümüzün resmini yaparız. Akşam ise o sanat eseri bitmiştir, karşısına geçer izleriz. Bu güne kadar yaptığımız sanat eserlerine şöyle bir baktığımız zaman hiç de iç açıcı resimleri görmüyoruz. Çünkü orada hoşumuza gitmeyen renkler, şekiller var. Çünkü biz günü her dakikası ve saniyesiyle yaşarken, hayatının en mükemmel sanat eserini yapan bir ressamın hassasiyetini, dikkatini, odaklanmasını göstermiyoruz dostlar. İşte günümüzü öyle geçirmeliyiz ki, o günümüz hayatımızın en muhteşem günü olsun.

Ünlü şair Nedim der ki: "Olgunlaşmış bir arzu, yarının vaadini dinlemez. Ne mutlu o kimseye ki, yarını bugünden elde etti." Yannımızı da bu günden elde edeceğiz dostlar. Konuyla ilgili olarak bir yazar bakın neler söylüyor: "Yarın mı diyorsun, git oradan, ben bu sözü duymak istemiyorum. Yarın bir dolandırıcıdır ki, kendi yoksulluğunu senin bolluğunda değiştirmek ister. Senin paranı peşin alır ve sana budalaların akçesi olan güzel vaatlerle öder. Yarın öyle bir zamandır ki, delilerin takviminden başka hiçbir vakit çizelgesinde bulunmaz. Akıllı bu kelimeyi inkâr eder.

Bunu kullananla arkadaşlık etmez. O hevesin çocuğudur ve delilik onun anasıdır. O rüyâdan elbiseler giymiştir ve efsanevî gece hayaletleri gibi aldatıcıdır. "Yarın" şeytanın kelimesidir, bütün tarih onun kurbanları ile, uygulanmamış planlar ve kararlarla doludur. O ihmalciliğin ve beceriksizliğin sevdiği sığınaktır." Pascal ise şöyle söylüyor: "Bize ait olmayan zamanlar üzerinde kafa yoruyor, bize ait olan biricik zamanı ise asla düşünmüyoruz. Olmayan zamanların rüyâsını kurarken elimizdeki biricik zaman körü körüne elimizden uçup gidiyor."

Sevgili dostlar, bugün geçmişte yaşadığımız başarısızlıkları unutalım. Herkes başarısızlığa uğramıştır. Mutlaka geçmişte yaptığımız hatalar ve yanlışlar vardır ve bunlar sürekli gündemimize girerek o günümüzün berbat olmasına neden olur. Onları yok edelim. Geçmişteki üzüntülerimizi, düşmanlarımızı unutalım. Hepimizin gördüğünde mutlaka canımızın sıkıldığı, moralimizin bozulduğu, bize düşman olan insanlar vardır. O düşmanlarımızı her düşündüğümüzde güçten düşeriz. Canımızın sıkılmasına neden olan insanları görmemiz o günümüzün berbat olmasına neden olur. Sabah karşılaştığımız bir insan bütün günümüzün berbat olmasını sağlayabilmekte. Öyleyse, düşmanlarımızı unutalım dostlar. Kendimizi her sabah o günü en mükemmel şekilde geçirecek konuma ayarlayalım.

Bir at, yavrusuyla beraber nehirde su içerken seyis diğer atları da suya çağırarak için ıslık çalmaya başlar. ıslık sesini duyan tay su içmekten vazgeçip etrafına ürkek ürkek bakmaya başlar. Yavru at ona seslenir: "Yavrucuğum neden su içmiyorsun?" Tay cevap verir: "ıslık sesi beni ürküt-tü, bütün seyislerin hep bir ağızdan ıslık çalmalarından korkuyorum." At, yavrusunun bu halini görünce; "Sen ona aldırma, işine bak. Dünya kuruldu kurulalı böyle abes işlerle uğraşanlar olmuştur.

*Olgunlaşmış bir arzu,
yarının vaadini
dinlemez. Ne mutlu o
kimseye ki, yarını
bugünden elde etti.*

Yaşadığımız her günü
hayatımızın son
günüymüş gibi,
karşılaştığımız her insanı
hayatının son gününü
yaşıyormuş gibi,
yaşadığımız her saati,
her dakikayı bir daha
yaşamayacağımızı
bilerek, bu bilinç
doğrultusunda yaşarsak
daha coşkulu, daha
anlamli, daha verimli bir
zaman dilimi geçirmemiz
mümkün olacaktır.

Eğer buna aldırır suyunu içmezsen, zaman geçince çok pişman olursun.” der.

Yaşadığımız her günü hayatımızın son günüymüş gibi, karşılaştığımız her insanı hayatının son gününü yaşıyormuş gibi, yaşadığımız her saati, her dakikayı bir daha yaşamayacağımızı bilerek, bu bilinç doğrultusunda yaşarsak daha coşkulu, daha anlamli, daha verimli bir zaman dilimi geçirmemiz mümkün olacaktır. Üniversite sınavına aylar varken şimdiden sınavın kaygısını ve stresini yaşayan; ya kazanamazsam, ya başaramazsam, ya istediğim gibi geç-

mezse, ya sorular çok zor olursa gibi telaşa kapılan, geleceğin kaygısını duyan bir öğrenci o an çözdüğü soruları, o an işlediği konuları anlamayacaktır dostlar. Oysa o öğrencinin yapması gereken tek bir şey var: Masanın başına oturduğunda bir saatini, üç saatini, beş saatini en verimli şekilde nasıl geçirebileceği. O zaman dilimini mükemmel geçirirse, sınavı da mükemmel geçecektir.

Bir adam çok sinirli bir şekilde avukat arkadaşının bürosundan içeriye girer. “Başım dertte.” der, “Karşı komşular bir aylığına tatile gidiyorlar ve iki azman köpeği evde kilitleyecekler. Güya hizmetçi kadın gelip onlara yiyecek verecek. Eğer unutmazsa tabii. Bu arada köpekler yalnız kalacak, gündüz havlayacak gece de uluyacaklar. Ben uyuyamayacağım. Sinirlerim bozulacak ve bir gece artık dayanamayıp ikisini de vuracağım. Komşuların geri döndüklerinde ise bu sefer onlar kızıp beni vuracaklar. Ben ne yapacağım dostum, mahvoldum, bittim!”

Avukat sinirli dostunun omzunu okşayarak, "Sana bir hikaye anlatayım." der. "Eğer daha önce duymuşsan sözümü kesme. Çünkü tekrar dinlemen senin için faydalı olacak." Avukatın anlattığı öykü şöyledir: Bir adam gece yarısı şehir dışında arabasıyla gitmektedir. Birden lastiği patlar. Lastiği değiştirmek için bir krikò gerekmektedir ama krikosu yoktur. Kendi kendine, bir krikò lazım, der. Uzakta bir ışık görür ve şöyle düşünür: Talihim varmış, çiftçi uyumamış, başıma geleni anlatır, bana ödünç bir krikò verme lüt-funda bulunur musunuz, derim. O da, hay hay arkadaş, al işini gör fakat işin bitince geri getir, der. Adam eve doğru yürümeye başlar fakat zaman biraz ilerlemiştir ki, ışık söner.

Bu işe canı sıkılan adam kendi kendine şöyle düşünür: Şimdi adam yattı, rahatsız ettiğim için kızacak ve belki alet için bir miktar para isteyecek. Ben de pekâla bu insanlığa yakışmaz ama size beş milyon lira vereyim, diyeceğim. O da, hem gece yarısı beni yataktan kaldırıyorsun, hem de beş milyon lira veriyorsun ha. Ya on milyon verirsin ya da çeker gidersin. Başka yerde ara krikoyu, der. Bu sırada adam kendi kendine iyice öfkelenmiştir. Bahçe kapısından gelir ve mırıldanır: On milyon ha, pekala sana on milyon vereceğim ama bir tek kuruş daha vermem. Ah şu kaza olmasaydı krikò da lazım olmayacaktı. Zararı yok, şimdi istediğin parayı vereceğim ama bunun düpedüz bir dolandırıcılık olduğunu unutma.

Bu düşüncelerle evin kapısına kadar varır. Kapıyı hızlı hızlı ve şiddetle vurur. Çiftçi kapının üzerindeki pencereden başını uzatarak aşağıya seslenir: Kim o, ne istiyorsun? Adam durur ve kapıya bir yumruk daha indirdikten sonra bağırır: Senin de, krikònun da canı cehenneme, malın sende kalsın.

Az önce sinirlenen, ne yapacağını bilemeyen adam, avukatın anlattığı hikaye karşısında katıla katıla gülmeye başlar. Gülmesi geçince, "Anladım dostum." der. "Benim yaptığımın da bundan hiçbir farkı yok." "Kesinlikle." diye cevap verir avukat. "Meseleyi sakın bir şekilde halletmek varken kendi kendilerine olmadık

şeyleri düşünüp belki de hiç olmayacak türlü olumsuzlukları bir-biri ardına sıralayan ve bana akıl danışmaya gelenlerin sayısını bir bilsen hayret edersin.” Ve ekler: “Çoğu insan kör bir hiddet yüzünden yanından kolayca geçebileceği engellere çarpıp kalır.”

İşte bu hiddet sevgili dostlar, bizim o ânımızın güzel geçmesini engeller.

Ânlar

*Eğer yeniden başlayabilseydim hayata,
İkincisinde daha çok hata yapardım.
Kusursuz olmaya çalışmaz, sırt üstü yatardım.
Neşeli olurdum ilkinde olmadığım kadar,
Çok az şeyi ciddiyetle yapardım.
Elbette mutlu ânlarım oldu ama,
Yeniden başlayabilseydim eğer,
Yalnız mutlu ânlarım olurdu.
Farkında mısınız bilmem, yaşam budur zaten,
Ânlar sadece ânlar. Siz de ânı yaşayın.
Eğer yeniden başlayabilseydim,
İlkbaharda ayakkabılarımı fırlatır atardım,
Ve sonbahar bitene kadar yürürdüm çıplak ayaklarla,
Bilinmeyen yollar keşfeder, güneşin tadına varır, çocuklarla oynardım.
Bir şansım daha olsaydı eğer ama işte 85'imdeyim,
Ve biliyorum, ölüyorum.*

Jorge Luis Borges

*Hepimiz ikinci perdedeyiz, ikinci perde bitmez,
Birinci perdede umutlar vardı yetmez
Üçüncü perdeye kim kalır, kim kalmaz.*

Özdemir Asaf

DİNLEMEK SANATTIR

İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı.

Önce hafiften bir rüzgar esiyor,

Yavaş yavaş sallanıyor yapraklar ağaçlarda,

Uzaklarda, çok uzaklarda sucuların hiç durmayan gıgıraıkları,

İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı.

Orhan Veli Kanık

Eğer dinlemezsek, gözlerimizi kapatıp konuşmayı bırakıp dinleme sanatını gerçekleştirmezsek etrafımızdaki birçok güzelliğin sesini, âhengini duyma şansını yakalayamayız. Dünyanın en zor işlerinden biridir dinlemek.

Biz konuşmanın zor bir sanat olduğunu zannederiz. Konuşma bir şekilde yapılır ama dinlemeyi öğrenmek, dinlemek çok daha zordur dostlar. Ağzımızın içinde âdeta bir kaplan var. Onu durdurabilmek için önünde dişler ve dudaklar olmasına rağmen o kaplan öyle hırslı, öyle saldırgandır ki her ikisini aşar ve etrafa saldırmaya başlar. Onu kontrol etmek, dünyanın en zor işlerinden biridir. Bazen konuşma esnasında kendimizi kaptırır, söylediğimiz sözlere dikkat etmez ve sonra da başımıza gelenlerden çok pişman oluruz değil mi dostlar?

Biz zannederiz ki, insanlarla iyi ilişki kurmanın yolu onlarla ko-

*Eğer dinlemezsek,
gözlerimizi kapatıp
konuşmayı bırakıp
dinleme sanatını
gerçekleştirmezsek
etrafımızdaki birçok
güzelliğin sesini,
âhengini duyma şansını
yakalayamayız.*

nuşmak. İyi ilişki kurduğunuz insanlara bakın, onlarla iyi ilişki kurmanızın altındaki en büyük etken onları dinlemenizdir. Onları adam yerine koymanızdır. Onlara değer vermenizdir. İlişkilerimizi şöyle gözden geçirdiğimizde, karşımızdaki kişiyi dinlemenin ötesinde, o konuşurken ona vereceğimiz cevabı hazırladığımızı görürüz. Bizler gerçekten dinlemiyoruz birbirimizi.

Bir anne gelip, 16 yaşındaki kızının kendisini dinlemediğini söylemişti. Ben de kendisine; "Peki siz, dinlemeniz gereken zamanlarda onu dinlediniz mi ki şimdi onun sizi dinlemesini bekliyorsunuz?" dedim. Yani bir yaşında, üç yaşında, sekiz yaşında, on yaşında iken. Biz onu dinlemezsek o bizi dinler mi? Dinlemek ama nasıl bir dinleme. Mutfakta yemek yaparken, "Anne, seninle çok önemli bir şey konuşacağım." diyen çocuğa bir taraftan yemek yapıp bir taraftan da, "Anlat kızım, kulağım sende." dediğimiz zaman; maç seyrederek, haber izlerken çocuk bir şey konuşmak isteyince, "Oğlum, gözüm televizyonda ama kulağım sende." dediğimiz zaman acaba biz onu gerçekten dinliyor muyuz? Dinlemenin ne kadar önemli olduğunu görmek için oturun ve boş koltuklara karşı konuşun. Ne kadar mutlu olursunuz, sizi ne kadar tatmin eder? En zevk aldığınız, en çok hoşlandığınız konuşmalarınız, karşınızdaki insanların sizi pür dikkat, her şeyiyle, can kulağıyla dinlediği anlardır. Çünkü, karşımızdaki kişiyi dinlediğimiz zaman ona diyoruz ki, "Sen varsın, karşımda duruyorsun, ben seni görüyorum, sana değer veriyorum, senin fikir ve düşüncelerin benim için önemli."

*Ey akıllı zat, ağızdaki dil
nedir? Hüner ve mârifet
sahibinin hazinesinin
kapısının anahtarıdır.
Kapı kapalı olursa kim ne
bilecek ki içeride
kuyumcu, cevahir mi var,
yoksa hırdavatçı mı?
Sâdi*

Bir toplantıda Edison'a büyük bir mucit olduğu için iltifatlar edilirken, Edison kendisine iltifatlar yağdıran kimselere şu açıklamayı yapar: "Beyler ben iyi bir süngerim. Çevremdeki fikirleri emer ve kullanırım. Fikirlerimin büyük bir kısmı, onları kullanmasını bilme-

yen başkalarınındır. Eğer dinleseniz etrafınızda uçuşan, başkalarının kul lanmadığı, değerlendirmedığı fırsatları, fikirleri, düşünceleri yakalama şansınız var. Sürekli konuşurken beyin size kelime yetiştirmekle ilgilenir. Ancak kelime yetiştirir. Ama dinlediğiniz zaman beyniniz size yeni fikirler, yeni açılımlar sağlayacaktır.”

Bir cahil için en iyi şey susmaktır.

Sâdi der ki: “Ey akıllı zat, ağızdaki dil nedir? Hünere ve mârifet sahibinin hazinesinin kapısının anahtarıdır. Kapı kapalı olursa kim ne bilecek ki içeride kuyumcu, cevahir mi var, yoksa hırdatatçı mı?” Sözü güzel söylemek lazım. Söyleyemiyorsak da susmak lazım. Söz sarrafı ol, çok lâf etme, sorulmadıkça sana, önce güzâf etme. (Güzâf: Lakırdı, boş söz.) Birilerini dinlerken, “bir an önce sözü bitse de hemen ben fikir ve düşüncelerimi söylesem. Konuş konuş şimdi ben sana vereceğim cevabı biliyorum,” şeklinde bir dinleme tarzı vardır bizde. İnsan cehaletini itiraf etmez, ben cahilim, demez değil mi? Ama başkasının sözünü bitirmeden kendisi söze başlayan cahilliğini bangır bangır bağırıyordu.

Behlül-i Dâna bir gün pazara üç tane kuru kafa getirerek satmaya başlamış. “Kaça satıyorsun?” diye soranlara, “Biri bir paraya, biri on paraya, biri de ağırlığınca paraya.” demiş. “Ey Behlül! Bu fiyat farkları neden diye soranlara şu cevabı vermiş: Birincisi taş kafadır, en ucuzdur. Çünkü hiç nasihat dinlemez. İkincisi boş kafadır, nasihat dinler ama tutmaz. Üçüncüsü ise hoş kafadır, o kimse hem dinler hem dinlediklerini hayata geçirir hem de başkasına öğretir. Bunu da ağırlığınca altına veriyorum.”

Bir cahil için en iyi şey susmaktır. Ne var ki, bunu bilseydi zaten cahil olmazdı. Madem ki bilgimiz yok, ilim sahibi değiliz, hünere ve marifetimiz yok, o halde ağızımızı açmayıp dilimizi tutalım

ve dinleyelim. Çevremizde uçuşan güzel fikirleri dinleyelim. Çünkü içsiz cevizi hafifliği, insanoğlunu da dili rezil eder.

Ahmağın biri bir merkebe konuşma öğretiyormuş. Bu iş için bir ömür sarf etmiş. Bir akıllı zat ona şöyle demiş: “Ey kafasız adam, ne diye boşuna uğraşıp duruyorsun? Halkın seni ayıplamasından çekin, kork. Bu sevdadan vazgeç. Hayvanlar senden konuşma öğrenemezler, bari sen onlardan susmayı öğren.”

Dinlemeye zaman bulamayız çünkü hayat bir koşuşturma içerisinde. Eğer dinlersek bize zaman kalmayacağını, fikir ve düşüncelerimizi aktaramayacağımızı düşünürüz. Bir an önce konuşup derdimizi dökmek isteriz. Bir koşuşturmaca vardır, bir yerlere yetişmek zorundayızdır. Karşımızdakinin konuşmasının bir an önce bitmesini bekleriz; sabredemeyiz, dayanamayız. Birileri bizim için belki çok önemli şeyler söylemektedir ama biz ona değil sadece kendi düşüncelerimize ve söyleyeceklerimize bakarız.

Tek şeritli yolda karşılıklı olarak gelen iki araba birbirine yaklaşır. Birinin içinde bir adam, diğerinin içinde bir kadın vardır. Tam yan yana geldiklerinde adam camı açıp kadına, “Öküz!” diye bağırır. Adam konuşmasına devam edecekken çok sinirlenen kadın sözü kapar ve camı açıp adama, “Hayvan!” diye cevap verir. Ve arabalar yollarına devam ederler. Kadın tam virajı dönmüştür ki, yolun ortasında duran kocaman bir öküze çarpar.

İRADENİN GÜCÜ

İrade kuvvetlerimizi, sahip olduğumuz potansiyeli kontrol ederek bir şeyleri özlemek ve onun olmasını istemektir. İradeye hakim olmak kişinin en önemli özelliklerinden bir tanesidir. İnsanları başarıya götüren, mutlu eden, ayakta tutan en önemli şey irade gücüdür. Bir hedefimiz ve hayalimiz olup ona odaklandığımız zaman, içimizden ve çevremizden çeşitli sesler duyarız. Mesela, bir öğrenci oturup ders çalışmaya başladığında bir süre sonra içinden bir ses duyar: “Yeter, çok çalıştın, zaten yorulduğun, başın ağrıyor, geçen hafta da yeterince çalışmıştın.” İşte iradesi güçlü olan bir insan başarıya ve mutluluğa giderken önünde engel olacak, kendini başarı ve mutluluktan uzaklaştıracak olan o seslere aldınış etmez. O sesleri dinlememeyi, o seslere aldınış etmeden yoluna devam etmeyi, başarıya ve mutluluğa daha hızlı, hedeflerine ve hayallerine koşarak gitmeyi sağlayacak olan şey irade gücüdür. İrade ne kadar kuvvetli olursa, başarımız da o kadar kuvvetli olacaktır.

Sevgili dostlar, bir kadın yeni doğan bir yavru danayı doğduğu gün kucağına alır; öper, sever, koklar ve her gün o dana yavrusunu kucağına almaya devam eder. Her geçen gün büyümesine rağmen kadın aynı şekilde kucağına almaktadır ve gün gelir dana büyür, kocaman olur ama kadın hâlâ o eski alışkanlığından vazgeçmeyip danayı çok rahat kaldırıp kucaklamaktadır. Çünkü her gün yapmaktadır. Her gün yaptığımız, kendimize alışkanlık haline getirdiğimiz bir şeyi yapmakta irademiz zorlanmayacaktır.

İrade, yolda giden bir arabanın frenidir. Eğer arabanın freni yoksa, kaza yapma ihtimâli çok yüksektir. Mutlaka bir yere vura-cak ve hasar görecektir. İçimizdeki irade gücünü kontrol etmez, fren

İrade, yolda giden bir arabanın frenidir. Eğer arabanın freni yoksa, kaza yapma ihtimâli çok yüksektir.

sahibi olmaz ve freni yerinde kullanmazsak, arzulanmış bizi alıp götürecektir. Çünkü hayallerimize ulaşabilmemiz için, yapmak istediğimiz şeylerden çok, o an yapmak zorunda olduğumuz şeyler vardır. Bir öğrencinin top oynamak, gezmek, dolaşmak, müzik dinlemek, televizyon izlemek gibi yapmak istediği şeyler

varken, oturup ders çalışması gerekiyordur. İşte bu bir irade işidir.

İrademizi güçlendirmemiz, bunun için de çok açık ve net bir hedef tespiti yapmamız lazım. Her şeyiyle sınırları belli olan, ulaşmak istediğimiz, ulaştığımız zaman bize neler kazandırdığını çok iyi bildiğimiz bir hedefimizin olması lazım. İrademizi güçlendirmek için düzenli bir hayat yaşamamız lazım. Hayatımızın planlı ve programlı olması lazım. Sabah kalktığımız zaman ilk yaptığımız iş, lavaboya gidip elimizi yüzümüzü yıkamaktır. Bu bize zor gelmez. Yıllardır düzenli bir şekilde yaptığımız için, yemekten önce ve sonra ellerimizi yıkamak, dişlerimizi fırçalamak artık hayatımızın bir parçası olmuştur. Çok güçlü bir irade gerekmiyordur. İşte planlı ve programlı belli saatler içerisinde ders çalışır, belli saatlerde kitap okur, belli saatlerde diğer işlerimizi görürsek, bu, irademizin güçlenmesini sağlayacaktır. Bunun için bazı kararlar almamız lazım. Prensipler kararları. Küçük kararlar ama alacağımız bu küçük kararları uyguladığımız zaman, beynimize giden mesaj irademizin daha da güçlenmesini sağlayacaktır. Mesela; “100 soru çözersem istediğim çikolatayı alırım.” deyin. Eğer 100 soru çözmiyorsanız, istediğiniz çikolatayı almayın. 100 soru çözüp istediğiniz çikolatayı aldığınız zaman, iradenize, yani beyninize bir mesaj göndermiş oluyorsunuz. Eğer sabah erken kalkmazsanız, o gün çok arzuladığınız bir şeyi yapmayacağınızı söylerseniz ve kalkmadığınızda da bunu uygularsanız, iradenize çok önemli bir mesaj gitmiş olacak.

Yapmanız gereken işleri tam zamanında yapın. Yeni dikilen ve daha yeni kök salan bir ağacı, bir adam tek başına ve şahsî kuvve-

tiyle yerinden çıkarabilir. Fakat o ağaç bir müddet kendi halinde kalırsa birkaç pehlivan bile gelse onu yerinden oynatamaz, kökünü sökmez. Pınar başı kazma ve kürek ile kapatılabilir ama su çoğalırsa oradan fille de geçemezsiniz. Yani iradenizi bir filize benzetirsek irade gösterdiğiniz zaman o bir gün güçlenecek, kök salacak ve artık onu kimse yıkamayacaktır. Bazen insanlar derler ki, benim iradem yok. Hayır, bütün insanların iradesi vardır. Mesela, önünüze kaldırmamız imkansız olan, 100 kilo ağırlığında bir çuval koysalar ve sizden onu kaldırmamız istense şunu dersiniz: “Bunu kaldıracak güç bende yok.” Peki onu kaldıracak güç sizde yok ama yirmi kiloyu kaldıracak güç var. Yani güç var, 100 kiloyu kaldıracak güç yok.

Bütün insanlarda irade var ama bazı insanların zayıf iradeleri onları başarısızlığa, bazı insanların güçlü iradeleri ise onları başarılı olmaya götürüyor. O zaman yapmamız gereken, yirmi kiloyu kaldırabiliyorsak her geçen gün antrenman yaparak, kaslarımızı güçlendirerek, kendimizi yüz kiloyu kaldırabilecek seviyeye getirmek dostlar. İrademizi güçlendirmek bizim elimizde. Bunu yapabilmek için etrafımızda bizi bağlayan, bizi mutsuzluğa götüren, hedefimizden alıkoyan yüzlerce zincir var. İnsanlar bu zincirleri koparmak zorunda. Gereksiz televizyon seyretmeleri, lüzumsuz gezme tozmaları, bizi rahatlık bölgesine sevk eden, irademizi zayıflatan fazla uyumaları kendimizden uzaklaştırmamız lazım. Bizi bağlayan bu nevi zincirleri kırmamız lazım. Bazı şeyleri istediğimiz zaman irademize “hayır” demesini öğretmemiz lazım.

Küçük düşmana önem vermemek, az ateşi ihmal etmeye benzer. Küçük bir istek, küçük bir arzu, plan ve programınızda yapacağınız küçük bir değişiklik, küçük bir programı delmek ateşi ihmal etmeye benzer. Az ateş büyür ve koca bir ormanı yakabilir dostlar.

İradeniz Hayalinizi Desteklemeli

Ünlü bir yazara soruluyor; hayatta muvaffak olmak için ne lazım. Sağlık mı? Hayır. Para mı? Hayır. Zekâ mı? Hayır. Yüksek bir ilgi mi? Hayır. Ve ilâve ediyor. Hayatta muvaffak olmak için,

her bakımdan beslenmiş, büyütölmüş irade kuvveti lazım. Bu irade kuvvetine biz fizikteki tabiriyle enerji diyoruz. Sıhhati de, refahı da, költürü de o oluşturur. Bir baba öğüdü: "Uğraş, didin, düşün ara, bul, atıl, bağır / Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır." Siz başarılı olmak, mutlu olmak istiyorsunuz ama iradeniz sizi destekliyor mu? Eğer beraber hareket etmiyorsanız bu çok zor.

Bir gün Mecnun, Leyla'nın köyüne gitmek için bir deveye biner. Yol almaya başlar. Bütün derdi bir an önce Leyla'nın köyüne ulaşmaktır. Mecnun'un derdi budur. Fakat devenin derdi de başkadır. O da geride kalan yavrusunu düşünmekte, onun hasretiyle yanmaktadır. Mecnun kendindeyken deveyi Leyla'nın köyüne doğru sürmekte fakat birazcık dalınca deve geri dönüp yavrusunun olduğu yöne doğru koşmaktadır. Mecnun kendisine geldiğinde, biraz önce geldikleri yerden fersahlarca geriye gittiklerini görmektedir. Mecnun ve devesi bu şekilde tam üç gün boyunca yol alırlar. En nihayet Mecnun bu işin böyle sürüp gidemeyeceğini anlar ve deveye; "A devecik, bizim de âşîğüz, fakat gideceğimiz yerler birbirine zıt. Onun için seninle arkadaşlık edemeyiz. Eğer bu beraberliği sürdüreceğiz olursak hiçbir zaman hedefe ulaşamayız." deyip deveyi serbest bırakır.

Siz başarıya ulaşıyorsunuz, mutlu olmak istiyorsunuz. Hayalinizdeki üniversiteyi kurmak, hayalinizdeki işe sahip olmak, iç dünyanızla barışık olmak istiyorsunuz. Zirveye çıkmak istiyorsunuz, zirveye tırmanmaya başlıyorsunuz ama arzu ve istekleriniz başka yere doğru gidiyor. Rahatının bozulmasını istemiyor, bol bol uyumak istiyor. Sıcak evinden çıkmak istemiyor. Yürümek istemiyor, koşmak istemiyor. Eğer bu sorunu çözmez, irademizi güçlendirmez, onu da yanımıza katmazsak başarıyı yakalamamız biraz zor olacak. Onun için Arap atı koşarak iki saat gider, deve ise ağır ağır gider ama gece gündüz yol alır. İnaniyorum ki, yavaş yavaş ama gece gündüz giderek başarıyı yakalamamız daha kolay olacak.

Nefis Terbiyesi

İnsanoğlu keyfi, zevki, rahatı, eğlenmeyi, dinlenmeyi sever. Çünkü insanın içinde egosu vardır, nefsi vardır. Almanların

“zerp”. Arapların “ene” dediği bu nefis, vücudun, yani insanın maddi varlığının menfaatlerini sağlamaya çalışır. Vazifesi odur. İyi ki de vardır. Yoksa insan acıktığını, susadığını, dinlenmesi gerektiğini bilmezdi. Vücudun, kendisini yönetecek bir müdüre ihtiyacı vardır. Bu müdür nefistir. Nefis, insanın içinde bir varlık olarak tarif edilebilir. İçimizde var olan bu nefis çok hırçın bir varlık. Şiddetli arzuları olan, bir şeyi tutturdu mu onu isteyen, inat eden, ille de bunu ver bana, illa bunu al diyen, âdeti yaramaz bir çocuk gibidir. Laf dinlemez, sözden anlamaz. “İsterim de isterim.” der. Küçükken yemek yemek, bakkaldan bir şeyler almak, çikolata, şeker, dondurma, bisküvi, kola gibi şeyleri ister. Artık ilkokul yılları, ortaokul, lise derken, gençlik yıllarında beden ve nefsin arzuları farklıdır. Sonra üniversiteyi kazanmak ister. Üniversitede nefsin beklentileri değişir. Okul bittiğinde evlenmek ister. Evlilik hayatından sonra iş, makam, mevki, şan, şöhret, para hırsı. Nefsin sürekli istekleri ve arzuları vardır. Bizler genelde düşmanı dışarıda arıyoruz. Evet dışarıda da düşmanlarımız çok ama bizim en büyük düşmanımız içimizde: Nefsimiz, egomuz.

Egomuz sürekli bir çatışma ve mücadele içindedir insanlarla. Dünyayı bir savaş alanı olarak gösterir bize. Birilerini yanışta geçmemiz, birilerinden daha iyi giyinmemiz, birilerinden daha iyi konuşmamız, birilerinden daha güzel yiyecekler yememiz, birilerinden daha güzel evlerde oturmamız, birilerinden daha güzel kıyafetler giymemiz gerekir. Sürekli bizi bir şeylere sevk eder. Daha rahat olma ve daha büyük zevkler peşinde koşturmaya çalışır bizi. Egomuz her şeyin bizim karşımızda olduğunu, düşmanımız olduğunu söyler. Cevaplandırmamız gereken bir soru var: Dışarıdaki hayat bize karşı mı, bizim yanımızda mı? Bir gazeteci Albert Einstein’a, “İnsanoğlunun yanıtlaması gereken çok önemli bir soru var mı?” diye sorduğunda, Einstein cevap verir: “Evet, var o da şu: Evren dostumuz mu?” Buna karar vermemiz lazım.

Hep hayatın, insanların bize karşı olduğunu söyleriz. Ve nefsimiz her şeyi ikiye böler. Ben ve başkaları. Benim gibi olanlar ve benim gibi olmayanlar. Bana benzeyenler, benim gibi düşü-

Bir gazeteci Albert Einstein'a, "İnsanoğlunun yanıtlanması gereken çok önemli bir soru var mı?" diye sorduğunda, Einstein cevap verir: "Evet, var o da şu: Evren dostumuz mu?"

nenler. Bana benzemeyen ve benim gibi düşünmeyenler. Hoşuma giden şeyler, hoşuma gitmeyen şeyler... Güzel çirkinden. çirkin güzelden hoşlanmaz. Zengin fakirden, fakir zenginden hoşlanmaz. Akıllı adam aptaldan, aptal da akıllıdan nefret eder. Bize benzemeyen kötüdür, düzeltilmelidir, yontulmalıdır, ya da yok edilmelidir, der egomuz bize.

İnsanın özü bir tarlaya benzer. Ve o tarlaya iyilik ve kötülük tohumları birlikte ekilir. İş hangi tohumu büyüttüğümüze bakar. Eğer biz iyilik tohumlarını büyütür, sular, gübreler, zamanı gelince ilaçlar, budanması gerektiği zaman budarsak; onları yetiştirir, beslersek; mahiyet itibarıyla iyi bir insan, nefisini terbiye etmiş, kontrol altına almış bir insan oluruz. Nefis bir canavar. Eğer o canavarı dizginlemezsek, o canavar sonunda bizi de yutacaktır. Nefisini ıslah etmeyen felah bulamaz, huzur bulamaz, mutluluk bulamaz. Nefisini dizginlemeyen başarıyı bulamaz. Yakalasa bile o başarıdan zevk alamaz. Çünkü sürekli yeni şeyler çıkarır karşınıza. Bir işe girmenizi ister, bir iş sahibi olmanızı ister. Bir işe girerseniz, şef olmanızı ister. Şef olursunuz, müdür yardımcısı olmanızı ister. Müdür yardımcısı olursunuz, müdür olmanızı ister. Müdür olursunuz, genel müdür olmanızı ister. Yani, sürekli sizden bir şeyler ister. Ve sahip olduklarınızın tadını çıkartamazsınız, haz duyamaz, mutlu olamazsınız.

Nefis bir bebek gibidir. Süt emen bir bebek gibi. Eğer onu zamanı gelince sütten kesmezseniz, onun bırakmaya hiç niyeti yoktur. Üç yaşında, beş yaşında, yedi yaşında da olsa, dişleri de çıksa süt emmeye devam eder ve her emdiği süt onun daha da güçlenmesine ve bizi daha da mutsuz etmesine neden olur. Nefis bir akarsudur. Eğer onun önüne baraj kurmazsanız, ondan faydalanma şansınız yoktur. Nefsin sahip olduğu özellikleri, he-

deflerimize ve hayallerimize kanalize edebilirsek işte o zaman başarılı oluruz. Ders çalışırken, bir işle uğraşırken, hayallerimizi gerçekleştirmek için yorulduğumuz zaman, nefsimiz dinlenmeyi arzu ettiğinde onun hırslı olma, inat etme, başarma arzusunu kullanırsak işte o zaman nefsimiz bizim yanımızda olur. Aylarca gece gündüz çalışmış, tarlanıza buğdayınızı, arpanızı ekmişsinizdir. Harman günü gelmiş, günlerce o güneşin altında terler dökerek harmanınızı biriktirmişsinizdir. Ve artık kış sizin için rahat geçecektir. Çünkü siz emeğini vermişsinizdir. Ama bir anlık gafletinizde, küçük bir kıvılcım bütün sermayenizin yol olmasına neden olabilir. İşte başarısız olan insanların başarısızlığının altındaki en büyük etken bu. Onlar iyi çalışıyorlar, inanıyorlar, gecelerini gündüzlerine katıyorlar ama öyle bir an geliyor ki, küçük bir kıvılcım, nefislerine uymaları yaptıkları bütün çalışmaların boşa gitmesine neden oluyor.

Bir kişi eşeğin kuyruğunun altına bir diken koyar, eşek o diken ni nasıl çıkaracağını bilmediği için ha bire çifte atar durur. Çifte atıp zıpladıkça kuyruğunun altındaki diken daha çok batarak canını yakar. O diken i eşeğin kuyruğunun altından çıkarmak için akıllı bir kişiye ihtiyaç vardır. Ancak akıllı bir kişi o diken i çıkarırsa eşek o azaptan kurtulur, rahatlar. İşte nefis de aynen öyle.

Nefsin ilk mertebesinde nefis sürekli isteklerde bulunur bizden. Neyi ister? Bizi mutsuz ve başarısız kılacak şeyleri ister. Sürekli emirler yağdırır bize. Şeytanî isteklerde bulunur. İsteklerinin gerçekleşmesi için her şeyi yapmamızı ister. Hırsızlık yaptırır, katil olmamıza sebep olur, yeter ki istediği yapılsın. İkinci mertebeye geçtiğinde nefis bu yaptıklarından pişman olur, kendini kötülemeye başlar. Kendini aşağılık görür. Yaptıkları ona acı ve ıstırap vermektedir. Bir öğrenci sınavlara hazırlanırken oturup günde belli bir süre ders çalışması ve belli bir sayıda soru çözmesi gerekir. Ama ilk mertebedeki nefis ona söylediği, "Rahatına bak, boş ver, televizyon izle, bak arkadaşların geziyorlar, benim canım sinemaya gitmek istiyor, yeni bir film gelmiş herkes sinemalarda, kafelerde gezip tozup eğlenirken sen bu hapisane gibi o-

danda, hücreye benzeyen evinde ne yapıyorsun böyle? Çıkalım biraz hava alalım." gibi sözlerle kötülüğe, mutsuzluğa ve başarısızlığa götürür ve istediği yanlışı yaptırır. Onu yaptıran kadar her yolu dener. Ama ikinci mertebeye geldiğinizde, o yanlışları yaptığınızda içinde bir pişmanlık olur. Kendinizi kötülersiniz, a-şğılık herif dersiniz, nasıl böyle bir şey yaptın! Oturup ders çalışman gerekirken, sınavları kazanman gerekirken, senin için bunca imkan önüne serilirken sen nasıl böyle bir şey yaptın! İş-te bu nefsin ikinci mertebesidir. Ama bu çok önemli, hassas bir mertebedir. Burada dikkatli olmak lazım. Çünkü ilk mertebeye yan yanadır. Eğer bir ân gaflete düşerseniz tekrar eski yerine yu-varlanır. Bir dağa tırmanmadır bu. Önce dağa tırmanmak iste-mez, sonra ilk adımı atar ve tırmanmaya başlar ama zorlanır. Zorlanmasına aldırış etmeden yolunuza devam ederseniz zirve-ye doğru çıkarsınız. Eğer sese kulak vererseniz, düşersiniz.

Üçüncü basamağa çıktığınızda artık önünüz açıktır dostlar. Çünkü üçüncü basamakta, ikinci basamakta yaptığınız güzel şeyleri sürekli yaparak, onları destekleyerek, iyi bir insan olma yolunda hareket ederek, gıybet etmeyi bırakıp insanlara tebes-süm ederek, insanlara yardım elinizi uzatıp iyilik yapmaya baş-ladığınızda, insanların kötü taraflarını değil güzel taraflarını gör-meye başladığınızda, eşinizle tartışmayı, kavga etmeyi, evliliğini-zi cehenneme dönüştürmeyi bırakıp birlikte paylaşabileceğiniz güzel şeyleri görmeye başlayıp paylaştığınızda, artık üçüncü mertebede sağlam bir noktada olursunuz. Ama burada da şıma-rıp tekrar eski halimize dönmememiz lazım.

GERÇEK DOSTTA ARANACAK ÖZELLİKLER

Hepimiz bir dünyada yaşıyoruz. Güçlüyüz, kendimize güveniyoruz, ayaklarımızın üzerinde durabiliyoruz, inanırsak birçok şeyin üstesinden gelebileceğimizi de biliyoruz. Ama tek başımıza yaşama şansımız yok. Eğer etrafımızda güvenebileceğimiz, bizi gerçekten seven, her zaman yanımızda olabilecek, bize ayna olabilecek dostlarımız yoksa hayat anlamsız.

Bunalıma düşen, intihar girişiminde bulunan, ruhsal problemler yaşayan, mutsuz olan insanlara baktığımız zaman gerçek dostlarının olmadığını görüyoruz. Birçok zengin işadamı ve maddî anlamda üst konumdaki insanların mutluluğu aradıklarını, en büyük şikayetlerininse, çok paraları olmasına rağmen güvenecekleri bir dostları olmadığını görürsünüz. Sanat camiasına baktığımız zaman, sanatçılar arasında hep söylenen bir şey var: "Bu camiada dostluk yok." Eğer dostumuz yoksa biz de yokuz dostlar. Bizler dostlarımızla beraber ayakta kalabiliriz. Ama birlikte olduğumuz dostlarımıza dikkat etmemiz lazım. Çünkü onlar başarı merdivenlerini tırmanmada yanımızda olup bize yardım ederken bazıları da ayaklarımızdan tutup aşağıya doğru düşmemize sebep olabilecektir.

Bir gün hamamda dostlarından biri güzel kokulu bir kil getirir Sâdî'ye. Kil'e sordum der Sâdî. "A mübarek, sen misk misin, amber misin? Gönül çekici güzel kokunla mest oldum." "Kil şöyle dedi." der: "Ben basbayağı bir kil idim. Lâkin bir müddet gül ile arkadaş oldum. Gül ile yaptığım o arkadaşlık bana tesir etti, onun güzel kokusu bana sindi. Yoksa ben o bildiğin adi toprak parçasından başka bir şey değilim."

İnsan tabiatı hırsızdır. Sağdan soldan, yanında bulunan insanın huyundan huy kapar. Onun için büyüklerimiz demişler ki, "Üzüm üzüme baka baka kararır." "Körle yatan şaşı kalkar." "Kır atın yanında yatan ya huyunda ya tüyünden." Etrafımızda olan dostlarımızın davranışlarını, karakterlerini, ahlâkî yapılarını farkında olmadan alınız. Hiç küfretmezken, etrafınızda küfreden insanlar varsa bir de bakarsınız ki, küfretmeye başlamışsınız. Eğer çevrenizde güzel düşünen, iyi düşüncelere sahip olan, hayalleri, hedefleri olan arkadaşlarınız varsa siz de onlar gibi olmaya çalışır ve onların yanında hep güzel şeyler konuşursunuz. Eğlence dolu bir hayatı tercih eden arkadaşınız varsa, onunla konuşmalarınız da o şekilde olacaktır.

Bize dost olmasını istediğimiz insanlarda aramamız gereken bazı özellikler var. Akıllı olmalarına dikkat etmemiz lazım. Ahmak kimsenin sohbetinden ve arkadaşlığından hayır gelmez. Hz. İsa bir gün hızla kaçıyormuş. Dostları demişler ki: "Niye kaçıyorsunuz?" "Ahmağın birinden kaçıyorum." demiş. "İyi ama körlerin gözlerini, sağırların kulaklarını açan sen değil misin?" "Evet." demiş. "Ölüyü okuyunca diriltin sen değil misin?" "Evet." "Topraktan kuşlar yapıp onları canlandıran sen değil misin?" "Evet, benim." demiş. "Peki, madem öyle, neden kaçıyorsun? Bunca mucize elindeyken neden korkuyorsun?" dediklerinde Hz. İsa, "Ben köre okudum, gözleri açıldı. Sağıra okudum, kulakları duymaya başladı. Ölüye okudum, dirildi. Cansıza okudum, canlandı. Fakat ahmağın gönlüne yüzlerce kere okudum, fayda etmedi. O âdeta mermer bir kaya parçası kesildi, kuma döndü. Onda bir şey bitmesine imkan yok. Onun için kaçıyorum." der. Dostlarımız bizden akıllı olmalı. Dostlarımız zeki olmalı ki, onlarla beraber olduğumuz zaman her geçen gün hayatta ileriye doğru adım atabilelim.

Onun için, dostlarımızın güzel ahlâklı olmalarına dikkat edelim. Konuşmalarına, düşüncelerine, duygularına özenli olup olmadıklarına dikkat edelim. Dünya işlerine çok dalan hırs sahibi kimseler olmamalarına özen gösterelim.

Bir büyük zat der ki: "Beş tür kimseyle dost olmayın ve sohbetlerinde bulunmamaya dikkat edin. Birincisi, yalancı kimsedir ki serap gibidir. Uzağı yaklaştırır, yakını da uzaklaştırır. İnsanı daima aldatır. İkincisi, ahmak kimse-
dir ki, menfaat sağlamak kastıyla daima zarar verir. Üçüncüsü, cimri kimsedir ki, elinin sıkılığından dolayı ihtiyaç zamanı size yardım elini uzatmaz. Dördüncüsü, korkak kimsedir ki, tehlike zamanında insanı yalnız bırakıp kaçır. Beşincisi, hırs ve tamah gösteren kimsedir ki, bunu dost tutmayın."

Dost üç kısımdır. Biri, gıda gibidir, insan Her zaman muhtaçtır. Biri, ilaç gibidir, bazen ihtiyaç olur, bazen de lüzum görülmez. Bir diğeri de hastalık gibi insana ara sıra müptela ve musallat olur.

Bir başka şahsiyet ise, "Dost üç kısımdır. Biri, gıda gibidir, insan bundan müstağni kalamaz. Her zaman muhtaçtır. Biri, ilaç gibidir, bazen ihtiyaç olur, bazen de lüzum görülmez. Bir diğeri de hiç bir fayda görülmeyen dosttur ki böyleleriyle dost olmanız da hastalık gibi insana ara sıra müptela ve musallat olur. Evet, insanın hastalığa katıyen ihtiyacı yoktur fakat ara sıra ona yakalandı mı, mutlaka istemeyerek onunla dost olur." der.

İmam-ı Gazalî der ki: "Bütün insanların hikayesi ağaçlara, otlara benzer. Bazı otlar ve ağaçlar var ki, meyvesi yoktur fakat gölgesinden istifade edilir. Bazı insanlar buna benzer ki, onların yalnız dünyalarından istifade edilirse de âhiret için bir yarar ve faydaları olmaz. Bazı otlar ve ağaçlar vardır ki, gölgesi yok, meyvesi var. İstifade edilir. Bunun gibi bazı insanların da dünyasından istifade edilmeyip âhirette onlardan istifade edilir. Bazı ağaç ve otlar da vardır ki, hem gölgesi hem de meyvesi vardır. İstifade edilir. Bunun gibi bazı insanların da hem dünyasından, hem de âhirete ait işlerinden istifade edilir. Bazı ağaç ve otlar da vardır ki, ne gölgesi ne de meyvesi vardır. Hiçbir istifade edilmediği gibi aksine zararları da görülür. Dikenli ağaç ve zehirli otlar gibi, buna benzer bazı insanların da ne dünyasından ne de âhire-

*İnsanın bir soluğu bir cana benzer.
Ondan düşen bir kıl bir madene değer.
Fakat bir insan da var ki, onunla konuşmak şöyle dursun,
Onu görmemek dünya mülküne değer.*

tinden istifade edilemediği gibi aksine zararlarından başka bir şey görülmez. İnsanların kötüsü fare, yılan, akrep ve emsâli hayvanlarla dikenli ağaca benzer. Bir bilgin talebelerine der ki: "Bana falan ilacı getirin, içeceğim." Öğrenciler itirazda bulunurlar. "Efendim," derler, "o ilaç deliler için, halbuki siz bir dahisiniz." Bilgin, "Bugün bir deli önce yüzüme baktı, sonra ba-

na göz kırptı. Daha sonra da üstümü başımı yırttı. O deli eğer bende kendine benzer bir yön bulmasaydı bana bunu yapmazdı. Hiç kimse kendi cinsinden olmayana musallat olmaz." der. İki kişi birbirine sataştı mı aralarında mutlaka bir ortaklık aramak lazımdır. Hayatımıza dikkat edelim.

Mevlâna der ki:

*İnsanın bir soluğu bir cana benzer.
Ondan düşen bir kıl bir madene değer.
Fakat bir insan da var ki, onunla konuşmak şöyle dursun,
Onu görmemek dünya mülküne değer.*

Dostluğun alâmeti, dosttan gelen zorluğa katlanmaktır. İyi gün dostu olan değil, zor anlarınızda da sizin yanınızda olup sizi terk etmeyen gerçek dostunuzdur.

O dost ki, acı ilaca benzer. Yüzünüze karşı sizi methetmez, övmez. Eksiklerinizi ve kusurlarınızı görür.

Dost öyle olmalı ki hatalarımızı, yanlışlarımızı, kusurlarımızı görmeli; beni uyarmalı, onları düzeltmem için bana yardım etmeli. Bir sıkıntıyla, bir problemle karşılaştığımda yanımda ilk bulmam gereken o olmalı. Etrafımızda böyle dostlarımız var mı dostlar? Eğer bunlar yoksa, her zaman güvenilebileceğimiz insanlar yok-

sa, birileri bize gerçekten dost olamıyorsa, hayatta mutlu olmak nasıl mümkün olacak.

Sevmek, Sevgi, Dostluk

Mevlâna ne güzel öğüt veriyor:

*Sen sevmesini öğrendiysen, şimdi artık öğretmelisin,
Sana verilen sırr-ı âlem içinde insanlığa hizmet etmelisin.
Sev, sev, sevmeye çalış mutlaka,
Elinin değdiği her şeyi, gözünün görebildiğini,
Tahayyül edip düşünemediğini.
Sev, sev duyduğun her sesi.
Öğrenmeye çalış sevmeyi.
Ne varsa öyle güzel ki tabiatta.
Bir böcek bile çirkin değil,
Bir parça ot al eline, rengi ne güzel değil mi?
Kendinin olan bir renk ve şekil içinde çiçekler, taşlar, bulutlar!
Küçük bir çocuk bak, ne güzel ya onu dünyaya getirenler,
İnsanları sev. Sev, bütün kâinat birbirine sevgiyle zincirleme
bağlanmış.
Sevgiyi öğren ki o zaman dersin: Ölümsüz âlem de varmış.*

Sevgiden, acılar tatlılaşır dostlar. Sevgiden, bakırlar altın keşilir. Sevgiden tortulu, bulanık sular, anı duru hale gelir. Sevgiden, dertler şifa bulur, padişahlar kul olur. 21. yy. bilgi toplumunda, teknoloji çağında, koşuşturmacasında her türlü şeyimiz var dostlar. Her türlü imkanımız var. Her türlü lükse sahibiz. Ama eskiden var o-

*Sen sevmesini
öğrendiysen, şimdi artık
öğretmelisin,
Sana verilen sırr-ı âlem
içinde insanlığa hizmet
etmelisin.*

lup bugün olmayan çok değerli, mutlu ve başarılı olmanın özü yok dostlar. Sevgiyi kaybettik, sevmiyoruz, sevelemiyoruz.

Mozart, orijinal bir çalışmayı ortaya koyma noktasında şöyle der: “Ne yüksek bir zekâ, ne hayal gücü, ne de ikisi birden dehâyi ortaya çıkarır. Sevgi, sevgi, sevgi. Dehânın kaynağı budur.” “Yeterince sevdiğinizde sırlarını size açmayacak olan hiçbir şey yoktur.” der Corc Washington Karver. Bir şeyi saf, tertemiz sevmiyoruz. Bir menfaat bekliyoruz, bir şeyler bekliyoruz. Masuni Toyotemo isimli bir Japon sevgiyi tahlil etmiş ve üç tür sevgi olduğunu ortaya koymuş. Birinci sevgi türü, dünyada en çok kullanılan ama kimsenin hoşuna gitmeyen sevgi türü, der, “eğer” sevgi türü. Eğer yaramazlık yapmazsan istediğin çikolatayı alırım, eğer karnende bütün notların beş olursa istediğin bilgisayarı alırım, eğer benim dediklerimi yaparsan ben de senin şu ihtiyacını görürüm, eğer benim yerime nöbete kalırsan ben de senin şu işini yaparım. Koşula bağlı sevgi, bir koşul karşılığında yerine getirilecek olan sevgi. Bir sevgiyi bir koşula bağlamak ne kadar kötü değil mi?

İkinci sevgi türü, der Toyotemo; “çünkü” sevgi türü. Seni çok seviyorum, çünkü sen dünya güzelsin. Seni çok seviyorum, çünkü sen çok yakışıklısın. Seni çok seviyorum, çünkü sen çok zenginsin. Seni çok seviyorum, çünkü sen milletvekilisin. Peki o güzellik gittiğinde, zenginlik gittiğinde, milletvekilliğini kaybettiğinde, makamını mevkiini yitirdiğinde ne olacak dostlar? Ve der ki Toyotemo, bütün insanların istediği ama kimseye de vermek istemedikleri üçüncü sevgi türü; “rağmen” sevgi türü. Seni her şeye rağmen seviyorum. Eşimizi, çocuklarımızı, arkadaşlarımızı, komşularımızı her şeye rağmen sevmek. Hata yapmalarına, bizi üzmelerine, kalbimizi kırmalarına, canımızı sıkmalarına rağmen sevmek. En muhteşem sevgi türü. İnsanları her şeye rağmen sevebiliyor muyuz? Sevgiyi kaybettik dostlar.

Mevlâna, Şems-i Tebrizî'den ayrıldığı zaman inanılmaz acılar çeker ve ondan haber getirenlere hediyeler verir. Bir gün bir sar-

hoş der ki: “Şems-i Tebrizî’yi Bağdat’ta gördüm.” Mevlâna sırtındaki kaftanı çıkarır ve ona hediye eder. Yanındakiler gelirler: “Aman efendim, ne yaptınız? O, sarhoşun tekidir. Onun Şems-i Tebrizî’yi görmesi imkansız. Bütün gün ayyaş ayyaş dolaşır. Yalan söylüyor.” Mevlâna tebessüm ederek; “Biliyorum.” der. “Onun, bırakın görmeyi, Bağdat’a gidemeyeceğini bile biliyorum. Ben o kaftanı onun yalanına verdim. Eğer gerçek olsaydı, canımı verirdim.” Dostlar sevgiyi, dosta olan sevgiyi, aşkı, muhabbeti gözden geçirmemiz lazım.

Bir gün medresenin duvarına çivi çakarlar. Mevlâna onlara engel olur. “Ne yapıyorsunuz?” der. “Bu hücrede Tebrizli Şems oturmuştu. Buraya nasıl çivi çakıyorsunuz? Bana o çiviye ciğeri-me çakıyorlarmış gibi geliyor.” Ya Mecnun’un Leyla’sına olan aşkı. Onun aşkıyla yanıp dururken bir gün bir köpeği yakalar. Öpüp koklamaya başlar. Bunu görenler başına toplanırlar ve onu azarlarlar, ayıplamaya başlarlar. “A akılsız Mecnun, sen işi iyice azıttın. Bu yaptığın deliliğin de, azgınlığın da sınırını aştı. Hiç köpek sevilip öpülür mü? Köpek daima pis şeyler yer.” Bunları duyan Mecnun güler. “Ne gâfil ve cahil kimselersiniz siz. Sizin gördüğünüz bu köpek sıradan bir köpek değil. O Leyla’nın mahallesinin köpeği. Bu köpek benim için en değerli varlıktır. Allah’ın çözülmez bir sırrıdır. Birçok yer varken, o Leyla’nın mahallesini mekan tutmuş kutlu bir hayvandır. Sizin gözünüzde aşağılık bir hayvan olan bu köpeğe bir de benim gözümle bakın bakalım, o zaman da böyle düşünebilecek misiniz? Sizin gözünüzde rasgele bir hayvan olan bu köpek benim sırdaşım, gamdaşımdır. Onun gözleri Leyla’mı gören mübarek gözlerdir. Onun ayakları Leyla’nın bastığı topraklarda dolaşan ayaklardır. Ben bu gözleri nasıl öpmeyeyim, bu ayaklara nasıl yüz sürmeyeyim dostlar!” der. Ve bir gün rahatsızlandığı zaman Mecnun, doktor gelir, kendisinden kan alması gerektiğini söyler. Mecnun, “Ey doktor, parayı al ve git, bana dokunma, damarımı yarma, istersen ben bu dertten öleyim.” der. Doktor, “Bundan neden korkuyorsun? Sen kükremiş aslandan bile korkmazsın. Geceleri aslan, kaplan, kurt

*Kelebeğin ateşi gördüğü
zaman kendisini atması,
kendini onun kollarına
bırakması ne büyük
sevgi dostlar.*

gibi yabancı hayvanlar saf saf çevrende toplanıyorlar.” der. Bunu duyan Mecnun, “Ben yaradan, damarlarımı yarmandan korkmuyorum fakat bütün vücudum Leyla ile dolu. Damarlarımı yararken ona bir zarar vermenden korkuyorum.” der.

Sevdiğini Söylemek

Bu ne sevgi dostlar, bu ne muhabbet! Kelebeğin ateşi gördüğü zaman kendisini atması, kendini onun kollarına bırakması ne büyük sevgi dostlar. Etrafımızda, yanımızda böylesine sevebileceğimiz dostlarımız var mı? Bizi gerçekten seven dostlarımız! Sevgimizi dile getirebiliyor muyuz, söyleyebiliyor muyuz? Etrafımızda bulunan dostlara, onları sevdiğimizi söylesek bile gerçekten sevebiliyor muyuz? Eşimizi, çocuklarımızı ne derece sevebiliyoruz? İnsanlar neden mutsuzlar? Bir aşık sevgilisinin kapısına gidip kapıyı çalar. Sevgili içeriden seslenir: “Kapıyı kim çalıyor, kim o?” Aşık cevap verir: “Ey yüce sevgili kapına gelen benim. Ben zavallı sadık kölen.” Sevgili kızarak bağırır: “Çekil git kapımdan! Sen daha olgunlaşmamışsın. Bu sofrada hamlara yer yok. Bu ev küçük, iki kişi sığmaz.” Zavallı adam oradan ayrılır ve tam bir yıl o sevgilinin ayrılığıyla yanıp dolaşır. Kavrulur, pişer. Bir sene sonra sevgilinin kapısına geldiğinde kapıyı tekrar çalar. Sevgili içeriden seslenir; kimdir o, kapımı kim çalıyor? Çaresiz aşık perişan bir şekilde cevap verir; “Ey cana can katan sevgili! Ey bir bakışıyla binlerce aşığı perişan eden! Gönlümü alan sensin!” der. Sevgili seslenir; “Madem ki sen bensin ey ben, gel içeriye, gönül evi dardır, oraya iki kişi sığmaz.” der.

Evlerimiz neden savaş alanı dostlar. Çünkü evlerde iki kişi var. Eşimizle birlikte iki kişiyiz, mücadele ediyoruz. Bir olabilirsek, işte o zaman bütün sorunların üstesinden gelmek çok daha kolay olacak.

Kimseden Bir Şey Beklemeyin

Hepimiz birilerinden bir şeyler bekliyoruz. Birilerinin bizim için bir şeyler yapmasını bekliyoruz. Kimimiz devletten bekliyoruz, kimimiz annemiz babamızdan bekliyoruz, kimimiz çevremizdeki insanlardan, patronumuzdan, birilerinin elimizden tutmasını bekliyoruz. Ama unutmayın ki, birilerine bağımlı yaşarsak, birilerinin yardımını beklersek, hayatta ilerlememiz hiçbir zaman mümkün olmayacaktır.

Motorlu gemilerin yelkenli gemileri denizlerden silip atmasının altında yatan en büyük etken o değil midir? Yelkenli gemiler ancak rüzgar olursa ilerleyebilmektedirler. Ama motorlu gemilerde böyle bir problem yoktur. Yakıtı koyduğunuz zaman her zaman ilerleyebilirsiniz. Özellikle bizim toplumumuzda hepimizin devletten beklentileri vardır. Üniversiteye giden öğrencilerin büyük bir bölümü okul bittikten sonra sırtlarını devlete dayamanın yolunu ararlar. Etrafımda birçok arkadaşımın üniversiteden mezun olduğu halde devlet kendilerine öğretmenlik hakkı vermediği için yıllardır işsiz dolaştıklarını görüyorum. Devletten bekliyorlar ve sitem ediyorlar, niçin bize öğretmenlik vermiyor diye. Vermiyor işte, var mı diyeceğiniz? Yani vermiyorsa ne yapacağız? Birileri bize bir şeyler vermiyorsa, elimizi kolumuzu bağlayıp oturacak mıyız dostlar? Unutmayalım, kimse buna mahkum değil. O ihtiyacımız olan gücümüz, enerjimiz bizde, yakıt bizim içimizde.

Biz sahip olduğumuz hazinelerin farkında değiliz. Kendi içi dünyamızdaki madenleri, altınları, elmasları keşfedemeyen biz, bunu açığa çıkarıp kullanmayan biz, başkalarının altınlarına göz dikiyoruz dostlar. Başkalarının potansiyeline göz dikiyoruz. Ve o potansiyelleri bizim için niçin kullanma-

Dünyada bize yardım edecek sadece bir kişinin olduğunu, onun da kendimiz olduğunu unutmuyoruz.

Başkalarından gelecek yardımla zafer elde edilemez. Biz ancak kendi azmimiz, inancımız ve çalışkanlığımızla başarıyı yakalayabiliriz.

dıklarını düşünüyoruz. Önce biz kendimizin farkında olacağız. Tembelliği bırakacağız, miskinliği bırakacağız, rahatlık bölgemizi terk edeceğiz. Dünyada bize yardım edecek sadece bir kişinin olduğunu, onun da kendimiz olduğunu unutmayalım. Eğer biz kendimize inanmıyor, güvenmiyorsak,

bütün dünya bir araya gelip yardım etse bile, bizi bir arpa boyu öteye götüremezler ki.

Büyük bir fabrikada, patronla çalışanların arası çok iyidir. Patron onları çok sevmekte, işçiler de patronlarını sevmektedir. Ama ilerleyen teknoloji karşısında patron artık makineli sisteme geçmesi gerektiğini, o durumda da bütün personelin işten çıkarılması gerektiğini görür. Ve teknolojiye ayak uydurabilmek için makineli sisteme geçer. Bütün personelinin toplar ve der ki: "Arkadaşlar, artık bundan sonra makineli sisteme geçeceğiz ve makineli sistemden dolayı sizin işe gelmenize gerek yok. Bu güne kadar yapmış olduğunuz çalışmalardan dolayı size teşekkür ediyorum. Yalnız, merak etmeyin, maaşlarınız ödenmeye devam edecek. Aynen çalışıyor gibi her 15 günde bir gelin ve maaşınızı alın." Arkalardan biri el kaldırır: "Efendim," der, "her 15 günde bir gelmek zorunda mıyız?"

Sevgili dostlar, birileri bizim için bir şeyler yapmak zorunda mı? Nâmık Kemal ne diyor:

Sana senden gelir bir işte dad (yardım) lazımsa;

Ümmîdin kes zaferden, gayrden imdat lazımsa.

Başkalarından gelecek yardımla zafer elde edilemez. Biz ancak kendi azmimiz, inancımız ve çalışkanlığımızla başarıyı yakalayabiliriz.

KÜÇÜK ŞEYLER

Küçüğü küçümseme. Dağlar küçük kum tanelerindendir. Hayatımızda bazı şeyleri küçük görürüz. Ve onları çok fazla önemsemeyiz. Ayrıntı olarak görürüz. Oysa ki o küçük şey, ilerleyen zaman diliminde can simidi olur bizim için.

Okyanusta yol alan bir gemi, küçük bir ihmalle buz dağına çarpıp sulara gömülebilir. Trafik kazalarının en büyük nedeni küçük bir ihmaldir, bir anlık bir hata. Ya da başımıza gelen birçok olumsuz olaya baktığımızda bir yerlerde göz ardı ettiğimiz, ihmal ettiğimiz, önemsemediğimiz, basit bir olaydan kaynaklandığını görürüz. Hayatta küçük şey yoktur dostlar. Vapura giderken can simitleri vardır. Ama hiç dikkatimizi çekmez. Allah korusun bir batma tehlikesinde o hiç önemsemediğimiz, görmediğimiz can simitleri her şeyimiz olur. "Titanik" filmini izleyen sevgili dostlar hatırlarlar ya. "Titanik", muhteşem gemi. Gemiye getirirken kapitana sorarlar, "Burada yolcu sayısı kadar can simidi yok." Kapitan kendisinden emin, "Problem değil, nasılsa bu gemi batmaz." der. Ama gemi battığı zaman can simitleri insanların hayatlarını kurtaracak tek şey olur ve yeterli sayıda olmadığı için binlerce insan hayatını kaybeder.

Bir şiirde, bir yazıda bir virgül, bir noktalama işareti o şiirin, o yazının tüm anlamını değiştirebilmekte dostlar. İşte bizim de küçük gördüğümüz birçok şey bizim hayatımızı değiştirebilir.

Aslan, yavrularını en gözü pek avcılardan korur, hattâ bir bölük askeri dağıtır da sabahleyin kalktığında bakar ki yavrularının üzerine üşüşerek burnundan, kulağından giren kanncalar hepsini öldürmüş ve aslanın bütün o gayreti boşa gitmiş. Atın bir par-

Kılıcının kısılğından söz eden bir delikanlıya babasının verdiği cevap hayatta her şeye uygulanabilir: "Ona bir adım daha ilâve et.

mak ilerideki başıdır, ona yarışı kazandıran. Atılmış bir fazla adım zaferi getirir. Savaşı kazandıran ise hasmından bir dakikalık fazla cesaret değil midir?

Kılıcının kısılğından söz eden bir delikanlıya babasının verdiği cevap hayatta her şeye uygulanabilir: "Ona bir adım daha ilâve et." Aynı

şekilde kişiliğimizden, karakterimizden, ahlâkımızdan vereceğimiz küçük bir taviz, atacağımız küçük bir yanlış adım bizim bir anda çamurlara batmamıza neden olur. İş hayatımızda, okul hayatımızda giderken küçük bir adım birçok insanın önüne geçmemizi sağlar.

Bir sarı öküz öyküsü vardır. Eski zamanların birinde, bir otlakta bir öküz sürüsü yaşamış. Yaşarmış yaşamasına ama civardaki aslanlar bir türlü rahat bırakmamış onları. Hemen her gün saldırırlarmış bu sürüye. Öküz dediğin öyle yabana atılır bir hayvan değil ki. Bir araya toplandılar mı kolayca defetmesini bilirlermiş o koca aslanları. Gerçi bir-iki sıyrık alırlarmış ama yine de boyun eğmezlermiş aslanların zorbalığına. Gün geçtikçe aslanları almış bir kaygı. Ancak tavşan, fare gibi küçük hayvanlarla beslenir olmuşlar. Gitgide güçten düşmüşler. Aslan bu, hiç fare ile doyar mı? "Herhalde bize bu toprağı terk etmek düşünüyor." demiş aslanlardan birisi. "Evet." diye tasdik etmiş diğerleri. "Nereye gideriz?" diye düşünürlerken, "Bir dakika!" diye bir ses duymuşlar gerilerden. Sürünün en çelimsiz ama kurnaz mı kurnaz bir ferdi olan total aslanmış söze atılan. "Hayır!" demiş, "Hiçbir yere gitmiyoruz. Siz bana bırakın, ben hallederim bu işi." Kimse inanmamış ona ama, "Haydi bir şans verelim de ne çıkar?" diye düşünmüşler. O da almış yanına bir-iki aslan, gitmiş öküzlerin yanına. Beyaz bayrak çekmeyi de unutmamış.

Öküzlerin lideri olan boz öküz başta olmak üzere beş iri kıyım öküz yaklaşmışlar onlara. Sormuşlar ne istediklerini. Total aslan

başlamış konuşmaya. Bir yandan da boz öküzün sivri ve kocaman boynuzlarına bakıp ürperiyormuş. "Saygı değer öküz efendiler!" diye başlamış söze. "Bugün buraya sizden özür dilemek için geldik. Biliyorum sizleri çok defa incittik. Kim bilir kaçınızda şu pençemin izi vardır. Ama inanınız bunların hiçbirini isteyerek yapmadık. Evet size defalarca saldırdık ama niye biliyor musunuz? Hep o aranızdaki sarı öküz yüzünden. Onun rengi öyle si-zinkiler gibi değil ki. Gözümüzü kamaştırıyor, aklımızı başımızdan alıyor. Onu gördük mü, ne kadar barışsever olduğumuzu unutup size saldırıyor ve sürünüze zarar veriyoruz. Yoksa bizim sizinle hiçbir alıp veremediğimiz yok. Onun yüzünden hepiniz zarar görüyorsunuz. Bunlar sarı öküzün suçu. Verin onu bize, siz de kurtulun, biz de. Barış içinde yaşayalım." demiş.

Boz öküz diğer önde gelenlerle görüşmek üzere geri çekilmiş. Hepsi de sıcak bakmışlar bu teklife. Bir tek yaşlı, benekli öküz; "Olmaz!" demiş ama kimseye dinletememiş sesini. Zavallı sarı öküz kurban edilmiş aslanlara. Aslanların hepsi birden saldırmışlar zavallının üzerine. Bir-ikisini fırlatmış üzerinden ama bitkin düşmüş az sonra. Diğerleri üzölmüşler üzölmesine de elden ne gelir ki. Bütün sürünün selâmeti için bir sarı öküzün ölmesi gerekiyor-muş. Gerçekten de günlerce hiç saldıran olmamış kendilerine. Huzur içinde geçer olmuş günleri. Ama aslan milleti bu, ne kadar sabreder ki! Hele öküzün tadını aldıktan sonra. "Acıktık!" demişler topal aslana. Daha birkaç hafta bile geçmemişken o da almış yine yanına birkaçını, bir defa daha gitmiş boz öküzün yanına. "Selâm!" diye girmiş söze. "Gördünüz ya, biz aslanlar ne denli uysal milletiz. Doğru kararınız için sizi bir defa daha kutlamak istiyorum. Siz de huzur içerisindeyiz, biz de. Ne mutlu! Yalnız buraya bunları söylemek için gelmedim. Büyük bir problemimiz var?" "Nedir?" demiş boz öküz merakla. "Şu sizin uzun kuyruk!" demiş topal aslan. "Öyle uzun bir kuyruğu var ki, nereden baksak görünüyor. O kuyruğunu salladıkça bizim de aklımız başımızdan gidiyor. Gözümüz dönüyor, sürüye saldırmamak için kendimizi zor tutuyoruz. Bir onun suçu yüzünden korkarım hepiniz zarar göreceksiniz.

Gelin verin onu bize, bu konuyu burada kapatalım. Eskisi gibi huzur ve barış içinde, iki taraf da hayatını sürdürsün.”

Boz öküz yine istişare etmiş sürünün ulularıyla. Yine sadece benekli öküz olmuş karşı çıkan. Hepsi de, “Verelim gitsin!” demişler. Her seferinde tekrarlanmış bu olay. Her geçen gün daha da semirmiş aslanlar. Öküzler ise her geçen gün daha da zayıflamışlar. Azaldıkça azalmışlar. Aslanlar ise küstahlaştıkça küstahlaşıyorlarmış. Artık bir sebep bile söyleme gereği duymuyorlarmış. “Verin bize şu öküzü, yoksa karışmayız!” diyorlarmış sadece. Zavallı öküzlerin, “Hayır!” diyebilecek güçleri kalmamış. Hepsi birer birer can veriyorlarmış aslanların pençesinde.

Boz öküz de aralarında olmak üzere birkaçı kalmış en sona. “Ne oldu bize? Ne zaman kaybettik bu harbi aslanlara karşı? Oysa ne kadar da güçlüydük!” diye sormuş biri boz öküze. “Biz” demiş boz öküz, gözleri nemli ve sesi pişmanlıkla titreyerek; “san öküzü verdiğimiz gün kaybettik bu savaşı.”

Üniversite sınavını ne zaman kaybettik? Başaramadığımız işlere dönüp baktığımızda o işleri hangi noktada kaybettik, düşünelim şimdi.

Mazeret Yok

Başarısız insanlar hep mazeret üretirler. Başarısız bir futbol antrenörü takımı yenildiği zaman hakemi suçlar, sahayı suçlar,

Unutmayalım ki, başarılı ve mutlu insanlar da başarısız insanların öne sürdükleri tüm mazeretleri öne sürebilecek iken sürmeyenlerdir.

seyirciyi suçlar, futbol federasyonunu suçlar ama tek suçlamadığı birisi vardır, o da kendisidir. Sorumluluktan kaçır. Mazeretler, insanın sorumluluktan kaçması demektir.

Unutmayalım ki, başarılı ve mutlu insanlar da başarısız insanların öne sürdükleri tüm mazeret-

leri öne sürebilecek iken sürmeyenlerdir.

Onlar da o engellerle, o sorunlarla karşılaştılar. Üniversite sınavına hazırlanan iki milyona yakın öğrencinin hepsinin karşılaştığı sorunlar var. Sınavı kazanan öğrenciler bu mazeretleri öne sürmeyen; o sorunları aşmaya, çözmeye çalışan ama sınavı kazanamayan öğrenciler ise ÖSS ile ilgili yüz binlerce mazeret öne sürebilecek olanlardır. Mazeret üretmeyin, maharet üretin dostlar.

*Mazeret
üretmeyin,
maharet üretin.*

İmkânları olmayan fakir bir aile çocuğu, benim imkanlarım yok, fakir bir aile çocuğuyum, böyle bir insanın başarılı olması mümkün değil; benim şu şu şu imkanlarım yok, diye yüzlerce mazeret sayar. Zengin, maddi durumu iyi olan bir insan ise; ben rahat yetiştim, bu insanın başarılı olma şansı yok; hiçbir zorluk görmedim, der. Hepsi mazerettir, sorumluluk almaktan kaçmaktır. Ben başansızım, çünkü ben kadınıym; ben fakirim; ben doğuluyum; ben köylüyüm; ben çiftçiyim; benim ailem zor şartlar içerisinde. Mazeret, mazeret, mazeret... Mazeretin size hiçbir faydası yok.

Bernard Shaw der ki: "İnsanlar daima şartlara kabahat bulurlar. Ben şartlara inanmıyorum. Bu dünyada başarılı olanlar, içinde bulundukları şartlar hoşuna gitmediği takdirde, gidip kendi koşullarını hazırlayanlardır." Mevlâna; "İşin ayıbı da bizdedir, kusuru da. Ey genç, kazayı bahane edip kendi suçunu başkasına nasıl yüklersin?" der. Kargayı mezarlığa götüren kanatlıdır. Ve aynı kanatlardır ki, şahini melike (hükümdara) götürür. Bizim kanatlarımız bizi nereye götürüyor? Nereye götürmesini istiyoruz? Eğer tüm başarılı insanlar karşılaştıkları engeller ve problemler karşısında mazeret öne sürmüş olsalardı, bugün dünyada hiçbir şey başarılmamış olacaktı.

Tanık Bin Ziyad Endülüs'e gıkınca askerlerine şöyle hitap eder: "Gaziler! Biz öyle bir yerdeyiz ki, önümüzde düşman, arkamızda deniz var. İleri gitmekten çekinmeyiniz. Çünkü ileride başarı ve ganimet ihtimali var. Fakat geri dönmekten korkun. Çünkü, geride denize dö-

*İşin ayıbı da bizdedir,
kusuru da. Ey genç,
kazayı bahane edip
kendi suçunu başkasına
nasıl yüklersin?
Mevlâna*

külmekten, onda boğulmaktan başka sonuç yok. Yokluğa dalmak veya nimetlere boğulmak sizin elinizdedir. Gayretli ve yiğit olun. Görevinizi gözetin; barışta da, savaşta da ona bağlı kalın. Hücum ederseniz yenersiniz. Kaçarsanız yenilirsiniz. Ölüm-den korkanlar kaçmasın. Çünkü kaçarsa öleceğine şüphe yoktur."

Düşünme Özürlü müyüz?

Bir vakit, yeniçerilerin tembel bir aşçısı varmış. Yağlı yemek kazanlarını yıkamaya üşenir ve kazanlar o haldeyken bunlarda bir de hoşaf pişirmiş. Yeniçeriler de yağlı hoşaf yiye yiye buna alışmışlar. Günün birinde bu aşçı başka tarafa tâyin olmuş. Yeni gelen aşçı ise temizliğe son derece önem veren, çalışkan birisiymiş. Hoşafı yağlı tencerede değil temiz tencerede pişirmiş. Yeniçeriler önlerine gelen hoşafı yağsız görünce, bu yeni gelen aşçıyı çok cimri zannetmişler ve "Hoşafın yağı kesildi! Biz yağsız hoşaf istemezük!" diye bağırarak kazan kaldırmışlar.

Sevgili dostlar, neye isyan ediyor insanlar. Normale, olması gerekene isyan ediyorlar. Çünkü anormal olana alıştık. Düşünme özürlü olduk, düşünmüyoruz, düşündürmüyorlar, düşünme yetimizi kaybettik. Günde dört saat, beş saat o televizyonun karşısındayız; orada birileri nasıl olsa bizim için düşünüyor. Düşünme özürlüyüz, çünkü düşünmek çaba gerektirir, zaman ister, bunun için enerji harcamamız lazım. Nasıl olsa birileri bizim yerimize ve bizim için düşünüyor ve ortaya bir şeyler koyuyor. Ve onların ortaya koyduklarını olduğu gibi kabul ediyoruz. Ya onların düşünceleri doğru değilse?..

Bakın sevgili dostlar, son zamanlarda medya inanılmaz bir noktaya geldi. Televole kültürü, yarışma programları, sanatçılar. Soruyorum sizlere, bugün acaba Türkiye'de, dünya çapında ilim adamlarımızın, profesörlerimizin, akademisyenlerimizin kaçını

tanıyoruz? Bir futbolcuyu, bir mankeni, bir şarkıcıyı tanıyabildikimiz kadar tanıyabiliyor muyuz?

Hiç unutmuyorum, Isparta'da üniversite okuduğum yıllarda, 25 yaşında Amerika'da profesör olup dünyanın son 300 senede-ki en genç profesörü unvanını alan Oktay Sinanoğlu bir seminer için Isparta'ya gelmişti. Öğretmen evinde kalıyordu ve bizim evimiz de buranın tam karşısındaydı. Sabahın erken saatinde üniversiteye gitmek için dışarı çıkınca evimizin altındaki kitapçıda, vitrinde kitaplara bakarken gördüm onu. Daha önce kendisini gördüğüm için tanıyordum. Baktım, yüzlerce öğrenci oradan geçmekte ama hiçbirisi Oktay Sinanoğlu'nu tanımıyor. O an kendi kendime şunu sordum: "Bir insan düşünün ki, Türkiye'den kalkıp Amerika'ya gidiyor. 25 yaşında, birçok insanın ancak üniversiteyi bitirebildiği yaşta o, dünyanın en genç profesörü oluyor. Ülkesinde, sokakta ama kendisini tanıyan kimse yok. Acaba dedim onun yerinde İbrahim Tatlıses olsaydı, Tarkan olsaydı, Hülya Avşar olsaydı, ünlü bir futbolcu olsaydı o geçen insanlar ne yaparlardı..."

Düşünmüyoruz dostlar. Düşünenlere de değer vermiyoruz, düşünce adamlarımıza da. Bugün hoşumuza gideni, omuzlara kaldırdığımız, alkışladığımız, "imparator" dediğimiz insanlar üç gün sonra, bir hafta sonra yerin dibine sokulabiliyor bu ülkede. Geçtiğimiz hafta kahraman yaptığımız, "muhteşem" dediğimiz bir insanı yerin dibine sokabiliyoruz. Düşünmüyoruz dostlar.

Eleştirmek Kolay, Ortaya Ciddî Bir Şeyler Koymak Zor

Ünlü yazar, sosyolog Max Weber, aynı binada yaşadığı ressam arkadaşıyla karşılaşmış. O sıralarda 73 yaşında olan ressam, "Gözünden ameliyat olduğunu işittim. Resim yapmak için bundan sonra gözlerin yeterli olacak mı?" diye sormuş. Ünlü ressam, "Sanırım yeterli olacak." cevabını vermiş. Ardından da şu eklemeyi yapmış: "Ama göremediğim zaman da resim eleştirmenliği yapacağım. Yani, işsiz kalmam söz konusu değil." Çok nükteli bir cevap değil mi? Bir şey yapmak zor, bir şeyi ortaya

koymak zor. Onu eleştirmek çok kolay. Bugün Türkiye’de yılda kitaba ayrılan para, kişi başı sadece üç dolardır. Yani, bugünkü kurla yaklaşık beş milyon lira. Yılda bir kitap ya alıyoruz, ya almıyoruz. Oysa Batı’da yaklaşık 500 dolar dostlar. Kitap okuyoruz. İnsanlar geliyor, çocuklarının kitap okumadıklarını söylüyorlar. “Peki” diyorum, “sizin elinizde çocuğunuz hiç kitap gördü mü? Hiç toplu kitap okuma alışkanlığımız var mı? Çocuklarımızın elinden tutup, bir kitapçıya gidip, çocuklarımıza kitap alabiliyor muyuz?” Kul Sadi’nin dediği gibi:

*Okumaz, yetinir yaldızlı bir kapla,
Kafası delinmiş savunur sapla,
Pınarın başında susuz ölüyor,
Kitaplığı süslü cilt cilt kitapla.*

Bizler evlerimizi süsledik, vitrinlerimizin içini süsledik, işyerlerimizi süsledik. Ama oraya gösterdiğimiz özeni düşüncelerimize, duygularımıza, iç âlemimize göstermedik. İç dünyamızı zenginleştirmedik. Düşünme yeteneğimizi geliştirmedik dostlar.

Kasabanın bir budalası varmış. Onunla herkes ilgilenirmiş.

*Okumaz, yetinir yaldızlı
bir kapla,
Kafası delinmiş savunur
sapla,
Pınarın başında susuz
ölüyor,
Kitaplığı süslü cilt cilt
kitapla.*

Bu adamın özelliği, önüne bir yüz binlik, bir elli binlik, bir on binlik konulduğu zaman yüz binliği bırakıp, on binliği almasıymış. Bir gün kasabanın budalasını tek başına görünce, “Niye yüz bini bırakıp on bini alıyorsun?” diye sormuş bir yakını. Etrafına bakınmış, kimse-nin olmadığını anlayınca, “Çok basit” demiş. “Yüz bini alsam ondan sonra aynı tecrübeyi tekrarlamazlar ki...” Budala kim dostlar?

HAYATTAN DERS ALIN

Bir gün bir aslan, bir kurt ve bir tilki birlikte avlanmak üzere sözleşerek dağlarda dolaşmaya başlamışlar. Birbirlerine yardım edecek, böylece bol bol av hayvanı yakalayacaklarmış. Gerçi bu iş aslanın ağına gidiyormuş, onlarla avlanmaktan utanıyormuş lâkin sabrediyormuş. Üçü birden dolaşarak uzun süre avlanmışlar. Derken bir yaban öküzü, bir dağ keçisi bir de semiz tavşan avlamışlar. Dolaşarak bir su başına gelmişler. Yorgunluktan oturmuşlar. Aslan; “Ey kurt! Bu avladığımız hayvanları adaletli bir şekilde paylaştır. Adaleti yeniden ihya et.” demiş. Kurt kalkmış, kendinden son derece emin adımlarla yürümüş. Yaban öküzünü alarak aslanın önüne bırakmış, “Aslan hazretleri!” demiş, “Siz bizim efendimizsiniz. Yaban öküzü ise büyük ve iri. Onun için yaban öküzü sizin hakkınız. Keçi orta boyda ve orta irilikte. Onun için o da bana düşer. Onu da ben alıyorum. En küçüğümüz tilki olduğuna göre, tavşan da onun hakkıdır.” Bu paylaştırma karşısında aslan kızarak kükremiş, “Ey kurt! Ben iyice anlamadım, bir daha söyle bakalım, ne dedin? Ey kendini bilmez! Yaklaş bakalım!” demiş ve bir pençe vurarak kurdu parçalamış. Tilkiye dönmüş. “Ey tilki, bu avları sen adaletli bir şekilde paylaştır.” demiş. Tilki önce aslanın önünde secde ettikten sonra, “Bu semiz öküz siz efendimizin kuşluk yemeği, bunu kuşluk vakti yersiniz. Keçi, siz büyük kralımızın öğle yemeği için güzel bir yahni olur, onu da öğle vakti yersiniz. Tavşana gelince, o da akşam yemeğiniz olur, onu da akşam afiyetle yersiniz.” demiş. Aslan sevinecek haykırmış: “Ey tilki, çok adil davrandın, pay etme işini çok güzel bir şekilde hallettin. Söyle bakalım, böylesine güzel pay etmeyi kimden öğrendin?” Tilki fark ettirmeden, her ihtimale kar-

*Başımıza gelen her
olayın bize
öğreteceği bir şeyler
vardır.*

şı birkaç adım uzaklaştıktan sonra kurnaz kurnaz gülümseyerek cevap vermiş: "Yerde yatan kurdun başına gelenlerden." demiş.

Sevgili dostlar, hayatta başımıza sürekli bazı olaylar gelir. Her gün sıkıntılar ve problemlerle karşılaşırız. Mesele, o karşılaştığımız problem ve engellerden ders alıp almadığımızdır.

Eğer hayattan, başımıza gelen olaylardan ders almazsak, aynı hataya tekrar tekrar düşeriz. Yazın sineğin camı delmek için birkaç kez cama vurup düştükten sonra kalkıp büyük bir hızla tekrar vurması ve sonunda ölmesi gibi.

Elbette hatalarımız, kusurlarımız olacak. Yanlış kararlar vermiş olabiliriz. Ama o hatalarımızdan, kusurlarımızdan ders çıkabiliyor muyuz? Bir sonraki adımımızı daha sağlam atabiliyor muyuz? Yoksa hâlâ aynı hataları mı yapıyoruz? Başımıza gelen her olayın bize öğreteceği bir şeyler vardır. Bizim çok küçük gördüğümüz, önemsemediğimiz olayların içinde bile bizim geleceğimize, hedeflerimize ve hayallerimize ulaşmamızı etkileyecek dersler vardır. Eğer hayata o gözle bakarsak başımıza gelen olaylardan istifade etme şansımız yüksek olur. Her gün televizyonlarda ve gazetelerde kaza haberleri görmekteyiz. Aşırı hız, alkol kullanmak, dikkatsizlik, yorgunluk sonucu insanlar hayatlarını kaybetmekte, aileler yok olmakta ama bu hatalar her gün devam etmekte. Ders almıyoruz dostlar.

"Jack yavaşlamadan önce hız ibresine baktı. Bir ay içinde dördüncü defa polise yakalanıyordu. Bir şoför bu kadar sık polise yakalanır mıydı? Trafik polisi elinde ceza defteriyle arabadan dışarı çıktı ve Jack'ın arabasına doğru yürümeye başladı. "Aman Allah'ım, Bob!" Okuldan ve kiliseden tanıdığı Bob. Bu durum ceza almaktan daha kötüydü. Onu aşırı hız yaparken yakalayan, yarın kendisiyle golf oynayacak olan arkadaşındı. Her pazar ki-

lisede görüştüğü ama bugüne kadar hiç üniformalı haliyle görmediği arkadaşı. "Merhaba Bob! Seni görmek çok güzel." "Merhaba Jack!" Jack'ın yüzünde hiç gülümseme yoktu. "Eşini ve kızını görmek için acele ettiğinden dolayı, sanırım hızlı gidiyordun." "Evet, sanırım öyle." Bob'un donuk ve kısa sözleri karşısında durumu kurtarmaya çalışan Jack, "Uzun süredir işten geç çıkıyorum." dedi. "Eşim bu gece rosto ve patates yapacaktı. Ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi?" "Ne demek istediğini anlıyorum Jack. Eşinin ne kadar lezzetli rosto yaptığını da biliyorum." Jack bu şekilde Bob'u yumuşatamayacağını anlamıştı. "Taktik değiştirme zamanı..." diye düşündü. "Beni hangi hızda yakaladın." "120. Lütfen arabana geri döner misin?" "Bir dakika bekle Bob, seni görür görmez hızıma baktım, 90'ı çok az geçmişti." "Lütfen Jack, arabaya döner misin?" Jack, telaşa düşmüş halde eğildi ve zaten kapısı açık olan arabasına bindi. Kapıyı çarparak kapattı. Kontrol paneline baktı, pencereyi açmak için acele etmedi. Saat tıkrırdıyordu. Bob aceleyle kâğıda bir şeyler yazıyordu. "Niye ehliyetimi sormadı?" Kafasını sola çevirdi. Elinde kâğıtla Bob'u gördü. Pencereyi biraz aralayıp Bob'un uzattığı kâğıdı aldı. "Teşekkürler."

Bob tek kelime söylemeden arabasına döndü. Jack onun tek-rar yola çıkışını aynadan seyretti. Arabayı çalıştırmadan, Bob'un uzattığı kâğıda bakmak istiyordu. Cezası ne kadardı acaba? Kâğıdı açtığında bunun bir ceza makbuzu olmadığını anladı. Bu uzunca bir pusulaydı: "Sevgili Jack. Benim bir kızım vardı. Trafik kazasında öldüğünde altı yaşındaydı. Tahmin ettiğin gibi, aşırı hız yapan bir sürücü tarafından öldürüldü. Bir miktar para cezası ve üç aylık haptisten sonra adam dışarı çıktı. Kendi kızlarını yeneden kucaklama özgürlükleri var artık onların. Benim ise tek kızım vardı ve ona sarılmak için cennete gitmeyi beklemem gerekiyor. Binlerce kez o adamı bağışlamayı denedim. Binlerce kez bunu yapabileceğimi düşündüm. Belki bir gün yapabilirim. Bundan böyle benim için dua et ve dikkatli ol. Şimdi sahip olduğun tek çocuğun babası... Sevgiyle. Bob."

Jack gözden kayboluncaya kadar Bob'un arabasını dikiz aynasından seyretti. Sonra arabasını çalıştırdı ve hız sınırını asla aşmadan evine gitti. Eşine ve çocuklarına sanılabildiği için Rabb'i-ne şükretti.

Ölmeden Önce Ölü

Hayatımın en büyük dersini birkaç yıl önce bir arkadaşımдан aldım. Arkadaşım; "Sıtkı, birçok seminer veriyorsun, insanlara hitap ediyorsun, izin verirsene ben sana bir hayat dersi vereyim de insanlara bunu anlat." dedi, ben de kabul ettim. Beni hipnoz etti ve ölmeden birkaç dakika öncesini yaşattı. Ben yatağa uzanmışım, onun telkinleriyle ölümü bekliyorum ve biliyorum ki birkaç dakika sonra hayata gözlerimi kapayacağım. Onun telkinleriyle yaşarken beraber olduğum eşim, dostum, arkadaşlarım, sırayla baş ucuma geliyorlar. Ben yaşarken onlara söyleyemediğim duygu ve düşüncelerimi haykırarak söylüyorum. Uyandığımda üstümün başımın ıslak olduğunu gördüm. Arkadaşım; "Sıtkı, çok ağladın ama birinde daha çok ağladın. Merak ettim, kimdi o kişi?" dedi.

Üniversitede dört yıl aynı evde kaldığım, Feyzullah Bekir Çırac diye bir arkadaşım vardı. Feyzullah'ın mükemmel bir taklit ve stand-up yeteneği vardı. Oğuz Bey'le (Saygın) seminerlere gittiğimde Feyzullah'ı da götürürdük ve o 10-15 dakika boyunca insanları gülmekten kırar geçirirdi. 1999 yazında Isparta'da sınavları bitirip beraber İstanbul'a geldik. Bekâr bir arkadaşımızın Ünalın Mahallesi'nin üstünde, Küçük Çamlıca'ya yakın bir yerdeki evine yerleştik. Feyzullah 3 ay radyo programı yapacaktı, ben de eğitimlere katılacaktım ve kendimizi geliştirecektik. Bilirsiniz bir paket hazır çorbaya beş bardak, yani 1 litre su konur. Biz 8-9 bardak koyuyor ve günlerce yiyorduk.

En büyük zevkimiz pazar günleri Büyük Çamlıca sosyal tesislerine çıkıp boğazı izlemektir. Birer simit alırdık... Paramız olursa birer gözleme bir de meşrubat. Konaktan geçer; "Acaba bir gün

biz de buralara gelebilir miyiz?" derdik. Bugüne kadar Türkiye'nin 60 ilini gezip gittiğimiz her yerde oranın en güzel yemeklerini yedik Beş yıldızlı otellerde, tatil köylerinde programlar yaptık. Bir ramazanda iki iftar ve iki sahur yaptıığımız kuru pidenin tadını hiçbir yerde bulamadık. Çünkü onun üstünde gözyaşı vardı ve her lokmasını vücut hücremizde hissediyorduk.

Feyzullah benim hayattaki en iyi arkadaşım. En çok güvendiğim ve sevdiğim kişiydi ve çok iyi bir dostluğumuz vardı. Ama bilirsiniz en iyi dostlar hep küs dururlar, dargındırlar, birbirlerinin kalbini kırarlar. Biz de öyleydik. Otobüste yan yana, otelde aynı odada olurduk ama birbirimizle konuşmadığımız anlar olurdu.

Ve bir gün bir telefon bütün dünyayı yıktı. Arkadaşım Denizli'de beyin kanaması geçirmişti ve hastanede yatıyordu. Hemen gittim, odasına girdim. Doktor beyinsel ölümün gerçekleştiğini, kalbinin durmasını beklediklerini söyledi. 23 yaşında, canınız ciğeriniz, kardeşiniz, hayalleriniz ve hedefleriniz olan can dostunuz birkaç saat sonra hayata gözlerini yumuyor. Defnediyorsunuz, ağlıyorsunuz ama hiçbir anlam ifade etmiyor.

Hep yüreğimde şu ıstırapı, acıyı duyuyorum. Keşke Feyzullah'a sınırsız sanlıp onu çok sevdiğimi söyleyebilseydim. Kemiklerini kırarcasına sanlıp şimdi söylemenin hiçbir anlam ifade etmediğini biliyorum.

Ama bu olay bütün hayatımı değiştirdi. Şimdi tüm sevdiğime onları çok sevdiğimi söylüyorum.

Sabah evden çıkarken eşimle, kızım ile artık bir başka vedalaşıyorum. Çünkü şunu öğrendim. Sabah evden çıkıp akşam eve gide-memek, akşam eve gidip evdeki-leri görememek var.

Şunu öğrendim: Bugün dilim-le, istediğim kişiye istediğimi söy-

Sabah evden çıkarken
eşimle, kızım ile artık bir
başka vedalaşıyorum.
Çünkü şunu öğrendim.
Sabah evden çıkıp
akşam eve gidememek,
akşam eve gidip
evdekileri
görememek var.

leyebiliyorum. Ama bu dilin yarın konuşamama ihtimali varsa... Çok istememe rağmen sevdiklerime güzel sözcükler söyleyemeyeceksem ben bu dilimle dostlarımla kalbini nasıl kırarım?

Ellerim bugün tutuyor. Yarın tutamama ihtimali varsa bugün dostlarımla nasıl kucaklamam.

Dostlar! Bu dünyada neyi paylaşamıyoruz? Paylaşılacak kadar kıymetli olan şey ne? Komşumuz gürültü yaptı, halı silkelediye peşinden kavga, gürültü, küs geliyor. Sabah bir sela ile komşunuzun ölüm haberini aldığınızı düşünün.

İşyerinde lüzumsuz yere bir sürü tartışma ve birbirimizin kalbini kırma. Küs ayrılınz. Ertesi gün geldiğimizde arkadaşımızın ölüm haberini aldığımızda herhalde en çok üzülen biz oluruz.

Dostlar hayatta sevgi yoksa, dostluk yoksa, paylaşım yoksa gerisi boş. Sevdiklerimize sevgimizi haykırarak söyleyelim. Onların buna ihtiyacı var. Nereden mi biliyorum? Bizim ihtiyacımız var da ondan.

Sevdiğiniz hasret kalmak mı zor; sevdiğiniz sevgisine hasret kalmak mı?

Sevgi ve Dostluk Adaları

Günde iki bazen üç seminer veriyorum. Türkiye'nin birçok ilini geziyorum. İnsanlar bunu niçin yaptığımı soruyorlar. "Çok para kazandığınız için mi yapıyorsunuz?" dediklerinde onlara bir yazı okuyorum. Hayatımı, hayata ve insanlara bakış açımı değiştiren bir yazı. "İşte bu yazı için bütün bunları yapıyorum." diyorum. Bu yazıyı sizinle de paylaşmak istiyorum:

Thomas Cook'un Hikayesi

Thomas Cook bir araştırma gezisi sırasında Atlas Okyanusu'nun ıssız bir yerinde, milyonlarca kuşun havada çığlıklarla daireler çizerek uçtuğunu görür. Kulakları sağır edecek kadar yük-

sek sesle çığlıklar atan kuşlardan yorgun olanlar, okyanusun dev dalgaları arasına kendilerini atarak intihar etmektedirler. Bu olayı yıllar boyunca birçok balıkçı görür, birçok bilim adamı araştırır.

Kuş bilimcileri, yaptıkları araştırmalarda, göçmen kuşların farklı yönlerden gelerek okyanusta bu noktada birleştiklerini keşfederler; ancak intihar etmelerinin nedenini çözemezler. Yıllar süren araştırmalar sonucunda bu trajik olayın yaşandığı yerde daha önceleri bir ada olduğunu, kuşların göç yolu üzerinde bulunan bu adanın bir deprem sonucunda okyanusa gömüldüğünü bulurlar.

İnsanların yokluğunu bile fark etmedikleri ada, kuşlar için göç yollarının vazgeçilmez bir durağıdır. Kuşlar binlerce yıllık alışkanlıkla adanın yerini bilmektedirler ve uzun, yıpratıcı bir yolculuktan sonra aradıkları adayı bulamayınca, yorgunluktan bitkin bedenlerini çığlık çığlığa okyanusun sularına gömmektedirler.

Peki, ya siz?...

Sizin hiç adanız oldu mu? Hayatın uzun göç yollarında size bir yudum taze soluk verecek, yolunuza dinç olarak devam etmenizi sağlayacak bir adanız var mı? Bir gün yerinde bulamazsanız ille de ulaşmak ve sığınmak için başınızın döndüğü, denizenizi yitirinceye kadar çırpınıp kanat çırpılığınız bir ada oluşturabildiniz mi kendinize?

Sınırsızca her şeyi paylaşabileceğiniz bir dost, yola birlikte çıkacak kadar güven duyduğunuz bir arkadaş, size daima huzur ve mutluluk verecek bir ses, ulaşmak için yıllardır bir amaç edinebildiniz mi?

Bugün, daha bir iyi bakın çevrenize. Size gelen, sizin gittiğiniz, sizi bulan, sizin bulduğunuz kaç adanız var çevrenizde? Kaç tane durup nefes aldığınız ada oluşturmuşsunuz kendinize?...

Evet sevgili dostlar. Gecenin saat 3'ünde canınızın sıkıldığı, boğazınızın düğümlendiği bir anda gidip kapısını çalarak başınızı omzuna koyup hüngür hüngür ağlayarak teselli bulacağınız

kaç dostunuz var? Peki gecenin 3'ünde kapınızı çalacak kaç dostunuz var? Eşimiz için, çocuklarımız için, etrafımızdaki arkadaşlarımız için bir ada olabildik mi? Hayatın zorlu yollarında yere düştüklerinde, kolları kanatları kırıldığında; gelip sığınabilecekleri, cesaret alabilecekleri, yaralarını sarabilecekleri bir ada.

Bu işlere üniversite yıllarında başlamıştım ve maddi, manevi çok zor günler geçiriyordum. Bayram yaklaşmış, tüm arkadaşlarım evlerine gitmişti. Ben ise gidemiyordum. Annem; "Oğlum gelmiyor musun?" dediğinde, "Anne işim var. Bitirip geleceğim." diyordum.

"Param yok, gelemiyorum." diyemiyordum.

Aynı evde kaldığımız, her şeyimi bilen dostum Bayram Atmaca da Denizli'ye gitmişti. Arefe günü sabahı evde yalnızken zil çaldı. Uykulu bir halde kapıyı açtım. Karşımda Bayram vardı. "Hayırdır." dedim. "Bir işim vardı. Halletmeye geldim, gidiyorum." diyerek elini cebime koydu ve sarılıp vedalaştık. Ben uykusu sersemliğiyle rüya mı gerçek mi olduğunu bile anlamamıştım. Cebime baktığımda para vardı. Arkadaşım durumumu bildiği için Denizli'ye gitmiş ve para alıp gelmişti. Şu anda Denizli'de özel bir okulda yönetici olan arkadaşım beni seminere davet ettiğinde bütün programımı iptal ediyor, koşarak gidiyorum.

Türkiye'nin birçok ilinde gece yarısı da olsa, otogara insem kapısını çalıp misafir olacağım binlerce adam var. Ama aynı şekilde anların da her zaman arayıp yardım alacakları, Çağaloğlu'nda Hayat Yayınları'nda bir adaları var. Her programımın amacı yeni adalar oluşturmak. Bu kitabımızla da yeni adalarımız, yeni dostlarımız olursa mutluluk duyarız. Sizin de Hayat Yayınları'nda bir adanız olduğunu hiç unutmayın dostlar.

KAYNAKÇA

- AKMAN, Vedat, *Türkiye'den Başarı Öyküleri-2*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2003.
- APUHAN, R. Şükrü, *Başarı Yolunda 70 Altın Kural*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.
- _____, *Başarı İçin Gençlere 33 İşaret*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.
- ARIKAN, Münir, *Nitelikli İnsan*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2003.
- BEYDEBÂ, Kelile ve Dimme, Bedir Yayınları, İstanbul, 1998.
- BOLDT, Lavience G., *Bereketin Taosu*, Dharma Yayınları, İstanbul, 2002.
- BULUT, Seyfettin, *Gençliğin Arayışları*, Gençlik Yayınları, İstanbul, 2002.
- BÜYÜKÇINAR, Ahmet Muhtar, *Görevlerimiz ve Sorumluluklarımız*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2003.
- _____, *Mutluluk Yolları*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2001.
- CARNEGIE, Dale, *Üzüntüyü Bırak Yaşamaya Bak*, Epsilon Yayınları, İstanbul, 2002.
- CASSON, Prof. Herbert N., *Hayatta İlerle ve İlerlet*, Hayat Yayınları, İstanbul, 1997.
- _____, *Zorluklarla Mücadele*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2000.
- CHANDLER, Steve, *Kişisel Başarı İçin 100 İpucu*, Rota Yayınları, İstanbul, 1998.
- CÜCELOĞLU, Doğan, *İletişim Donanımları*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.
- DERVİŞOĞLU, İsmail, *Gazellerin Güzelleri*, Kırkambar Kitaplığı, İstanbul, 2002.
- DİKMEN, Mehmet, *Meşhurlardan Başarının Püf Noktaları*, Türedav Yayınları, İstanbul, 1999.
- EREN, Doç. Dr. Şadi, *Zirvenin Adımları*, Yeni Kuşak, Ankara 2000.
- GENÇ, Vedat, *Mevlana ile İlgili Yazılardan Seçmeler*, M.E.B. Yayınları, İstanbul, 1997.

- GÜNDÜZALP-ÖRGEN, Selim -İsmail, *Neşeli Öyküler*, Zafer Yayınları, İstanbul, 2002.
- _____, *Ümit Öyküleri*, Zafer Yayınları, İstanbul, 2002.
- _____, *Sevgi Öyküleri*, Zafer Yayınları, İstanbul, 2002.
- İZGÖREN, Ahmet Şerif, *Şu Hortumlu Dünyada Fil Yalnız Bir Hayvandır*, Academyplus Yayınları, 2002.
- KARAÇAM, Ali, *İbretli Notlar*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2002.
- KAVAKLI, Ali Erkan, *Başarıya Götüren Yol*, Nesil Yayınları, İstanbul, 2002.
- MARAŞLI, Ahmet, *Evide Okul Okulda Kalite*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2002.
- MARDEN, Orison Swett, *Fırsatı Yakalayın*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2001.
- MAVIŞ, Adil, *Telkin ve Hipnozla Öğrenme Teknikleri*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2001.
- MAXWELL, John C., *Kazanan Tutum*, Sistem Yayınları, İstanbul, 1996.
- MAXWELL-DORNAN, John C.-Jim, *Başarı İçin Stratejiler*, Sistem Yayınları, İstanbul, 2001.
- MEVLANA, *Mesnevi*, M.E.B. Yayınları, İstanbul, 1995.
- ÖZKAN, Zülfikar, *Mutluluk ve Başarı Yolları*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2002.
- PEALE, Norman Vincent, *Olumlu Yaşamının Gücü*, Sistem Yayınları, İstanbul, 1998.
- REFİK, İbrahim, *Başarı Üzerine*, Albatros Yayınları, İstanbul, 2002.
- _____, *Başarı Öyküleri*, Albatros Yayınları, İstanbul, 2002.
- ROBBINS, Anthony, *Bir Dosttan Pusulalar*, İnkılap Yayınları, İstanbul, 1996.
- SAYGIN, Oğuz, *Negatif Limanlardan Pozitif Sulara*, Hayat Yayınları, İstanbul, 1999.
- ŞEYH SADİ-ZEMAŞERİ, *Bostan Gülistan, Altın Küpeler*, Bedir Yayınları, İstanbul, 2000.
- YAZICI, Hasan Basri, *Hayatı Güzel ve Anlamlı Yaşamak*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2003.
- YENER, Cemil, *Fuzuli*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1995.
- ZEREN, Mehmet, *Mesnevi'de Geçen Bütün Hikayeler*, Semerkand Yayınları
- "Eğitim Yazıları", *Altı Aylık Araştırma Dergisi*, İnsan Vakfı, Sayı: 4.

Kişisel Gelişim Başarı

- Amerika'daki Türk Beyin Gücü / *Haz. Vedat Akman*
Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme / *Adil Maviş*
Anlaşarak Mutlu Yaşayın / *Tuncer Elmacioğlu*
Başarıda Aile Faktörü / *Tuncer Elmacioğlu*
Başarının Sırları / *Dr. Alexis Carrel*
Başarı Rehberi / *Oğuz Saygın - Adil Maviş*
Beyin Gücünü Geliştirme / *Oğuz Saygın*
Bilimsel Çalışma ve Başarı Teknikleri / *Ali Özergin*
Bilgece Yaşamak / *Tuncer Elmacioğlu*
Bilgelige Yöneliş / *Dr. Zülfikar Özkan*
Bilincin Gücü / *Dr. Zülfikar Özkan*
Cesur Sorular / *Dost Can Deniz*
Değişim Kuşağındakiler / *Nejat Sezik*
Değişim Rüzgarları / *Oğuz Saygın*
Doğrucu Beden Dili / *Ercan Kaşıkçı*
4x4'lük İletişim / *Oğuz Saygın*
Duygularla Güçlenmek / *Stefan Konrad*
Düşünceye Yenibir Bakış / *Münir Arıkan*
Fırsatı Yakalayın / *Orison Swett Marden*
Doğru ve Güzel Konuşma Sanatı / *Birol Vural*
Etkili ve Başarılı Konuşma Sanatı / *Birol Vural*
Geleceğin Meslekleri / *Doç. Dr. Osman Özsoy*
Gerçek Hayat Hikayeleri / *Dr. Recai Yahyaoglu*
Görevimiz Başarmak / *Samuel Smiles*
Hayata Gülümse / *Sıtkı Aslanhan*
Hayatın Bütününde Başarı / *Tuncer Elmacioğlu*
Hayatı Güzel ve Anımlı Yaşamak / *Hasan Basri Yazıcı*
Her İnsan Hükümdardır / *Orison Swett Marden*
Kendine Yardım / *Samuel Smiles*
Kişisel Gelişim Stratejileri / *Oğuz Saygın*
Kişisel Gelişim El Kitabı / *Nejat Sezik*
Kişisel Gelişimin Sosyolojisi / *Dr. Ergün Yıldırım*
Kocanızın Başarısı Sizin Elinizde / *Mrs. D. Carneige*
LGS'ye Hazırlık Rehberi / *Niyazi Sanlı*
Mutluluk ve Başarı Yolları / *Dr. Zülfikar Özkan*
Negatif Limanlardan Pozitif Sulara / *Oğuz Saygın*
Öğretmen Ajandası ve El Kitabı / *Ali Karaçam*
Öğrenci Ajandası ve El Kitabı / *Ali Karaçam*
Öğrenmenin Büyüsü / *Hüseyin Öztürk*
ÖSS Benim Neyim / *Hamza Aydoğdu*
ÖSS Çalışma Kılavuzu / *Adil Maviş*
Sevgi Bahçesinin Bahçıvanı - Öğretmenin Günlüğü / *Alişan Kapaklıkaya*
Sevgili Öğretmenim Bunları Kimseye Anlatamamışım / *Alişan Kapaklıkaya*
Sınırsız Beyin Gücü / *Nejat Sezik*
Söz Söyleme Sanatı / *Adil Maviş*
Telkin ve Hipnozla Öğrenme Teknikleri / *Adil Maviş*
Türkiye'den Başarı Öyküleri / *Vedat Akman*
Türkiye'den Başarı Öyküleri - 2 / *Vedat Akman*
Yaratıcı Zeka / *Hary Alder*
Yarınlara Doğru / *Dr. Alexis Carrel*
Yaşam Coşkusu / *İsmail Karasu*
Yürek Bilekten Güçlüdür / *Ercan Kaşıkçı*
Zamanın Başlangıcından Zamanımıza Öğretmenin Gücü / *İsa Bayrak*
Zorluklarla Mücadele / *Prof. Herbert N. Casson*

Aile ve Çocuk Eğitim Dizisi

- A'dan Z'ye Pozitif Disiplin / Jane Nelsen - Lynn Lott*
Anne-Babaların En Çok Yaptığı 10 Hata / Kevin Siede
Annelik Günlüğü / Nora Romi
Bababk Coşkusu / Marcus Jacob Goldman
Bir Anneye Mektuplar / Wilhelm Stekel
Çocuğunuzu Keşfedin / Lawrence Williams
Çocuğa Hayır Demek Çözüm Değil / Mark L. Brenner
Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır? / Tuncer Altınköprü
Çocuğum Okula Başlıyor / Bernard Ryan Jr.
Çocuğunuzu Yanlış Eğitiyorsunuz / Christian G. Salzmänn
Çocuk ve Aile / Editör Beyza Bölükbaşı
Çocuk Kalbi / Edmondo De Amics
Eğitimde Paradigma Değişimi / Yard. Doç. Dr. Fatih Töremen - Mehmet Çete
Ev İşlerini Savaşa Dönüştürmeyin / Lynn Lott - Riki Intner
Etkin Eğitim / Doç. Dr. Osman Ösoy
Genç Kız Psikolojisi / Tuncel Altınköprü
Hamileliğe Hazırlık Doğum ve Sonrası / Heyet
Rehber Anne-Babalar / Sandra Burt - Linda Perlis
Sınıfta Pozitif Disiplin / Jane Nelsen - H. Stephen Glenn
Çocuklara Sınır Koymak / Cornelia Nitsch
Sinirlerinize Hakim Olun / Cornelia Nitsch

Popüler Psikoloji Dizisi

- Beden Yüz Yapısı ve Karakter / Tuncel Altınköprü*
Bireysel Psikoloji / Alfred Adler
Evlilikte Doğru Seçim ve Ailede Mutluluk / Dr. Davut İbrahimoglu
Genç Erkek Psikolojisi ve Cinselliği / Tuncel Altınköprü
İnsan Denen Meçhul / Dr. Alexis Carrel
Karakterbilim ve İnsan Tanımada Testler / Tuncer Altınköprü
Kitleler Psikolojisi / Gustave Le Bon
Kişisel Özgürlüğün Psikolojisi / William Glasser
NLP Teknikleriyle Aile İçi Ütüşim / Dr. Zülfikar Özkan
NLP Teknikleriyle Aile Sorunlarına Çözüm / Dr. Zülfikar Özkan
Olumlu Yaşama Sanatı / Harold Sherman
Psikiyatri Penceresi / Haz. Dr. Mustafa Güveli
Psikososyal Açından Boşanma / Dr. Zülfikar Özkan
Ruh "İçimizdeki Biz" / Doç. Dr. Ramazan Özcanakaya
Şahsiyet Analizi / Tuncel Altınköprü
Yazı ve Karakter / Tuncel Altınköprü

Hayata Dair Öyküler

- Bakırköy Öyküleri / Dr. Latif Alpan*
Enfes Öyküler / Turgay Yalanız
İnsan Sıcağı Öyküleri / Yusuf Özkan Özburun
Yaşama Sevinci Öyküleri / Yusuf Özkan Özburun
Hayata Dokunan Öyküler / Yusuf Özkan Özburun

Takımınızın Yeteneklerini Geliştirin

İnsanları Motive Etme / *Trevor Bentley*

Yaratıcılık / *Trevor Bentley*

Zaman Yönetimi / *Jane Allan*

Etkili Satış / *Trevor Bentley*

Strateji Geliştirme / *Susan Clayton*

Proje Yönetimi / *Jean Harris*

İnsan Yetenekleri / *Di Kamp*

Lider Yöneticilik / *Tony Voss*

Yönetimi / *Susan Clayton*

Çanta Kitaplar

Ateş Altında Sakin Kalabilmek / *Barbara J. Braham*

Yeni Yöneticinin El Kitabı / *Brad Thompson*

Yönetim Sorunlarına Etkili Çözümler / *Fred E. Jandt*

Sunuş Yapma / *Robert B. Nelson - Jennifer Wallick*

Çalışanlara Yetki Verme / *Robert B. Nelson*

İş Hayatında Uzlaşma İlkeleri / *Peter Economy*

Etkili Dinleme / *Arthur K. Robertson*

Atak Yöneticinin Rehberi

Hedef Belirleme ve Sonuç Alma / *William Wadsworth*

Etkili Karar Verme / *David F. Folino*

Ekip Kurma ve Yönetme / *Joseph T. Straub*

Yetki Verme / *Joseph T. Straub*

Etkili Sunuş / *Jeff Olson*

Organize Olma / *Jeff Olson*

Müşteri Odaklı Satış / *Jack Cullen*

Mükemmel Adayı Seçme / *Hardy Caldwell*

Maliyet Düşürme / *Jeff Olson*

Başarılı Sonuç İçin Yazmak / *Dennis Chambers*

Liderlik / *Walter J. Wadsworth*

Mali Tabloları Anlama / *Joseph T. Straub*

Öğrenci Merkezli Eğitim Dizisi

Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zeka / *Birol Vural*

Aile-Okul Birlikteliği / *Birol Vural*

Nitelikli Sınıf ve Stressiz Eğitim Ortamı / *Birol Vural*

Teknoloji ve Materyal Kullanımı / *Birol Vural*

Planlama Ölçme ve Stratejiler / *Birol Vural*

Yöntem Teknik ve Etkinlikler / *Birol Vural*

Muhteva Dersleri İçin Özel Öğretim Uygulamaları / *Birol Vural*

İfade ve Beceri Dersleri İçin Özel Öğretim Uygulamaları / *Birol Vural*

Yetkin İdeal Vizyoner Öğretmen / *Birol Vural*

Her Öğretmen Rehberdir / *Birol Vural*

Öğretmenin Mevzuat El Kitabı / *Birol Vural*

Modern Yönetim Kitaplığı

Üzeyir Garip Kitaplığı

- Yönetim İlkeleri / Dr. Üzeyir Garip
Yönetim Teknikleri / Dr. Üzeyir Garip
Globalleşme Sürecinde Türkiye / Dr. Üzeyir Garip
İş Hayatında Motivasyon / Dr. Üzeyir Garip
Pazarlama, Tanıtım, Halkla İlişkiler / Dr. Üzeyir Garip
Ekonomik Sorunlara Çözüm Önerileri / Dr. Üzeyir Garip
Türkiye Sorunlarına Çözüm Önerileri / Dr. Üzeyir Garip
Gençlere Tavsiyeler / Dr. Üzeyir Garip

Çişisel Gelişim Yönetim

- Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma / Dr. Ebru Karpuzoğlu
Başarılı İnsanların Karar Anı / Fikri Türköl
Beyaz Zambaklar Ülkesinde / Grigory Petrov
Büro Yöneriminde Dosyalama Teknikleri ve Dökümantasyon / Şule Yılmaz
Türkiye Geleceğini Arıyor Adı : İnsan / Yaprak Özer
Cesaret ve Fazilet Mücadelesi / John F. Kennedy
Cesur Girişimciler / Sadi Özdemir
Düş Toplumu / Rolf Jensen
En Büyük Benim / Yaprak Özer
Geleceğin Toplumunda Yönetim / Peter Drucker
Genç Girişimcilerin Başarı Sırları / Editör: Erk Acarer
Girişimciler İçin Yol Haritası / Abdullah Bozgeyik
Hayatta İlerle ve İlerlet / Prof. Herbert N. Casson
İçten Liderlik / Peter Urs Bender
İnsan Kaynakları Uzmanının El Kitabı / Mehmet Öner
İnsan Kaynaklarında Yeni Açılımlar / Yaprak Özer
İnsan Kaynaklarında Yeni Eğilimler / Editör: Deniz Yalın
İnsan Yönetme Sanatı / Prof. Herbert N. Casson
İş Yaşamında Bütünsel Beyin / Ned Herrmann
İş Başa Düştü / Mehmet Öner
İşte Başarı / Editör: Figen Tahiroğlu
İş Hayatında Mükemmellik / Prof. Dr. Muhittin Şimşek
Telif Hakları ve Korsanlıkta Mücadele / Av. Dr. Cahit Suluk
Kriz ve Stres Ortamında Yönetim / Dr. Hasan Tutar
Krizleri Fırsata Dönüştürmek / Abdullah Bozgeyik
Küreselleşme Sürecinde İşletme Yön. / Dr. Hasan Tutar
Liderlik Yaklaşımları ve Belediyeler / Yard. Doç. Dr. Recep Bozlağan
Liderlik, Yönetim, Türkiye / Yaprak Özer
Lütfen Efendim / Hüseyin Gökçe
NLP ile Koçluk / Joseph O'Connor & Andrea Lages
Para Kazanma ve Kullanma Sanatı / Prof. Herbert N. Casson
Satış Sanatı ve Pazarlama / Prof. Herbert N. Casson
Seçmen Siyasetçi İlişkileri Ekseninde Başarılı Siyasetçinin El Kitabı / Doç. Dr. Osman Özsoy
TKY'de Performans Ölçümü / Prof. Dr. Muhittin Şimşek
TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması: Ahilik / Prof. Dr. Muhittin Şimşek
Ticaretin Sırları / Prof. Herbert N. Casson
Türkiyeli Avrupa / Sedat Laçiner, Mehmet Özcan, İhsan Bal
Uygulamaya Yönelik Enflasyon Muhasebesi / Editör: Tuba Şavlı-Metin Canoğulları
Yaratıcı Satış / İlhan Ürkmez
Yaşadıkça Eğitim / Dr. İlhami Fındıkçı
Yönetici Asistanlığı ve Sekreterliği / Birol Vural
Zirvedeki Sahin / Kamal Sahin

Bilgi Teknolojileri Dizisi

Access / *Osman Gürkan*

AutoCAD 2002 / *Osman Gürkan*

Excel XP / *Osman Gürkan*

Front Page 2002 / *Osman Gürkan*

Word XP / *Osman Gürkan*

Windows XP / *Osman Gürkan*

Bilgisayar Rehberi / *Adem Özbay - Fikret Yetişener*

İnternet Rehberi / *Adem Özbay - Fikret Yetişener*

Windows Rehberi / *Adem Özbay - Jan Devrim*

İnternet Programları Rehberi / *Fikret Yetişener - Adem Özbay*

Mobil İletişim & WAP / *Ömer Ertekin - Adem Özbay*

Yöneticinin Bilgisayar ve İnternet Rehberi / *Ömer Ertekin - Adem Özbay*

e-Ticaret Rehberi / *Adem Özbay - Jan Devrim*

WEB Tasarımı Rehberi / *Adem Özbay - Feridun Özdemir*

Bilgisayar & İnternet Sözlüğü / *Adem Özbay - Jan Devrim*

QuarkXpress 5.0 / *Barış Yücel Turan*

Adobe Photoshop 7.0 / *Barış Yücel Turan*

Hacking: Bilişim Korsanlığı ve Korunma Yöntemleri / *Davut Yılmaz*

Mozaik Kitaplığı

Akupunkturla Tedavi Sanatı / *Dr. Ali Akben*

Doğal Ürünlerle Güzellik ve Cilt Bakımı / *Uz. Est. Gülten Şenşafak*

Hamilelikten Okul Öncesi Döneme Çocuk Bakımı ve Eğitimi El Kitabı / *Serda Salıhoğlu Dursun*

Gellincik Sofrası / *Saniye Öztürk*

Geleceğinizi Okuyun / *Mehmet Ali Kerkütlü*

İlk Yardım / *Nazan Serenli*

Sevgi, Aşk, Mutlu Evlilik / *Çiğdem - Özcan Ünlü*

Türkçe Dualar / *Mehmet Ali Kerkütlü*

Örneklerle Rüya Tabirleri / *Mehmet Ali Kerkütlü*

Sağlıklı Beslenme / *Doç. Dr. Sefa Saygılı*

Yaşamı Kolaylaştıran Pratik Bilgiler / *Haz. Yasemin Yentur*

Kadının Sağlıklı Yaşam Rehberi / *Dr. Ömer Yavuz Şimşek*

Masaj / *Uz. Est. Gülten Şenşafak*

Reiki / *Petek Kitamura*

Tamamlayıcı Tıp Yöntemleriyle Mükemmel Sağlık / *Dr. Recai Yahyaoglu*

Yaşam ve Cinsellik / *Dr. Sefa Saygılı*

Yaşam Enerjisi / *Prof. Dr. Ahmet Maranki-Elmas Maranki*

Sıtkı Aslanhan

Yavru deve annesine sormuş: "Anne, bizim niye hörgücüümüz var?" "Yavrum" demiş anne, "çöl sıcağında susuzluğa dayanalım diye." "Peki anne" demiş, "bizim toynaklarımız niye bu kadar geniş?" "Yavrum" demiş, "çölde ayaklarımız kuma batmasın diye." "Anne, bizim boynumuz niye bu kadar uzun?" "Yavrum" demiş, "çölde uzaktan gelen tehlikeleri görebilelim diye." "Peki anne, Allahaşkına bizim hayvanat bahçesinde ne işimiz var?"

Bugün geçmişe göre daha çok para kazanmamıza, daha büyük ve daha lüks evlerde oturmamıza rağmen daha mutsuzuz. Geçmişe göre sağlık imkanları yüzbin kat daha iyi olmasına rağmen daha sağlıksız. İletişim teknolojisi inanılmaz noktada, ama her geçen gün insanlarla daha az iletişim kuruyoruz. Uzaya gittik, galaksileri keşfettik ama kendimizi, eşimizi, çocuklarımızı keşfedemedik. Aya ayak basıp gelen biz insanoğlu, bir adım ötesinde sofrasına koyacak bir ekmeği olmayan komşumuzu farkedemedik.

Bu kitapta; gerçek mutluluk ve başarının ne olduğu ile ilgili farklı bir bakış açısı getirmeye, kaybettiğimiz bazı değerlere, sahip olduğumuz ama kullanamadığımız potansiyelimizi gözler önüne sermeye çalıştık.

Hani ressama sormuşlar "Mutluluğun resmini çizebilir misin?" diye... Ressam cevap vermiş "Ben çizebilirim de sen anlayabilir misin?"

Gelin hep beraber mutluluğun resmini anlamaya çalışalım...

ISBN 975-6700-76-9

9 789756 700761